Programmabegroting 2027

GEMEENTE Cranendonck

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 4

Aanbieding 7

Leeswijzer 10

Belangrijkste financiële aspecten uit de begroting 14

Programma 1: Wonen + Leven 21

1 Product Wonen 21

2 Product Mobiliteit 26

3 Product Accommodaties 28

4 Product Openbare ruimte 28

5 Product Duurzaamheid 30

Relatie met verbonden partijen programma Wonen + Leven 32

Beleidsindicatoren programma Wonen + Leven 32

Overzicht baten en lasten programma Wonen + Leven 33

Programma 2: Economie + Ondernemen 40

1 Product Economie 40

2 Product Ondernemen 41

Relatie met verbonden partijen programma Economie + Ondernemen 42

Beleidsindicatoren programma Economie + Ondernemen 43

Overzicht baten en lasten programma Economie + Ondernemen 43

Programma 3: Recreatie + Toerisme 47

1 Product Sport 47

2 Product Cultuur 48

3 Product Recreatie en Toerisme 49

Relatie met verbonden partijen programma Recreatie + Toerisme 50

Beleidsindicatoren programma Recreatie + Toerisme 50

Overzicht baten en lasten programma Recreatie + Toerisme 50
Programma 4: Sociaal domein 56
1 Product Meedoen 56
2 Product Maatschappelijke ondersteuning 58
3 Product Jeugd 59
4 Product Onderwijs 59
Relatie met verbonden partijen programma Sociaal domein 60
Beleidsindicatoren programma Sociaal domein 61
Overzicht baten en lasten programma Sociaal domein 63
Programma 5: Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen 66
1 Product Algemeen bestuur 66
2 Product Dagelijks bestuur 67
3 Product Openbare orde 67
4 Product Burgerdiensten 71
5 Product Algemene dekking 72
6 Product Bedrijfsvoering 72
Relatie met verbonden partijen programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen 75
Beleidsindicatoren programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen 76
Overzicht baten en lasten programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen 76
Programma 6: Overhead 81
Overzicht baten en lasten programma Overhead 82
Paragrafen 83
Paragraaf Bedrijfsvoering 83
Paragraaf Wet Open Overheid 86
Paragraaf Grondbeleid 88
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 94

Paragraaf Subsidies 100
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 103
Paragraaf Financiering 112
Paragraaf Lokale heffingen 117
Paragraaf Verbonden partijen 127
Bijlagen 139
Bijlage 1: Begrotingsbeeld 139
Bijlage 2: Belangrijkste verschillen per programma, gesorteerd per beleidstaak 141
Bijlage 3: Reserves en voorzieningen 146
Bijlage 4: Kerngegevens 173
Bijlage 5: Overzicht incidenteel budget 175
Bijlage 6: Kredieten 176
Bijlage 7: Geprognosticeerde balans 177
Bijlage 8: Totaaloverzicht ontwikkelingen 177
Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen 179
Bijlage 10: Specificatie baten en lasten per taakveld 180
Bijlage 11: Lijst met afkortingen 182
Bijlage 12: Structuurvisie uitvoeringsparagraaf 2027 188

Aanbieding

Aanbieding
Geachte leden van de raad van Cranendonck,

Voor u ligt de programmabegroting 2027 voor. Het is de eerste programmabegroting in de huidige raadsperiode waarover u een besluit gaat nemen. In deze raadsperiode legt u het fundament voor de groei van Cranendonck binnen de schaalsprong van de Brainportregio. U gaat de antwoorden geven op de vragen: H*oeveel wil Cranendonck groeien? Waar wil Cranendonck groeien?* en *Onder welke voorwaarden wil Cranendonck groeien?* Dat worden ambitiebepalende antwoorden waarvoor we u nog dit najaar voorstellen doen.

Die ambitie heeft grote impact voor raad en college én vormt tegelijkertijd het kader voor de begroting 2028 -2031. Dat is ook de reden waarom "de Schaalsprong" in deze begroting nog niet met een specifieke vertaling in doelen, maatregelen en middelen is opgenomen anders dan de voorbereidende inspanningen vanuit de reguliere taken.

De raadsagenda 2026-2030

De programmabegroting 2027 is opgebouwd op basis van uw doelen die u in juli met de Raadsagenda 2026 -2030 heeft vastgesteld. Die doelen zijn redactioneel vertaald maar niet inhoudelijk gewijzigd. Ze zijn, zoals de wetgever het bedoeld heeft en onze verordening voorschrijft, geformuleerd als de "*uiteindelijk te bereiken omstandigheden*". Zo wordt bijvoorbeeld "…. *de ambitie om te komen tot een verantwoorde groei van Cranendonck passend bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van alle kernen"* vertaald naar de doelstelling *"Cranendonck kent een verantwoorde groei, passend bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van alle kernen".* Bij alle, op die manier geformuleerde doelstellingen uit de raadsagenda zijn onder de noemer *"maatregelen"* door het college, de concrete acties en resultaten benoemd. Dat zijn de resultaten die de doelstellingen dichterbij moeten brengen. De meer dan 100 maatregelen en resultaten die in deze begroting zijn gekoppeld aan de doelstellingen, uw kaders, en vormen logischerwijs tegelijkertijd het college uitvoeringsprogramma. Met de Programma*rekening* 2027 verantwoordt het college zich begin 2028 aan de raad, hoe die concrete resultaten de doelen ook werkelijk dichterbij hebben gebracht. Zo is de bestuurlijke P&C cyclus weer rond. De ambities uit de Raadsagenda gaan over de volle breedte van gemeentelijke taken. Daarom bestaan de maatregelen, de te boeken resultaten, voor het grootste deel uit de uitvoering van de reguliere werkzaamheden van de ambtelijke organisatie. Wanneer voor 2028 e.v. de schaalsprong verwerkt wordt, kan dat anders worden door de uitbreiding van capaciteit en expertise.

Kaderbrief 2027

Met het vaststellen van de kaderbrief 2027 is bepaald dat we voor het begrotingsjaar 2027 een reëel en structureel sluitende begroting voorstellen. In die kaderbrief hebben we ook de negatieve begrotingssaldi voor 2028 – 2030 gepresenteerd. Later hebben we u geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire die vanaf 2028 structureel ook aanzienlijk negatief uitpakken. Daarmee werd duidelijk dat de inschatting juist was dat het "ravijnjaar" 2026 niet reëel is opgelost maar slechts werd doorgeschoven naar 2028. Desondanks hebben we ervoor gekozen om voor 2027 nog geen structureel inhoudelijke ombuigingen en bezuinigingen voor te stellen. Wel hebben we, o.a. met het project *Grip op de Begroting,* een aantal financieel structurele, financieel technische, aanpassingen gedaan voor zo'n €500.000. De reden hiervoor is dat we aan de vooravond staan van de hiervoor genoemde fundamentele keuzes. U gaat besluiten over de ambities in het kader van groei, waar we groeien en onder welke voorwaarden. Die besluiten en voorwaarden vormen het kader en bepalen de doelstellingen voor de komende jaren en dus ook wat er aan concrete resultaten behaald moet worden.

De begroting 2027 – 2030 in relatie tot nog vast te stellen kaders

We kiezen ervoor met deze begroting een reëel sluitende jaarschijf 2027 te presenteren. Nu al ad hoc structurele ombuigingen doorvoeren zonder de ambitie en uw voorwaarden daarbij te kennen vinden we onzorgvuldig en onverantwoord. We zouden daarmee het risico introduceren ons zelf in de voet te schieten wanneer we besluiten nemen over ombuigingen bij onderdelen van ons voorzieningenniveau die later cruciaal blijken in de strategie en succesvolle uitvoering van de schaalsprong. Voor ombuigingen en besparingen zijn een duidelijk kader en strategie nodig om daar zorgvuldig en effectieve keuzes in te kunnen maken.

Wat bedoelen we dan wanneer we het hebben over een ambitie en het kaderstellen bij de schaalsprong?

De schaalsprong van de Brainportregio vraagt van Cranendonck om positie te kiezen. We zijn onderdeel van deze ontwikkeling en de vraag is niet óf Cranendonck meegroeit, maar hoe en in welke mate? Die keuze raakt direct aan woningbouw, werklocaties, Knoop Maarheeze, mobiliteit, energie, voorzieningen en leefomgeving. Deze opgaven grijpen op elkaar in en vragen om één samenhangende koers, in plaats van afzonderlijke besluiten per dossier. Bij u als raad ligt daarom de vraag voor, welk ontwikkelperspectief voor Cranendonck leidend wordt? Welke groei past bij onze gemeente, waar willen we die laten landen en welke meerwaarde moet die opleveren voor onze kernen, inwoners, leefomgeving en economie? Die keuzes zijn nodig om zelf regie te voeren, gericht te kunnen investeren en stevig positie te kiezen richting MRE, provincie en Rijk.

We gaan u voorstellen om voor de verdere uitwerking van de schaalsprong een bandbreedte te hanteren. De onderkant van deze bandbreedte wordt dan gevormd door de woningbouwopgave van Cranendonck die volgt uit de provinciale prognoses die zijn voortgekomen uit de bevolkingsgroei tot 2040. Voor Cranendonck zou dat 1.860 woningen betekenen waarin een sub-regionale knoop nog niet is meegenomen. Het gaat dus om de autonome groei. Hiermee neemt Cranendonck verantwoordelijkheid voor de regionale en lokale woningbouwopgave en bouwen we voort op de ontwikkelrichting uit de strategische toekomstvisie voor Cranendonck uit het Kompas. De bovenkant van de bandbreedte is dan een groei in samenhang met de ontwikkeling van een sub-regionale knoop en OV-hub. De keuze die daarbij moet worden gemaakt, is hoeveel extra groei Cranendonck wil en kan faciliteren. Het gat tussen boven- en ondergrens is dus de woningbouwopgave volgens autonome bevolkingsgroeiprognose van de provincie op basis van de verdeelafspraken en de keuzes van Cranendonck in de Regionale ontwikkelingen zoals de knoop. Daarnaast vraagt de schaalsprong om een keuze over het aandeel dat Cranendonck wil leveren in de regionale opgave voor werklocaties. Met het collegebesluit tot vestiging van het voorkeursrecht is al richting gegeven aan het mogelijk faciliteren van circa 70 hectare voor de regionale opgave en circa 30 hectare voor de lokale en sub-regionale opgave van de A2-gemeenten.

Dit najaar wordt met een ambitiebepaling een eerste stap gezet in de richting van de gewenste ontwikkeling van Cranendonck. De verdere uitwerking en doorvertaling van de door de raad vast te stellen ambitie moet in samenhang plaatsvinden. De gevolgen voor beleid, uitvoering, investeringen, capaciteit en financiële middelen worden verwerkt in de programma's van de programmabegroting 2028 – 2031. Met dat proces starten we direct na uw besluiten in december 2026 over de ambitie in het kader van de schaalsprong. In aansluiting daarop organiseren we in de periode februari/april 2027 werksessies voor u als raad om met het college en de organisatie te verkennen hoe de schaalsprong-ambitie in de begroting 2028 - 2031 kan landen en welke keuzes daarbij kunnen worden gemaakt en we tegelijkertijd de gemeentefinanciën structureel gezond kunnen houden. In de kadernota voor 2028 wordt de uiteindelijke verwerking daarvan omgezet in de door u vast te stellen kaders voor de programmabegroting 2028 – 2031.

Tot slot

We staan voor bestuurlijke keuzes met een grote impact op onze gemeente en haar inwoners. U gaat de komende maanden besluiten nemen met betekenis voor niet alleen de huidige inwoners van Cranendonck maar ook voor de komende generatie Cranendonckers. Dat daar ook een aanzienlijke financiële opgave bijkomt onderkennen we natuurlijk ook. We zijn ervan overtuigd dat we als raad en college de bestuurlijke veerkracht vinden om dat samen en in het belang van onze inwoners voor elkaar te krijgen. Met dit voorstel voor een reëel en structureel sluitende programmabegroting 2027 krijgen we de tijd en ruimte om die volgende grote stappen goed doordacht en zorgvuldig te zetten of zoals het in uw algemene beschouwingen in juli jl. is verwoord: we willen de kansen in deze raadsperiode optimaal benutten door verstandig en beheerst te groeien.

We kijken uit naar een constructieve bespreking op 10 november.

Roland van Kessel

Joost Ploos van Amstel

Geert Rijkers

Wouter Boelens

Leeswijzer

Leeswijzer
Deze leeswijzer geeft u inzicht in de opbouw van de programmabegroting 2027 van de gemeente Cranendonck. De programmabegroting is opgebouwd uit drie hoofdstukken en de bijlagen. Hieronder wordt per hoofdstuk de inhoud kort toegelicht.

De begroting 2027 is opgemaakt in het Pepperflow Planning & Control systeem. Daarmee wordt meer samenhang zichtbaar tussen missie, strategische doelstellingen en concrete activiteiten. De begroting 2027 is de eerste in deze raadsperiode die door het nieuwe college de raad wordt aangeboden. De programmabegroting 2027 is opgebouwd op basis van de doelen die met de Raadsagenda 2026 -2030 zijn vastgesteld. Die doelen zijn redactioneel vertaald maar niet inhoudelijk gewijzigd. Ze zijn geformuleerd als de "*uiteindelijk te bereiken omstandigheden*". Bij alle op die manier geformuleerde doelstellingen uit de raadsagenda, zijn onder de noemer *"maatregelen"* door het college, de concrete acties en resultaten benoemd. Dat zijn de resultaten die de doelstellingen dichterbij moeten brengen. De meer dan 100 maatregelen en resultaten die in deze begroting zijn gekoppeld aan de doelstellingen en vormen tegelijkertijd het college uitvoeringsprogramma. Daarnaast blijft Het Kompas voor Cranendonck blijft natuurlijk ook een belangrijke leidraad voor gemeentelijke beleidskeuzes en plannen.

Hoofdstuk 1: De Programma's

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de beleidsvoornemens per programma inclusief de financiële consequenties hiervan. De indeling in de zes programma's wordt aangehouden:

1. Wonen + leven
2. Economie + ondernemen
3. Recreatie + toerisme
4. Sociaal domein
5. Bestuur + algemene dekkingsmiddelen
6. Overhead

In 2027 start de auditcommissie met de voorbereiding van een raadsvoorstel om tot een nieuwe opzet van de programma's te komen die beter aansluit bij de raadsagenda 2026 -2030 en de grote opgaven in deze raadsperiode.

<u>Wat is een programma?</u>

Een programma is een tijdelijke manier (raadsperiode) van werken aan een veranderopgave (de te bereiken omstandigheden), die de gemeentelijke organisatie in staat stelt bepaalde baten (effecten van veranderingen) tot stand te brengen en daarmee een of meer doelen dichterbij te brengen.

In programma 1 t/m 5 is per product de volgende informatie opgenomen:

<u>De missie van het programma</u>

Hierin staat het waarom van het programma beschreven. Een programma is een manier van samenwerken aan een opgave, die een (gemeentelijke) organisatie in staat stelt bepaalde baten (effecten) tot stand te brengen en daarmee één of meer organisatiedoelen te verwezenlijken.

<u>De producten</u>

Hier staan de beleidsproducten die onder het programma vallen en die aansluiten bij de organisatiestructuur.

In de scheiding van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de raad (kaderstelling) en het college (uitvoering) is door de wetgever het principe van de 3 W's vastgesteld.

Wat wil de raad bereiken? (De 1e **W:** de inhoudelijke kaders van de raad i.c. maatschappelijke effecten en doelstellingen)

Hierin leest u welke (strategische) doelen bij het product horen. Een doel is de gewenste uitkomst of het maatschappelijk effect dat we willen bereiken. Die doelen of effecten worden dichterbij gebracht door de optelling van de onderliggende concrete resultaten van de maatregelen: inspanningen, activiteiten, projecten, kredieten enz.

Wat gaan we ervoor doen? (De 2e **W:** de vertaling door het college van de kaders naar concrete uitvoering met resultaten**)**

Hier leest u wat we concreet gaan doen om de doelen dichterbij te brengen en de effecten te bereiken. Dat zijn dus de concrete tastbare resultaten en meetbare veranderingen. De samenhang tussen missie/visie, product, doelen en concrete acties met resultaten geven we bij elk programma ter illustratie als volgt weer met een doelenboom. Met een doelenboom (ook wel DIN genoemd: Doelen Inspanningen Netwerk) visualiseren we in één oogopslag de samenhang der dingen.

Wat mag het kosten? De 3e **W:** het beschikbaar stellen van de benodigde middelen voor de uitvoering door het college vanuit het budgetrecht van de raad)

Overzicht baten en lasten programma. In dit overzicht zijn de totalen per product opgenomen.

Beleidsindicatoren

Hier worden conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren benoemd.

Relatie met verbonden partijen

Hier worden heel beknopt de verbonden partijen benoemd die een relatie hebben met het betreffende programma. Dit bevordert het integrale beeld (nieuwe BBV-richtlijn).

Programma 6 heeft een afwijkende opbouw.

Door de herziening van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de overheadkosten verantwoord op een programma “Overhead”. Hierdoor wordt direct zichtbaar wat de overheadskosten van de gemeente zijn. De kenmerken van dit programma zijn anders dan in de andere programma’s; om die reden wijkt de indeling ook af. Doelstelling van het programma Overhead is om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead van de gehele organisatie en de raad ook meer zeggenschap over die kosten te geven. Om dit te kunnen vaststellen, wordt de volgende definitie van het begrip overhead gebruikt: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*.

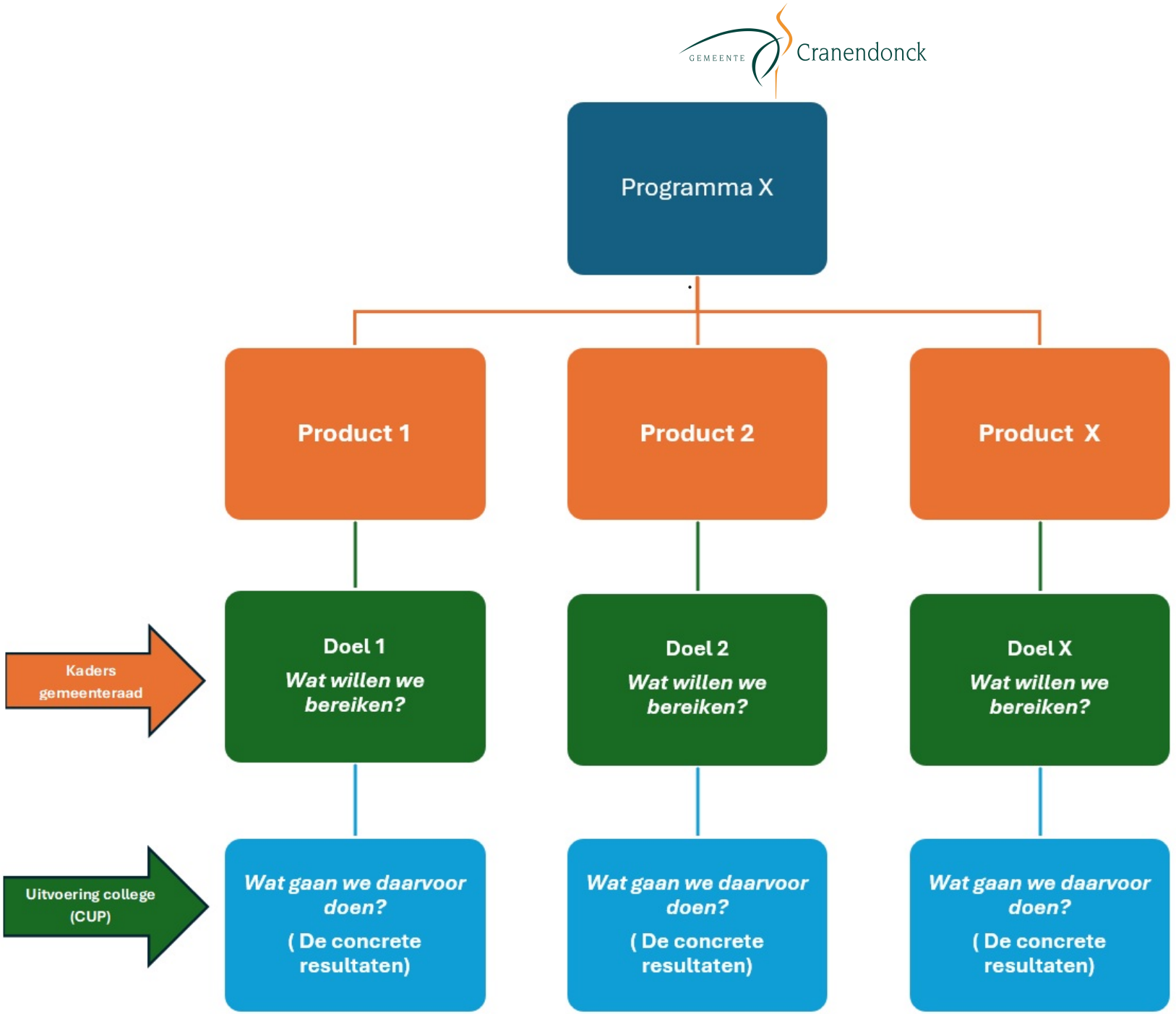
Hoofdstuk 2: de Paragrafen

Naast de programma's moeten gemeenten programma-overstijgende paragrafen in de begroting opnemen (BBV-verplichting). In de paragrafen staat belangrijke informatie voor raadsleden waarmee zij inzicht krijgen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

Conform de verslaggevingsregels voor het opstellen van de programmabegroting , zijn de volgende negen paragrafen opgenomen:

- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Wet Open Overheid
- Paragraaf Grondbeleid
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragraaf Subsidies
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragraaf Financiering
- Paragraaf Lokale heffingen
- Paragraaf Verbonden partijen

GEMEENTE Cranendonck
Programma X
Product 1
Product 2
Product X
Kaders gemeenteraad
Doel 1
Wat willen we bereiken?
Doel 2
Wat willen we bereiken?
Doel X
Wat willen we bereiken?
Uitvoering college (CUP)
Wat gaan we daarvoor doen?
(De concrete resultaten)
Wat gaan we daarvoor doen?
(De concrete resultaten)
Wat gaan we daarvoor doen?
(De concrete resultaten)

Belangrijkste financiële aspecten uit de begroting

Begrotingsbeeld
In de raadsagenda 2026-2030 staat *"De raad streeft naar een financieel gezonde gemeente met ruimte voor investeringen, gebaseerd op een structureel sluitende begroting en een stabiel financieel evenwicht. Daarbij geldt dat de wettelijke normen van de provincie als ondergrens worden gehanteerd. Binnen deze kaders wil de raad financieel verantwoord handelen, maar ook de ruimte benutten om ambities te realiseren en de financiële positie verder te versterken."*

De voorliggende begroting 2027-2030 voldoet aan deze passage van de raadsagenda en aan het kader van de kaderbrief 2027 om voor ten minste 2027 een reëel en structureel sluitende jaarschijf uit de meerjarenbegroting 2027-2030 te presenteren.

Wij presenteren een reëel en structureel sluitende begroting voor 2027 en laten voor jaren 2028 tot en met 2030 structurele tekorten zien die voor een gedeelte voortkomen uit onzekerheden en onduidelijkheden vanuit het Rijk voor structurele dekking op omvangrijke gemeentelijke taken zoals het sociaal domein. Hierbij gaan we uit van gemeentelijke woonlasten die beheersbaar zijn voor onze inwoners. De begroting 2027-2030 laat zien dat het "ravijnjaar" 2026 niet reëel is opgelost maar is doorgeschoven naar 2028. De tekorten vanaf 2028 worden ook veroorzaakt door de verwachte daling van de algemene uitkering. Vanaf 2028 blijft de omvang van de algemene uitkering uiterst onzeker.

De voorliggende begroting is voldoende robuust. Dit wil zeggen dat we structureel evenwicht in het jaar 2027 hebben en ons weerstandsvermogen (o.a. algemene reserve) ruim voldoende is om risico's de komende jaren op te kunnen vangen. Zeker in deze tijd van onzekerheid is het belangrijk om een buffer te hebben. Binnen de begrotingskaders van de provincie zetten we een gedeelte van deze buffer (algemene reserve) in als algemeen dekkingsmiddel. Met onderstaand begrotingsbeeld blijven we binnen de normen van het provinciaal toezicht.

In 2027 houden we u op de hoogte van de ontwikkeling van deze macro-economische risico's en de onvoorziene ontwikkelingen. We blijven onze financiële positie intensief volgen en sturen indien nodig bij. Verder starten we een proces met als doel om ook in de jaren vanaf 2028 een reëel sluitende begroting te presenteren, passend bij de keuzes die u als raad maakt.

Actuele begrotingsbeeld

	2027	2028	2029	2030
Structureel	189	-2.901	-3.394	-3.572
Incidenteel	-871	-388	-75	0
Totaal	-682	-3.289	-3.469	-3.572

Ontwikkeling meerjarenperspectief
In onderstaande tabel ziet u de stand van zaken van het begrotingssaldo van het mutatie-overzicht van de raad van juli 2026.

	2027	2028	2029	2030	I/S
Actueel beeld begrotingssaldo (mutatie overzicht juli)					
Structureel	**-50**	**-848**	**-1.763**	**-1.803**	
Incidenteel	**-407**	**-235**	**-75**	**0**	
Totaal	**-457**	**-1.083**	**-1.838**	**-1.803**	

Ontwikkelingen na juli 2026

1. Kaderbrief 2027: netto verhoging verbonden partijen	-611	-422	-391	-415	I/S
2. Kaderbrief 2027: KTM 2 maatregelen	-700				I
3. Voorstel KTM 2 maatregelen t.l.v. algemene reserve	700				I
4. Algemene uitkering meicirculaire 2026	-92	-828	-423	-420	S
5. RIB meicirculaire 2026: verlaging budgetten i.r.t. AZC		77	277	277	S
6. Structurele doorwerkingen burap 2026	-221	-130	-43	44	S
7. Mutatie rente- en afschrijvingskosten	1259	515	157	-703	S
8. Salarissen	-286	-311	-266	-266	S
9. afval, riool en uren aan grexen en projecten	185	185	185	185	S
10. Jeugd en WMO	-647	-982	-1028	-1029	S
11. Ontwikkelingen Programma's					
- programma 1	-248	-217	-240	-239	I/S
- programma 2	0	0	0	0	I/S
- programma 3	-246	-176	0	-25	I/S
- programma 4	-34	-110	-110	-110	I/S
- programma 5	-197	-179	-136	-135	I/S
12. Ontwikkeling woonlasten	55	56	57	203	S
13. Verhoging overige inkomsten	53	42	42	42	S
14. Stelpost loon- en prijscompensatie niet toereikend	-150	-150	-150	415	S
15. reserves	27	0	0	-27	S
16. project grip op begroting	528	423	437	434	S
17. Inzet surplus algemene reserve	400				S
Structureel	**189**	**-2.901**	**-3.394**	**-3.572**	
Incidenteel	**-871**	**-388**	**-75**	**0**	
Totaal	**-682**	**-3.289**	**-3.469**	**-3.572**	

1. Kaderbrief: netto-verhoging verbonden partijen

Mede door de gestegen salariskosten zien we een stijgende lijn in de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Voor de jaarschijf 2027 bedragen de uitgaven aan de gemeenschappelijke regelingen ruim € 14,4 miljoen, ruim18% van het begrotingstotaal.

We hebben de betreffende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen met daarin de onderbouwing van de kosten aan de raad gepresenteerd. Op basis van deze begrotingen stijgt de bijdrage van de verbonden partijen in 2027 met € 865.000.

De oorzaak van de stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de stijging van de bijdrage aan de GRSA2 (€ 0,5 miljoen), Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) (€ 0,36 miljoen). De bijdragen zijn gebaseerd op de vastgestelde begrotingen van deze verbonden partijen.

Een gedeelte van de stijging vangen we op door inzet van de stelpost loon- en prijscompensatie (€ 254.000).

2 en 3. Kaderbrief: KTM2 maatregelen

Via een raadsinformatiebrief bent u geïnformeerd over de stand van zaken van het Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM2) dat onderdeel is van de afspraken over mobiliteit in het Beethoven convenant.

Het College heeft ingestemd met de financiële bijdrage van gemeente Cranendonck aan KTM2 van € 700.000 prijspeil 2024 (inclusief BTW) onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2027-2030 door uw raad. Wij stellen u voor om dit bedrag in 2027 ineens te dekken uit de algemene reserve.

4 en 5. Algemene uitkering; meicirculaire 2026
De algemene uitkering uit het gemeentefonds bepaalt voor 60% de inkomsten voor de gemeente. De algemene uitkering heeft de afgelopen jaren grote schommelingen laten zien door de economische ontwikkelingen en door de herverdeling van het gemeentefonds.

Begin juli 2026 bent u via de raadsinformatiebrief geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2026. De algemene uitkering is fors lager. Dit is hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de inkomsten van het faciliteitenbesluit vanaf 2028 op nul zijn gezet, omdat de verwachting is dat Defensie het COA terrein vanaf 2028 opeist. Verder zijn een aantal direct aan het AZC gerelateerde kosten (communicatie en frictiekosten opvang asielzoekers) uit de begroting gehaald. De resultaten van de meicirculaire 2026 zijn verwerkt in de voorliggende begroting.

6. Structurele doorwerkingen Burap 2026
In de vergadering van 22 september jl. is de Burap 2026 vastgesteld. De volgende structurele doorwerkingen van de BURAP 2026 zijn in de begroting 2027-2030 verwerkt:

Structurele doorwerkingen BURAP 2026	2027	2028	2029	2030
WMO; hogere kosten begeleiding	-300	-300	-300	-300
Hogere opbrengsten pachten	81	81	81	81
Per saldo voordeel bijstandsontvangers	46	46	46	46
Gemeentehuis; geen ozb	35	35	35	35
WMO; sociaal makelaar hogere kosten	-29	-29	-29	-29
Omgevingswet; correctie	23	27	27	27
Gemeenschapshuizen; lagere budgetsubsidies	30	30	30	30
Sportpark Budel: per saldo voordeel hogere huur en hogere kosten	26	26	26	26
Bijdrage veilig thuis; hogere bijdrage	-18	-18	-18	-18
Jaarlijkse kosten vastgoed systeem	-15	-15	-15	-15
Openbare verlichting; licentiekosten monitoringssysteem	-12	-12	-12	-12
Lagere marktgelden	-9	-9	-9	-9
Doorbetaling reclamebelasting	8	8	8	8
Structurele doorwerkingen BURAP 2026	**-134**	**-130**	**-130**	**-130**
Wegenbeheersplan; meerjarige budgettair neutrale verwerking aanvullende storting voorziening wegen	-87	0	87	174
Totaal structurele doorwerkingen BURAP 2026	**-221**	**-130**	**-43**	**44**

7. Mutaties rente- en afschrijvingskosten
Jaarlijks actualiseren we de meerjarige rente- en afschrijvingslasten. Op basis van deze actualisatie zijn de afschrijvings- en rentekosten in de jaren 2027 tot en met 2029 lager. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat niet alle investeringen in het tempo zijn uitgevoerd zoals in de raming is opgenomen. Met name de investeringen Revitalisering Dorpshart Budel, de gemeenschapsvoorzieningen de Cranehoeve en de Schakel, investeringen die zijn opgenomen in het integraal huisvestingsprogramma onderwijs (IHP), Samen naar de A2, vervanging tractiemiddelen, projecten in het uitvoeringsprogramma wegen en het uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer. Vanaf 2030 ontstaat een nadeel omdat de verwachting is dat het merendeel van de investeringen dan gereed zijn.

In de Kaderbrief 2027 hebben wij rekening gehouden met de stijgende rente voor het aantrekken van geldleningen op de kapitaalmarkt. Het rentepercentage voor de begroting 2027 is naar boven bijgesteld naar 4% (begroting 2026 2.75%). Hierbij baseren wij ons op de rente die de BNG hanteert voor vaste geldleningen met een looptijd van 25 - 30 jaar.

8. Stijging salariskosten

De salariskosten in de begroting 2027 zijn gebaseerd op de cao die op 31 maart 2027 afloopt. Vanaf 1 april 2027 is een salarisstijging van 2,5% meegenomen. Een gedeelte van de cao-stijging vangen we op door de stelpost loon- en prijsstijging in te zetten.

De stijging van de salariskosten (exclusief de voorgestelde formatie-uitbreidingen) wordt enerzijds veroorzaakt door de periodieke verhogingen. Anderzijds is de cao-stijging in 2027 hoger het bedrag dat in de stelpost loon- en prijscompensatie is opgenomen.

De stijging van de salariskosten door formatie-uitbreidingen zijn onder de ontwikkelingen per programma opgenomen. In de programma's is een toelichting gegeven waarvoor en waarom deze formatie-uitbreidingen nodig zijn. Voor een toelichting op het totale P-budget verwijzen wij u naar de paragraaf bedrijfsvoering.

9. Afval, riool, doorberekende uren aan projecten

Binnen de beleidsvelden afval en riolering ontstaat per saldo een voordeel. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de doorberekende uren (inclusief overhead) per saldo hoger zijn dan de raming. Aan riolering worden meer uren doorbelast en aan afval worden minder uren doorberekend. Deze per saldo hogere doorbelastingen worden in het tarief doorberekend. Hierdoor wordt de exploitatie per saldo minder belast.

Anderzijds is de btw-component die in de afvalstoffenheffing en rioolrecht wordt doorberekend hoger dan geraamd. Op de beleidsvelden afval en riool ontstaat hierdoor een voordeel.

10. Jeugd en WMO

Jeugd

In de meerjarenraming 2026-2029 zijn in de jaarschijven 2027-2029 taakstellingen opgenomen die gerelateerd zijn aan het realiseren van de maatregelen die voortvloeien uit de Hervormingsagenda Jeugd van € 162.000 in 2027 oplopend tot € 563.000 vanaf 2028. Vanaf 2027 ramen we de uitgaven voor jeugd realistisch. Dat betekent dat de taakstellingen niet meer worden geraamd.

Begin 2027 zal de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd zich uitspreken over de balans tussen kosten en budget, over 2026/2027 en ook over 2028 en verder. Omdat de provinciaal toezichthouder niet toestaat om een stelpost "Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd" op te nemen voor het resterende tekort na realistische raming is deze stelpost niet in onze begroting opgenomen. Binnen de begrotingskaders van de provincie is vanaf 2028 wel een stelpost opgenomen voor het sturen op de verkorting van de trajectduur. Voor de invoering van een eigen bijdrage voor jeugdhulp was in de meerjarenraming 2026-2029 (jaarschijf vanaf 2028) al een stelpost opgenomen.

Binnen de regionale en specialistische jeugdhulp is sprake van ontwikkelingen die kunnen leiden tot hogere kosten. Toenemende vraag, capaciteitsproblemen en stijgende kosten van aanbieders kunnen leiden tot hogere tarieven en/of aanvullende financieringsverzoeken. De omvang en het structurele karakter van deze financiële effecten zijn op dit moment niet voorspelbaar.

WMO

Door een verwachte volumetoename is een budgettaire aanpassing voor de Wmo in de begroting noodzakelijk. Dit voor de onderdelen individuele begeleiding, dagbesteding en huishoudelijke hulp. Door de vergrijzing en de noodzaak om langer thuis te blijven wonen, doen meer mensen een beroep op ondersteuning. Hierdoor worden de ramingen gemiddeld met circa € 150.000 naar boven bijgesteld. Het risico bestaat dat het gebruik van Wmo individuele begeleiding, dagbesteding en huishoudelijke hulp hoger uitvallen dan de geraamde budgetten.

In het coalitieakkoord is een maatregel opgenomen waarbij de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening met ingang van 1 januari 2029 wordt geschrapt. In de meicirculaire is daarom een uitname van € 1,4 miljard

uit het gemeentefonds gedaan. Voor de inwoners die niet in staat zijn de huishoudelijke hulp zelf te regelen blijft deze taak bij de gemeente. Voor dit vangnet wordt jaarlijks € 430 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd. Het is nog onduidelijk hoe dit vangnet eruit komt te zien en wie hiervan gebruik kan maken. Als gevolg hiervan kunnen gemeenten nog niet inzichtelijk maken wat de daadwerkelijke financiële gevolgen zijn van het nieuwe beleid. Binnen de begrotingskaders van de provincie hebben wij daarom voor de meerjarenbegroting 2027-2030 een stelpost vanaf het begrotingsjaar 2029 opgenomen van circa € 1,25 miljoen. Hierdoor heeft deze maatregel een budgettair neutraal effect op de begroting.

Jeugd	2027	2028	2029	2030
Totale mutatie	622	1023	1020	1021
Verklaring mutatie				
- ingeboekte lagere raming Rijksbeleid (hervormingsagenda)	162	563	563	563
- volume stijging	387	387	387	387
- indexering 3,59% i.p.v. 2,5%	73	73	73	73

WMO	2027	2028	2029	2030
Totale mutatie	375	375	427	427
Verklaring mutatie				
- Hbh volumestijging	237	237	237	237
- hogere eigen bijdrage	-52	-52		
- begeleiding + dagbesteding volume stijging	190	190	190	190

11. Ontwikkelingen binnen de programma's

In de begroting 2027 nemen wij in de jaarschijf 2027 en 2028 (circa € 0,7 miljoen) en vanaf 2029 (circa € 0,5 miljoen) op. In bijlage 8 "ontwikkelingen begroting 2027" zijn deze lasten gespecificeerd.

De belangrijkste ontwikkelingen zijn:
a. Investeren in onze ambtelijke organisatie: capaciteit, kennis en kunde: een organisatie die in staat is om de grote opgaven, wettelijke taken en reguliere werkzaamheden in samenhang en met realisme uit te voeren (€ 0,4 miljoen)

Binnen de gemeente Cranendonck wordt daarom in 2027 de in de bedrijfsvoering specifiek aandacht gegeven aan:

· Optimale ondersteuning bij de realisatie van de meer dan 100 maatregelen en resultaten die in deze begroting zijn gekoppeld aan de doelstellingen uit de raadsagenda 2026 -2030. Bijzondere aandacht vraagt daarbij de schaalsprong van de Brainportregio waarin Cranendonck eind 2026 en begin 2027 positie kiest en de ambities bepaalt en een aanzienlijke impact heeft op de bestuurlijke én ambtelijke organisatie. De verdere uitwerking en doorvertaling van de door de raad vast te stellen ambitie moet in samenhang plaatsvinden. De gevolgen voor beleid, uitvoering, investeringen, ambtelijke capaciteit, -expertise en financiële middelen worden verwerkt in de programma's. Daarbij wordt ook de expertise en capaciteit van onze netwerkpartners nadrukkelijk betrokken zoals de GRSA2, de MRE-realisatie en de Provincie. Met dat proces starten we al in december 2026 over de ambitie in het kader van de schaalsprong. In aansluiting daarop organiseren we in de periode februari-april 2027 werksessies met de raad om met het college en de organisatie te verkennen hoe de schaalsprong-ambitie in de begroting 2028 - 2031 kan landen. Daarbij wordt ook in beeld gebracht welke keuzes kunnen worden gemaakt, wat nodig is aan mensen, middelen en expertise en hoe we tegelijkertijd de gemeentefinanciën structureel gezond kunnen houden. In de kadernota voor 2028 wordt de uiteindelijke verwerking daarvan omgezet in vast te stellen kaders voor de volgende begrotingen.

· Extra aandacht voor kwetsbaarheid van een relatief kleine organisatie en kennisborging en de regionale samenwerkingen.

Individueel in de programma's bij de onderwerpen wordt een toelichting gegeven waarvoor en waarom de investering in de ambtelijke organisatie benodigd is. Voor specificatie van de € 0,4 miljoen verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering; onderdeel P-budget.

b. Onderhoud Zuiderpoortbad (€ 0,1 miljoen)
c. Investeringen in de openbare ruimte (verkeersveiligheid, wegen en riolering).
d. Investeringen/vervangingen sportaccommodaties o.b.v. het uitvoeringsprogramma sport 2027: o.a. opstellen tarievenbeleid, opstellen Nota basisvoorziening, opstellen MIOP sportparken.
e. Opstellen omgevingsplan.
f. Inrichting raadszaal (investering € 267.000).

12. Ontwikkeling woonlasten

Wij gaan uit van gemeentelijke woonlasten die beheersbaar zijn voor onze inwoners. Dat betekent dat wij voorstellen om de ozb tarieven en het vaste tarief en de variabele tarieven van de afvalstoffenheffing te verhogen met het inflatiepercentage (2,5%). Voor het rioolrecht stellen we een verhoging van € 12 voor. Daarmee sluiten we aan bij de het tarief van het WRP 2026-2029, dat in december 2025 in uw raad is vastgesteld. Uit het overzicht “ontwikkeling woonlasten” in de paragraaf lokale heffingen blijkt dat in de periode 2023-2027 de totale woonlasten gemiddeld met 1,7% per jaar zijn gestegen.

In de begroting 2027-2030 is een areaaluitbreiding voor woningen (0,4%) en voor niet-woningen (0,2%) verwerkt. Verder is in de jaren vanaf 2027 een verhoging van 2% van het ozb tarief meegenomen. Dit doen we omdat jaarlijks de lonen en prijzen stijgen. Omdat de jaarschijf 2030 een kopie is van 2029 betekent dit een voordeel vanaf 2030 van € 145.000.

13. Verhoging overige inkomsten

Wij hebben de overige inkomsten (o.a. huren, toeristenbelasting) verhoogd met het inflatiepercentage (2,5%). Ten opzichte van de ramingen levert dat een voordeel op.

14. Stelpost loon- en prijscompensatie niet toereikend

Binnen de algemene uitkering ontvangen gemeenten een compensatie om hun loon- en prijscompensatie op te kunnen vangen. Deze compensatie voor de inflatie volgt de prijs bruto binnenlands product (bbp) van het lopende jaar. De verwachte hogere loon- en prijsontwikkeling ramen we als een stelpost aan de lastenkant van de begroting.

Elk jaar berekenen wij wat nodig is om de prijsstijgingen op te kunnen vangen. Uit deze berekeningen blijkt dat de compensatie via de algemene uitkering onvoldoende is om de loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen.

15. Reserves

Reserve gemeenschapsvoorzieningen

Vanaf 2025 wordt 3% van de ozb opbrengst in de reserve gemeenschapsvoorzieningen gestort (177k). Deze reservering wordt gebruikt om de kapitaallasten (150k) van de nieuw- en verbouw van de gemeenschapshuizen op te kunnen vangen. In 2027 is het niet nodig om deze bedragen met de reserve te verrekenen, omdat de kapitaallasten van de Schakel en de Cranehoeve op zijn vroegst vanaf 2028 gaan lopen. Per saldo levert dit een voordeel op van 27k.

Omdat de jaarschijf 2030 een kopie is van 2029 ontstaat er op het onderdeel reserves per saldo een nadeel € 27.000. De mutaties in de reserves is in 2030 niet overal gelijk aan 2029.

16. Project Grip op Begroting

Met het project Grip op de Begroting hebben we een aantal financieel structurele maar technische aanpassingen gedaan voor zo'n € 500.000. We hebben ervoor gekozen om voor 2027 nog geen structureel inhoudelijke ombuigingen en bezuinigingen voor te stellen. De reden hiervoor is dat we aan de vooravond staan van de hiervoor genoemde fundamentele keuzes. De belangrijkste technische aanpassingen zijn:

- Hogere leges omgevingswet (250k)
- Niet benutte geoormerkte middelen sportvisie (100k) (incidenteel)
- Gladheidsbestrijding (60k)
- Arbeidsparticipatie (54k)
- Openbare verlichting (35k)
- Economie (20k)

17. Inzet surplus algemene reserve

Gemeenten mogen vanaf 2025 jaar het surplus in de algemene reserve (de reserve waar geen bestemming aan is gegeven) aanwenden voor het dekken van structurele exploitatielasten. Van dit vrij besteedbare deel, het surplus, mogen gemeenten 10% inzetten voor structurele lasten. Dit onder de voorwaarde dat de solvabiliteit van de gemeente groter of gelijk aan 20% is en blijft. Dit deel wordt dan tot 'structurele baat' bestempeld. Ook moet het weerstandsvermogen naar het oordeel van de toezichthouder voldoende zijn, gebaseerd op een adequate risico-inventarisatie.

Voorgesteld wordt om in 2027 het bedrag dat in de begroting 2026-2029 in de jaarschijf 2027 is verwerkt (€ 400.000) te verhogen naar € 800.000. Daarmee bestendigen we de ingezette lijn. Vanaf 2028 stellen we voor om € 400.000 van het surplus van de algemene reserve in te zetten. De totale ruimte is ruim € 1,3 miljoen per jaar. Daarvan zetten wij in 2027 € 800.000 in.

Programma 1: Wonen + Leven

Missie

Vanuit haar unieke ligging tussen Brainport, Midden-Limburg en België benut Cranendonck de kansen van regionale groei om de woonopgave van vandaag en morgen te realiseren. De ligging aan de A2, het spoor en de grensregio vormt een sterke basis voor een duurzame ontwikkeling van de gemeente als aantrekkelijke woon- en leefomgeving. We zetten in op een evenwichtige woningbouwontwikkeling die bijdraagt aan leefbare kernen, een sterk voorzieningenniveau en een kwalitatieve leefomgeving. Door wonen, voorzieningen, mobiliteit en economische ontwikkeling in samenhang te benaderen, zetten we de schaalsprong in als middel om de kwaliteit van leven en brede welvaart voor huidige en toekomstige generaties te versterken.

1 Product Wonen

Wat wil de raad bereiken?

Alle kernen groeien, met behoud van balans en leefbaarheid
Alle kernen groeien met behoud van balans en leefbaarheid, waarbij het zwaartepunt van de ontwikkeling in Maarheeze ligt. De nadruk ligt op Maarheeze zolang deze in balans is met blijvende aandacht voor de andere kernen. De andere kernen hebben ook profijt van de ontwikkelingen. (**RA**) We kiezen voor duidelijke

ontwikkelprofielen in organische groei voor de kernen (**Kompas)**. Vitale Gemeenschappen zijn een bron van ontwikkelkracht (**Kompas**) om de leefbaarheid van de kernen te borgen.

Wat gaan we ervoor doen?

Vaststellen omgevingsvisie Cranendonck

In 2027 stellen we de omgevingsvisie vast. In deze visie beschrijven we voor elke dorpskern en het buitengebied een ontwikkelprofiel. Daarin staat wat goed gaat, waar zorgen liggen en welke richting we kiezen. We maken duidelijk waar we wel en niet op inzetten om uitdagingen en problemen aan te pakken, met ruimte voor groei die past bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van al onze dorpskernen. Zo houden we de leefbaarheid in onze dorpen in balans en versterken we die waar dat kan.

Vaststellen regionaal afgestemde huisvestingsverordening met urgentieregeling.

In 2027 stellen we de (regionaal afgestemde) huisvestingsverordening vast. Samen met deze verordening stellen we hierbij ook een urgentieregeling vast. De nieuwe Wet versterking regie Volkshuisvesting verplicht gemeenten een Regionaal afgestemde huisvestingsverordening te laten vaststellen met een daarbij behorende urgentieregeling. Het gaat hier over afspraken ten aanzien van fair share die bijdragen in het behoud van balans en leefbare wijken en buurten. Er is externe inhuur nodig ten aanzien van Procesbegeleiding/projectleider om hier uitvoering aan te geven.

Ontwikkelen, opstellen en vaststellen Volkshuisvestelijk programma.

In 2027 leggen we het Volkshuisvestelijk programma vast. Dit is een beleidsinstrument waarin de gemeente vastlegt hoe zij regie voert over woningbouw, betaalbaarheid en het beheer van de woningvoorraad. De Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting schrijft gemeenten voor om een volkshuisvestelijk programma te maken. Dit moet binnen een jaar nadat de wet in werking treedt. De wet is in 2026 in werking getreden en in 2027 moet het programma gereedkomen. Hier is professionele begeleiding nodig voor de uitvoering van onderzoek, begeleiding, participatie, raadsvoorlichting en ondersteuning bij de besluitvorming. We leggen in het programma vast hoe we willen groeien, met welke middelen en wat we hiervoor gaan ondernemen met oog voor zorg en leefbaarheid. Het volkshuisvestelijk programma vervangt de woon-zorgvisie.

We leggen de focus op de ontwikkeling van grotere woningbouwlocaties

We leggen in 2027 onze focus verder op Budel-Noord als grote ontwikkellocatie. Deze plek is door de raad aangemerkt als onderzoeklocatie voor een grote woningbouwontwikkeling. Met dit onderzoek zijn we in 2026 al begonnen in samenwerking met het MRE-realisatiebedrijf.

Bij de verdeling van woningtypen hanteren we tenminste de wettelijke normen.

Om te voldoen aan de wettelijk vastgestelde normen in het sociale segment onderzoeken we de haalbaarheid en effectiviteit van een fonds voor bijdrage aan projecten die kampen met haalbaarheid om deze wettelijke norm te verwezenlijken.

Doorstroomvoorziening statushouders

In 2027 onderzoeken we de mogelijkheid om een of twee kleinschalige doorstroomvoorzieningen te verwezenlijken in de gemeente Cranendonck ten behoeve van statushouders.

Het Woonwagenbeleid is vastgesteld en nu volgt de uitvoering in 2027

In 2027 voeren we het in 2026 opgeleverde Uitvoeringsprogramma Woonwagenbeleid uit. Dit houdt in dat we op locaties zaken vergunnen die toegestaan zijn, maar nog niet vergund en dat we de verhuurde woonwagens voorbereiden om deze eind 2027 over te dragen aan de woningcorporatie.

Inwoners van Cranendonck, of personen met een aantoonbare binding met Cranendonck geven we zoveel mogelijk voorrang bij de toewijzing van woningen

In het maken van ontwikkelplannen houden we rekening met de lokale binding van die mensen die in aanmerking (kunnen) komen voor een woning binnen het plan. We leggen deze wensen voor de huursector vast in de meerjarige prestatieafspraken.

We kiezen voor een verschuiving van reactief naar actief grondbeleid waarbij meer gebruik gemaakt zou kunnen worden van het voorkeursrecht.
We gaan in 2027 aan de slag met actief grondbeleid. en passen daar het huidige beleid op aan. Zo gaan we erfpacht, wat is vastgesteld in het Woonwagenbeleid, verder uitwerken en realiseren. We nemen meer de regie op gebieden die we actief ontwikkeld willen zien

Het splitsingsbeleid wordt geactualiseerd waardoor wonen en zorg beter op elkaar worden afgestemd
Binnen de MRE is afgesproken dat splitsingsbeleid wordt geactualiseerd om te voldoen aan de kaders voor het beter benutten van de bestaande woonvoorraad. De raad krijgt hiervoor een voorstel in 2027.

We versnellen de besluitvorming voor kleinere projecten doordat de besluitvorming van de raad zich concentreert op grotere projecten.
In 2027 wijzen we projecten aan waarbij gewerkt wordt vanuit parallel plannen. Hiermee versnellen we de besluitvorming. We doen dit zowel voor een groot als een klein/middelgroot project om te zien of de doorlooptijden afhankelijk zijn van de grootte van het project.

Opschaling voor ruimtelijke initiatieven
Nog los van de keuze die Cranendonck gaat maken ten aanzien van de schaalsprong staan de komende jaren in het teken van groei. Opgaven als de terugkeer van defensie, de realisatie van bedrijventerreinen en de versnelling van woningbouw maakt dat er een stevig beroep zal worden gedaan op onze ambtelijke capaciteit. We vinden het belangrijk om ook onze reguliere dienstverlening op peil te houden. Wij willen geen ‘nee’ hoeven verkopen aan onze inwoners en ondernemers die voor kleinere ruimtelijke ontwikkelingen aankloppen. Met andere woorden; de winkel blijft open. Om toch in te kunnen zetten op versnelling en het behalen de doelen als genoemd in het Kompas van Cranendonck, pleiten wij dan ook voor een structurele uitbreiding in het ruimtelijk domein. Wij stellen dan ook voor formatieruimte beschikbaar te stellen voor het aantrekken van een extra projectleider, RO-regisseur en vergunningverlener. De dekking hiervoor zullen we deels halen uit (anterieure) verhaalsmogelijkheden en bestaande formatie waardoor de financieringsvraag zich beperkt tot een bedrag van €100.000.

Uitbreiden formatie Wonen
Nieuwe wet- en regelgeving en de groeiende opgaven op het gebied van volkshuisvesting vragen om extra capaciteit. Om uitvoering te geven aan onder meer de Wet Regie op de Volkshuisvesting, de samenwerking met woningcorporaties en de huisvesting van bijzondere doelgroepen, breiden we de formatie voor Wonen structureel uit met 0,5 fte. Hiervoor stellen we vanaf 2027 € 57.500 structureel beschikbaar.

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck kent een verantwoorde groei passend bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van alle kernen.
De schaalsprong is een kans om de gemeente toekomstbestendig te ontwikkelen, en dat doen we zorgvuldig en in balans gebeurt.

We behouden zelf de regie bij deelname aan regionale ontwikkelingen. Besluiten over de schaalsprong volgen op een integrale afweging en inclusief aantallen woningen, ontwikkeling van bedrijventerreinen en de samenhang met mobiliteit, voorzieningen en leefbaarheid. **(RA)**

We behouden de identiteit en het karakter van onze dorpen **(Kompas)**

Wat gaan we ervoor doen?

Vaststellen omgevingsvisie Cranendonck
In 2027 stellen we de omgevingsvisie vast. In deze visie beschrijven we voor elke dorpskern en het buitengebied een ontwikkelprofiel. Daarin staat wat goed gaat, waar zorgen liggen en welke richting we kiezen. We maken duidelijk waar we wel en niet op inzetten om problemen aan te pakken, met ruimte voor groei die past bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van al onze dorpskernen. Zo houden we de leefbaarheid in onze dorpen in balans en versterken we die waar dat kan.

Herijken fonds ruimtelijke kwaliteit
Door het Fonds Ruimtelijke Kwaliteit te herijken, zetten we het gerichter in voor de opgaven in onze kernen. Het fonds helpt om ruimtelijke initiatieven die financieel niet haalbaar zijn, toch mogelijk te maken. Daarmee kunnen we sturen op ontwikkelingen die bijdragen aan de kwaliteit van onze leefomgeving.
We gebruiken het fonds vooral voor plannen die passen bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van onze dorpen, maar die zonder ondersteuning niet van de grond komen zoals herontwikkelingen, woningbouw op maat of verbeteringen van de openbare ruimte. Zo zorgen we ervoor dat groei niet alleen mogelijk is, maar ook verantwoord plaatsvindt. Het fonds helpt om ontwikkelingen in balans te brengen en te richten op wat onze kernen nodig hebben. We hebben hier een bedrag van € 20.000 voor opgenomen.

Monitoring feiten en cijfers
In de Atlas van Cranendonck komt alle informatie over de feiten en cijfers van Cranendonck samen. Dit vormt de basis voor het krachten en zorgen onderzoek van Cranendonck en onze dorpskernen. Om gedurende de looptijd van de omgevingsvisie te monitoren of we onze krachten behouden en onze zorgen ombuigen is het wenselijk om elke 4 jaar het feiten en cijfer onderzoek te herhalen. De eerste herijking staat op de planning voor 2028.

Wat wil de raad bereiken?

De terugkeer van de Nassau Dietzkazerne: een ontwikkeling met kansen!
De terugkeer van Defensie in de vorm van de Nassau-Dietzkazerne is een ontwikkeling met impact én kansen voor Cranendonck. Deze opgave wordt zorgvuldig ingepast, met blijvende aandacht voor leefbaarheid, veiligheid en draagvlak onder inwoners. De gemeente houdt de regie op die inpassing, de leefomgeving en het beperken van overlast. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Herontwikkeling van de locatie Nassau Dietz Kazerne
We faciliteren Defensie bij de uitwerking van de defensieopgave in onze gemeente.

Omdat de defensieopgave samenkomt met meerdere grote rijksopgaven zoals woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie, natuur en stikstofopgave en economische ontwikkeling en opvang asiel) zijn we met collega-gemeenten een lobbytraject opgestart in politiek Den Haag waarin we aandacht vragen voor een integrale benadering. De stapeling van opgaven legt een groot beslag op de beschikbare ruimte, uitvoeringskrachten en voorzieningen in onze gebieden. Wij bieden ruimte, denken mee over de gebiedsontwikkeling, begeleiden inwoners en dragen bij aan de maatschappelijke inbedding van de opgaven. We werken met defensie samen aan omgevingsvergunningen voor de ingebruikname van het kazerneterrein, bijvoorbeeld ten behoeve van civieltechnische werken. Daar moet tegenover staan dat het Rijk verantwoordelijkheid neemt voor de voorwaarden voor het succes van deze ontwikkeling.

Uitgangspunten hierbij zijn een zorgvuldig en transparant gebiedsproces, leefbaarheid en maatschappelijke inbedding als randvoorwaarde, eerlijke afspraken over gevolgen en investeringen en voorinvesteringen voor voldoende uitvoeringskracht.

Aandachtsgebieden zijn onderwerpen als bereikbaarheid (infra), koppelkansen (economie), veiligheid en leefbaarheid (o.a. geluidsoverlast), medegebruik (verenigingen en agrariërs)en een constructieve en gelijkwaardige samenwerking met Defensie en Rijk (vergunningen en activiteiten).

Wat wil de raad bereiken?

Duidelijke en eenvoudige ruimtelijke regels voor het hele grondgebied van de gemeente Cranendonck met ruimte voor initiatief, participatie en maatwerk.
Met de Omgevingswet komen alle regels voor de fysieke leefomgeving in één omgevingsplan. We werken toe naar heldere, geharmoniseerde regels voor het hele grondgebied, met ruimte voor participatie en maatwerk. Initiatieven begeleiden we via vergunningen en het traject 'idee verkennen', waarin we wenselijkheid en haalbaarheid vooraf toetsen.

Wat gaan we ervoor doen?

Omgevingsplan opstellen
Per 1 januari 2024 heeft elke gemeente een tijdelijk omgevingsplan (van rechtswege). Uiterlijk begin 2032 ligt er een gebiedsdekkend, nieuw omgevingsplan waarin strategisch beleid is vertaald naar werkbare regels. We doen dit samen met andere Brabantse gemeenten in SPRONG (begeleid door VNG). We starten met bouwregels. De eerste planwijziging met bouwregels verwachten we in 2027. De regels worden in principe beleidsarm overgezet. Dekking uit de bestemmingsreserve Omgevingswet is naar verwachting toereikend tot 2032.

Om de tijdige implementatie mogelijk te maken gaan we werken met een junior planjurist. Hiermee creëren we niet alleen extra slagkracht maar bieden we bovendien de mogelijkheid om als junior in te stromen binnen het RO-vakgebied (ruimtelijke ordening). Personeel binnen deze sector is al geruime tijd schaars, met een dergelijke instapfunctie borgen we de continuïteit op langere termijn. De dekking voor deze rol kan worden gevonden in de bestemmingsreserve Omgevingswet.

Beoordelen van omgevingsvergunningen
Complexe initiatieven lopen via omgevingsvergunningen (Bopa's). Ook deze verzoeken en aanvragen vergen veel capaciteit. Dit heeft invloed op het totaal van doorlooptijden. De actuele ontwikkelingen, waaronder die op het gebied van stikstof, spuitzones en netcongestie worden bij het werk betrokken en waar nodig wordt opgeschaald en/of voorrang verleend aan de behandeling van bepaalde initiatieven. Daarnaast vraagt de in het Kompas en met de schaalsprong bedoelde extra groei van het nieuwbouw woningen en alle daaraan gekoppelde effecten de nodige extra inzet en capaciteit. Voor de grote initiatieven, bijvoorbeeld de grote woningbouwinitiatieven, wordt per situatie bekeken welke capaciteit en op welke momenten ingezet moet worden binnen de organisatie, waaronder team vergunningen. Gelet op de grote belangen en risico's voor zowel gemeente als ontwikkelende en realiserende partijen vraagt dit goede heldere prioritering en centrale sturing. Zo nodig moet er tijdig opgeschaald worden. We blijven inzetten op een effectieve dienstverlening en het loket 'idee verkennen'.

Beoordelen van vergunningen APV- en bijzondere wetten
Om de veiligheid en leefbaarheid te waarborgen worden activiteiten gereguleerd in onze Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en tal van bijzondere wetten. In samenwerking met ketenpartners zoals politie en de Veiligheidsregio toetsen we aanvragen op dit vlak en voeren we toezicht uit. Dit zetten we onverminderd voort in 2027.

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonck is woningbouw een van de belangrijkste opgaven.
We voldoen aan de woningbehoefte met een goede kwaliteit buitenruimte voor de leefbaarheid, en realiseren daarmee tegelijkertijd lokale gemeenschappen. De ontwikkeling van grotere woningbouwlocaties heeft prioriteit. Inwoners van, of personen met een aantoonbare binding met, Cranendonck krijgen waar mogelijk voorrang bij de toewijzing van woningen. **(RA)**

Wat Cranendonck bijdraagt aan de regio, vertaalt zich in investeringen in voorzieningen en leefbaarheid voor onze inwoners. Er is een zichtbare koppeling tussen regionale inzet en lokale opbrengsten **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Aanpassen adviesrecht Bopa's
In 2027 volgt een raadsvoorstel voor het aanpassen van de lijst met gevallen voor adviesrecht bij Bopa's (buitenplanse omgevingsplan activiteit). Hierbij wordt de grens voor woningbouwinitiatieven verhoogd waardoor er minder projecten voor besluitvorming aan de raad hoeven te worden voorgelegd. Dat verkort de doorlooptijd van vergunningen en versnelt daarmee de woningbouw.

Intaketafel 2.0
De werkwijze van de Intaketafel wordt in 2027 herijkt en waar nodig aangepast. Doel is te komen tot een transparant en effectief intakeproces, waarbij in een vroeg stadium kan worden beoordeeld of een initiatief bijdraagt aan de gemeentelijke doelstellingen en ambities voor de betreffende locatie.

Gezien de grote woningbouwopgave binnen de gemeente vraagt dit specifiek voor omvangrijke woningbouwontwikkelingen om een goede interne informatiepositie. Hieraan wordt invulling gegeven door het actualiseren van de ontwikkelkaarten en de doorontwikkeling van de Juno-woningbouwmonitor. Hierdoor ontstaat beter inzicht in de gewenste woningtypologieën per locatie en kan initiatiefnemers vroegtijdig duidelijkheid worden geboden over de kwalitatieve woningbouwbehoefte.

Naast grotere gebiedsontwikkelingen blijft de Intaketafel functioneren als ambtelijk vooroverleg voor een breed scala aan ruimtelijke initiatieven en buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA's), waaronder diverse transformatie- en herontwikkelingsopgaven.

Parallel hieraan wordt de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en ruimtelijke initiatiefnemers geëvalueerd en verder verbeterd. Dit gebeurt zowel vanuit de interne organisatie als via het onderzoek van de Rekenkamer, dat op verzoek van de raad wordt uitgevoerd.

De raad wordt in 2027 geïnformeerd over de resultaten van deze trajecten en de wijze waarop zij kunnen bijdragen aan een snellere, duidelijkere en meer integrale behandeling van ruimtelijke initiatieven.

2 Product Mobiliteit

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck heeft een wegennet in fysieke goede staat
Het wegennet voldoet aan de door de raad voor 2026 - 2030 vastgestelde kaders uit het IBOR en het beheerplan wegen. Jaarlijks onderhoud borgt de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en kwalitatieve doelstelling.

Wat gaan we ervoor doen?

Jaarlijks onderhoud borgt de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en kwalitatieve doelstelling.
Het beheerplan wegen 2026-2030 vormt het kader voor het wegenonderhoud uit het operationeel uitvoeringsplan wegen. De kwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op het IBOR-plan Cranendonck 2026-2030. We stellen het uitvoeringsplan jaarlijks bij aan de hand van monitoring van de kwaliteit.

Heesakkerweg en Hufkesstraat Budel
Dit is een integraal project samen met riolering en groen. Het project wordt in 2027 voorbereid en in 2028 uitgevoerd.

Kerkstraat Budel

We voeren groot onderhoud uit aan de Kerkstraat van de Gastelseweg inclusief riolering (Fase 3) tot aan de Robert Schumansingel in Budel. Er komt nieuwe verharding combinerend met extra groen, ter verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte. Voorbereiding nog in 2026 en uitvoering 2027.

Philipsweg Maarheeze
We voeren groot onderhoud uit aan de Philipsweg in Maarheeze, het gedeelte tussen Den Engelsman en de gemeentegrens van Weert. Bij het ontwerp kijken we ook naar de maatregelen voor de verkeersveiligheid.

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck kent een verbeterde verkeersveiligheid, veilige woonstraten en schoolomgevingen.
We hebben goed onderhouden fietsverbindingen, inclusief veilige schoolroutes en recreatieve fietspaden. We verbeteren de bereikbaarheid en het openbaar vervoer. Inwoners zijn betrokken bij verkeersoplossingen. Grote mobiliteitsprojecten worden in samenhang bezien vanuit het perspectief van duurzame verbetering van de verkeersstructuur en daarmee de leefbaarheid binnen onze gemeente**. (RA) (aangevuld iom JvA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Verdere ontwikkeling route 611
In het Masterplan Mobiliteit 2025 is bepaald dat we de route 611 beter laten functioneren als afwikkelroute voor doorgaand (vracht) verkeer. Onderdeel van deze route is onder meer de route over het Airpark en een mogelijk nieuwe verbinding over het Nyrstar terrein. Na de start in 2025 zetten we in 2027 vervolgstappen.

Opstellen uitvoeringsplannen per kern
Bij de vaststelling van het Masterplan mobiliteit in 2025 is bepaald dat er per kern Uitvoeringsplannen opgesteld moeten worden. In 2026 is hiermee een start gemaakt en in 2027 moeten deze afgerond worden.

Uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer 2027
Om de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Cranendonck te verbeteren, voeren we in 2027 het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer uit. Het programma bevat lokale en regionale maatregelen, waaronder de aanpak van de A2-problematiek, regionale samenwerking, verkeersveiligheidsmaatregelen en de invoering van 30 km/u in de kern Soerendonk. Hiervoor wordt in 2027 en 2028 in totaal € 445.000 geïnvesteerd.

Wat wil de raad bereiken?

Een verbeterde regionale bereikbaarheid.
We hebben een verbeterd openbaar vervoer en regionale bereikbaarheid voor de doorstroming op het traject Weert–Eindhoven en de fileproblematiek rondom de A2-snelweg. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Deelnemen aan regionale mobiliteitspakketten
Eerder is heeft de MRE-regio een maatregelenpakket opgesteld met maatregelen op het gebied van mobiliteit die noodzakelijk zijn om de schaalsprong in de regio te faciliteren. Dit was de zogenaamde Brainportdeal (KTM1). Iedere gemeente in de MRE-regio heeft hier middelen voor beschikbaar gesteld.

Doorontwikkelen Brainporthub Maarheeze
Het station Maarheeze is aangewezen als zogenaamde Brainporthub. Dit zijn belangrijke overstappunten aan de rand van de regio. De eerste plannen zijn om de capaciteit van de parkeerplaats bij het station te verhogen naar 800-900 parkeerplaatsen en het toevoegen van een aantal voorzieningen en deelmobiliteit. In 2027 zetten we vervolgstappen in de ontwikkeling van de Brainporthub. Definitieve besluitvorming over de ontwikkeling van de Brainporthub ligt nog bij de gemeenteraad.

Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM2)
Binnen het Beethovenconvenant werken we samen met andere partijen aan maatregelen die de bereikbaarheid en mobiliteit van Cranendonck en de regio verbeteren. Om uitvoering te kunnen geven aan het Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM2), stellen we in 2027 een eenmalige gemeentelijke bijdrage van € 700.000 beschikbaar. Hiermee dragen we bij aan gezamenlijke investeringen in een bereikbare en leefbare regio.

Ontwikkelen doorfietsroute Weert - Eindhoven
In het KTM2 pakket van de regio zijn middelen opgenomen voor de realisatie van de doorfietsroute Weert - Eindhoven. De middelen zijn beschikbaar gesteld voor de eerste fase van de doorfietsroute tussen Eindhoven en Leende. 2027 staat in het teken van de verdere planvoorbereiding voor dit deel van de route.

3 Product Accommodaties

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonck behouden en ontwikkelen we sterke dorpsgemeenschappen met een vitaal verenigingsleven en toegankelijke ontmoetingsplekken voor alle inwoners. Gemeenschapshuizen en dorpshuizen zijn daarbij belangrijke voorzieningen,
In Cranendonck behouden en ontwikkelen we sterke dorpsgemeenschappen met een vitaal verenigingsleven en toegankelijke ontmoetingsplekken voor alle inwoners. Verenigingen en gemeenschapshuizen vormen het kloppend hart van de kernen en dragen bij aan sociale samenhang, gezondheid en leefbaarheid. Zij vormen het kloppend hart van de kernen en dragen bij aan sociale samenhang, gezondheid en leefbaarheid. **(RA)**
Gemeenschaps- en dorpshuizen zijn net als toekomstbestendige accommodaties en sportparken daar belangrijke voorzieningen voor. Voorwaarde blijft dat er voldoende animo en betrokkenheid vanuit de gemeenschappen wordt ingezet op behoud en versterking. **(RA)**

Hiermee behouden we de identiteit en het karakter van onze dorpen **(Kompas)**

*V*itale gemeenschappen zijn hierbij een bron van ontwikkelkracht **(Kompas)**

Wat gaan we ervoor doen?

Vervolg geven aan accommodatiebeleid
We geven vervolg aan het ingeslagen traject accommodatiebeleid. Eind 2026 leveren we het accommodatiebeleid op, inclusief een vervolgproces voor de verdere uitwerking. In 2027 brengen we de gevolgen voor het bestaande beleid in beeld en bereiden we waar nodig aanpassingen voor. Zo zorgen we voor een goede aansluiting tussen beleid en uitvoering en bieden we duidelijkheid aan inwoners. We reserveren hiervoor voldoende capaciteit en middelen.

4 Product Openbare ruimte

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck heeft een veilige en gezonde fysieke leefomgeving: lucht, licht, water en wegen
De gezonde leefomgeving in onze gemeente kent een verbeterde luchtkwaliteit en een beperktere lichtvervuiling.

Alle inwoners en bedrijven van de gemeente Cranendonck hebben een goed en functioneel rioolstelsel uit oogpunt van volksgezondheid, voorkomen van structureel wateroverlast en milieubescherming. Daarnaast draagt een doelmatige inzameling en verwerking van regen- en afvalwater bij tot een aangenaam woonklimaat.

Wat gaan we ervoor doen?

Riolering 2027
Gemalen en drukriolering. Na inspectie aan installaties worden onderhoudswerkzaamheden en vervangingsinvesteringen verricht om de kwaliteit en betrouwbaarheid op orde te houden:

- Heesakkerweg en Hufkesstraat Budel: Dit is een integraal project samen met riolering en groen. Het project wordt in 2027 voorbereid en in 2028 uitgevoerd.
- Kerkstraat Budel: We voeren groot onderhoud uit aan de Kerkstraat van de Gastelseweg to aan de Robert Schumansingel in Budel. Er komt nieuwe verharding combinerend met extra groen, ter verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte. Voorbereiding 2027 en uitvoering 2028.
- Philipsweg Maarheeze: We voeren groot onderhoud uit aan de Philipsweg in Maarheeze, het gedeelte tussen Den Engelsman en de gemeentegrens van Weert.

Uitvoeren van bodemsaneringen.
Uitvoeren van bodemsaneringen op verontreinigde locaties, waarbij prioriteit wordt gegeven aan woongebieden, speelvoorzieningen. Speciale aandacht gaat uit naar locaties waar in het verleden staalslakken en zinkassen zijn toegepast in verhardingen.

Aanpakken van geluidsoverlast langs drukke verkeersaders en tijdens evenementen.
Beperken van geluidshinder door het uitvoeren van geluidsmetingen, infrastructurele aanpassingen en gevelmaatregelen.

Verbeteren van de luchtkwaliteit.
We zijn aangesloten bij het regionaal meetnet voor luchtkwaliteit en gaan deelnemen aan het Schone Lucht Akkoord, waarbij we via gerichte maatregelen en samenwerking de lucht schoner en gezonder maken.

Het beperken van lichtvervuiling.
Werken aan bewustwording en verkennen we maatregelen zoals slimme en gerichte openbare verlichting, het verminderen van onnodige nachtelijke verlichting in buitengebieden en het opnemen van richtlijnen voor zorgvuldig gebruik van licht: donker waar het kan, verlichting waar het moet.

Integreren van risicobeperking in ruimtelijke planvorming en initiatiefbeoordeling.
Bij ruimtelijke plannen en de beoordeling van initiatieven aan de intaketafel wordt expliciet rekening gehouden met de aanwezigheid van zeer kwetsbare gebouwen, zoals scholen en zorginstellingen, en met explosie- en gifwolkaandachtsgebieden.

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck kent een verbeterde verkeersveiligheid, veilige woonstraten en schoolomgevingen.
Cranendonck kent een verbeterde verkeersveiligheid, veilige woonstraten en schoolomgevingen. We hebben goed onderhouden fietsverbindingen, inclusief veilige schoolroutes en recreatieve fietspaden. Inwoners zijn betrokken bij verkeersoplossingen. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2027 (Zie ook product 2: Mobiliteit)
Vooruitlopend op de projecten die opgenomen worden in de uitvoeringsplannen per kern hebben we in 2027 een Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2027. (Product mobiliteit)

Wat wil de raad bereiken?

We hebben een openbare ruimte die voor iedereen toegankelijk is.
Cranendonck heeft voldoende en passende parkeervoorzieningen en een openbare ruimte die voor iedereen toegankelijk is met goed begaanbare trottoirs en voorzieningen voor ouderen en inwoners met een beperking. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Hanteren parkeernorm omdat er voldoende parkeerplaatsen moeten zijn.
Bij de ontwikkeling van initiatieven hanteren we de vastgestelde parkeernorm.

Toegankelijke trottoirs voor iedereen
Om de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk te maken met goed begaanbare troittoirs , realiseren we begaanbare toegangen bij de uitvoering van onderhoudswerken en reconstructies van wegen en voetpaden.

5 Product Duurzaamheid

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck is een duurzame en klimaatbestendige gemeente, met draagvlak en oog voor betaalbaarheid voor zowel inwoners als gemeente.
Woningen, bedrijven en gemeentelijk vastgoed zijn verduurzaamd, zonder inwoners te verplichten bovenop wettelijke eisen, met laagdrempelige maatregelen en het benutten van kansen met groot effect. Klimaatadaptatie en verduurzaming wordt stapsgewijs uitgevoerd en bij bestaande projecten wordt gezocht naar extra duurzaamheidswinst. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren van klimaatadaptatie bij onze inwoners
Klimaatadaptatie is niet alleen nodig in de openbare ruimte maar is ook juist nodig op particuliere gronden. Met als doel minder verharding en meer groen in tuinen en aandacht voor het opvangen en hergebruik van regenwater. Maar ook de verkoeling die groen en niet versteende bodem oplevert. Hiervoor is voor de komende jaren een stimuleringsregeling (subsidie) beschikbaar gesteld.

Voortzetten Isolatieaanpak, opstart faunabescherming
Ook in 2027 wordt de meerjarige isolatieaanpak voortgezet. Naast de begin 2026 vernieuwde subsidieregeling zetten we in op specifieke doelgroep-acties (monumentale panden, energiearmoede) en op faunabescherming. Om te voorkomen dat verblijven van beschermde diersoorten door isolatie verdwijnen uit woonwijken kan de gemeente twee maatregelen treffen: het fysiek compenseren van (kraam)verblijven door onder andere vleermuiskasten te plaatsen. Ook kan de gemeente bewoners ontzorgen door het noodzakelijke ecologisch onderzoek, dat vóór isolatie dient plaats te vinden, te ondervangen met een zogeheten Soortenmanagementprogramma. Dit gemeente brede onderzoek naar faunabescherming en beheer is omvangrijk en kostbaar, maar ook een steeds nadrukkelijkere wens vanuit de Provincie. In 2027 wordt de aan te besteden opdracht opgestart en uitgevoerd. Dekking kan wordt gevonden in beschikbare rijksmiddelen.

Uitvoering geven aan nieuwe nota Energie en Warmtetransitie
De nieuwe Nota Energie- en Warmtetransitie wordt in 2026 aan de gemeenteraad. Deze legt het uitvoeringsprogramma vast voor de jaren 2027 en 2028. De uit te voeren acties zijn opgezet om de algemene doelen van de gemeente te behalen én om uitvoering te geven aan de diverse subsidieregelingen (isolatie, energiearmoede, middelen personele capaciteit) waar de gemeente vanuit het Rijk budget voor ontvangen heeft.

Oplevering Warmteprogramma

Gemeenten moeten op 31 december 2027 een Warmteprogramma hebben vastgesteld. In navolging op vooronderzoek en het laten uitvoeren van een Plan MER-beoordeling in 2026 vindt het opstellen en besluiten over het Warmteprogramma in 2027 plaats. In het Warmteprogramma wordt een aanpak beschreven die de gemeente aardgasvrij maakt in 2050. Gezien de huidige spanningen op de energiemarkt, netcongestie en verschuivende regelgeving is dit geen sinecure. Met het Warmteprogramma gaan we individuele bewoners uitleggen welke stappen in verduurzaming of aardgasvrij verwarmen zij kunnen zetten en op welke momenten dit van hen verwacht wordt.

Wat wil de raad bereiken?

Perspectief voor agrariërs in de vorm van verbreding, omschakeling, innovatie of extensivering en ondersteuning bij beëindiging of verplaatsing

Agrarische ondernemers worden met maatwerk ondersteund naar een toekomstbestendige landbouw als ook bij beëindiging of verplaatsing. We bieden daarbij ontwikkelruimte waar mogelijk. Gebiedspartijen werken met agrariërs samen aan de gezamenlijke water- en klimaatopgaven. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Uitwerken afspraken ondersteuning agrariërs binnen GGA (Gebied Gerichte Aanpak)

We werken binnen de samenwerking GGA, de ondersteuning van onze agrariërs nader uit en onderzoeken of en op welke wijze deze ondersteuning kan worden uitgebreid naar onze gehele gemeente.

Wat wil de raad bereiken?

We hebben een vitaal buitengebied.

We hebben een vitaal buitengebied met een goede balans tussen landbouw, natuur en recreatie, waarbij landschap en identiteit worden behouden en recreatieve netwerken worden versterkt. **(RA)**

We behouden ons mooie landschap **(Kompas)**

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren projectenboek Natuur, Klimaat en Landschap

Met de uitvoering van projecten uit het projectenboek realiseren we eigen gemeentelijke projecten en dragen we bij aan grotere gebiedsopgaven. Aan het projectenboek is de reserve landschapsversterking gekoppeld.

Herijken projectenboek Natuur, Klimaat en Landschap

Het projectenboek is een dynamisch document. We halen in 2026/2027 nieuwe maatregelen/projecten op (met participatie) die bij voorkeur op korte termijn uitvoerbaar zijn en voegen deze toe aan het projectenboek. Dit vanwege de koppeling van nieuw te realiseren woningen aan projecten die bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Dit is voor het buitengebied een nieuwe verplichting vanuit het provinciaal beleid.

Uitvoeren pachtafkoop

In juni 2025 is opnieuw een provinciale subsidieregeling opengesteld voor de afkoop van pachtgronden gelegen in Natura 2000 gebieden. De gemeente heeft de subsidieaanvraag gedaan en deze is beschikt. De gemeente heeft twee pachtgronden die voor deze subsidieregeling in aanmerking komen. In 2026/2027 wordt onderzocht op de pachters vrijwillige bereid zijn om mee te werken aan de pachtafkoop. Ook gebruiken we deze periode om te kijken naar het vervolg als blijkt dat de pachters daadwerkelijk bereid zijn.

Verduurzamen pachtbeleid

Eind 2026 -2027 starten we met de verdere verduurzaming van het geliberaliseerde pachtbeleid. Dit vindt plaats door participatie. Eind 2027 vindt de pachtuitgifte onder het nieuwe beleid plaats. 1 januari 2028 gaan de nieuwe korte termijn pachtcontracten in onder het nieuwe/aangepast beleid.

Visie op het landschap en het ondernemersperspectief

Als bouwsteen voor het Ontwikkelprofiel voor het buitengebied als onderdeel van de omgevingsvisie wordt een Visie op het landschap opgesteld. De mogelijkheden voor het beleven van het landschap, ondernemen binnen het landschap en het samenwerken aan het versterken van het landschap vormt hierin een belangrijke pijler.

Deelname GGA en gebiedsprocessen

De schaarse ruimte in Cranendonck maakt het noodzakelijk de verschillende ruimteclaims in de fysieke ruimte goed op elkaar af te stemmen. De natuur- en klimaatopgave en de hiervoor noodzakelijke transitie van het landelijk gebied kan alleen in samenhang met de verstedelijkingsopgave en energietransitie worden gerealiseerd. Binnen de Brabantse Gebiedsgericht Aanpak (GGA's) wordt deze integrale belangenafweging vormgegeven door samenwerking. Zo ook aan grondverwerving en het creëren van stikstofruimte. Bovendien worden de komende jaren binnen deze GGA's meerdere gebiedsprocessen gestart die bijdragen aan de klimaatopgaven en onze gemeentelijke ambities. De deelname van Cranendonck aan de GGA Grenscorridor Oost is in 2026 vastgelegd met het onderschrijven van de samenwerkingsafspraken.

Relatie met verbonden partijen programma Wonen + Leven

Relatie met verbonden partijen - Programma 1

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is terug te vinden in de paragraaf Verbonden partijen.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Doel: De Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) voert namens de provincie Brabant en 21 gemeenten (milieu)taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezichthouden en handhaving.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Milieutaken (basis- en verzoektaken)	598	593	593	593	593
Programma regionale samenwerking	73	76	76	76	76
Overige opdrachten*	250	326	326	326	326
Totale bijdrage gemeente Cranendonck	921	995	995	995	995

* Schatting van de taken buiten het werkprogramma.

Beleidsindicatoren programma Wonen + Leven

Beleidsindicatoren programma Wonen + Leven

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoners	CBS	2024	38	148
Hernieuwbare energie	%	WSG	2024	11,3	42,8%
Woningen met zonnepanelen	%	CBS	2025	53	36
Nieuwgebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	WSG	2024	4,2	8,4

Overzicht baten en lasten programma Wonen + Leven

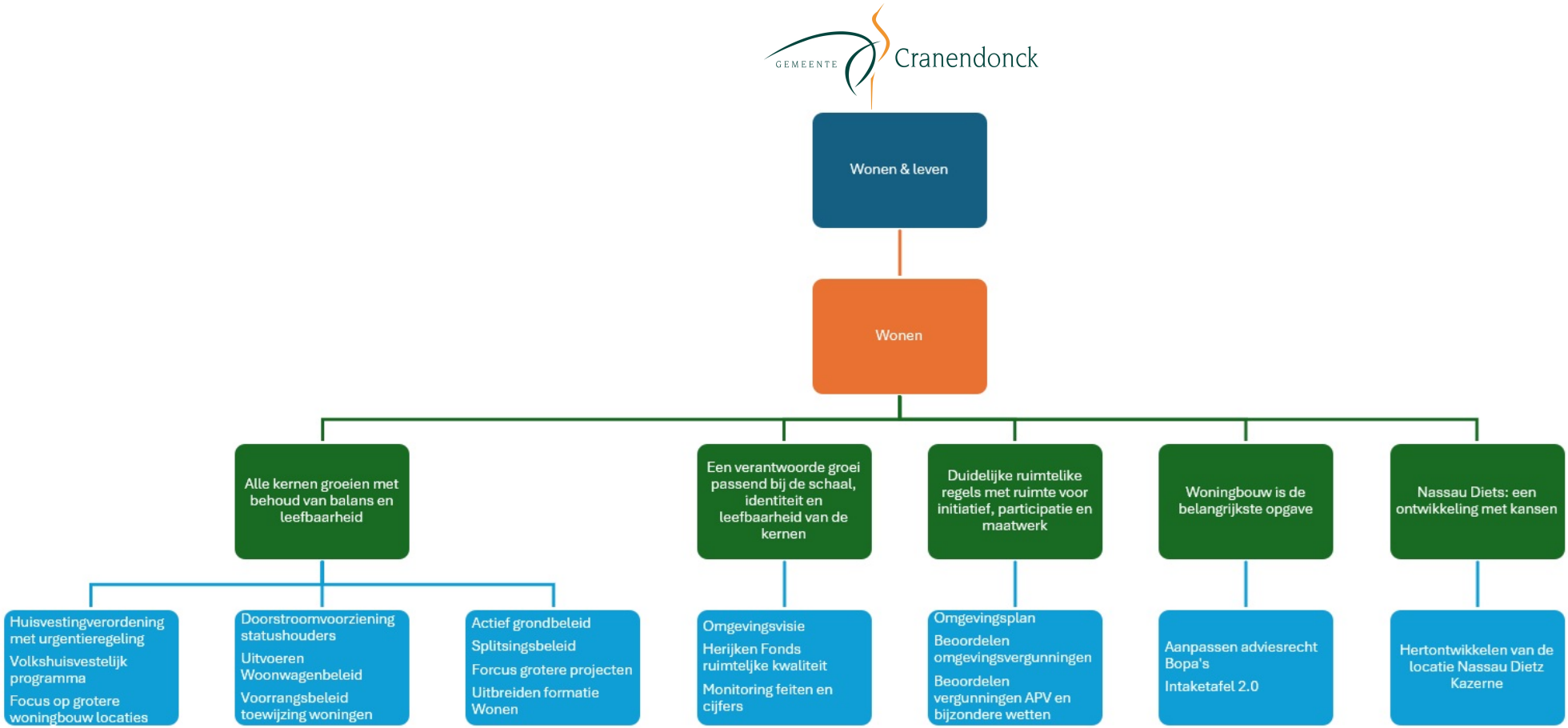
Overzicht baten en lasten programma 1

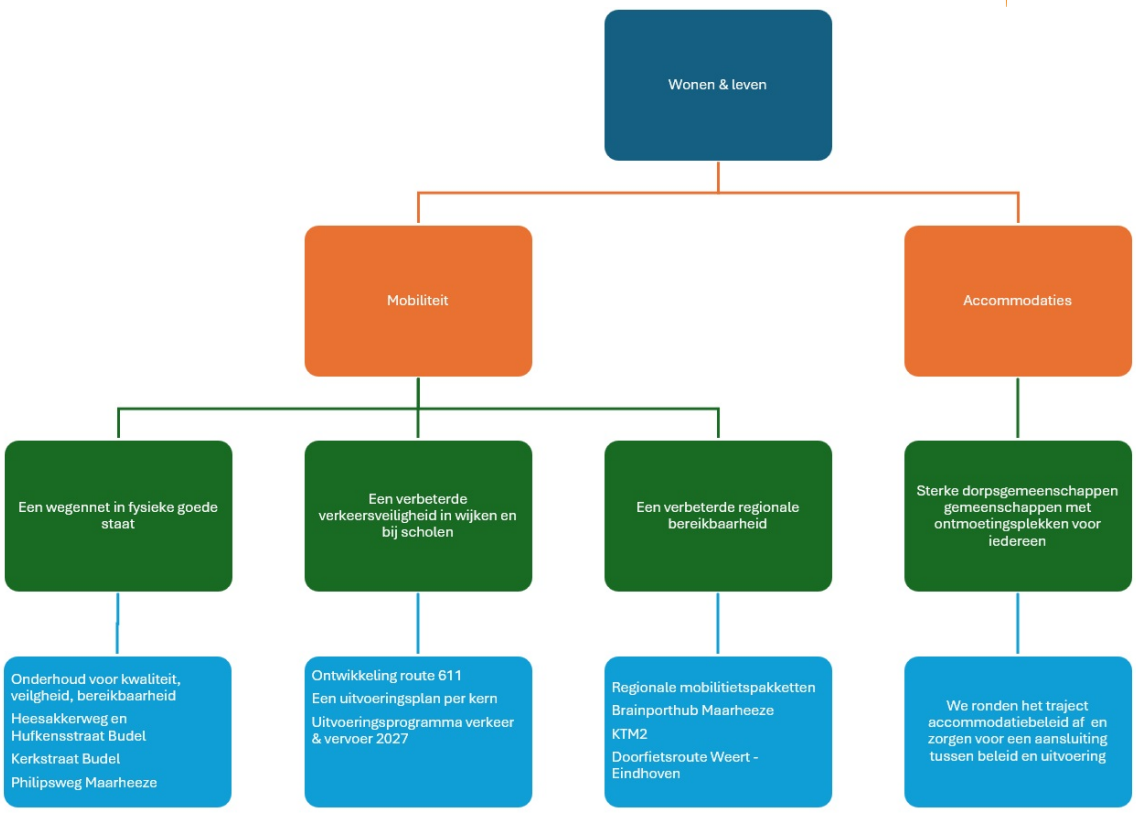
Bedragen x €1.000

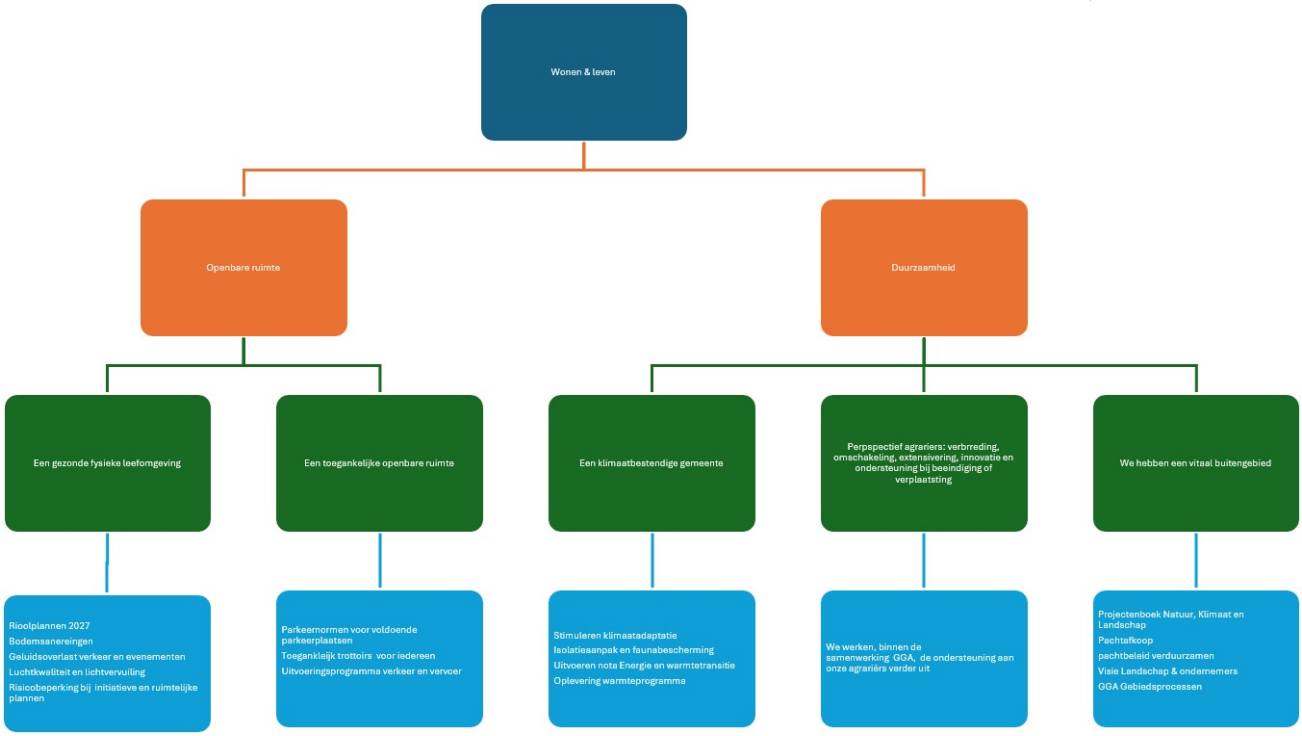
Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
1 Wonen en leven						
1.1 Wonen	**3.923**	**3.266**	**3.101**	**2.967**	**2.804**	**2.706**
1.2 Verkeer en vervoer	**3.674**	**4.837**	**5.401**	**4.969**	**5.453**	**5.427**
1.3 Leefbaarheid	**1.601**	**1.721**	**1.490**	**1.565**	**1.564**	**1.563**
1.4 Openbare ruimte	**7.340**	**7.443**	**7.826**	**8.041**	**7.945**	**7.937**
1.5 Duurzaamheid	**1.508**	**1.316**	**1.136**	**1.136**	**1.136**	**1.136**
Totaal 1 Wonen en leven	**18.047**	**18.583**	**18.954**	**18.679**	**18.902**	**18.769**
Baten						
1 Wonen en leven						
1.1 Wonen	**2.202**	**1.472**	**1.201**	**1.201**	**1.201**	**1.201**
1.2 Verkeer en vervoer	**226**	**144**	**114**	**114**	**114**	**114**
1.3 Leefbaarheid	**124**	**121**	**106**	**106**	**106**	**106**
1.4 Openbare ruimte	**5.582**	**5.773**	**6.021**	**6.254**	**6.273**	**6.273**
1.5 Duurzaamheid	**0**	**-1**	**264**	**264**	**264**	**264**
Totaal 1 Wonen en leven	**8.133**	**7.510**	**7.706**	**7.939**	**7.958**	**7.957**
Saldo voor bestemming	**-9.914**	**-11.073**	**-11.248**	**-10.740**	**-10.945**	**-10.811**
Stortingen in reserves						
1 Wonen en leven						
1.9 Mutaties reserves programma 1	**1.595**	**925**	**731**	**173**	**173**	**200**
Onttrekkingen uit reserves						
1 Wonen en leven						
1.9 Mutaties reserves programma 1	**2.414**	**1.364**	**915**	**345**	**345**	**345**
Mutaties reserves	**819**	**439**	**184**	**172**	**172**	**145**
Saldo voor bestemming	**-9.095**	**-10.634**	**-11.064**	**-10.568**	**-10.772**	**-10.666**

Programma doelenboom Wonen en Leven (in 3 delen)

GEMEENTE Cranendonck
Wonen & leven
Wonen
Alle kernen groeien met behoud van balans en leefbaarheid
Een verantwoorde groei passend bij de schaal, identiteit en leefbaarheid van de kernen
Duidelijke ruimtelike regels met ruimte voor initiatief, participatie en maatwerk
Woningbouw is de belangrijkste opgave
Nassau Diets: een ontwikkeling met kansen
Huisvestingverordening met urgentieregeling
Volkshuisvestelijk programma
Focus op grotere woningbouw locaties
Doorstroomvoorziening statushouders
Uitvoeren Woonwagenbeleid
Voorrangsbeleid toewijzing woningen
Actief grondbeleid
Splitsingsbeleid
Forcus grotere projecten
Uitbreiden formatie Wonen
Omgevingsvisie
Herijken Fonds ruimteljke kwaliteit
Monitoring feiten en cijfers
Omgevingsplan
Beoordelen omgevingsvergunningen
Beoordelen vergunningen APV en bijzondere wetten
Aanpassen adviesrecht Bopa's
Intaketafel 2.0
Hertontwikkelen van de locatie Nassau Dietz Kazerne

Wonen & leven
Mobiliteit
Accommodaties
Een wegennet in fysieke goede staat
Een verbeterde verkeersveiligheid in wijken en bij scholen
Een verbeterde regionale bereikbaarheid
Sterke dorpsgemeenschappen gemeenschappen met ontmoetingsplekken voor iedereen
Onderhoud voor kwaliteit, veilgheid, bereikbaarheid
Heesakkerweg en Hufkensstraat Budel
Kerkstraat Budel
Philipsweg Maarheeze
Ontwikkeling route 611
Een uitvoeringsplan per kern
Uitvoeringsprogramma verkeer & vervoer 2027
Regionale mobilitietspakketten
Brainporthub Maarheeze
KTM2
Doorfietsroute Weert - Eindhoven
We ronden het traject accommodatiebeleid af en zorgen voor een aansluiting tussen beleid en uitvoering

Wonen & leven
Openbare ruimte
Duurzaamheid
Een gezonde fysieke leefomgeving
Een toegankelijke openbare ruimte
Een klimaatbestendige gemeente
Perspectief agrariers: verbrreding, omschakeling, extensivering, innovatie en ondersteuning bij beeindiging of verplaatsting
We hebben een vitaal buitengebied
Rioolplannen 2027
Bodemsanereingen
Geluidsoverlast verkeer en evenementen
Luchtkwaliteit en lichtvervuiling
Risicobeperking bij initiatieve en ruimtelijke plannen
Parkeernormen voor voldoende parkeerplaatsen
Toegankleijk trottoirs voor iedereen
Uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer
Stimuleren klimaatadaptatie
Isolatieaanpak en faunabescherming
Uitvoeren nota Energie en warmtetransitie
Oplevering warmteprogramma
We werken, binnen de samenwerking GGA, de ondersteuning aan onze agrariërs verder uit
Projectenboek Natuur, Klimaat en Landschap
Pachtafkoop
pachtbeleid verduurzamen
Visie Landschap & ondernemers
GGA Gebiedsprocessen

Programma 2: Economie + Ondernemen

Missie
Samen met onze ondernemers bouwen we aan een toekomstbestendig en duurzaam Economisch Cranendonck. We versterken het vestigingsklimaat, ondersteunen lokaal ondernemerschap en zorgen dat ons bedrijfsleven stevig verbonden blijft met de omliggende regio's.
Cranendonck is een woon- én werkgemeente. Veel inwoners kunnen dichtbij huis werken, wat de binding met de gemeenschap versterkt. Tegelijkertijd vervult de lokale economie een onmisbare rol als schakel tussen Weert en de Brainportregio.

De verwachte regionale groei ("schaalsprong") brengt grote veranderingen met zich mee. Daarom maken we bewuste keuzes per kern:

- Budel: focus op economische ontwikkeling, passend bij het industriële verleden en sterke economie
- Maarheeze: nadruk op woningbouw
- Schoot, Soerendonk, Dorplein en Gastel: organische groei, passend bij de schaal en identiteit van de dorpen.

1 Product Economie

Wat wil de raad bereiken?

Budel en Maarheeze vervullen een centrumfunctie met een voorzieningenaanbod waar ook omliggende kernen voordeel van hebben
Budel en Maarheeze zijn de twee grootste dorpen in onze gemeente. Vele inwoners van andere dorpskernen maken ook gebruik van de faciliteiten in deze twee kernen. Om deze centrumfuncties te behouden en te versterken is het belangrijk om het voorzieningenaanbod in beide kernen op peil te houden.

Wat gaan we ervoor doen?

Inrichten van een projectorganisatie voor centrumontwikkeling Budel
Het herzien van het centrum Budel is een meerjarige opgave die ten minste tien jaar zal duren. Het opzetten en inrichten van een projectorganisatie is van groot belang om dit project in goede banen te leiden. Bij het inrichten van de projectorganisatie worden de betreffende organisatieonderdelen van de gemeente meegenomen en worden afspraken vastgelegd.

Opstellen van een centrumvisie voor centrum Budel
Om te komen tot een levendig en toekomstbestendig centrum Budel is een duidelijke visie op het centrum nodig. Hierin worden kaders geschetst voor hoe het toekomstige centrum eruit gaat zien.

Wat wil de raad bereiken?

Er is voldoende ruimte voor bedrijven om uit te breiden of zich te vestigen in Cranendonck
We zetten als gemeente in op groei. Behoud en groei van bedrijfsvestigingen en werkgelegenheid zijn volgens ons namelijk basiselementen voor de toekomst van Cranendonck.

Binnen de MRE-regio en met de Provincie Noord-Brabant hebben wij beleid- en inspanningsafspraken gemaakt over de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Binnen de kaders van de MRE organiseren wij de randvoorwaarden voor selectieve groei van bedrijfsvestigingen en werkgelegenheid. De programmeringsafspraken voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen in de Metropoolregio Eindhoven zijn

vastgelegd in de Visie werklocaties, de uitvoeringsstrategie werklocaties en de uitvoeringsagenda van de MRE.

Wat gaan we ervoor doen?

Verkenning en planvorming voor de ontwikkeling van 70 hectare bedrijventerrein voor een grootschalige werklocatie
Wij verkennen in 2027 de mogelijkheden en stellen een plan op voor de ontwikkeling van 70 hectare bedrijventerrein voor een grootschalige werklocatie, met toepassing van de profielafspraken uit de Regionale Programmeringsafspraken Werklocaties Zuidoost Brabant.

Bedrijventerrein Airpark IIB verder ontwikkelen
De versnelling van de ontwikkeling van Airpark IIB zetten wij voort door de planologische procedure voor te bereiden en door noodzakelijke onderzoeken uit te voeren.

Wat wil de raad bereiken?

Innovatieve oplossingen op het gebied van stroomvoorziening
Door de elektriciteitsaansluitingsstop van 2026 is netcongestie een actueel en uiterst relevant onderwerp geworden. Door in te zetten op innovatieve oplossingen op gebied van stroomvoorziening kan hier wellicht een weg omheen genomen worden, wat noodzakelijk is voor de ruimtelijke opgaven binnen de gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

Het bewijzen van de techniek van Metalot in de praktijk
Samen met Metalot wordt er vanaf 2027 een proefopstelling binnen gemeente Cranendonck gerealiseerd, waarbij de hitte die ontstaat door het verbranden van ijzerpoeder gedistribueerd en geütiliseerd wordt. Hiermee worden onder andere leerpunten vergaard op gebied van de werking van de techniek, distributie van de hitte, procesmatige belemmeringen, samenwerkingsuitdagingen en opschalingsmogelijkheden.

2 Product Ondernemen

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonckse ondernemers zijn op de hoogte van relevante mogelijkheden voor ondernemers
Wij stimuleren een positief ondernemersklimaat waarbij ondernemers op de hoogte zijn van- en bijdragen aan economische mogelijkheden en initiatieven.

Wat gaan we ervoor doen?

Het actief ophalen van relevante informatie voor ondernemers
Dit doen wij bij overheidsinstanties, samenwerkingsverbanden, ondernemersverenigingen en online. Wet- en regelgeving sturen de inspanningen van bedrijven voor klimaatadaptatie, energie, duurzaamheid, circulariteit, stikstof en samenwerking. Kennis over deze onderwerpen trekken wij naar ons toe.

Het actief communiceren van relevante informatie aan ondernemers
Dit doen wij via nieuwsberichten, kwartaalgewijze ondernemersupdates, via ondernemersverenigingen en tijdens persoonlijke gesprekken. De inhoud van de informatie hangt af van de maatschappelijke relevantie op dat moment.

Relatie met verbonden partijen programma Economie + Ondernemen

Inleiding
In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is terug te vinden in de paragraaf. Het is belangrijk dat Cranendonckse ondernemers optimaal gebruik kunnen maken van de projecten én voordelen van onze samenwerkingsverbanden Keyport en Metropoolregio Eindhoven - Brainport.

Keyport
Stichting Keyport is de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. De stichting wil een substantiële bijdrage leveren aan het versterken van de sociaal-economische structuur en het creëren van een stimulerend vestigingsklimaat van de regio Keyport. De strategie om de doelen te bereiken is uitgewerkt in het Routeplan 2025-2028.

De bijdrage aan Stichting Keyport is een bedrag per inwoner (€2,70 in 2026). In haar begroting rekent de stichting met een indexering van 3% per jaar.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage	52	55	56	58	60	60

Metropoolregio Eindhoven - Brainport
De Metropoolregio Eindhoven (MRE) werkt aan het behouden en versterken van het economische profiel van de regio, met als doel een aantrekkelijk vestigings- en leefklimaat voor inwoners en bedrijven. De 21 gemeenten binnen de MRE werken samen aan gemeentegrensoverschrijdende opgaven, met focus op economie, mobiliteit, energietransitie, ruimte en wonen en het landelijk gebied.

De samenwerking in de periode 2027–2030 wordt vormgegeven op basis van de nieuwe regionale agenda 2027–2030. Deze agenda bouwt voort op de uitgangspunten van het Samenwerkingsakkoord 2023–2026 en vormt het kader voor de verdere samenwerking. De ambities worden uitgewerkt in tweejaarlijkse werkprogramma's, te starten met het werkprogramma 2027–2028, en waar nodig gemonitord en bijgestuurd.

De regionale inzet maakt onderdeel uit van de bredere Brainport-samenwerking. De Strategische Agenda Brainport (2023) vormt daarbij de richtinggevende basis voor de samenwerking tussen Rijk en regio tot 2030. Deze agenda bevat gezamenlijke ambities op het gebied van de ruimtelijke schaalsprong, talent, technologisch concurrentievermogen en veerkrachtige waardeketens. De uitvoering vindt plaats binnen de triple helix-samenwerking van bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden, onder andere via het meerjarenplan van Brainport Development, als opvolger van eerdere programma's zoals Brainport Next Generation.

In de periode 2027–2030 ligt de nadruk op het in samenhang realiseren van de regionale opgaven, met aandacht voor economische versterking, bereikbaarheid, woningbouw, energietransitie en een evenwichtige ontwikkeling van het woon-, leef- en vestigingsklimaat, met brede welvaart als leidend principe.

Voor het begrotingsjaar 2027 is het indexeringspercentage door het AB-MRE vastgesteld op 2,85% (2026: 4,5%).

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage	363	359	359	359	359

Beleidsindicatoren programma Economie + Ondernemen

Beleidsindicatoren Economie + Ondernemen
Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Functiemening *	%	WSG	2025	51,0%	54,6%
Vestigingen (van bedrijven) **	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	WSG	2025	203,0	196,1

* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

** Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-75 jaar.

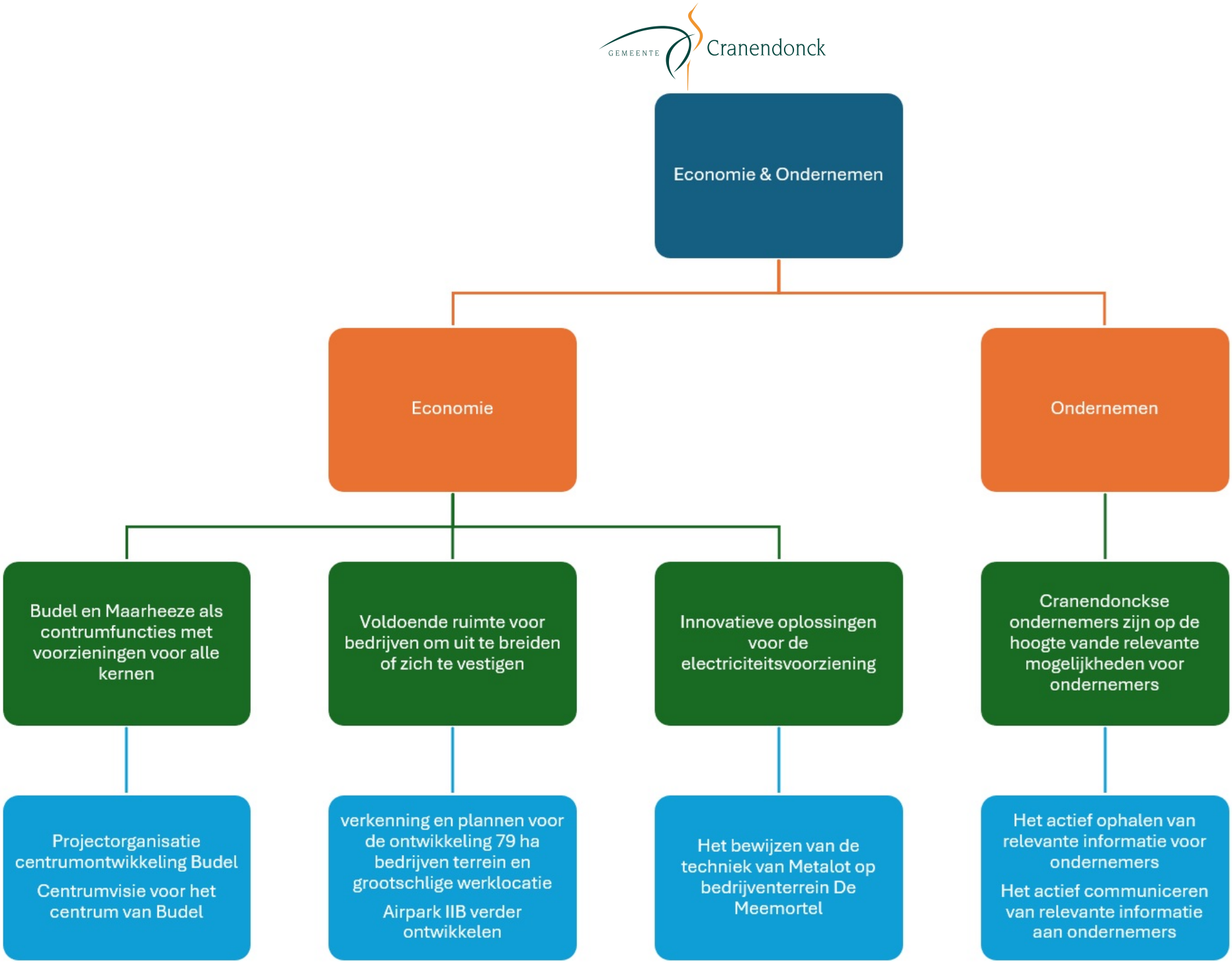
Overzicht baten en lasten programma Economie + Ondernemen

Overzicht baten en lasten programma 2

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
2 Werk en economie						
2.1 Economie	**724**	**829**	**753**	**678**	**677**	**677**
2.2 Ondernemen	**1.541**	**2.797**	**1.697**	**67**	**1.718**	**1.734**
Totaal 2 Werk en economie	**2.265**	**3.626**	**2.449**	**745**	**2.395**	**2.412**
Baten						
2 Werk en economie						
2.1 Economie	**8**	**3**	**4**	**4**	**4**	**4**
2.2 Ondernemen	**1.880**	**2.994**	**1.992**	**363**	**2.014**	**2.030**
Totaal 2 Werk en economie	**1.888**	**2.998**	**1.996**	**367**	**2.017**	**2.034**
Saldo voor bestemming	**-376**	**-628**	**-454**	**-378**	**-378**	**-378**
Stortingen in reserves						
2 Werk en economie						
2.9 Mutaties reserves programma 2	**2.098**	**36**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen uit reserves						
2 Werk en economie						
2.9 Mutaties reserves programma 2	**1.911**	**84**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**-187**	**48**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo voor bestemming	**-563**	**-580**	**-454**	**-378**	**-378**	**-378**

Programma doelenboom Economie en Ondernemen

GEMEENTE Cranendonck
Economie & Ondernemen
Economie
Ondernemen
Budel en Maarheeze als contrumfuncties met voorzieningen voor alle kernen
Voldoende ruimte voor bedrijven om uit te breiden of zich te vestigen
Innovatieve oplossingen voor de electriciteitsvoorziening
Cranendonckse ondernemers zijn op de hoogte vande relevante mogelijkheden voor ondernemers
Projectorganisatie centrumontwikkeling Budel
Centrumvisie voor het centrum van Budel
verkenning en plannen voor de ontwikkeling 79 ha bedrijven terrein en grootschlige werklocatie
Airpark IIB verder ontwikkelen
Het bewijzen van de techniek van Metalot op bedrijventerrein De Meemortel
Het actief ophalen van relevante informatie voor ondernemers
Het actief communiceren van relevante informatie aan ondernemers

Programma 3: Recreatie + Toerisme

Missie
Cranendonck wil een rijk aanbod van recreatieve, culturele en sportieve voorzieningen dat bijdraagt aan de fysieke én mentale gezondheid van onze inwoners. Ons sterke verenigingsleven en het aantrekkelijke landschap vormen hiervoor de basis. Voorzieningen organiseren we op een schaal die past bij het gebruik, zodat iedereen kan meedoen.

1 Product Sport

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonck zijn sport en bewegen voor iedereen toegankelijk.
In Cranendonck zijn sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en dragen zij bij aan een gezonde leefstijl en preventie. Sportlocaties zijn daarbij een belangrijke ontmoetingsplek die sociale samenhang versterkt en bijdraagt aan *d*e fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. Meedoen is laagdrempelig, waarbij verenigingen een belangrijke rol spelen in beweging, gezondheid en betrokkenheid. **(RA)**

We hebben toekomstbestendige en doelmatige sportvoorzieningen in alle kernen met, waar mogelijk, voor multifunctioneel gebruik, spreiding en daadwerkelijk gebruik en draagvlak. **(RA)**

Bewegen draagt bij aan een gezonde leefstijl en sport brengt mensen samen. Sportvoorzieningen maken dit mogelijk, versterken de sociale samenhang en dragen bij aan vitale gemeenschappen. Samen met verenigingen, maatschappelijke organisaties, inwoners en andere partners stimuleren we een gezonde en actieve leefstijl. Dat doen we door beweegactiviteiten mogelijk te maken, inwoners bewust te maken van het belang van gezondheid en initiatieven uit de gemeenschap te ondersteunen. Verenigingen spelen daarbij een belangrijke rol. Daarom zetten we ons samen met onze partners in voor toekomstbestendige sportvoorzieningen in alle kernen. We stimuleren multifunctioneel gebruik, een goede spreiding en voldoende draagvlak, zodat iedere inwoner dichtbij huis kan sporten, bewegen en ontmoeten.

Wat gaan we ervoor doen?

Sport en bewegen zijn voor iedereen toegankelijk
We werken aan toegankelijke, inclusieve en beweegvriendelijke sportvoorzieningen. Op basis van het onderzoek dat we samen met SSNB uitvoeren, brengen we in beeld hoe sportlocaties beter kunnen aansluiten bij de behoeften van verschillende doelgroepen. In 2027 werken we de uitkomsten uit in een plan van aanpak met maatregelen voor toegankelijkheid, multifunctioneel gebruik en een goede spreiding van voorzieningen over de kernen. De uitvoering van deze maatregelen start in 2028.

Evaluatie gecombineerde leefstijlinterventie (GLI)
We evalueren de pilot Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI). De uitkomsten delen we met onze ketenpartners en vertalen we samen naar verbeteringen in het lokale gezondheids- en beweegbeleid.

We stimuleren sport en bewegen en zetten daarbij buurtsportcoaches in om sport- en beweegactiviteiten dichter bij onze inwoners te brengen. Zij laten inwoners van alle leeftijden kennismaken met verschillende sporten en stimuleren hen om actief deel te nemen. Daarmee dragen buurtsportcoaches bij aan een gezonde leefstijl, preventie, sociale verbinding en de ontwikkeling van vaardigheden. Om deze maatschappelijke waarde verder te benutten, starten we in 2027 een tweejarige pilot met buurtsportcoaches. Voor de uitvoering reserveren we €111.000, zowel in 2027 als in 2028.

Stimuleren van sport en bewegen

We stimuleren sport en bewegen. Buurtsportcoaches vervullen daarbij een belangrijke rol. Zij brengen sport en bewegen dichter bij inwoners, laten hen kennismaken met verschillende sporten en stimuleren deelname aan beweegactiviteiten. Zo dragen zij bij aan een gezonde leefstijl, meer sociale verbinding en de ontwikkeling van vaardigheden die inwoners van alle leeftijden versterken.

Jeugdsport onder de aandacht
In 2027 ondersteunen we de organisatie van de Jeugdsportdagen in Cranendonck met een subsidie van maximaal €25.000,-. Tijdens deze sportweek ontmoeten jeugdleden van verenigingen uit drie Europese steden elkaar. Hiermee stimuleren we sportdeelname, internationale ontmoeting, culturele uitwisseling en onderlinge verbondenheid.

Opvolging Vitaliteitsscan en toegankelijkheid
We vertalen de uitkomsten van de vitaliteitsscan en het toegankelijkheidsonderzoek naar concrete verbetermaatregelen. Hiervoor is €15.000 gereserveerd. Samen met de sportverenigingen bepalen we de prioriteiten en voeren we de maatregelen gefaseerd uit. Zo werken we aan vitale verenigingen en toegankelijke, toekomstbestendige sportaccommodaties.

Uitvoeringsplan Sport 2027
Voor de uitvoering van het sportbeleid reserveren we €30.000. Deze middelen worden ingezet voor activiteiten die bijdragen aan ontmoeting, kennisdeling, samenwerking en ondersteuning binnen de lokale sport- en beweegsector. De concrete invulling bepalen we op basis van actuele behoeften en ontwikkelingen.

Nieuw beleid, tarieven, investeringen en onderhoud accommodaties
Na vaststelling van het accommodatiebeleid actualiseren we het tarievenbeleid en stellen we een nieuw meerjarig investerings- en onderhoudsplan (MJIOP) op. Ook beoordelen we of een nieuwe nota basisvoorzieningen nodig is. Hiermee zorgen we voor duidelijke afspraken over tarieven, basisvoorzieningen, investeringen en onderhoud. Zo werken we aan betaalbare, toegankelijke en toekomstbestendige sportaccommodaties.

Noodzakelijke onderhoud Zuiderpoort
Het huidige onderhoudsbudget is alleen toereikend voor het onderhoud van de technische installaties van het zwembad. Om het zwembad verder schoon, heel en veilig te houden, zijn aanvullende middelen nodig. Daarvoor reserveren we in 2027 €100.000 en voor 2028 een bedrag van €65.000.

Toezicht onderhoud sportvelden
We brengen de staat, het gebruik en het onderhoudsniveau van de gemeentelijke sportvelden in beeld. Daarbij beoordelen we of de velden goed en voldoende worden onderhouden en aansluiten bij het huidige en toekomstige gebruik door verenigingen. Op basis hiervan bepalen we welke onderhouds- of verbetermaatregelen nodig zijn om de sportvelden veilig, kwalitatief goed en toekomstbestendig te houden. Deze opdracht zetten we uit bij een expert waarvoor we €10.000 reserveren.

2 Product Cultuur

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonck behouden we tradities, cultuur en materieel en immaterieel erfgoed, als dragers van de lokale identiteit en verbondenheid. (RA)
Een sterke culturele infrastructuur die zorgt voor een toegankelijk, divers en inclusief aanbod. Kunst en cultuur zijn voor iedereen, ongeacht leeftijd, achtergrond of portemonnee. We geven lokaal talent de kans zicht te ontwikkelen, verbinden inwoners en stimuleren creativiteit.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeringsprogramma Cultuurkoers 2027 - 2031
De gemeente stelt het uitvoeringsprogramma Cultuurkoers 2027-2031 uiterlijk eind 2026 vast. Het programma bevat concrete en meetbare maatregelen die cultuur versterken als drager van lokale identiteit en verbondenheid. Vanaf 2027 voert de gemeente het programma uit en monitort en evalueert zij dit periodiek. De Baronie vervult daarbij een rol als een- structurele voorziening voor culturele programma's en evenementen. In 2027 wordt het openluchttheater in de Baronie gerealiseerd en opgeleverd als cultuurpodium voor podiumkunsten. Het ontwerp versterkt de beleefbaarheid van het erfgoed van de Baronie door de ruïne onderdeel te laten uitmaken van het decor en het talud te laten verwijzen naar de historische grachtstructuur. Uiterlijk eind 2027 is de visie voor het openluchttheater opgenomen in de nieuwe cultuurkoers en heeft de gemeente de uitvoeringskaders vastgesteld. Na vaststelling draagt Cultuurcraan zorg voor de uitvoering en programmering, waarmee het cultuurpodium vanaf 2028 in gebruik kan worden genomen.

In 2027 wordt vervolg gegeven aan 'Dorplein in de Kijker' en ontwikkelen beleidsdomeinen Cultuur en Recreatie & Toerisme een visie en uitvoeringsagenda voor het Icoonproject Budel-Dorplein.

In 2027 wordt de brede muziekregeling voortgezet en wordt een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om muzieklessen (PO & VO) structureel te integreren binnen het aanbod van lokale culturele instellingen en verenigingen. De resultaten van deze verkenning worden eind 2027 opgeleverd.

In 2027 zetten culturele en maatschappelijke organisaties gezamenlijk kunst en cultuur in om de sociale samenhang, participatie en het welzijn van inwoners te versterken.

Professionalisering Cultuurcraan
Cultuurcraan verbindt cultuurliefhebbers en culturele aanbieders en organiseert en faciliteert culturele activiteiten binnen Cranendonck. Om de organisatie verder te professionaliseren, de slagkracht te vergroten en structureel bij te dragen aan de gemeentelijke cultuurdoelstellingen, stellen we € 10.000 beschikbaar voor onder andere activiteiten, communicatie en de website

Uitvoeringsprogramma Cultureel erfgoed 2027-2033
De gemeente stelt het uitvoeringsprogramma cultureel erfgoed vast. Dit uitvoeringsprogramma vloeit voort uit het de Erfgoednota 2025-2035. Het programma omvat maatregelen die het cultureel erfgoed beter beleefbaar maakt, inwoners met elkaar verbindt en behoud voor de toekomst. Ook komen hier maatregelen naar voren om de ruimtelijke kwaliteit van cultuurhistorisch waardevolle gebieden, waaronder het Sint Josephplein, Oud Maarheeze en de Baronie, beter te benutten voor maatschappelijke, economische en recreatieve en toeristische doeleinden.

3 Product Recreatie en Toerisme

Wat wil de raad bereiken?

Een vrijetijdssector die bijdraagt aan de maatschappelijke, economische en sociale identiteit van Cranendonck
Een vrijetijdssector die bijdraagt aan de lokale economie, welzijn en de identiteit van Cranendonck voor zowel inwoners, ondernemers als bezoekers.

Wat gaan we ervoor doen?

Op basis van de Visie Recreatie en Toerisme 2025-2040 werken we met een uitvoeringsagenda
1. We zorgen voor kwalitatief goede en belevenisvolle routes;
2. We zorgen voor kwaliteit en diversiteit in het aanbod van verblijfsrecreatie;
3. We stimuleren een aantrekkelijk aanbod van dagrecreatie en horeca, zowel voor inwoners als toeristen;
4. We werken aan een onderscheidende positionering en goed gastheerschap;
5. We zetten actief in op overleg en samenwerking.

We participeren actief in De Groote Heide

1.We nemen actief deel aan het grensoverschrijdende samenwerkingsverband De Groote Heide;
2. We voeren het Interreg-programma uit.

We participeren actief in KempenBroek

Cranendonck neemt actief deel in grensoverschrijdend samenwerkingsverband Kempen-Broek

Relatie met verbonden partijen programma Recreatie + Toerisme

Beleidsindicatoren programma Recreatie + Toerisme

Beleidsindicatoren Recreatie + Toerisme

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Niet sporters	%	WSJG	2024	44,9	42,5

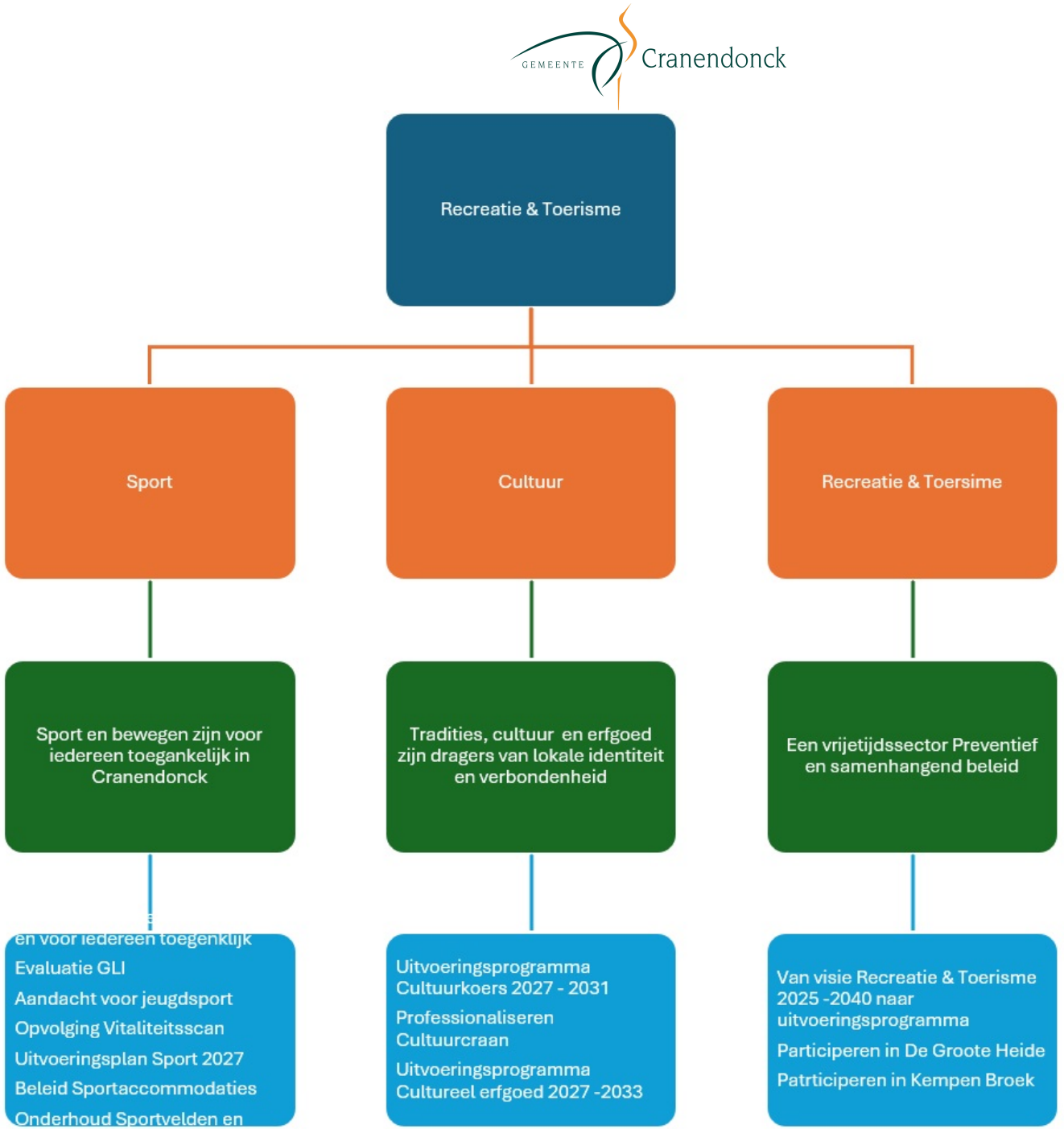
Overzicht baten en lasten programma Recreatie + Toerisme

Overzicht baten en lasten programma 3

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
3 Recreatie en toerisme						
3.1 Sport	**2.261**	**2.676**	**2.517**	**2.528**	**2.446**	**2.461**
3.2 Cultuur	**419**	**517**	**424**	**414**	**414**	**414**
3.3 Toerisme en evenementen	**478**	**552**	**564**	**587**	**587**	**587**
Totaal 3 Recreatie en toerisme	**3.158**	**3.745**	**3.504**	**3.529**	**3.446**	**3.461**
Baten						
3 Recreatie en toerisme						
3.1 Sport	**917**	**900**	**792**	**792**	**792**	**792**
3.2 Cultuur	**16**	**16**	**16**	**16**	**16**	**16**
3.3 Toerisme en evenementen	**55**	**48**	**49**	**49**	**49**	**49**
Totaal 3 Recreatie en toerisme	**988**	**964**	**857**	**857**	**857**	**857**
Saldo voor bestemming	**-2.170**	**-2.781**	**-2.647**	**-2.672**	**-2.590**	**-2.605**
Stortingen in reserves						
3 Recreatie en toerisme						
3.9 Mutaties reserves programma 3	**161**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen uit reserves						
3 Recreatie en toerisme						
3.9 Mutaties reserves programma 3	**216**	**333**	**15**	**15**	**15**	**15**
Mutaties reserves	**56**	**333**	**15**	**15**	**15**	**15**
Saldo voor bestemming	**-2.115**	**-2.448**	**-2.632**	**-2.657**	**-2.575**	**-2.590**

Programma doelenboom

Recreatie & Toerisme
Sport
Cultuur
Recreatie & Toersime
Sport en bewegen zijn voor iedereen toegankelijk in Cranendonck
Tradities, cultuur en erfgoed zijn dragers van lokale identiteit en verbondenheid
Een vrijetijdssector Preventief en samenhangend beleid
en voor iedereen toegenklijk
Evaluatie GLI
Aandacht voor jeugdsport
Opvolging Vitaliteitsscan
Uitvoeringsplan Sport 2027
Beleid Sportaccommodaties
Onderhoud Sportvelden en
Uitvoeringsprogramma Cultuurkoers 2027 - 2031
Professionaliseren Cultuurcraan
Uitvoeringsprogramma Cultureel erfgoed 2027 -2033
Van visie Recreatie & Toerisme 2025 -2040 naar uitvoeringsprogramma
Participeren in De Groote Heide
Patrticiperen in Kempen Broek

Programma doelenboom

Programma 4: Sociaal domein

Missie
Cranendonck kent een sterke sociale basis waarin inwoners gezond, veilig, zelfstandig en samen met anderen kunnen deelnemen aan de samenleving. Inwoners, vrijwilligers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente werken samen aan sterke en veerkrachtige gemeenschappen. We investeren preventief, zodat problemen zoveel mogelijk worden voorkomen of vroeg worden gesignaleerd. Waar ondersteuning nodig is, bieden we passende hulp dichtbij huis.

1 Product Meedoen

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonck werken we vanuit een preventief en samenhangend beleid.
In Cranendonck werken we vanuit een preventief en samenhangend beleid voor het gehele sociaal domein. Preventie is daarbij een belangrijk uitgangspunt met aandacht voor alle doelgroepen zoals jeugd, ouderen en mantelzorgers. Het principe van samenredzaamheid is leidend: zelfredzaamheid, maar met nadruk op het samen doen. **(RA)**

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonck staat voor toegankelijkheid en inclusiviteit.
In Cranendonck staan we voor toegankelijkheid en inclusiviteit. Meedoen is voor iedereen laagdrempelig en mogelijk, ook als het gaat om sport en deelname aan activiteiten. Verenigingen spelen een belangrijke rol in het bevorderen van gezondheid, beweging en preventie. **(RA)**

Wat wil de raad bereiken?

Iedereen in Cranendonck doet mee naar vermogen, onafhankelijk van leeftijd, inkomen of beperkingen.
In Cranendonck kunnen alle inwoners voor zichzelf zorgen en meedoen in de samenleving. Inwoners worden geholpen bij het vinden van werk en wanneer een betaalde baan (nog) niet lukt zoeken we samen naar andere manieren om actief mee te doen. Waar nodig bieden wij ondersteuning voor het levensonderhoud.

Wat gaan we ervoor doen?

Inkomensondersteuning; er is (tijdelijk) ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben.
De gemeente waarborgt de bestaanszekerheid van financieel kwetsbare inwoners door tijdelijke inkomensondersteuning te bieden. Zij ondersteunt inwoners die door omstandigheden zoals werkloosheid, ziekte of een plotselinge inkomensdaling niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, met passende regelingen zoals de algemene en bijzondere bijstand, BBZ, IOAW en IOAZ. Met deze inzet voorkomt de gemeente dat financiële problemen escaleren tot problematische schulden en draagt zij bij aan het stabiliseren van de financiële situatie van inwoners.

Participatiewet in balans; de afdeling Werk en Inkomen geeft uitvoering aan de wetswijziging ‘’Participatiewet in balans’’.
De afdeling Werk en Inkomen voert in 2027 de wetswijziging Participatiewet in balans verder uit en borgt de implementatie in de reguliere dienstverlening. Met deze wetswijziging maakt het Rijk de Participatiewet eenvoudiger, mensgerichter en effectiever. De gemeente zet de ruim twintig maatregelen gericht in om de kansen op werk te vergroten, de dienstverlening te verbeteren en de menselijke maat te versterken. Na de gefaseerde invoering in 2026 ligt in 2027 de nadruk op doorontwikkeling, monitoring en optimalisatie. Een aantal wijzigingen welke in 2027 ingaan hangen samen met het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid welke momenteel nog voorligt bij de tweede kamer.

Re-integratie; waar mogelijk bieden wij hulp aan via trajecten gericht op arbeid of maatschappelijke participatie.
De gemeente zet in 2027 actief in op re-integratie door inwoners waar mogelijk te ondersteunen met trajecten gericht op arbeid en maatschappelijke participatie. Hierbij werkt de gemeente samen met partners zoals de Risse en gespecialiseerde re-integratiebureaus. Afhankelijk van de persoonlijke situatie biedt de gemeente maatwerk in de vorm van begeleiding naar werk, scholing, vrijwilligerswerk of andere vormen van participatie. Met deze inzet vergroot de gemeente de zelfredzaamheid van inwoners en versterkt zij hun kansen op duurzame deelname aan de arbeidsmarkt en de samenleving. Hierdoor kunnen de inwoners hun eigen kracht beter benutten. In 2027 ligt de nadruk op het effectief inzetten van trajecten, het versterken van samenwerking met partners en het monitoren van resultaten, zoals uitstroom naar werk en maatschappelijke participatie.

Inburgering; nieuwkomers die inburgeren in onze gemeente doen mee in de samenleving.
De gemeente stimuleert in 2027 dat nieuwkomers die inburgeren actief deelnemen aan de samenleving. Zij biedt iedere nieuwkomer een stevige basis om te bouwen aan een zelfstandig en toekomstbestendig perspectief.
De gemeente zet daarbij nadrukkelijk in op duale trajecten, waarin inburgering en participatie gelijktijdig plaatsvinden. Nieuwkomers combineren het leren van de taal met praktijkervaring, bijvoorbeeld via (vrijwilligers)werk, stages of werkervaringsplekken. Hiermee versnelt de gemeente niet alleen de taalontwikkeling, maar vergroot zij ook de kansen op duurzame participatie en werk.
De gemeente werkt hierbij intensief samen met partners op het gebied van taal, werk en maatschappelijke ondersteuning, zoals Gilde Opleidingen en Werk.Kom/Risse Groep.
In 2027, vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet inburgering 2021, volgt een landelijke evaluatie waarin de doeltreffendheid en doelmatigheid van het stelsel wordt beoordeeld. Dit kan ná 2027 gevolgen hebben voor landelijke regelgeving en gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Geldzorgen; inwoners welke in schulden (dreigen te) komen krijgen ondersteuning.
De gemeente ondersteunt in 2027 inwoners die (dreigen te) maken krijgen met geldzorgen en schuldenproblematiek actief en vroegtijdig. Zij zet in op vroegsignalering en begeleiding om financiële problemen beheersbaar te houden en escalatie te voorkomen. Via samenwerkingspartners zoals woningcorporaties, zorgverzekeraars en energieleveranciers ontvangt de gemeente signalen van betalingsachterstanden. Op basis hiervan zoekt zij vroegtijdig contact met inwoners en biedt zij passende hulp aan.
De gemeente biedt ondersteuning die varieert van advies en budgetcoaching tot saneringstrajecten. Hiermee helpt zij inwoners om weer grip te krijgen op hun financiële situatie en werkt zij toe naar een schuldenvrije toekomst.
In 2027 gebruikt de gemeente de in 2026 ontwikkelde meetgegevens om de instroom van inwoners met financiële zorgen en problematische schulden beter te analyseren en gerichter te sturen. Tevens versterkt zij de samenwerking binnen de keten door regie te voeren op een sluitende aanpak van geldzorgen. Het beleidsplan schuldhulpverlening 2028–2031 wordt in 2027 aan de raad aangeboden en vormt de basis voor de verdere doorontwikkeling van de aanpak.

Minimabeleid; voor inwoners verzachten, verminderen en voorkomen wij armoede door uitvoering van het vastgestelde minimabeleid.
De gemeente voert in 2027 actief het vastgestelde minimabeleid uit om armoede bij inwoners met een laag inkomen te verzachten, te verminderen en te voorkomen. Zij richt zich daarbij op inwoners die rond of onder het sociaal minimum leven en ondersteunt hen met gerichte financiële regelingen en voorzieningen.
Met deze inzet vergroot de gemeente de participatiemogelijkheden van inwoners en stelt zij hen in staat om volwaardig mee te doen in de samenleving. Tegelijkertijd voorkomt zij dat financiële problemen verergeren door een toegankelijke uitvoering en het stimuleren van maximaal gebruik van beschikbare regelingen.
De gemeente werkt op basis van het eind 2025 vastgestelde uitvoeringsplan, waarin concrete maatregelen zijn opgenomen. Daarbij zet zij nadrukkelijk in op een proactieve dienstverlening richting inwoners, zodat ondersteuning tijdig en doelgericht wordt ingezet.

2 Product Maatschappelijke ondersteuning

Wat wil de raad bereiken?

In Cranendonckse gemeenschappen zien inwoners om naar elkaar!
In Cranendonck werken we vanuit een preventief en samenhangend beleid voor het gehele sociaal domein. Preventie is daarbij een belangrijk uitgangspunt met aandacht voor alle doelgroepen zoals jeugd, ouderen en mantelzorgers. Het principe van samenredzaamheid is leidend: zelfredzaamheid, maar met nadruk op het samen doen. **(RA)**

Iedereen kan zoveel mogelijk regie nemen over het eigen leven. Waar nodig ondersteunen we**.**

In Cranendonck helpen inwoners elkaar waar mogelijk. Vrijwilligerswerk, mantelzorg en betrokkenheid bij elkaar versterken de sociale samenhang in onze dorpen. We stimuleren dat inwoners zoveel mogelijk zelf regie houden over hun leven. Wanneer nodig bieden we passende ondersteuning. Zo kunnen inwoners zo lang mogelijk zelfstandig en samen met anderen blijven meedoen.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitbreiden van de formatie voor de kwaliteitsmedewerkers Wmo en Jeugd
De kwaliteitsfunctie binnen Wmo en Jeugd wordt steeds belangrijker door veranderende wet- en regelgeving, regionale en landelijke ontwikkelingen en de toenemende complexiteit van de uitvoering. Tegelijkertijd blijken de huidige functies van 28 uur moeilijk structureel invulbaar, waardoor de afgelopen jaren regelmatig gebruik is gemaakt van tijdelijke inhuur. Door beide functies uit te breiden naar 32 uur versterken we de kwaliteitsfunctie, vergroten we de aantrekkelijkheid van de vacatures en verminderen we de afhankelijkheid van externe inhuur.

Uitvoering ketenaanpak dementie
Samen met onze ketenpartners vertalen we de uitkomsten van de dementiescan in 2027 naar een tweejarige uitvoeringsagenda. Hierin leggen we prioriteiten en concrete acties vast voor ondersteuning, signalering en samenwerking.

Versterken aanpak eenzaamheid
De coalitie Eén tegen Eenzaamheid breidt zich verder uit. Meer inwoners en vrijwilligers sluiten hierbij aan, ondersteund door betrokken professionals.

Resultaatgerichte samenwerking met partners
We versterken de samenwerking met zorg-, welzijns- en maatschappelijke organisaties. We voeren gesprekken met subsidiepartners over prestaties en resultaten en evalueren de maatschappelijke effecten van hun inzet.

De druk op de beschikbare budgetten lijkt wel te blijven stijgen stijgen en uit de pas te lopen met de bekostiging vanuit het Rijk. Door de vergrijzing en de noodzaak om langer thuis te blijven wonen, doen nog steeds meer mensen een beroep op ondersteuning.

Passende maatwerkvoorzieningen
We zorgen voor passende maatwerkondersteuning. Waar overeenkomsten aflopen, voeren we inkoop- en aanbestedingstrajecten uit. In 2027 gaat het daarbij onder andere om trapliften en beschermd wonen. Zo zorgen we ervoor dat inwoners kunnen blijven rekenen op passende ondersteuning wanneer algemene voorzieningen niet voldoende zijn.

3 Product Jeugd

Wat wil de raad bereiken?

Werken vanuit een preventief en samenhangend beleid voor het gehele sociaal domein
In Cranendonck werken we vanuit een preventief en samenhangend beleid voor het gehele sociaal domein. Preventie is daarbij een belangrijk uitgangspunt met aandacht ook voor de jeugd. **(RA)**

Kinderen groeien in Cranendonck op in een kansrijke en veilige omgeving waarin men naar elkaar omkijkt.

Wat gaan we ervoor doen?

Versterken van preventieve ondersteuning
We evalueren de preventieaanpak Connecting Families, die inzet op gemeenschapsvorming en oudernetwerken en zetten deze bij positieve resultaten voort.

Ontwikkeling lokaal sociaal team
Samen met onze ketenpartners bouwen we aan een sterk en toekomstbestendig Lokaal Sociaal Team dat past binnen de kaders van de Hervormingsagenda Jeugd. In 2028 staat er een stevig team dat inwoners dichtbij ondersteunt en werkt volgens een integrale werkwijze.

Uitvoering Kansrijke start
De Coalitie Kansrijke Start ontwikkelt en voert een meerjarig uitvoeringsplan uit, gericht op het bevorderen van een gezonde, veilige en kansrijke start voor ieder kind. Daarbij wordt ingezet op tijdige ondersteuning van (aanstaande) ouders, een goede samenwerking tussen betrokken partners en het versterken van preventie in de eerste 1000 dagen van een kind.

Toekomstbestendige specialistische jeugdhulp
We zorgen voor passende specialistische jeugdhulp voor kinderen en gezinnen die dat nodig hebben. Samen met de inkoopregio Samen voor Jeugd werken we aan een nieuwe manier van inkopen van specialistische jeugdhulp. Hiermee borgen we de beschikbaarheid, kwaliteit en continuïteit van ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen.

Integrale aanpak gezondheid en preventie
We introduceren voor 2027 een beleidsmedewerker Gezondheid en Preventie die regie voert op een integrale preventieaanpak. Door gezondheid, welzijn en sociale basis sterker met elkaar te verbinden, zetten we in op een gezondere bevolking, het voorkomen van zwaardere ondersteuningsvragen en het beheersen van toekomstige zorgkosten. Deze functie draagt bij aan de uitvoering van landelijke preventiedoelen en versterkt de samenwerking tussen gemeente, zorg- en welzijnspartners. De kosten die hieruit voortvloeien vangen we op binnen het P-budget.

4 Product Onderwijs

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck kent toegankelijk en kwalitatief onderwijs als basis voor leefbare dorpen.
Cranendonck kent toegankelijk en kwalitatief onderwijs als basis voor leefbare dorpen. Nabijheid van het basisonderwijs is daarbij een uitgangspunt en net als een goede de aansluiting tussen voortgezet onderwijs en arbeidsmarkt. Leerlingen worden verbonden met lokale bedrijven, en daarmee sluiten we aan bij de behoefte van de regio en biedt het kansen voor groei van zowel inwoners als bedrijvigheid. **(RA)**

In Cranendonck krijgt ieder kind en iedere jongere gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen, ongeacht achtergrond of thuissituatie. We zetten in op sterke samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, zorg, welzijn en ouders, zodat ondersteuning wanneer nodig tijdig en dichtbij beschikbaar is. We stimuleren een veilige, inclusieve en gezonde leeromgeving waarin talentontwikkeling centraal staat. Daarbij richten we ons nadrukkelijk op het voorkomen van onderwijsachterstanden en het versterken van de verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en samenleving. Zo dragen we bij aan een veerkrachtige generatie die actief kan deelnemen aan de gemeenschap van Cranendonck.

Wat gaan we ervoor doen?

Versterken van de Lokale Educatieve Agenda
Samen met onze onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke partners stellen we binnen de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) gezamenlijke prioriteiten vast. We besteden daarbij structureel aandacht aan gelijke kansen, een veilige leeromgeving en sociale thema's zoals eenzaamheid. Via het LEA stimuleren we scholen om deze thema's op te nemen in hun aanpak en met de partners passende activiteiten te ontwikkelen.

Versterken mentale weerbaarheid van jeugdigen
Samen met scholen en maatschappelijke partners signaleren we sociale en mentale problemen vroegtijdig. We zetten schoolmaatschappelijk werk in om de verbinding tussen school, thuis en hulpverlening te versterken. Samen met jongerenwerk bieden we passende ondersteuning aan kinderen en gezinnen. Zo voorkomen we dat problemen uitgroeien tot zwaardere hulpvragen en versterken we de samenwerking tussen onderwijs, jeugd, welzijn en zorg.

Inregelen handhaving kinderopvang
Het aantal handhavingstrajecten neemt toe en de vraagstukken worden complexer, waardoor vaker vervolgacties nodig zijn. Door het in 2027 inregelen van handhavingscapaciteit kunnen we tijdig en zorgvuldig opvolging geven aan geconstateerde tekortkomingen. Hiermee borgen we de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang en geven we invulling aan onze wettelijke taak als toezichthouder en handhaver.

Toekomstbestendige huisvesting BRAVO! College
In 2027 maken we een definitieve keuze voor de toekomstige locatie van het BRAVO! College. Vervolgens voeren we een locatieonderzoek uit. Hiermee werken we toe naar passende en toekomstbestendige onderwijshuisvesting voor het voortgezet onderwijs, met speciale aandacht voor techniek- en praktijkonderwijs.

Actualisatie Integraal Huisvestingsplan
We actualiseren het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Daarbij brengen we toekomstige ontwikkelingen in beeld en zorgen we voor een goede aansluiting tussen de behoefte aan onderwijshuisvesting en de beschikbare voorzieningen.

Relatie met verbonden partijen programma Sociaal domein

Relatie met verbonden partijen programma Sociaal domein
In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is terug te vinden in de paragraaf.

GGD

Doel: De GGD Brabant Zuidoost is een regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Doel van deze regeling is de behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet publieke gezondheid.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage (*vanaf 2025 inclusief jeugdgezondheidszorg)	912	923	946	969	994

FLUKS Kinderopvang en onderwijs (v/h Regionaal Bestuur Openbaar Onderwijs de Kempen)

Doel: Samen met negen andere gemeenten houdt de gemeente Cranendonck het openbaar basisonderwijs in stand via een gemeenschappelijke regeling. De school bestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn overgedragen aan de Stichting de Kempen, regionaal bestuur voor openbaar en algemeen basisonderwijs.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage	-	-	-	-	-

Werkvoorzieningsschap de Risse

Doel: Werkvoorzieningsschap de Risse zorgt voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. De Risse richt zich primair op het vinden van aangepast werk voor mensen met een Sw-indicatie. Met de komst van de Participatiewet ontwikkelt de Risse zich naar een mens- ontwikkelbedrijf.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage (gelijk aan budget ten behoeve van Wsw in participatie-budget)	2.049	1.957	1.894	1.736	1.569
Extra gemeentelijke bijdrage o.b.v. meerjarenraming 2021-2024 de Risse	-	-	-	-	
Extra gemeentelijke bijdrage o.b.v. primaire begroting Risse	197	83	83	83	83

Beleidsindicatoren programma Sociaal domein

Beleidsindicatoren programma Sociaal domein

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Absoluut verzuim	per 1.000 leerplichtigen van 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado	2025	402,1**	7,4%
Relatief verzuim	per 1.000 leerplichtigen van 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado	2025	13	28
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs van 12 - 21 jaar	DUO/Ingrado	2025	3,2%	2,3%
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 74 jaar	CBS/LISA	2025	739,2	858,8
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	2023	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	2024	3%	6%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2025	72,5%	73,2%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	2024	2%	2%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2025	147,7	281,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS	2025	260,5	217,8
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2025	10,7%	13,7%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2025	0,7%	1%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2025	Onbekend	0,4%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2025	620	720

Demografische druk *)	%		CBS	2026	84,2%	71,3%

* *De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.*

** *De grote stijging in het aantal verzuimers wordt veroorzaakt door asielzoekerskinderen. Voor een toelichting verwijzen naar het regionaal jaarverslag leerplicht/doorstoompunt 2024-2025*

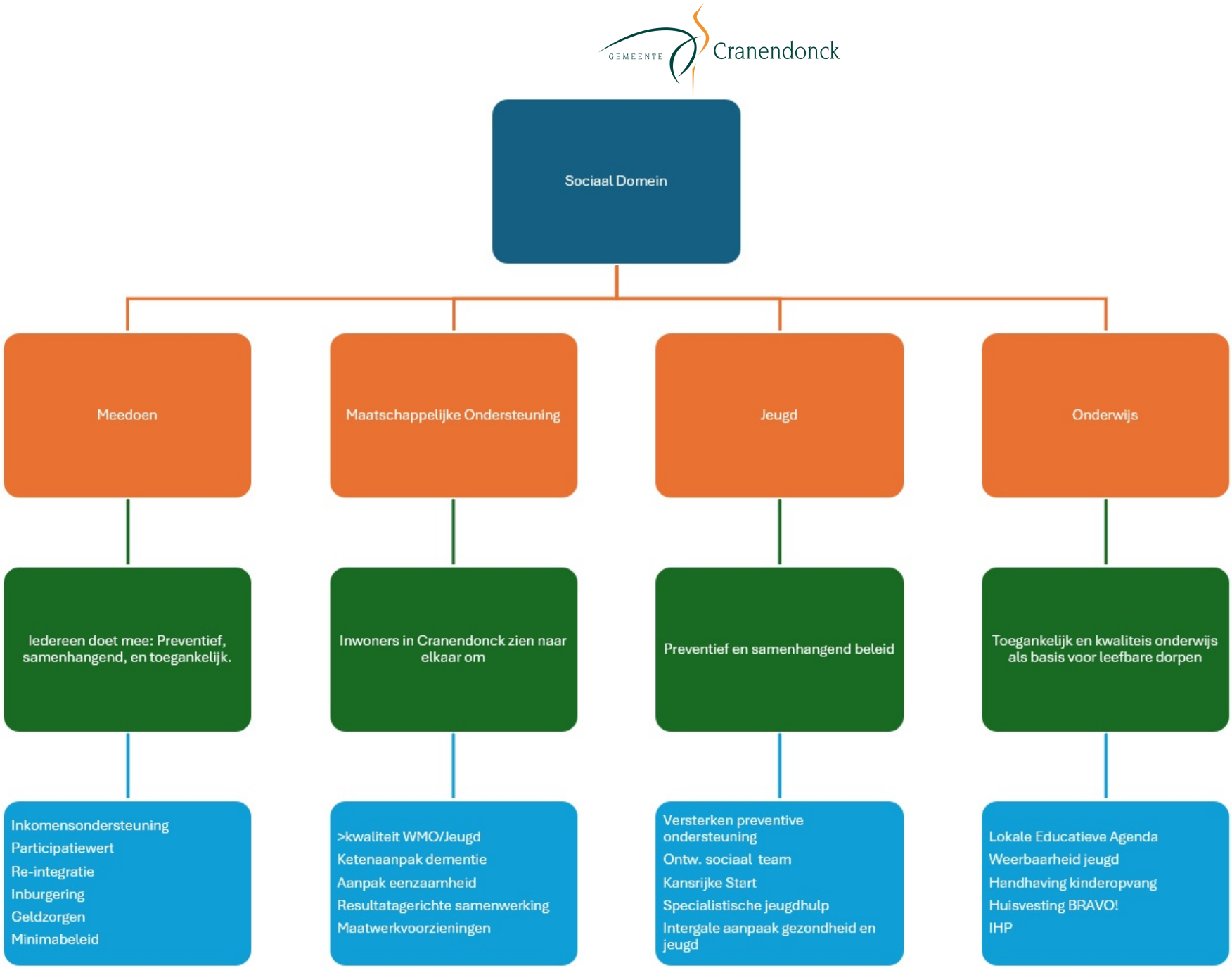
Overzicht baten en lasten programma Sociaal domein

Overzicht baten en lasten programma 4

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
4 Sociaal domein						
4.1 Werk en inkomen	**10.169**	**10.887**	**10.259**	**10.324**	**10.273**	**10.227**
4.2 Maatschappelijke ondersteuning	**8.376**	**9.590**	**9.511**	**9.592**	**8.367**	**8.354**
4.3 Jeugd	**8.215**	**8.782**	**9.438**	**9.360**	**9.357**	**9.357**
4.4 Onderwijs	**2.324**	**2.567**	**2.193**	**2.254**	**2.128**	**2.771**
Totaal 4 Sociaal domein	**29.084**	**31.826**	**31.401**	**31.530**	**30.126**	**30.710**
Baten						
4 Sociaal domein						
4.1 Werk en inkomen	**5.147**	**5.266**	**5.266**	**5.266**	**5.266**	**5.266**
4.2 Maatschappelijke ondersteuning	**305**	**341**	**135**	**421**	**369**	**369**
4.3 Jeugd	**0**	**0**	**0**	**253**	**264**	**264**
4.4 Onderwijs	**332**	**513**	**10**	**10**	**10**	**10**
Totaal 4 Sociaal domein	**5.784**	**6.120**	**5.410**	**5.949**	**5.908**	**5.908**
Saldo voor bestemming	**-23.300**	**-25.706**	**-25.991**	**-25.581**	**-24.218**	**-24.802**
Stortingen in reserves						
4 Sociaal domein						
4.9 Mutaties reserves programma 4	**732**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen uit reserves						
4 Sociaal domein						
4.9 Mutaties reserves programma 4	**98**	**139**	**126**	**126**	**126**	**126**
Mutaties reserves	**-634**	**139**	**126**	**126**	**126**	**126**
Saldo voor bestemming	**-23.934**	**-25.567**	**-25.864**	**-25.455**	**-24.091**	**-24.675**

Doelenboom programma Sociaal domein

GEMEENTE Cranendonck
Sociaal Domein
Meedoen
Maatschappelijke Ondersteuning
Jeugd
Onderwijs
Iedereen doet mee: Preventief, samenhangend, en toegankelijk.
Inwoners in Cranendonck zien naar elkaar om
Preventief en samenhangend beleid
Toegankelijk en kwaliteis onderwijs als basis voor leefbare dorpen
Inkomensondersteuning
Participatiewert
Re-integratie
Inburgering
Geldzorgen
Minimabeleid
>kwaliteit WMO/Jeugd
Ketenaanpak dementie
Aanpak eenzaamheid
Resultatagerichte samenwerking
Maatwerkvoorzieningen
Versterken preventive ondersteuning
Ontw. sociaal team
Kansrijke Start
Specialistische jeugdhulp
Intergale aanpaak gezondheid en jeugd
Lokale Educatieve Agenda
Weerbaarheid jeugd
Handhaving kinderopvang
Huisvesting BRAVO!
IHP

Programma 5: Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen

Missie
De gemeente Cranendonck is een open, transparante en betrouwbare publiekrechtelijke organisatie. Op basis van een verantwoorde inzet van de beschikbare middelen draagt zij zorg voor handhaving en naleving van de geldende wet- en regelgeving. De gemeente staat ten dienste van alle inwoners en overige partijen.

1 Product Algemeen bestuur

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck positioneert zich sterk in de regio.
Cranendonck positioneert zich sterk in de regio met behoud van eigen identiteit en regie, en met oog voor de samenhang tussen regionale groei en lokale leefbaarheid. De schaalsprong is een kans om de gemeente toekomstbestendig te ontwikkelen, dat doen we zorgvuldig, in balans en we houden zelf de regie in handen bij deelname aan regionale ontwikkelingen. **(RA)**

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck heeft een open, transparante en betrouwbaar publiekrechtelijk bestuur.
De kaderstellende, controlerende, uitvoerende en beheersingsrollen worden effectief vervuld. De raad wil is zichtbaar en benaderbaar en zoekt actief de verbinding met inwoners Ook het college en de ambtelijke organisatie treden vaker naar buiten en staan in contact staan met inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners. De kennis, ervaring en betrokkenheid uit de samenleving wil de raad benutten we beter en vertalen we naar beleid en uitvoering. **(RA)**

We benutten de kracht van onze inwoners **(Kompas**)

Wat gaan we ervoor doen?

Raadsagenda 2026-2030
De gemeenteraad van Cranendonck heeft in juni 2026 de Raadsagenda 2026-2030 vastgesteld. De raadsagenda bevat de gezamenlijke wensen en ambities van de gemeenteraad op de belangrijkste maatschappelijke en bestuurlijke thema's voor de bestuursperiode 2026-2030. Alle zes de fracties hebben hieraan bijgedragen. De raadsagenda is verwerkt in deze begroting 2027 -2030

Investeren in een sterke en toekomstbestendige gemeenteraad
Na de gemeenteraadsverkiezingen is de raad aan de slag gegaan met een inwerkprogramma en de verdere doorontwikkeling van de gemeenteraad. Hiermee wordt niet alleen gewerkt aan een sterke gemeenteraad, maar ook aan een goed functionerend lokaal bestuur en een goede samenwerking binnen het gehele bestuurlijke speelveld.

Versterken van burgervertrouwen en betrokkenheid
Via de werkgroep Burgervertrouwen wordt daarnaast gewerkt aan een open, transparant en betrouwbaar bestuur. De werkgroep stimuleert het contact en de dialoog met inwoners en zet in op het samen vormgeven van de lokale democratie. Participatie en raadscommunicatie zijn daarbij belangrijke instrumenten om de betrokkenheid van inwoners te vergroten en het vertrouwen in het lokaal bestuur te versterken.

Inrichting raadzaal
Het huidige meubilair in de raadzaal stamt uit 2015 en vervanging is nu noodzakelijk om de functionaliteit, kwaliteit en representatieve uitstraling van de raadzaal te waarborgen. Daarnaast wordt de audio- en video-

installatie verbeterd en afgestemd op de nieuwe inrichting voor een optimale ondersteuning van effectieve vergaderingen van de gemeenteraad.

2 Product Dagelijks bestuur

Wat wil de raad bereiken?

Vitale gemeenschappen, bron van ontwikkelkracht!
In de kernen van Cranendonck zijn inwoners de drijvende kracht achter de versterking van hun gemeenschap. Ze organiseren zichzelf en denken zelfstandig na over wat hun dorp en dorpsgenoten daarvoor nodig hebben, zowel nu als in de toekomst. Inwoners helpen en ondersteunen elkaar daarbij, de gemeente heeft hierbij een bescheiden rol. Ze verspreidt onder de naam Dorpskracht het idee van vitale gemeenschappen, moedigt inwoners aan om initiatief te nemen, en biedt begeleiding en ondersteuning waar nodig. **(Kompas)**

Wat gaan we ervoor doen?

Kaders en spelregels, rollen en verantwoordelijkheden
We leggen proactief kaders en spelregels vast. We communiceren helder en bij voorkeur in rechtstreeks contact met inwoners over doelen en verwachtingen, en wat ieders rollen en verantwoordelijkheden daarbij zijn.

Leren participeren
We geven elkaar ruimte om te leren van wederzijdse ervaringen. Daarmee bouwen we stapsgewijs aan een steeds participatievere werkwijze. Hierin past ook het verkennen van nieuwe manieren om inwoners en hun initiatieven meer vertrouwen en handelingsruimte te geven.

Samen verkennen
We zetten de raadswerkgroep Burgervertrouwen op. Deze verkent hoe rollen, taken en verantwoordelijkheden van raad, college, ambtelijke organisatie en griffie zich verder kunnen ontwikkelen.

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck is een financieel gezonde gemeente met ruimte voor investeringen.
Cranendonck is een financieel gezonde gemeente met ruimte voor investeringen, gebaseerd op een structureel sluitende begroting en een stabiel financieel evenwicht **(RA)**.

Wat gaan we ervoor doen?

Duidelijke keuzes en prioriteiten
Voorstellen voor begrotingen, jaarrekeningen en het financiële jaarresultaat zijn in balans en de raad stelt daarbij duidelijke prioriteiten en maakt scherpe keuzes. **(RA)**

Wat wil de raad bereiken?

Afspraken met het COA
We blijven sturen op het naleven van de afspraken zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst en werkafspraken tussen de gemeente en het COA, waarbij continue aandacht is voor het zoveel mogelijk beperken van de overlast en zodoende bij te dragen aan de veiligheid en leefbaarheid.

3 Product Openbare orde

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck is een veilige en leefbare gemeente.
Cranendonck werkt programmatisch met een integrale aanpak. Planning en uitvoering zijn afgestemd op actuele ontwikkelingen en signalen uit de gemeenschap.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren bouw- en woningtoezicht
Om de veiligheid van woningen en andere gebouwen in de gemeente Cranendonck te waarborgen voeren we bouw- en woningtoezicht uit. Dit doen we door te controleren of bouwwerken worden gerealiseerd conform vergunning, Bouwbesluit/Bbl en overige regelgeving. Daarnaast houden we toezicht op bouwwerken die onder de Wet kwaliteitsborging (Wkb) vallen door te controleren of de meldingen, risicobeoordeling en gereedmelding volledig en conform wetgeving zijn, en of de kwaliteitsborger volgens de regels werkt. Bij bestaande bouw controleren we of bouwwerken worden gebruikt conform vergunning, Bouwbesluit/Bbl en overige regelgeving. Naast de hiervoor genoemde regelgeving hebben we aandacht voor niet-complexe brandveiligheidszaken door te controleren of gebouwen (en het gebruik daarvan) voldoen aan de geldende brandveiligheidseisen (Bbl), inclusief meldingen en basisvoorzieningen zoals vluchtwegen en blusmiddelen. De Veiligheidsregio is onze samenwerkingspartner waar het gaat om complexere brandveiligheidszaken. Tot slot voeren we naast de ambtshalve toezichtstaken ook controles uit naar aanleiding van meldingen en handhavingsverzoeken. Dit doen we door te onderzoeken of sprake is van overtredingen van bouw-, gebruiks- en veiligheidsvoorschriften en zo nodig handhavend op te treden.

Het VTH-Beleidsplan 2024-2027
In het VTH-Beleidsplan 2024-2027 geven we duidelijkheid over de wijze van vergunningverlening, het toezicht op de naleving van verleende vergunningen en de handhaving van wet- en regelgeving op het gebied van bouwen, het gebruik van bouwwerken en de openbare ruimte. Dit beleidsplan vormt het kader en de basis voor onze dagelijkse VTH-werkzaamheden.

Bij de totstandkoming van het beleidsplan is de gemeenteraad actief betrokken door middel van werksessies. De uitkomsten van deze werksessies hebben bijgedragen aan het bepalen van de prioriteiten voor de inzet van de beschikbare capaciteit. Tegelijkertijd blijft er, voor zover de capaciteit dit toelaat, ruimte om flexibel in te spelen op bijvoorbeeld actuele ontwikkelingen en signalen uit de samenleving.

In 2027 organiseren wij opnieuw werksessies met de gemeenteraad, waarin gezamenlijk wordt gekeken naar de prioritering van de VTH-taken en de inzet van capaciteit. Op basis hiervan wordt voor 2028 en de daaropvolgende jaren gewerkt met een geactualiseerd en vernieuwd beleidsplan, dat aansluit bij de dan geldende opgaven en ambities.

Toezicht en handhaving met betrekking tot de COA-locatie
De gemeente Cranendonck huisvest de op één na grootste COA-locatie van Nederland. Naar aanleiding van ervaren overlast in de kernen van de gemeente zijn twee buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) aangesteld. Deze inzet is bedoeld om toezicht en handhaving te versterken en de leefbaarheid en veiligheid in de openbare ruimte te waarborgen.

De financiering van deze twee boa's is geregeld via de Decentrale uitkering aanpak overlastgevende asielzoekers. Voor de gemeente Cranendonck geldt een aanvullende financiering gelet op de Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling (AMV)-locatie en het treinstation. In ieder geval zijn de benodigde middelen beschikbaar gesteld tot en met 2027. Of en in welke vorm deze inzet na 2027 wordt voortgezet, is op dit moment nog niet bekend.

Daarnaast is inmiddels definitief besloten dat Defensie per 2028 terugkeert naar de Nassau-Dietzkazerne in Budel. Tot het moment van deze terugkeer is het noodzakelijk dat toezicht en handhaving wordt voortgezet.

Integrale aanpak toezicht en handhaving

De (juridisch) medewerkers van toezicht & handhaving zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de toezicht- en handhavingstaken gericht op naleving van wet- en regelgeving. Dit omvat onder meer het toezicht op en de handhaving van de Omgevingswet, APV, evenementen, (illegale) bouwactiviteiten, situaties die in strijd zijn met het geldende Omgevingsplan en andere overtredingen van relevante wet- en regelgeving. Deze taken bestaan onder andere aan het uitvoeren van (her)controles, het opstellen van (waarschuwings-)brieven en (voorgenomen) besluiten, inclusief invorderingsprocedures en het vertegenwoordigen van de bestuursorganen in bezwaar-, beroeps- en verzoekschriftprocedures. Sluitingen van woningen en panden op grond van de Opiumwet vallen ook onder het taakgebied van toezicht en handhaving.

De werkzaamheden worden uitgevoerd binnen de kaders van het VTH-Beleidsplan 2024–2027, waarin de prioriteiten zijn vastgesteld in afstemming met de gemeenteraad. Jaarlijks wordt een VTH-Omgevingsuitvoeringsprogramma vastgesteld. Het programma biedt inzicht in de (voorgenomen) werkzaamheden op het gebied van VTH voor het betreffende jaar, inclusief de prioritering van taken, de wijze van uitvoering en de inzet van samenwerkingspartners (Odzob en VRBZO). Tevens bevat het uitvoeringsprogramma een overzicht van de beschikbare formatie voor VTH. De voorgenomen jaarlijkse werkzaamheden worden vervolgens geëvalueerd in het VTH-jaarverslag. Op deze manier zetten we bewust in op de relevante vraagstukken.

Daarnaast wordt actief ingezet op de aanpak van ondermijning, in nauwe samenwerking met partners zoals de politie, VRBZO, ODZOB en het Dommelstroom Interventieteam (DIT).

Het komen tot één gezamenlijk Basisteamveiligheidsplan

Vanaf 2028 gaan we werken met één gezamenlijk basisteamveiligheidsplan voor de zes Dommelstroomgemeenten, met ruimte voor lokale accenten per gemeente. Dit plan wordt in 2027 opgesteld en treedt in werking in 2028.
Het huidige integrale veiligheidsplan (IVP) van de gemeente Cranendonck liep oorspronkelijk tot 2027. Om een gelijktijdige start van het gezamenlijke plan in alle Dommelstroomgemeenten per 2028 mogelijk te maken, is het IVP met één jaar verlengd.

Samen met de gemeenteraad, inwoners en de andere Dommelstroomgemeenten werken we aan dit nieuwe basisteamveiligheidsplan. Het plan geeft richting aan ons veiligheidsbeleid voor de komende jaren en is gebaseerd op actuele ontwikkelingen, signalen uit de samenleving en gezamenlijk vastgestelde regionale prioriteiten.
Zo bouwen we samen aan een veilige en leefbare gemeenschap, waarbij we de kracht van onze inwoners optimaal benutten.

Blijvend aandacht geven aan de prioriteiten uit ons Integraal Veiligheidsplan

Aan de hand van het Integraal Veiligheidsplan (IVP) werken we aan een veilige, leefbare en verbonden gemeenschap. De focus ligt op onderstaande zeven prioriteiten:

Overlast COA-locatie Budel

We blijven sturen op het naleven van de afspraken zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst en werkafspraken tussen de gemeente en het COA, waarbij continue aandacht is voor het zoveel mogelijk beperken van de overlast.
Samen met onze veiligheidspartners werken we aan alle veiligheidsaspecten die betrekking hebben op de bewoners van deze locatie en de inwoners van Cranendonck. Daarbij gaat het onder andere om de afstemming en samenwerking met politie, COA, NS, toezichthouders en andere betrokken instanties, met als doel om veiligheidsvraagstukken tijdig te signaleren en effectief aan te pakken.

Aanpak van ondermijning

Ondermijning en radicalisering pakken we samen met onze veiligheidspartners actief aan. We voldoen aan de

Brabantse Norm Weerbare Overheid en versterken continu onze informatiepositie. Door het vergroten van de bewustwording bij medewerkers en inwoners werken we aan een weerbare organisatie en samenleving.

Binnen Oost-Brabant werken we samen in de Lokale Stuurtafel Ondermijning van basisteam Dommelstroom. Gemeenten, politie en andere partners stemmen hier hun aanpak af op basis van het Plan van Aanpak Ondermijning. Dit plan richt zich op een actiegerichte aanpak, een weerbare overheid en een weerbare samenleving, in lijn met het Meerjarenbeleidsplan 2025–2028 van het RIEC Oost-Brabant.

Het Drugsconvenant wordt herzien naar aanleiding van de toevoeging van de provincie als convenantspartner en de inwerkingtreding van wetgeving waarmee designerdrugs strafbaar zijn gesteld.
Voor radicalisering beschikken we over een aandachtsfunctionaris die signalen herkent, monitort en opvolgt. Samen met partners zetten we in op vroegtijdige interventie om radicalisering en extremisme te voorkomen en de veiligheid te bevorderen.

Daarnaast vergroten we binnen de organisatie de kennis en alertheid van medewerkers, zodat zij signalen herkennen en weten hoe en waar deze gemeld moeten worden.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing
We voeren ons interne opleidingsplan (OTOTEL-plan) uit en blijven gericht investeren in de kwaliteit van onze interne crisisorganisatie door het organiseren van trainingen en oefeningen en het voldoen aan het Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg. Daarnaast zorgen we ervoor dat onze crisisplannen voortdurend up-to-date zijn, werken we samen met de provincie en natuurbeheerders aan natuurbrandbeheersplannen en bereiden we een dilemmatraining voor het college B&W voor.

Het thema weerbare samenleving vraagt blijvende aandacht. In 2026 zijn in twee gemeenten binnen de regio pilots uitgevoerd voor de inrichting en werking van noodsteunpunten. Op basis van de opgedane ervaringen gaan we in 2027 verder met de lokale uitrol hiervan. Tegelijkertijd richten we ons breder op het versterken van de algehele weerbaarheid van zowel inwoners als de gemeentelijke organisatie.

BIBOB
We zetten de uitvoering van bibob-onderzoeken voort om te voorkomen dat subsidies, vergunningen of opdrachten worden verleend aan partijen met een criminele achtergrond. We evalueren het bibob-beleid in samenwerking met de Dommelstroom gemeenten en actualiseren het beleid indien nodig. Voorts creëren we bewustzijn in de organisatie door in te zoomen op specifieke actuele thema’s.

Zorg en veiligheid
We versterken actief de verbinding tussen het sociaal domein en het team veiligheid. Daarbij zetten we in op samenwerking, kennisdeling en bewustwording rond thema’s als huiselijk geweld, mensenhandel en onbegrepen gedrag. Vroegtijdige signalering staat centraal, in nauwe samenwerking met ketenpartners.

Op het thema jeugd en veiligheid zoeken we nadrukkelijk de samenwerking op, zodat we eerder kunnen ingrijpen.
Regionaal werken we aan het voorkomen van jonge aanwas, met gerichte activiteiten voor professionals – van onderwijs tot jeugd- en gezinswerk – om risicojongeren sneller in beeld te krijgen en tijdig te kunnen ondersteunen.

We sluiten regionaal aan bij Khonraad. Deze aansluiting vereenvoudigt het proces rond het opleggen van een tijdelijk huisverbod en zorgt ervoor dat de benodigde processtappen efficiënter en sneller kunnen worden doorlopen door zowel de hulpofficier van justitie (HOVJ) als de betrokken ambtenaren. Daarnaast werken we regionaal aan de ontwikkeling van een handelingskader voor het opleggen van het preventief tijdelijk huisverbod.

Digitale veiligheid
Digitale veiligheid vraagt om een actuele en gezamenlijke aanpak. We sluiten aan bij het Regionaal Veiligheidsplan Oost-Brabant en werken binnen de Dommelstroom-werkgroep aan gerichte preventie voor

verschillende doelgroepen, zoals jeugd, senioren en ondernemers. Dit doen we onder meer via voorlichtingscampagnes, educatieve programma's en bijeenkomsten over veilig digitaal gedrag. Ontwikkelingen en nieuwe dreigingen worden gevolgd binnen het regionale expertteam. De daar opgedane inzichten vertalen we naar concrete maatregelen op lokaal niveau, zodat onze aanpak steeds aansluit op de dynamiek van de digitale wereld.

Mensenhandel
De aanpak van mensenhandel is stevig verankerd binnen de organisatie. De aandachtsfunctionaris mensenhandel vervult hierin een spilfunctie door signalen op te halen, te duiden en actief te delen met partners zoals politie en zorg- en welzijnsorganisaties. Deze samenwerking zorgt voor beter inzicht in risico's en mogelijke situaties van uitbuiting.
We investeren daarnaast in het vergroten van kennis en bewustwording onder medewerkers. Er is een e-learning beschikbaar die wordt gevolgd door alle ambtelijke collega's die mogelijk signalen kunnen oppikken. Ook organiseren we activiteiten gericht op het herkennen van verschillende vormen van mensenhandel, zoals seksuele, criminele en arbeidsuitbuiting.

We werken volgens het recent vernieuwde regionale handelingskader mensenhandel, in samenwerking met het RIEC en de regionaal zorgcoördinatoren van Lumens. Daarmee versterken we een integrale aanpak waarin preventie, signalering en samenwerking centraal staan.

4 Product Burgerdiensten

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck voert de burgerdiensten voor haar inwoners veilig en betrouwbaar uit.
Persoonsgegevens in de Basisregistratie Personen worden juist, volledig, veilig en betrouwbaar verwerkt en vormen de basis voor een effectieve uitvoering van de wettelijke taken van burgerdiensten in het belang van onze inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

We verzorgen opleiding voor onze medewerkers
Onze gemeente stuurt actief op vakbekwaamheid en aantoonbaarheid van medewerkers Burgerzaken. Om kwaliteit en uniformiteit in de uitvoering van taken te garanderen worden medewerkers opgeleid volgens de NVVB-diplomalijn. We geven hiermee invulling aan artikel 1.7 van het Paspoortbesluit, waarin staat dat medewerkers die betrokken zijn bij het reisdocumentenproces aantoonbaar gekwalificeerd moeten zijn. Om de identiteitscontrole voor reisdocumenten en rijbewijzen te optimaliseren en een efficiëntie slag te maken m.b.t. de werkzaamheden die hierbij horen, worden de balies Burgerzaken ingericht met hiervoor bestemde ondersteunende hardware.

Er wordt structureel toezicht gehouden op naleving van de privacywetgeving, gegevensverwerking en gegevenskwaliteit

We voeren wettelijke periodieke controles/audits uit welke. Daarnaast worden steekproefsgewijs controles uitgevoerd op gegevensinvoer en gegevensmutaties, waarbij eveneens controle is op juistheid van persoonslijsten en brondocumenten. Gegevensbeheer BRP zorgt samen met Burgerdiensten voor monitoring en uitvoering van de gegevenskwaliteit, het signaleren en corrigeren van fouten en terugmeldingen aan andere overheden. Door middel van logging en toegangsbeheer wordt hierop toegezien.

We gaan uitvoering geven aan de uitkomsten van het nader onderzoek zelfevaluatie reisdocumenten

Hiervoor gaan we de fysieke toegangsbeveiliging en diverse werkruimten van Burgerdiensten versterken en aanpassen. Ook gaan we intensiever controles uitvoeren op autorisaties die betrekking hebben op beveiliging van systemen en toegang tot werkruimten waar gegevens vanuit de BRP worden verwerkt.

Er wordt structureel toezicht gehouden op naleving van de privacywetgeving, gegevens verwerken en gegevenskwaliteit.
We voeren periodieke controles/audits uit. Daarnaast worden periodiek steekproeven uitgevoerd op gegevensinvoer en gegevensmutaties. Ook is er controle op juistheid van de persoonslijsten en brondocumenten. Gegevensbeheer BRP zorgt samen met Burgerdiensten voor monitoring van de gegevenskwaliteit, het signaleren en corrigeren van fouten en terugmeldingen aan andere overheden. Door middel van logging en toegangsbeheer worden er controles uitgevoerd. Ook de fysieke toegangsbeveiliging bij de balies burgerzaken wordt verder verbeterd.

5 Product Algemene dekking

Wat wil de raad bereiken?

We zijn terughoudend bij de lokale lasten voor onze inwoners
We voeren een doelmatig beleid waarbij belastingen en heffingen geen sluitposten zijn voor de begrotingen.

Wat gaan we ervoor doen?

We voeren een financieel beleid in balans met bestuurlijke ambities en met terughoudendheid bij de lokale lasten voor onze inwoners
We voeren een financieel beleid in balans met bestuurlijke ambities en met terughoudendheid bij de lokale lasten voor onze inwoners. we voeren een financieel beleid dat voldoet aan de wettelijke kaders en de provinciale toezichteisen met jaarlijks een reëel en structureel evenwicht in de programmabegrotingen.

6 Product Bedrijfsvoering

Wat wil de raad bereiken?

Cranendonck is een toegankelijke, betrouwbare en mensgerichte lokale overheid.
Cranendonck is een toegankelijke, betrouwbare en mensgerichte lokale overheid, waarin de menselijke maat en maatwerk centraal staan. Het herstellen en versterken van het vertrouwen tussen inwoner en overheid is daarbij een belangrijke leidraad. Met een combinatie van sturing en structurele feedback versterken we het vertrouwen van inwoners, verbeteren we de toegankelijkheid en voorspelbaarheid van onze dienstverlening en zorgen we voor een organisatie die leert, verbetert, belooft wat ze doet en doet wat ze belooft. **(RA)**

Wat gaan we ervoor doen?

Centrale regie op dienstverlening
De gemeente versterkt de kwaliteit van haar dienstverlening door hierop centrale regie te voeren. Dit betekent dat we sturen op één samenhangend stelsel van uitgangspunten, processen en kwaliteitsindicatoren, vanuit de beleving van onze inwoners, ondernemers en organisaties. Met structureel inzicht in de staat van de dienstverlening en ervaringen van inwoners, ondernemers en organisaties, richten we ons op continue verbeteren en het versterken van vertrouwen.

Uitbreiding HR-advies
De huidige formatie voor HR-advies voor Cranendonck bedraagt 0,5 fte. Om de continuïteit, kwaliteit en ontwikkeling van de HR-dienstverlening te waarborgen, is structurele uitbreiding naar 1,0 fte nodig. De behoefte aan extra HR-capaciteit is reeds zichtbaar doordat aanvullend HR-advies momenteel wordt ingevuld door externe inhuur. Structurele uitbreiding van de formatie biedt een duurzamere en efficiëntere oplossing.

Standaardiseren en sturen via 'En zo doen we het'

Eenduidig en efficiënt werken: doorontwikkeling van uniforme werkprocessen en werkwijzen, en het centraal vastleggen daarvan zodat dienstverlening voorspelbaar, betrouwbaar en doelmatig wordt uitgevoerd. Alle onderdelen van de organisatie spreken dezelfde taal spreken en dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een flexibele en duurzame dienstverlening.

Toegankelijke en inclusieve dienstverlening
Dienstverlening voor iedereen bereikbaar en begrijpelijk: versterken van de toegankelijkheid van dienstverlening, met aandacht voor begrijpelijke communicatie, bereikbaarheid via meerdere kanalen en een passende ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben.

Projectleider maatschappelijke weerbaarheid
De toenemende aandacht voor maatschappelijke weerbaarheid, crisisvoorbereiding en zelfredzaamheid vraagt om structurele regie en samenwerking. Daarom stellen de drie A2-gemeenten gezamenlijk een projectleider maatschappelijke weerbaarheid voor 36 uur per week aan binnen de A2-samenwerking. Hiermee versterken we de samenhang tussen initiatieven en partners en bereiden we onze gemeenten beter voor op crises en maatschappelijke verstoringen. De kosten worden naar rato van het inwoneraantal verdeeld.

Preventiemedewerker
Een veilige en gezonde werkomgeving vraagt om structurele aandacht voor het voorkomen en beperken van arbeidsrisico's. Om invulling te geven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid op het gebied van arbeidsomstandigheden, richten we de functie van preventiemedewerker structureel in voor 0,25FTE. Hiermee versterken we de aandacht voor preventie, ondersteunen we de uitvoering van de RI&E en borgen we een veilige en gezonde werkomgeving voor onze medewerkers.

Wat wil de raad bereiken?

Kernwaarden: Duurzaam, Vitaal, Samenwerkend en vertrouwen!
In Cranendonck staan we met twee benen op de grond én kunnen dromen: we verbinden ambitie en haalbaarheid.

Wat gaan we ervoor doen?

We werken effectief en flexibele samen met de lokale gemeenschappen
We geloven in de kracht van onze gemeenschappen en bieden ondersteuning waar dat gevraagd wordt. We zijn flexibel en passen ons aan wanneer de omstandigheden of gemeenschappen en de effectiviteit van onze opgaven daarom vragen.

Wat wil de raad bereiken?

De ambtelijke organisatie van Cranendonck is in staat om maatschappelijke opgaven, wettelijke taken en reguliere werkzaamheden in samenhang en met realisme uit te voeren.
De organisatie is flexibel, wendbaar en weerbaar:

- Flexibel in de inzet van mensen en middelen,
- Wendbaar in het inspelen op veranderingen en opgaven,
- En weerbaar in het bewaken van uitvoerbaarheid, prioriteiten en belasting van de organisatie.

We werken integraal en maken bewuste keuzes in prioriteit, passend bij de beschikbare capaciteit en kwaliteit, waarbij:

- De basis op orde is,

- Veranderingen doelgericht worden gerealiseerd,
- En ruimte ontstaat om opgaven voor de lange termijn in samenhang op te pakken.

Het bestuurlijk-ambtelijk samenspel vormt hierbij een essentieel fundament: bestuur en organisatie zoeken elkaar tijdig op, maken spanning bespreekbaar en komen gezamenlijk tot keuzes waarin ambitie en uitvoerbaarheid in balans zijn.

Deze ontwikkeling wordt gedragen door het Interne Kompas, een heldere rolverdeling en een voortdurend ritme van reflectie, prioritering en bijsturing.

“We bouwen niet alleen aan een andere inrichting, echter aan een organisatie die kan kiezen, kan begrenzen en samen kan handelen wanneer het spannend wordt.”

Wat gaan we ervoor doen?

We zorgen voor psychologische veiligheid en gedrag
We versterken een werkomgeving waarin openheid, aanspreekbaarheid en tegenspraak vanzelfsprekend zijn. We voeren tweejaarlijks een verdiepend Medewerker Onderzoek uit en koppelen dit aan concrete verbeteracties.

We werken samen in structuren
We beleggen eigenaarschap zo laag mogelijk in de organisatie.

We versterken domein overstijgende samenwerking met duidelijke rol- en mandaatafspraken.

We sturen en prioriteren (balans en weerbaarheid)
We maken expliciete keuzes bij schaarste in capaciteit. We sturen actief op balans tussen ambitie, uitvoerbaarheid en belasting van de organisatie.

We gebruiken flexibele organisatievormen
We maken het mogelijk om tijdelijke programma’s en projecten in te richten voor opgaven.

We versterken het bestuurlijk-ambtelijk samenspel
We maken het samenspel tussen bestuur en organisatie expliciet en bespreekbaar, met name op momenten waar spanning ontstaat.

We investeren in mensen en capaciteit
We ontwikkelen strategische personeelsplanning passend bij opgaven en capaciteit.

We investeren in vakmanschap, integraliteit en veranderkracht.

We maken ruimte voor ritme, reflectie en leren
We organiseren een vast ritme van reflectie op inhoud, samenwerking en prioritering.

Relatie met verbonden partijen programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen

Relatie met verbonden partijen programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen
In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen is in elk programma beknopte informatie weergegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de betreffende paragraaf.

A2-samenwerking

Doel: De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening, het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage begroting 2027-2030	8.077	8.205	7.990	7.958	7.958

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Doel: De veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van:

- Brandweerzorg
- Ambulancezorg
- Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen Rampenbestrijding en crisisbeheersing
- Gemeenschappelijke meldkamer

De VRBZO is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De veiligheidsregio's in Nederland nemen beslissingen ten aanzien van de voorbereiding op en de bestrijding van zware ongevallen, branden, rampen en crises.

Financiële informatie: (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage	1.507	1.873	1.898	1.899	1.899

Beleidsindicatoren programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen

Beleidsindicatoren programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen
Om de vergelijkbaarheid van gemeenten te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2025	6,1	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2025	5,2	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	2025	€ 502	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	2025	27%	*
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	2027	15,9%	*
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2025	5	10
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2025	1,6	2,1
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2025	6,2	4,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2025	1,4	1,2
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2025	3,9	5,7
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2026	€ 436	€ 439
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2026	€ 967	€ 993
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2026	€ 1.036	€ 1.091

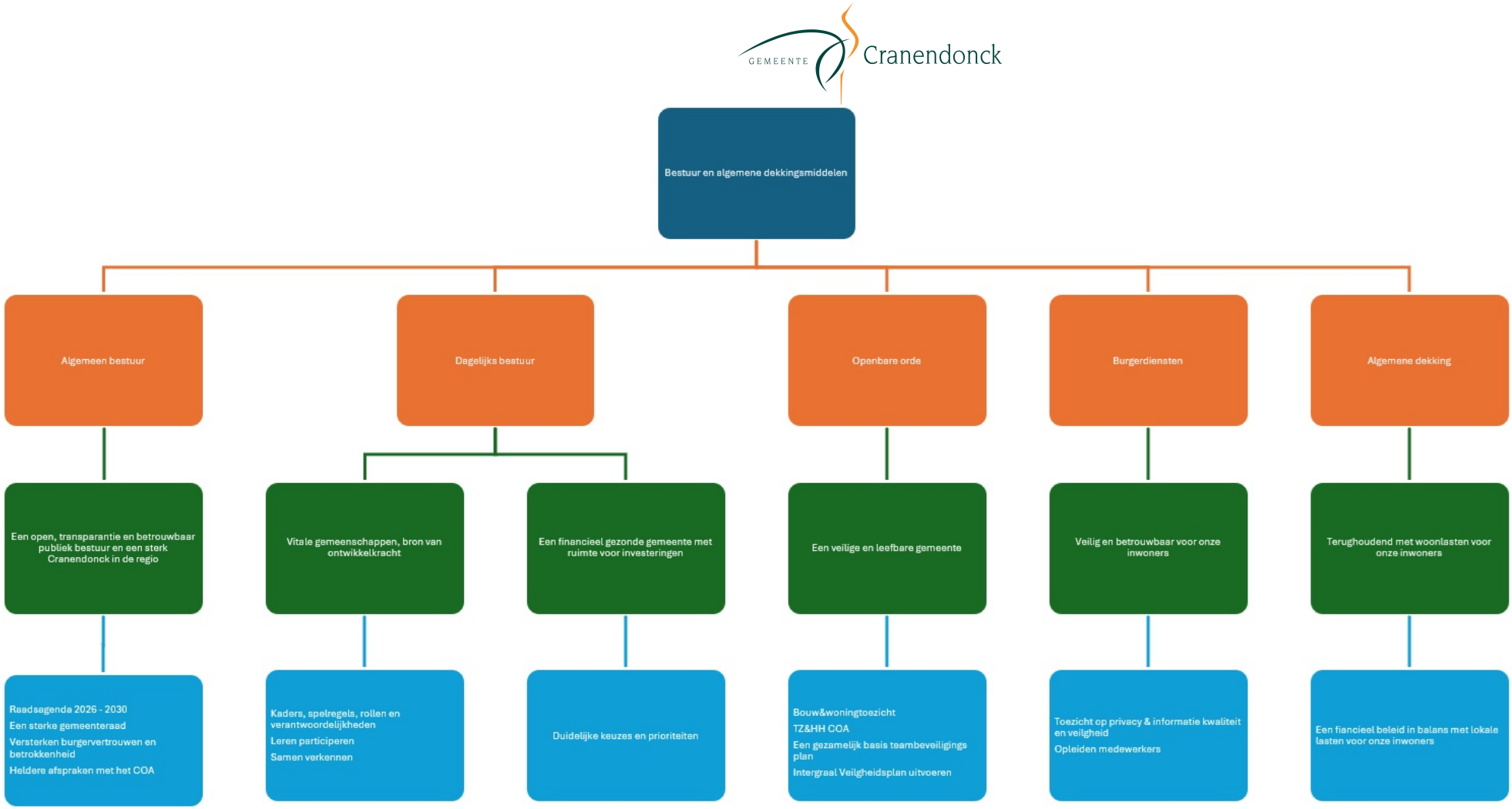
Overzicht baten en lasten programma Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen

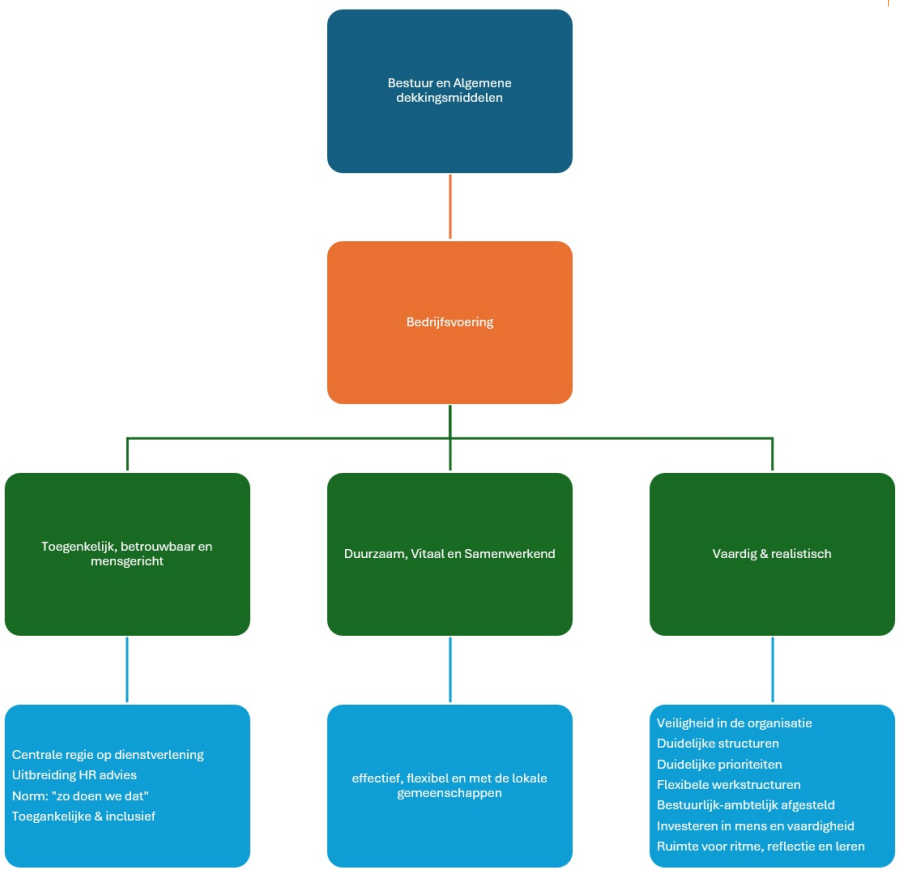
Overzicht baten en lasten programma 5

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.1 Algemeen bestuur	**778**	**757**	**718**	**743**	**740**	**727**
5.2 Dagelijks bestuur	**2.566**	**1.316**	**1.362**	**1.349**	**1.349**	**1.349**
5.3 Openbare orde	**4.506**	**4.773**	**3.223**	**3.147**	**3.146**	**3.144**
5.4 Burgerdiensten/dienstverlening	**2.113**	**2.060**	**1.973**	**1.946**	**1.946**	**1.946**
5.5 Algemene dekking	**4.291**	**1.280**	**1.841**	**3.047**	**4.940**	**6.465**
5.6 Bedrijfsvoering	**307**	**589**	**732**	**1.228**	**1.375**	**1.555**
Totaal 5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	**14.561**	**10.775**	**9.848**	**11.460**	**13.496**	**15.185**
Baten						
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.2 Dagelijks bestuur	**0**	**15**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.3 Openbare orde	**1.970**	**2.082**	**195**	**194**	**193**	**192**
5.4 Burgerdiensten/dienstverlening	**459**	**523**	**524**	**509**	**509**	**509**
5.5 Algemene dekking	**62.887**	**58.226**	**60.238**	**58.031**	**58.487**	**60.550**
5.6 Bedrijfsvoering	**110**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**
Totaal 5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	**65.426**	**60.854**	**60.965**	**58.742**	**59.197**	**61.258**
Saldo voor bestemming	**50.865**	**50.079**	**51.117**	**47.282**	**45.700**	**46.073**
Stortingen in reserves						
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.5 Algemene dekking	**5.116**	**0**	**-504**	**-4.125**	**-4.330**	**-4.402**
5.9 Mutaties reserves programma 5	**0**	**371**	**177**	**177**	**177**	**177**
Totaal 5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	**5.116**	**371**	**-327**	**-3.948**	**-4.153**	**-4.225**
Onttrekkingen uit reserves						
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.5 Algemene dekking	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.9 Mutaties reserves programma 5	**80**	**571**	**992**	**92**	**92**	**92**
Totaal 5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	**80**	**571**	**992**	**92**	**92**	**92**
Mutaties reserves	**-5.036**	**200**	**1.319**	**4.040**	**4.245**	**4.318**
Saldo voor bestemming	**45.829**	**50.280**	**52.435**	**51.322**	**49.946**	**50.391**

Doelenboom programma

Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Algemeen bestuur
Dagelijks bestuur
Openbare orde
Burgerdiensten
Algemene dekking
Een open, transparantie en betrouwbaar publiek bestuur en een sterk Cranendonck in de regio
Vitale gemeenschappen, bron van ontwikkelkracht
Een financieel gezonde gemeente met ruimte voor investeringen
Een veilige en leefbare gemeente
Veilig en betrouwbaar voor onze inwoners
Terughoudend met woonlasten voor onze inwoners
Raadsagenda 2026 - 2030
Een sterke gemeenteraad
Versterken burgervertrouwen en betrokkenheid
Heldere afspraken met het COA
Kaders, spelregels, rollen en verantwoordelijkheden
Leren participeren
Samen verkennen
Duidelijke keuzes en prioriteiten
Bouw&woningtoezicht
TZ&HH COA
Een gezamelijk basis taambeveiligings plan
Intergraal Veilgheidsplan uitvoeren
Toezicht op privacy & informatie kwaliteit en veilgheid
Opleiden medewerkers
Een fiancieel beleid in balans met lokale lasten voor onze inwoners

Doelenbomenprogramma

Doelenbomen programma

Programma 6: Overhead

Missie
Door de herziening van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dit programma vanaf de begroting 2017 opgenomen. Door deze herziening worden de overheadkosten vanaf 2017 verantwoord op een taakveld “Overhead”. Hierdoor wordt direct zichtbaar wat de overheadskosten van de gemeente zijn. De kenmerken van dit programma zijn anders dan in de andere programma’s; om die reden wijkt de indeling ook af.

Doelstelling van het programma Overhead is om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead van de gehele organisatie en de raad ook meer zeggenschap over die kosten te geven. Om dit te kunnen vaststellen, wordt een definitie van het begrip overhead geïntroduceerd, waarbij we gebruik maken van de definities uit ‘vensters voor bedrijfsvoering’.

De definitie van overhead luidt: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*. De definitie maakt het mogelijk een aantal kosten rechtstreeks toe te rekenen. Hieronder een samenvatting van wat onder overhead valt:

1. Leidinggevenden primaire proces
2. Financiën, toezicht en controle op eigen organisatie
3. Personeel en organisatie
4. Inkoop
5. Communicatie
6. Juridische zaken
7. Bestuursondersteuning
8. Informatie en automatisering
9. Facilitaire zaken en huisvesting
10. DIV (Documentatie en Informatie Voorziening)
11. Managementondersteuning primaire proces

De overhead voor Cranendonck bedraagt voor 2027 circa € 12,3 miljoen. Dit betekent een opslag per productief uur van € 59,40. Ten opzichte van de bijgestelde begroting van vorig jaar is de overhead € 0,8 miljoen hoger. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de bijdrage aan de GRSA2 (exclusief W&I) hoger is.

De overhead voor Cranendonck is in onderstaande tabel gespecificeerd.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2027
Directie/leidinggevende en overig niet toe te rekenen aan producten in het primair proces (incl. OR)	2.037
Communicatie	172
Personeel & organisatie/HRM	1.030
Gemeentewerf/tractie	420
Facilitaire zaken/huisvesting	684
Ondersteuning	617
A2 samenwerking (exclusief W&I)	7.047
Dienstverleningsconcept	214
Organisatieontwikkeling	100
Totaal overhead	**12.321**

De gegevens van de doorbelasting van de uren actualiseren we jaarlijks. De geactualiseerde urentoerekening is verwerkt in begroting 2026.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de overhead op een apart taakveld moet worden verantwoord en dat de doorberekende uren worden toegerekend exclusief overhead. Het taakveld overhead wordt apart zichtbaar gemaakt en niet meer verdeeld over de verschillende programma's. Door het centraal begroten van kosten van overhead gebeurt het berekenen van de overhead in de "tarieven" daarom extracomptabel.

Wat wil de raad bereiken?

Overhead (BBV voorgeschreven programma)

We geven op een transparante en eenvoudige manier inzicht in de totale lasten van de overhead in onze gemeentelijke organisatie. Onder overhead wordt hier begrepen: *Alle lasten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. (Bron: Vensters voor bedrijfsvoering)*

Overzicht baten en lasten programma Overhead

Overzicht baten en lasten programma 6

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
6 Overhead						
6.1 Overhead	**10.263**	**11.533**	**12.421**	**12.264**	**12.129**	**12.082**
Baten						
6 Overhead						
6.1 Overhead	**38**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo voor bestemming	**-10.225**	**-11.533**	**-12.421**	**-12.264**	**-12.129**	**-12.082**
Stortingen in reserves						
6 Overhead						
6.9 Mutaties reserves programma 6	**16**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen uit reserves						
6 Overhead						
6.9 Mutaties reserves programma 6	**118**	**483**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**102**	**483**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo voor bestemming	**-10.123**	**-11.050**	**-12.421**	**-12.264**	**-12.129**	**-12.082**

Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

De Gemeentelijkschappelijke Regeling Samenwerking A2 (GRSA2)
De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard werken samen op het gebied van bedrijfsvoering en op het gebied van Werk & Inkomen. Die samenwerking gebeurt met de Gemeenschappelijke Regeling A2-samenwerking, kortweg GRSA2. De taken die de GRSA2 uitvoert op het gebied van Werk en Inkomen worden toegelicht in het desbetreffende programma, omdat dit specifiek een uitvoeringstaak is die een directe impact heeft op het beleidsterrein.

Diverse, van de hieronder genoemde ontwikkelingen in de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering worden door deze organisatie vormgegeven. De begroting 2027 van de GRSA2 vormt hiervoor het kader en wordt vastgesteld door het GRSA2 bestuur. Daarin is ook een verdere uitwerking van de bedrijfsvoeringonderwerpen terug te lezen.

Wat willen we bereiken
Het doel van de samenwerking is om de deelnemende gemeenten optimaal te faciliteren bij het realiseren van hun ambities. Dit door de uitvoering van de ondersteunende taken op het gebied van financiën, communicatie, personeel en organisatie, informatiemanagement, juridische zaken, inkoop en facilitaire zaken. Daarnaast blijft de GRSA2 de uitvoerende werkzaamheden op gebied van Werk en Inkomen (W&I) voor de deelnemende gemeenten uitvoeren.

Wat gaat de GRSA2 in 2027 doen?
Informatiebeveiliging
In 2027 wordt verder ingezet op het voldoen aan de eisen van de Cyberbeveiligingswet (de Nederlandse uitwerking van de Europese NIS2-richtlijn). Deze wet vervangt de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni). De GRSA2 ondersteunt en faciliteert de gemeenten bij deze implementatie en draagt er in 2027 zorg voor dat de organisaties aantoonbaar blijven voldoen aan de wettelijke eisen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Door de krachten van de drie gemeenten te bundelen, ontstaat een professionelere en effectievere aanpak op het gebied van informatiebeveiliging en risicobeheersing, dan wanneer gemeenten dit individueel moeten organiseren. Deze samenwerking wordt in 2027 gecontinueerd en verder verankerd.

Informatisering & Automatisering (I&A)
Op het gebied van informatiebeheer staat in 2027 het inrichten en borgen van rechtmatige archivering en gecontroleerde vernietiging conform de Archiefwet centraal, evenals het realiseren van de aansluiting op Europese digitale identiteitsmiddelen conform eIDAS 2.0. Hiermee blijven de gemeenten voldoen aan hun wettelijke verplichtingen en wordt de digitale dienstverlening toekomstbestendig, veilig en inclusief toegankelijk gemaakt.
Daarnaast start in 2027 de voorbereiding van een nieuwe aanbesteding voor de BAG-applicatie (Basisregistratie Adressen en Gebouwen). Hiermee wordt geborgd dat de wettelijke verplichting tot het bijhouden van deze basisregistratie ononderbroken kan worden voortgezet en wordt voorkomen dat na het aflopen van het huidige contract een onrechtmatige situatie ontstaat.

Financiën & Belastingen
Naast de reguliere dienstverlening staat 2027 voor Financiën en Belastingen in het teken van twee omvangrijke aanbestedingstrajecten. Zowel voor de belasting- en taxatieapplicatie als voor het centrale financiële pakket moet een nieuwe marktconforme aanbesteding plaatsvinden. Hiermee wordt geborgd dat de onderliggende softwaresystemen voor de uitvoering van de gemeentelijke taken rechtmatig zijn gecontracteerd en dat de kwaliteit, automatisering en datagedreven sturing binnen de dienstverlening zich verder kunnen doorontwikkelen.

Communicatie, HR en Juridische Zaken
In 2027 wordt ingezet op de vervanging en doorontwikkeling van het Content Management Systeem (CMS). Hiermee wordt gewaarborgd dat de gemeenten blijven beschikken over een toegankelijke, veilige en actuele website. Dit vormt een basisvoorwaarde voor een kwalitatieve en transparante digitale dienstverlening aan inwoners, ondernemers en medewerkers.

Audit & control
In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan het Strategisch Controleplan 2025–2029.

Samenwerking Valkenswaard, Heeze Leende, Cranendonck en de GRSA2

In 2026 is de basis gelegd voor de versterking van de interne beheersfunctie. In 2027 worden er vanuit de GRSA2 samen met de drie gemeenten en onder regie van het gezamenlijke controllersoverleg concrete acties uitgevoerd om de interne beheersing duurzaam te verbeteren. De nadruk ligt op het stroomlijnen van de processen binnen het Purchase To Pay(P2P)-ketenproces, het gebruiksvriendelijke automatiseren en het inrichten daarvan met de noodzakelijke AO/IB maatregelen, dan wel geautomatiseerd dan wel m.b.v. systeeminrichting en bevoegdheden inclusief de vereiste functiescheiding. Daarbij moet ook voldaan worden aan wet- en regelgeving (denk aan bijvoorbeeld aanbestedingsregels). Bij de ketenprocessen moet gedacht worden aan contracten (registratie en - management), opdrachtverstrekking, bestellingen en het op basis daarvan inrichten van een verplichtingenadministratie. Om een en ander m.b.t. rollen , taken, bevoegd- en verantwoordelijkheden goed in te regelen is ook een aanscherping van voorzien van de budgethouderregeling, actief ondersteund door opleiding & training voor betrokken medewerkers. Deze doorontwikkeling draagt bij aan een eenduidige , transparante en gestroomlijnde rechtmatigheidsverantwoording.

Wat wil de raad bereiken?

De Balans: opgaven en capaciteit

Binnen de gemeente Cranendonck zal in de bedrijfsvoering specifiek aandacht worden gegeven aan :

- Sterke focus op balans tussen maatschappelijke opgaven en beschikbare capaciteit en middelen. Binnen de gemeente Cranendonck wordt daarom in 2027 in de bedrijfsvoering specifiek aandacht gegeven aan:

Optimale ondersteuning bij de realisatie van de meer dan 100 maatregelen en resultaten die in deze begroting zijn gekoppeld aan de doelstellingen uit de raadsagenda 2026 -2030. Bijzondere aandacht vraagt daarbij de schaalsprong van de Brainportregio waarin Cranendonck eind 2026 en begin 2027 positie kiest en de ambities bepaalt en een aanzienlijke impact heeft op de bestuurlijke én ambtelijke organisatie. De verdere uitwerking en doorvertaling van de door de raad vast te stellen ambitie moet in samenhang plaatsvinden. De gevolgen voor beleid, uitvoering, investeringen, ambtelijke capaciteit, -expertise en financiële middelen worden verwerkt in de programma's. Daarbij wordt ook de expertise en capaciteit van onze netwerkpartners nadrukkelijk betrokken zoals de GRSA2, de MRE-realisatie en de Provincie. Met dat proces starten we al in december 2026 over de ambitie in het kader van de schaalsprong. In aansluiting daarop organiseren we in de periode februari-april 2027 werksessies met de raad om met het college en de organisatie te verkennen hoe de schaalsprong-ambitie in de begroting 2028 - 2031 kan landen. Daarbij wordt ook in beeld gebracht welke keuzes kunnen worden gemaakt, wat nodig is aan mensen, middelen en expertise en hoe we tegelijkertijd de gemeentefinanciën structureel gezond kunnen houden. In de kadernota voor 2028 wordt de uiteindelijke verwerking daarvan omgezet in vast te stellen kaders voor de volgende begrotingen.

Het P-Budget 2027

Onderstaand overzicht geeft inzicht in het P-budget 2027. De salariskosten in de begroting 2027 zijn gebaseerd op de CAO die op 31 maart 2027 afloopt. Vanaf 1 april 2027 is een salarisstijging van 2,5% meegenomen. In onderstaande tabel staat weergegeven hoe het P-budget voor 2027 is opgebouwd.

P-budget (bedragen x € 1.000)	2026	2027
Niet-beïnvloedbare kosten (Bestuur en Raad)	1.362.191	1.435.000
Opleiding en secundaire arbeidsvoorwaarden	389.000	430.000
Totale salariskosten (inclusief inhuur, exclusief griffie)	11.432.000	13.866.000
Voorgestelde (tijdelijke) formatie-uitbreidingen / inhuur*	1.183.400	419.300
Totaal primitieve begroting	**14.366.591**	**16.150.300**

Ten opzichte van de primaire raming 2026 stijgt het p-budget in 2027 met circa € 1,8 miljoen. De stijging ten opzichte van 2026 wordt enerzijds veroorzaakt doordat wij voor een gedeelte van het sociaal team geen subsidies meer betalen aan de Combinatie Jeugdzorg en Lumens voor de detachering van jeugdconsulenten en algemeen maatschappelijk werkers. De jeugdconsulenten en maatschappelijk werkers zijn vanaf 2027 in dienst van de gemeente. Ten opzichte van de primaire raming worden hierdoor de subsidies verlaagd en de salariskosten verhoogd. Anderzijds stijgen de salariskosten door de verwachte loonontwikkeling en de periodieken. Een gedeelte van de verwachte loonontwikkeling wordt opgevangen binnen de stelpost loon- en prijsontwikkeling.

**Zie onderstaande tabel*

P	Uitbreiding capacicteit begroting 2027	fte	2027	2028	2029	2030
	Formatie					
P1	Beleidsadviseur Wonen	0,5	57.500	57.500	57.500	57.500
P1	uitbreiding voor ruimtelijke initiatieven (1 projectleider, 1 RO-regisseur en 1 vergunningverlener)	3	300.000	300.000	300.000	300.000
P4	Schoolmaatschappelijk werker	0,8	76.000	76.000	76.000	76.000
	Dekking uit vacatureruimte		-76.000			
P4	Handhaving kinderopvang	0,14	13.300	13.300	13.300	13.300
P4	Kwaliteitsmedewerker jeugd/WMO	0,22	21.000	21.000	21.000	21.000
P4	Beleidsmedewerker gezondheid en preventie	1	105.000			
P5	Preventiemedewerker (ARBO)	0,25	24.000	24.000	24.000	24.000
	Totaal formatie	*5,91*	*520.800*	*491.800*	*491.800*	*491.800*
	Inhuur					
P3	Pilot buurtsportcoach		111.000	111.000		
	Totaal inhuur		*111.000*	*111.000*	*0*	*0*
	Via GRSA2					
P5	HR adviseur (0,5 fte)		52.500	52.500	52.500	52.500
P5	Projectleider weerbaarheid; (1 fte voor totale GRSa2) aandeel Cranendonck		40.000	40.000		
	Totaal via GRSA2		*92.500*	*92.500*	*52.500*	*52.500*
	Totaal kosten		*724.300*	*695.300*	*544.300*	*544.300*
	Dekking					
	Kosten doorberekenen naar grondexploitaties, particuliere plannen		-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
	Uit vacatureruimte		-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
	Uit vacatureruimte sociaal domein		-105.000			
	Totaal dekking		-305.000	-200.000	-200.000	-200.000
	Totaal primitieve begroting		**419.300**	**495.300**	**344.300**	**344.300**

Paragraaf Wet Open Overheid

Wet Open Overheid (Woo)
Inleiding
De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante overheid te bevorderen door overheidsinformatie beter toegankelijk te maken voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De Woo gaat uit van het principe: openbaar, tenzij. Gemeenten hebben hierbij zowel de verplichting om informatie actief openbaar te maken als om verzoeken om informatie zorgvuldig en tijdig af te handelen. Daarnaast vereist de wet dat de informatiehuishouding duurzaam toegankelijk en op orde is.

Wat willen we bereiken?
1. Actieve openbaarmaking

De gemeente werkt verder aan de gefaseerde invoering van de actieve openbaarmaking van documenten binnen de informatiecategorieën zoals benoemd in de Woo. Daarbij wordt aangesloten bij de landelijke invoeringsplanning en de ontwikkelingen rondom de Woo-index en overige landelijke voorzieningen.

Naast de wettelijk verplichte openbaarmaking wordt onderzocht welke aanvullende informatie op een toegankelijke wijze beschikbaar kan worden gesteld aan inwoners en andere belanghebbenden. Hiermee wordt bijgedragen aan een transparante en open bestuurscultuur.

2. Passieve openbaarmaking

Inwoners en organisaties kunnen op grond van de Woo verzoeken indienen om openbaarmaking van overheidsinformatie. De gemeente streeft naar een zorgvuldige en tijdige afhandeling van deze verzoeken, waarbij wordt ingezet op goede communicatie met verzoekers en verdere optimalisering van de werkprocessen.

Door de verdere ontwikkeling van actieve openbaarmaking wordt verwacht dat informatie steeds beter vindbaar wordt, waardoor de behoefte aan individuele informatieverzoeken op termijn mogelijk afneemt.

3. Verbetering van de informatiehuishouding

Een goede informatiehuishouding vormt de basis voor een transparante overheid. Daarom wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit, toegankelijkheid, vindbaarheid en duurzame opslag van informatie.

De gemeente investeert in de verdere professionalisering van informatiebeheer, archivering, zaakgericht werken en digitale dienstverlening. Daarnaast wordt ingezet op bewustwording en opleiding van medewerkers, zodat informatie gedurende de gehele levenscyclus op een juiste wijze wordt beheerd.

4. Organisatie en middelen

Binnen de A2-samenwerking wordt gezamenlijk gewerkt aan de implementatie en uitvoering van de Woo. De Woo-coördinator ondersteunt de organisatie bij de verdere ontwikkeling van processen, systemen en werkwijzen.

De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen worden ingezet voor de verdere verbetering van de informatiehuishouding, de actieve openbaarmaking van informatie, de ondersteuning van medewerkers en het beheer van benodigde systemen en voorzieningen.

Ontwikkelrichting Cranendonck: voldoen aan het wettelijk minimum.

Verwachte uitgaven en financiële middelen

De financiële gevolgen van de implementatie en uitvoering van de Woo zijn door het Rijk gecompenseerd met zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen.

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen
Deze paragraaf geeft voor 2027 inzicht in de wijze waarop de gemeente Cranendonck haar grondbeleid inzet ter ondersteuning van de ruimtelijke en programmatische doelstellingen uit deze begroting. Het gemeentelijke beleidskader wordt gevormd door de Nota Grondbeleid 2024. Cranendonck voert situationeel grondbeleid. Per ruimtelijke ontwikkeling wordt aan de hand van het daarin opgenomen afwegingskader bepaald of de gemeente actief, proactief faciliterend of passief faciliterend optreedt en welke grondbeleidsinstrumenten daarbij worden ingezet.

De paragraaf geeft tevens inzicht in de actuele financiële positie van grondzaken, waaronder de verwachte resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties, de financiële gevolgen van het faciliterend grondbeleid, winstnemingen, verliesvoorzieningen, reserves en risico's. De gegevens zijn gebaseerd op de meest recente actualisatie van de grondexploitaties.

De opzet en financiële verantwoording vinden plaats met inachtneming van artikel 16 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023) van de commissie BBV. De stellige uitspraken uit deze notitie vormen het kader voor onder meer de afbakening, waardering en resultaatbepaling van grondexploitaties.

Grondbeleid en doelstellingen
Nota Grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een instrument om de ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen van de gemeente te realiseren. Het ondersteunt onder meer de opgaven op het gebied van woningbouw, bedrijvigheid, bereikbaarheid, klimaatadaptatie, natuur, landschap en voorzieningen. Deze opgaven vloeien voort uit de gemeentelijke programma's, het Kompas voor Cranendonck – de strategische visie voor 2040 – en de in voorbereiding zijnde omgevingsvisie.

In de Nota Grondbeleid 2024 heeft de gemeenteraad gekozen voor situationeel grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente per ruimtelijke ontwikkeling bepaalt welke rol het beste past bij het gemeentelijke belang, de urgentie, de gewenste mate van regie, de grondpositie, de financiële en maatschappelijke haalbaarheid en de risico's. De gemeente kan daarbij kiezen voor actief, proactief faciliterend of passief faciliterend grondbeleid.

Bij actief grondbeleid verwerft en ontwikkelt de gemeentegronden voor eigen rekening en risico. Bij proactief faciliterend grondbeleid ligt de realisatie bij een private partij, maar ondersteunt en stuurt de gemeente actief op de totstandkoming van de ontwikkeling. Bij passief faciliterend grondbeleid beperkt de gemeente zich tot haar publiekrechtelijke rol, het toetsen aan de gemeentelijke kaders en het verhalen van de gemeentelijke kosten. Met deze situationele aanpak kan de gemeente haar grondbeleidsinstrumenten gericht inzetten om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken.

Grondprijzen

De Nota Grondbeleid 2024 bevat de kaders voor het gemeentelijke grondprijzenbeleid. De gemeenteraad stelt het grondprijzenbeleid vast. Het college stelt binnen deze kaders periodiek de actuele grondprijzen vast in een Grondprijzenbrief.

De gemeente hanteert marktconforme grondprijzen die aansluiten bij de toekomstige functie en gebruiksmogelijkheden van de grond. Afhankelijk van de functie en het type ontwikkeling wordt de grondprijs residueel, comparatief, op basis van een vaste prijs of door middel van een onafhankelijke taxatie bepaald. De gekozen methode en de onderbouwing daarvan moeten leiden tot transparante, objectieve en marktconforme gronduitgifte.

In 2026 is gestart met het opstellen van een gemeentebrede Nota Grondprijsbeleid, een Grondprijzenbrief en een bijbehorend onderbouwingsrapport. Deze stukken zijn nog in voorbereiding. In de Grondprijzenbrief worden de actuele grondprijzen en de wijze van indexering opgenomen. Uitgangspunt is dat de prijzen medio 2027 opnieuw worden geactualiseerd voor de periode medio 2027 tot medio 2028.

In 2027 verwachten de laatste opbrengsten te ontvangen uit de verkoop van grond in het plan Neerlanden. Er worden in 2027 geen verdere uitgiftes van gemeentelijke woningbouwkavels of bedrijfskavels verwacht. Voor de verdere ontwikkeling van Airpark Brabant is wel een grondaankoop voorzien. Deze verwerving is nog niet afgerond. Wanneer voor een transactie geen grondprijs of berekeningsmethode is vastgesteld, of bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, wordt de marktwaarde bepaald door een onafhankelijke, NRVT-geregistreerde taxateur.

Reststroken 2027

Reststroken zijn stroken gemeentegrond die aan de voor-, zij- of achterkant van een woon- of bedrijfsperceel liggen en deel uitmaken van het openbaar gebied. Voor de verkoop van reststroken geldt op grond van de Nota Grondbeleid het uitgangspunt: “in principe niet, tenzij”. Een aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de Beleidsregels openbaar groen en de aanwezige publieke belangen, zoals groenstructuren, kabels en leidingen en mogelijke toekomstige ontwikkelingen.

Vooruitlopend op de vaststelling van de Grondprijzenbrief worden de tarieven uit 2026 voor de begroting 2027 met circa 3% verhoogd. Daarmee gelden voorlopig de volgende grondprijzen:

- € 111 per m² voor een reststrook gelegen achter de voorgevelrooilijn;
- € 56 per m² voor een reststrook gelegen voor de voorgevelrooilijn.

Na vaststelling is de Grondprijzenbrief bepalend voor de definitieve tarieven. De genoemde prijzen gelden voor gronden zonder zelfstandige bouwmogelijkheid. Wanneer op de grond een bouwmogelijkheid aanwezig is of ontstaat, geldt de grondprijs die bij de betreffende bouwfunctie hoort. In de leveringsakte wordt gedurende een periode van tien jaar een verbod op bebouwing opgenomen. Bij bebouwing binnen deze periode is de koper een nabetaling verschuldigd tot de op dat moment geldende bouwgrondprijs.

Rente
Voor de begroting 2027 wordt voor de gemeentelijke grondexploitaties gerekend met een omslagrente van 1,9%. Dit percentage sluit aan bij de berekening in de paragraaf Financiering van deze begroting. Het percentage geldt voor de gemeentelijke grondexploitaties.

Actualisatie gemeentelijke grondexploitaties en particuliere plannen
Gemeentelijke grondexploitaties

Onder een gemeentelijke grondexploitatie, ook wel bouwgrond in exploitatie (BIE) genoemd, worden gronden verstaan die eigendom zijn van de gemeente en waarvoor de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een bijbehorende grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. De boekwaarde wordt op de balans onder de vlottende activa verantwoord als ‘onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie’.

De grondexploitaties worden ten minste eenmaal per jaar geactualiseerd. Daarbij worden de gerealiseerde kosten en opbrengsten verwerkt en worden de nog te maken kosten, de nog te realiseren opbrengsten, de planning en de financiële parameters opnieuw beoordeeld.

Per 31 december 2025 heeft de gemeente drie lopende grondexploitaties: Airpark Brabant, Neerlanden en Rubenslaan 1. De gezamenlijke boekwaarde bedraagt € 4.505.000 negatief. Een negatieve boekwaarde betekent dat de gerealiseerde opbrengsten hoger zijn dan de tot dat moment in de boekwaarde verwerkte kosten en tussentijdse winstnemingen.

Op basis van de grondexploitaties bij de begroting 2027 wordt over de gehele looptijd een totaalresultaat van € 9.593.000 voordelig verwacht. Dit bedrag is inclusief de tussentijds genomen winsten. Tot en met 2025 is voor Airpark Brabant en Neerlanden gezamenlijk € 3.566.000 aan tussentijdse winst verantwoord.

Bij winstgevende grondexploitaties wordt de tussentijdse winst overeenkomstig de voorschriften van het BBV bepaald aan de hand van de percentage of completion-methode (POC-methode). Daarbij wordt rekening gehouden met de voortgang van zowel de kosten als de opbrengsten en met de risico's die nog binnen de grondexploitatie aanwezig zijn. Een verwacht verlies wordt direct verwerkt door het vormen van een voorziening.

Tabel Exploitatieresultaat (prognose)

Exploitatieresultaat (prognose)			
Naam	**Boekwaarde 31-12-2025**	**Verwachte eindwaarde op basis van de begroting 2027 (inclusief tussentijds genomen winsten)**	
Airpark Brabant fase II/IIb	-4.292.000	-6.497.000	voordeel
Rubenslaan 1	378.000	302.000	nadeel
Neerlanden	-590.000	-3.398.000	voordeel
Totaal	**-4.504.000**	**-9.593.000**	

Airpark Brabant

Airpark Brabant fase II is een gemeentelijke grondexploitatie. De gronden binnen fase II zijn volledig uitgegeven. De grondexploitatie is in 2018 uitgebreid met fase IIb. Voor de ontwikkeling van fase IIb moeten nog gronden worden verworven. De gemeente voert hierover gesprekken met de betreffende grondeigenaren.

Het perceel met opstallen aan Heikantstraat 10 is inmiddels door de gemeente aangekocht. Deze gronden zijn nog niet ingebracht in de grondexploitatie en worden vooralsnog verantwoord onder de materiële vaste activa. De inbreng wordt betrokken bij een toekomstige herziening van de grondexploitatie.

In 2027 wordt rekening gehouden met verdere grondverwerving. In dat jaar wordt nog geen gronduitgifte verwacht. De actuele grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2033 en sluit met een verwacht totaalvoordeel van afgerond € 6.497.000. Het uiteindelijke resultaat is mede afhankelijk van het kunnen verwerven van de benodigde gronden, de verdere planologische uitwerking en de planning van de gronduitgifte.

Neerlanden

De gronden binnen Neerlanden zijn na een marktselectie verkocht aan Hendriks Bouw en Ontwikkeling. De eerste fase is volledig verkocht en geleverd. Ook de woningen in de tweede fase zijn inmiddels verkocht.

De juridische levering van de gronden in de tweede fase vindt plaats via ABC-transacties. Dit betekent dat de grond bij de juridische levering via de ontwikkelaar rechtstreeks aan de uiteindelijke koper wordt geleverd. De gemeente ontvangt de grondopbrengst op het moment van de juridische levering. De opbrengsten voor de resterende leveringen worden naar verwachting in 2026 en 2027 ontvangen.

Na de leveringen resteren voornamelijk werkzaamheden voor het verder bouw- en woonrijp maken en het afronden van de openbare ruimte. De grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2029 en sluit met een verwacht totaalvoordeel van afgerond € 3.398.000.

Rubenslaan

Binnen het plan Rubenslaan 1 worden door woCom twaalf sociale huurappartementen gerealiseerd. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft het daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard.

De sloop van de voormalige bebouwing en de bodemsanering zijn inmiddels afgerond. Tegen de omgevingsvergunning liep een beroepsprocedure maar die is na de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ingetrokken. Daarmee is er sprake van een onherroepelijke omgevingsvergunning waardoor de grondlevering van de gemeente aan Wocom in 2026 kan worden afgerond. De bouw van de appartementen start in september 2026.

Door hogere plankosten en kosten voor sloop en bodemsanering is sprake van een verliesgevende grondexploitatie. Het verwachte resultaat bedraagt op eindwaarde afgerond € 302.000 nadelig. Hiervoor is per 31 december 2025 een verliesvoorziening van afgerond € 290.000 getroffen. De voorziening is lager dan het verlies op eindwaarde, omdat deze overeenkomstig het BBV wordt bepaald op netto contante waarde. In 2025 is de voorziening met € 36.000 verhoogd. De grondexploitatie heeft naar verwachting een looptijd tot en met 2027.

Financiële positie
De financiële positie van het grondbeleid bestaat uit de boekwaarden en verwachte resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties, de daarvoor gevormde voorziening, de reserves en de risico's die met gebiedsontwikkelingen samenhangen. De boekwaarden en verwachte projectresultaten zijn hiervoor toegelicht. In dit onderdeel wordt ingegaan op:

- de bestemmingsreserve Fonds Ruimtelijke Kwaliteit;
- de voorziening nadelige grondexploitaties;
- de risico's van grondexploitaties en ruimtelijke initiatieven;
- de reserve grondexploitaties;
- de financiële weerbaarheid van het grondbeleid.

Reserve Ruimtelijke Kwaliteit
De voeding voor de bestemmingsreserve Fonds Ruimtelijke Kwaliteit vindt plaats vanuit particuliere plannen waar een bijdrage wordt gevraagd voor deze reserve en door een bijdrage vanuit de gemeentelijke grondexploitaties op basis van een bijdrage per m2 verkochte grond. De mutatie van deze reserve is weergegeven in onderstaande tabel.

Verloop reserve Fonds Ruimtelijke kwaliteit		
Stand per 31-12-2025		3.941.945
stortingen vanuit complexen	-	
storting vanuit anterieure overeenkomstn	480.000	
Ontrekking 2026	-35.673	
Totaal mutaties 2026		
Stand per 31-12-2026		**4.386.272**

Voorziening Nadelige grondexploitaties

Wanneer voor een gemeentelijke grondexploitatie een verlies wordt verwacht, schrijft het BBV voor dat dit verlies direct financieel wordt verwerkt. Hiervoor wordt een voorziening gevormd. De voorziening wordt als waardecorrectie in mindering gebracht op de balanswaarde van de bouwgronden in exploitatie en is daarmee geen vrij besteedbare reserve.

De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw bepaald bij de actualisatie van de grondexploitatie. De gemeente Cranendonck bepaalt de voorziening op netto contante waarde. Hiervoor wordt overeenkomstig de Notitie grondbeleid van de Commissie BBV een disconteringsvoet van 2% gehanteerd.

Voor Rubenslaan 1 bedraagt het verwachte verlies op eindwaarde afgerond € 302.000. De benodigde voorziening bedroeg per 31 december 2025 € 290.034. In 2025 is de voorziening met € 35.673 verhoogd. Deze verhoging is gedekt uit de reserve grondexploitaties.

Als de uitgangspunten van de actuele grondexploitatie ongewijzigd blijven, neemt de voorziening in 2026 door het verstrijken van de tijd toe tot circa € 295.834. Bij de jaarrekening 2026 wordt de voorziening opnieuw berekend op basis van de dan actuele planning en financiële verwachtingen.

Specificatie voorziening Nadelige grondexploitaties (Netto contante waarde)		
Stand per 1-1-2026		290.034
Benodigd per 31-12-2026		
- Rubenslaan 1	295.834	
Bijstorting t.l.v. reserve grondexploitatie		-5.800
Stand per 31-12-2026		**295.834**

Risico's grondexploitaties

Aan het ontwikkelen en exploiteren van grond zijn risico's verbonden. Dit hangt samen met de vaak lange looptijd van projecten, de benodigde voorinvesteringen en de onzekerheid over toekomstige kosten, opbrengsten, procedures en planningen.

Bij de jaarlijkse actualisatie wordt onderscheid gemaakt tussen algemene risico's, projectspecifieke risico's en risico's die tot een lager verwacht projectresultaat kunnen leiden.

Voor reeds gestarte ruimtelijke initiatieven wordt rekening gehouden met een risico van € 200.000. Dit betreft het risico dat door de gemeente gemaakte voorbereidingskosten niet volledig kunnen worden verhaald. Daarnaast wordt voor nieuwe initiatieven die uiteindelijk niet doorgaan rekening gehouden met een algemeen voorbereidingsrisico van € 150.000.

Voor Rubenslaan 1 is, naast het verlies waarvoor al een voorziening is gevormd, een aanvullend projectspecifiek risico berekend van afgerond € 5.000. Het totale risicobedrag waarvoor binnen de reserve grondexploitaties een buffer moet worden aangehouden, bedraagt daarmee € 355.000.

<u>Risico´s in relatie tot reserve grondexploitatie</u>
Het uitgangspunt voor het bepalen van de minimumhoogte van de reserve grondexploitaties is dat er voldoende financiële buffer aanwezig moet blijven voor een verantwoorde continuering van de bedrijfsvoering. Hierbij is de minimumhoogte berekend op € 355.000,- gebaseerd op de risico's. De bovengrens bedraagt anderhalf maal de omvang van de noodzakelijke ondergrens en gezien de omvang van de risico's bepaald op een bedrag van 1,5 * € 355.000,- = € 532.500,-.

Reserve grondexploitaties

Per 31 december 2025 bedraagt de reserve grondexploitaties vóór resultaatbestemming € 692.768. In de jaarstukken 2025 is voorgesteld om € 160.268 over te hevelen naar de algemene reserve. Na verwerking van deze resultaatbestemming bedraagt de reserve € 532.500 en is deze gelijk aan de berekende bovengrens.

Voor 2026 wordt op basis van de actuele grondexploitaties rekening gehouden met een tussentijdse winstneming van € 16.913 voor Airpark Brabant en € 1.001.527 voor Neerlanden. De definitieve winstneming wordt bij de jaarrekening 2026 bepaald op basis van de werkelijk gerealiseerde voortgang van de kosten en opbrengsten en de dan aanwezige risico's.

Daarnaast wordt indicatief rekening gehouden met een verhoging van de verliesvoorziening voor Rubenslaan 1 met circa € 5.800 als gevolg van het contante-waarde-effect.

Overzicht verloop reserve grondexploitatie			
Stand per 1-1-2026			692.768
Resultaatbestemming 2025: afroming t.g.v. algemene reserve			-160.268
Resultaatbestemming 2025: Verlies Rubenslaan			35.673
Burap 2026: haalbaarheidsonderzoek Stantionsweg 76 Budel-Dorplein (t.l.v. reserve grex wanneer deze niet haalbaar blijkt)			-60.000
Bij: Verwachte tussentijdse winstneming Airpark (jaarrekening 2026)		16.913	
Verwachte tussentijdse winstneming Neerlanden (jaarrekening 2026)		1.001.527	
Subtotaal			1.018.440
Af: Verliesvoorziening Rubenslaan		-5.800	
Subtotaal			-5.800
Saldo per 31-12-2026			1.532.413
Bovengrens vereiste buffer reserve grondexploitatie		532.500	
Verwachte toevoeging vanuit de reserve grondexploitatie aan de algemene reserve (Jaarrekening 2026)			**-999.913**

Weerstandsvermogen

Het BBV verlangt dat inzicht wordt gegeven in de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen andere dekking aanwezig is. Voor het grondbeleid bestaat de direct beschikbare weerstandscapaciteit uit de reserve grondexploitaties.

De nog te realiseren positieve resultaten van Airpark Brabant en Neerlanden zijn geen direct beschikbare weerstandscapaciteit. Deze resultaten moeten eerst worden gerealiseerd en blijven afhankelijk van onder andere de voortgang van de projecten, grondverwerving, kostenontwikkelingen en gronduitgifte. Om die reden worden deze bedragen afzonderlijk als toekomstig financieel perspectief gepresenteerd.

Na de verwachte winstnemingen over 2026 resteert voor Airpark Brabant en Neerlanden naar verwachting een nog te realiseren positief resultaat van € 5.310.000. Na aftrek van het berekende risico op een lagere winst van € 317.000 resteert een risicogecorrigeerd toekomstig resultaat van €4.993.000

Specificatie weerstandsvermogen		
Stand per 31-12-2026 (na afroming reserve grondexploitatie tgv AR)		532.500
Bij: Nog te realiseren resultaten grondexploitaties		
Airpark	3.504.000	
Neerlanden	1.806.000	
Subtotaal		5.310.000
Af: Risico's dekking en verlies	532.500	
Risico's minder winst grondexploitaties	317.000	
Subtotaal		849.500
Saldo per 31-12-2026		**4.993.000**

Het risico minder winst van € 317.000,- vloeit voort uit de risico analyse van de grondexploitaties Neerlanden en Airpark waarbij naar scenario's wordt gekeken als mogelijk hogere inflatie van kosten (5%), stijging van rente naar 2,5% en 10% lagere grondprijzen in combinatie met een inschatting van de kans van optreden.

Er kan worden geconcludeerd dat de huidige reserve grondexploitatie en de geprognosticeerde positieve resultaten van de grondexploitaties ruimschoots de risico's afdekken.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
Een groot vermogen is geïnvesteerd in de kapitaalgoederen in onze gemeente. De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van onze gemeente, onder meer op het gebied van de leefbaarheid, veiligheid, verkeer en vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het beheer en onderhoud van onze wegen, de openbare verlichting en het water, het openbaar groen en onze gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen (personeel en financiën) gemoeid. Deze paragraaf geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting, inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten daarvan.

Algemeen kaderstellend is:
De Notitie Beheer Openbare Ruimte 2025-2030, vastgesteld eind 2025. Hierin is vastgelegd dat het garantieniveau van de kapitaalgoederen niveau C is. Vier keer per jaar wordt het kwaliteitsniveau gemonitord. In deze notitie zijn aanvullend op deze begroting de benodigde onderhoudsbudgetten voor de komende vijf jaar vastgesteld.

Openbaar groen
Met de aanleg, het beheer en onderhoud van het gemeentelijke groen versterken we het groene en rustieke karakter van Cranendonck. Groen speelt een belangrijke rol in het behouden van en versterken van de eigen uitstraling van elke kern. Daarnaast draagt een robuuste groenstructuur bij aan het behalen van onze duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen, onder meer door het verminderen van hittestress en het bufferen van regenwater. Zo kunnen wij Cranendonck ook in de toekomst leefbaar houden voor alle inwoners. Product Openbaar groen maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed "groen" is het volgende kaderstellend:

- Notitie Beheer Openbare Ruimte 2025-2030
- Rijksregels vellen houtopstanden
- Zorgplicht bomen (Boomveiligheidscontroles en beheer)
- Groenvisie Cranendonck 2024

Kosten onderhoud 2027
Ieder jaar wordt een werkplan groen opgesteld. Aangezien groen een levend kapitaalgoed is, kunnen we geen meerjarenplanning hiervoor maken. De gemeentelijke bomen worden in een vaste cyclus van vier jaar gesnoeid.

Onderhoudsachterstanden
De huidige onderhoudsbudgetten zijn afgestemd op het behalen van het kwaliteitsniveau C in de openbare ruimte. Momenteel behalen wij afwisselend niveau B en C. Deze variatie is voornamelijk toe te schrijven aan de weersomstandigheden en hoe hard het groen groeit hierdoor.

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Ontwikkelingen
In 2024 is een nieuwe groenvisie vastgesteld. Hierin is vastgesteld dat we niet alleen maar willen beheren op basis van beeldkwaliteit, maar ook op basis van ecologische kwaliteit. Dit betekent dat we andere beheerkeuzes gaan maken.

Eind 2026 en begin 2027 doorlopen we voor het eerst een openbare aanbesteding voor het beheer van het openbaar groen. Dit is noodzakelijk omdat het alleenrecht met De Risse juridisch niet meer houdbaar is. Dit is ook de eerste keer dat we aanbesteden op basis van de nieuwe areaalgegevens uit ons beheersysteem. Dit betekent dat we het budget voor 2027 waarschijnlijk nog dienen bij te stellen.

Wegen
De wegen maken onderdeel uit van Programma 1 *Wonen + Leven*. De gemeente voert beleid gericht op het duurzaam beheren, onderhouden en waar nodig verbeteren van het gemeentelijk wegennet. Dit wegennet bestaat uit een grote verscheidenheid aan voorzieningen, waaronder verharde en onverharde wegen, halfverhardingen, wegmarkeringen en bermen.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht het wegennet in een veilige, functionele en toekomstbestendige staat te houden. Hiertoe wordt ingezet op tijdig en structureel onderhoud. Door het uitvoeren van doelmatig en effectief onderhoud wordt de levensduur van verhardingen verlengd, worden onderhoudsachterstanden voorkomen en wordt de verkeersveiligheid bevorderd.

Het wegenbeleid wordt integraal afgestemd met andere ruimtelijke en civieltechnische projecten binnen de openbare ruimte. Deze samenhangende aanpak draagt bij aan een kwalitatief hoogwaardig woon- en leefklimaat. Daarnaast ondersteunt de aanleg en het beheer van civieltechnische kunstwerken, wegen, recreatieve fietspaden, dorpskernen en rustlocaties de bereikbaarheid en leefbaarheid van de gemeente en levert dit een positieve bijdrage aan economische ontwikkeling, recreatie en toerisme.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen “wegen” is het volgende kaderstellend:

- IBOR-plan Cranendonck 2026–2030, vastgesteld door de gemeenteraad in 2025.
  Dit plan beschrijft het gewenste kwaliteitsniveau van de openbare ruimte, waaronder de wegen.
- Beheerplan wegen 2026–2030, vastgesteld door het college in 2026.
  Hierin zijn de uitvoeringskaders, onderhoudsstrategieën en prioriteiten voor het wegbeheer vastgelegd.
- Masterplan Mobiliteit 2040, waarin de lange termijnvisie op bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit is opgenomen.
- Wet- en regelgeving, waaronder:
- CROW-richtlijnen (Centrum voor Regelgeving in de Grond-, Wegen- en Waterbouw).
  De kwaliteit en het onderhoudsniveau van de wegen zijn mede gebaseerd op deze landelijk gehanteerde richtlijnen en systematieken.

Kosten onderhoud in 2027

Het *Beheerplan Wegen 2026-2030* van de gemeente Cranendonck vormt de basis voor het plannen en uitvoeren van het wegenonderhoud in 2027. Dit betreft zowel dagelijks onderhoud (DO) als groot onderhoud (GO). De kwaliteit van de wegen wordt beïnvloed door externe factoren zoals weersomstandigheden en verkeersbelasting en wordt daarom periodiek geïnspecteerd.

Op basis van de inspectieresultaten worden jaarlijks de benodigde onderhoudsmaatregelen vastgesteld. Daarbij wordt uitgegaan van het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau: Garantieniveau Plus**,** met minimaal kwaliteitsniveau C, een streven naar kwaliteitsniveau B en kwaliteitsniveau B als norm voor de centrumgebieden.

De uitvoering van onderhoudswerkzaamheden wordt zoveel mogelijk afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals rioolvervangingen, reconstructies en verkeersmaatregelen. Deze integrale aanpak draagt bij aan efficiëntie, kostenbeheersing en beperking van overlast.

Naast het reguliere onderhoud worden op basis van aanvullende verhardingsonderzoeken en technische adviezen jaarlijks vervangingsinvesteringen bepaald. Deze investeringen worden afzonderlijk ter vaststelling opgenomen in de begroting. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten worden gedekt uit de binnen de begroting gereserveerde investeringsruimte voor het beheer van de openbare ruimte. Hiermee wordt structureel voorzien in het behoud van kwaliteit en functionaliteit van de verhardingsinfrastructuur.

Geplande projecten in het uitvoeringsprogramma wegen 2027 zijn:

- Kerkstraat Budel

Groot onderhoud wegen en vervanging verouderde verhardingen Kerkstraat (traject Gastelseweg-Robert Schumansingel) in Budel. De werkzaamheden omvatten nieuwe verhardingen en extra groen, gericht op verbetering van de kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte. De kosten worden geraamd op € 273.000. Realisatie is voorzien voor 2028. Ter voorbereiding wordt in de begroting van 2027 een voorbereidingskrediet van € 40.000,- opgenomen.

- Philipsweg Maarheeze

Groot onderhoud en vervangingen Philipsweg, het gedeelte tussen Den Engelsman en de gemeentegrens met Weert. Hierbij worden de bestaande verhardingen vervangen en wordt de weg opnieuw ingericht. Het ontwerp wordt in samenwerking met het team Verkeer opgesteld, met aandacht voor de functie van de weg en de verkeersveiligheid. De geraamde projectkosten bedragen € 1.768.558,-.

- Heesakkerweg en Hufkesstraat (Budel)

Integraal rioleringsproject met wegen en groen. Gelijktijdig met het rioleringsproject worden de Heesakkerweg en Hufkesstraat in Budel, opnieuw ingericht met nieuwe verhardingen en aanvullend groen. De kosten voor de onderdelen wegen en groen worden geraamd op € 786.565,-. De uitvoering is gepland voor 2028. Ter voorbereiding wordt in de begroting 2027 een voorbereidingskrediet van € 80.000,- opgenomen voor ontwerp, technische uitwerking en aanbesteding.

Onderhoud wegen

Het onderhoud van de wegen bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het beheren en verzorgen van het dagelijks en groot onderhoud van het gemeentelijk wegennet en de recreatieve fietspaden.

- Beheer en onderhoud van wegmarkeringen en verkeersvoorzieningen om de veiligheid en functionaliteit te waarborgen.
- Onderhoud en beheer van civieltechnische kunstwerken, inclusief de uitvoering van rehabilitaties en vervangingen.
- Uitvoeren van onderhoud aan de half- en onverharde wegen en paden.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn momenteel geen achterstanden in het onderhoud. In de meerjarenplanning wordt het onderhoud zorgvuldig afgestemd op geplande reconstructies, verkeersmaatregelen, rioleringsprojecten en werkzaamheden van nutsbedrijven. Hierdoor kan het onderhoud integraal, doelmatig en efficiënt worden uitgevoerd en wordt hinder zoveel mogelijk beperkt.

Openbare verlichting (elektrische installaties)
Openbare verlichting verbetert de leefbaarheid, de sociale- en verkeersveiligheid. Een belangrijk aandachtspunt is ook duurzaamheid en energiebesparing. Het product Openbare Verlichting maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed ‘elektrische installaties’ is het volgende kaderstellend:

- IBOR-plan Cranendonck 2026–2030, vastgesteld door de gemeenteraad in 2025.
  Dit plan beschrijft het gewenste kwaliteitsniveau van de openbare ruimte, waaronder openbare verlichting.
- Openbare verlichting beheerplan 2024-2028
- Richtlijn NPR 13201 (Nederlandse Praktijk Richtlijn voor de kwaliteitscriteria van openbare verlichting).
- Nieuwe ontwikkelingen in de woonkernen.
- Nationaal energie-/klimaatakkoord.

Kosten onderhoud 2027
We voeren het onderhoud aan de openbare verlichting uit volgens de hierboven vastgestelde kaders, inclusief het verhelpen van gemelde en geconstateerde storingen en defecten. Het in de begroting opgenomen onderhoudsbudget is daarvoor voldoende.

Verduurzaming (verLEDding) van de openbare verlichting 2026 e.v.
Er wordt gewerkt aan energiebesparing volgens het energieakkoord. De vervangingsinvesteringen voor verLEDding van de openbare verlichting zijn opgenomen in het IBOR-plan Cranendonck 2026-2030 en in de begroting verwerkt. De verLEDding wordt daarmee gefaseerd verder uitgebreid.

Onderhoudsachterstanden
Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Speelvoorzieningen
Spelen is voor kinderen van groot belang voor hun lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Daarnaast nodigt een veilige openbare speelruimte uit tot actief bewegen. Product Speelvoorzieningen maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed ‘speelvoorzieningen’ is het volgende kaderstellend:

- Veiligheid van de speeltoestellen wordt getoetst aan de hand van wettelijke richtlijnen.

Kosten onderhoud 2027
De jaarlijkse inspecties en de daaruit voortvloeiende onderhoudswerkzaamheden kunnen binnen het onderhoudsbudget worden betaald.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Ontwikkelingen 2027
We blijven in gesprek met de kernen waar vanuit het gedachtegoed vitale gemeenschappen initiatieven worden ingestoken.

Riolering & water
Riolering & water

Alle inwoners en bedrijven in de gemeente Cranendonck hebben baat bij een goed en functioneel rioolstelsel uit oogpunt van volksgezondheid, voorkomen van wateroverlast en milieubescherming. Daarnaast draagt doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater bij tot een aangenaam woonklimaat met een groen karakter. “Riolering & Water” maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen ‘riolering & water’ is het volgende kaderstellend:

- De Wet milieubeheer (afvalwaterzorgplicht)
- Waterwet (hemelwater- en grondwaterzorgplicht)
- Water en Rioleringsplan (WRP) 2026-2030

Kosten onderhoud in 2027
In het Water en rioleringsplan 2026-2030 is weergegeven hoe de gemeente haar zorgplichten de komende planperiode vorm zal geven. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn ook in het plan verwerkt. In het vastgestelde WRP zijn de lasten en inkomsten voor het product riolering onderbouwd voor de periode 2026-2030

Onderhoudsachterstanden
Er zijn geen onderhoudsachterstanden. In de meerjarenplanning stemmen we het onderhoud integraal af op de geplande reconstructies wegbeheer, verkeersmaatregelen en werkzaamheden nutsbedrijven.

Uitvoering projecten ter verbetering van kapitaalgoederen
Conform het WRP 2026-2030 voeren we naast dagelijks onderhoud vervangings- en verbeteringsinvesteringen uit. Geplande projecten in het uitvoeringsprogramma riolering 2027 zijn:

- Gastelseweg Budel fase 3

Project uitvoering gepland en geraamd in 2026, door raakvlakken met project Revitalisering Dorpshart Budel en doorlooptijd Enexis welke minimaal 65 weken bedraagt schuift uitvoering van dit project door naar 2027.

Integraal rioleringsproject met wegen en groen. In het gedeelte van de Gastelseweg tussen de Kerkstraat en De Wieken vervangen we het rioolstelsel en ontvlechten van hemelwater wat valt op de openbare ruimte. Gelijktijdig vervangen we de bestrating en aanvullend groen. Voor riolering zijn de kosten voor het project geraamd op € 1.193.970.

- Hufkesstraat-Heesakkerweg Budel

Integraal rioleringsproject met waarbij hemelwater van het vuilwatersysteem wordt losgekoppeld en aansluit bij de al aanwezige regenwaterbergingsvoorziening aan het Boudriepark. Gelijktijdig worden verhardingen vernieuwd en wordt extra groen aangebracht, gericht op een duurzame en toekomstbestendige inrichting. Voor riolering zijn de kosten geraamd op € 1.530.000.

- Vervangingsinvesteringen mechanische rioleringen

Jaarlijks worden installaties mechanische riolering (gemalen en drukriolering) geïnspecteerd. De onderhoudstoestand van het areaal vraagt om vervangingsinvesteringen die bedrijfszekerheid van het systeem borgen. Voor riolering zijn de kosten geraamd op € 120.000.

Gemeentelijke gebouwen
De gemeente verzorgt het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. De gemeentelijke gebouwen zijn onderdeel van programma 1: Wonen + Leven en programma 2: Economie + Ondernemen.
Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'gebouwen' is het volgende kaderstellend:

- Nota gemeentelijke gebouwen, vastgesteld september 2016.
- Gebouwen dienen te voldoen aan de wettelijke eisen.
- De Raad heeft op 29 september 2020 het MJOP 2020 –2034 vastgesteld. Daarmee is het MJOP mede kaderstellend.

<u>Kosten onderhoud 2027</u>
De middelen voor dagelijks onderhoud worden uit de exploitatie bekostigd. De middelen voor meer jaren onderhoud (MJOP) worden onttrokken uit de voorziening onderhoud gebouwen. In 2027 wordt het gemeentelijk vastgoed opnieuw geschouwd, waarbij ook extra aandacht zal worden geschonken aan de duurzaamheid van de voorgenomen onderhoudsmaatregelen. De uitkomsten zullen verwerkt worden in een actualisatie van het MJOP. Het geherijkte MJOP vormt de basis voor de uitvoering voor het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed en zal worden gemonitord. Eventuele effecten zullen ter besluitvorming worden aangeboden. De begroting 2027 is gebaseerd op het vastgestelde MJOP 2020-2034.

<u>Ontwikkelingen 2027</u>
Binnen het team Openbare Ruimte krijgt het cluster Vastgoed in 2026 vorm, waardoor de grip op vastgoed wordt versterkt. De basis wordt op orde gebracht en de Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) 2020-2034 zal op basis van een nieuwe nulmeting worden verrijkt met Duurzaamheidsmeerjarenplannen (DMOP). Uit de nieuwe nulmeting komt ook informatie voor het opstellen van een MJIP. Het MJIP geeft aan welke investeringen nodig zijn voor vervanging en/of renovatie. Dit draagt bij aan de strategische keuzes voor de lange termijn. Voor het opstellen van het Meerjaren Investeringsplan (MJIP) is budget vrijgemaakt ten laste van de reserve verduurzaming gemeentelijke gebouwen.

Gemeentelijke sportaccommodaties
De sportaccommodaties maken deel uit van programma 3: Toerisme + Recreatie. De gemeente wil een gevarieerd aanbod aan sportactiviteiten ondersteunen die voor iedereen toegankelijk zijn. Hierbij wordt momenteel de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van de accommodaties zoveel mogelijk bij de gebruikers (lees: verenigingen) neergelegd.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'sportaccommodaties' is het volgende kaderstellend:

- Uitvoering geven aan accommodatiebeleid

<u>Kosten onderhoud 2027</u>
De onderhoudskosten voor de sportaccommodaties worden verwerkt in het meerjarig onderhoudsplan van de sportaccommodaties.

Ontwikkelingen 2027
De sportaccommodaties in de gemeente voldoen aan de geldende veiligheidsnormen. Hierop vindt jaarlijks een controle plaats. In 2027 wordt er een onderzoek gestart naar de toekomst van het Zuiderpoort zwembad., 3 scenario's worden hierbij onderzocht: nieuwbouw, levensduur verlengen en sluiting. Voor 2027 en 2028 zijn er middelen gereserveerd voor noodzakelijk onderhoud Zuiderpoort zwembad.

Onderhoud & vervanging Tractie
Tractie (rollend materieel gemeentewerf en gemeentehuis) is een onderdeel van de gemeentelijke kapitaalgoederen. De tractie wordt gebruikt voor de diversen producten, zoals beheer en onderhoud van openbare groen, sport, riool, openbare gebouwen en evenementen.

Het wagenpark is aan zijn technische levensduur waardoor we over gaan tot vervanging hiervan. Middels leasecontracten is een gedeelte van het wagenpark reeds vervangen. Uitlevering van het wagenpark zal nog deels in 2026 gebeuren.

Hierbij worden voor de aanschaf de volgende kaders meegenomen:

- Tractiemiddelen dienen betrouwbaar in de bedrijfsvoering en veilig te zijn. Tractiemiddelen dient te voldoen aan de wettelijke eisen.
- Tractiemiddelen zijn elektrisch, mits dit past in het gebruik (technisch) ervan.

Kosten onderhoud 2027
Het onderhoud van de leasewagens is meegenomen in het leasebedrag. Voor de andere tractie passen de onderhoudskosten binnen het huidige budget.

Ontwikkelingen 2027
In 2027 zal de graaflaadcombinatie (JCB) en wat kleinere zaken worden vervangen om zo goed te kunnen blijven functioneren.

Paragraaf Subsidies

Algemeen
De gemeente levert een financiële bijdrage aan diverse instellingen en verenigingen in de vorm van subsidies. De subsidies zijn verwerkt in de programma's van de programmabegroting 2027. In totaal gaat het om een bedrag van bijna € 4 miljoen. In deze paragraaf subsidies is het totaalbeeld van de subsidies opgenomen.

Soorten subsidies
Subsidie is 'de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen en diensten' (artikel 4:21 van de Awb).

De Awb eist dat gemeenten de grondslag voor het verstrekken van subsidie vastleggen in een algemeen verbindend voorschrift (= subsidieverordening), dat door de raad is vastgesteld. Hierop zijn vier uitzonderingen mogelijk:

1. Subsidies die worden verleend in afwachting van de totstandkoming van een wettelijk voorschrift. Het wettelijk voorschrift moet dan binnen een jaar tot stand zijn gekomen;
2. Subsidieregelingen die door de Europese Unie zijn vastgesteld;
3. Indien de begroting de subsidieontvanger specifiek vermeldt en het bedrag aangeeft waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld (subsidieverstrekking op basis van een begrotingspost);
4. Eenmalige subsidies, mits deze voor ten hoogste vier jaren wordt verstrekt.

Bij bovenstaande uitzonderingen blijft gelden dat de procedure voor subsidieverstrekking moet voldoen aan de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht. Ook is het uitgangspunt dat de subsidie moet worden verstrekt voor een doel dat bijdraagt aan de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Er zijn diverse soorten subsidies, elk met eigen kaders en richtlijnen:

1. Stimuleringssubsidies: een eenmalige subsidie voor een activiteit/activiteiten met een eenmalig of experimenteel karakter; of een eenmalige subsidie voor activiteiten waarvan het college heeft aangegeven dat ze die wil stimuleren.
2. Budgetsubsidies: een subsidie voor activiteiten die bij voortduring dan wel periodiek (één jaar of langer) plaatsvinden en die op grondslag van meetbare activiteiten wordt verleend aan (professionele) organisaties, waarbij een uitvoeringsovereenkomst met de organisatie kan worden gesloten.
3. Accommodatiesubsidie: een subsidie die bijdraagt aan de kosten van een accommodatie.
4. Activiteitensubsidie: een subsidie voor activiteiten die bijdragen aan gemeentelijke beleidsdoelen en bij voortduring dan wel periodiek (één jaar of langer) plaatsvinden waarmee de gemeente aangeeft het aanbod van bepaalde activiteiten door een organisatie van belang te vinden.
5. Basissubsidies: optelsom van activiteiten- en accommodatiesubsidie.

Beleid
Het beleid met betrekking tot subsidies is vastgelegd in het subsidiebeleid, de subsidieverordening van de gemeente Cranendonck en bijbehorende nadere subsidieregels 2022. In 2021 is de Algemene subsidieverordening Cranendonck 2021 vastgesteld. In deze subsidieverordening zijn onder andere begripsbepalingen geactualiseerd en is de datum van indienen van de vaststelling en de aanvraag aangepast. De nadere regels zijn een bevoegdheid van het college.

Het subsidiebeleid geeft weer welke uitgangspunten de gemeente hanteert bij de toepassing van het instrument subsidie. Deze uitgangspunten vormen het kader voor de uitwerking van de subsidieverordening en de subsidieregels.

In de subsidieverordening staat de procedure van aanvraag, verlening, verantwoording en vaststelling van subsidies inclusief hieraan gekoppelde voorwaarden. Ook zijn er de administratieve verplichtingen (termijnen, te overleggen bewijsstukken, etc.) in opgenomen. Basis voor de verordening zijn de bepalingen zoals opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht.

In de nadere regels, aangepast in 2022, wordt aangegeven hoe de hoogte van de subsidie wordt berekend en aan welke eisen en verplichtingen een aanvrager moet voldoen.

De gemeente streeft voor de diverse beleidsterreinen specifieke doelstellingen na. Subsidie wordt ingezet als middel om bepaalde maatschappelijke doelstellingen te behalen, bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen te stimuleren. De doelstellingen zijn uitgewerkt en vastgelegd in diverse beleidsplannen. Daarnaast wordt aangesloten op de strategische visie. De volgende algemene doelstellingen kunnen worden genoemd:

- **Wonen en leven:** de gemeente biedt de mogelijkheid om burgers in elke kern samen te laten komen. Hierdoor versterken we de sociale cohesie. Onze burgers wonen in een omgeving waarbij ze tevreden zijn over het beheer van de openbare ruimte;
- **Kunst en cultuur:** de gemeente biedt haar inwoners de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan (lokale) kunst- en culturele activiteiten. Onderdeel hiervan is het behoud van de eigen identiteit van Cranendonck;
- **Sport:** de gemeente biedt haar inwoners, met speciale aandacht voor jeugd en mensen met een beperking, de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegactiviteiten;
- **Zorg:** de gemeente stimuleert dat inwoners, van jong tot oud, zich kunnen ontplooien en verantwoordelijkheid nemen. Inwoners doen mee in de samenleving.

Subsidieplafond

De gemeente Cranendonck werkt met een subsidieplafond. Dit subsidiebudget is het bedrag dat gedurende een subsidiejaar ten hoogste beschikbaar is voor verstrekking van basis- en stimuleringssubsidies. Het subsidiebudget kent een plafond dat voor 2027 wordt vastgesteld op € 602.801,37. Dit is het plafond van 2026, verhoogd met de gemeentelijke index van 2,5%. Jaarlijks is er maximaal € 20.000,- binnen het totale subsidiebudget beschikbaar voor stimuleringssubsidies. Bij een subsidieplafond worden subsidies verstrekt zolang er middelen beschikbaar zijn. Als het budget voor stimuleringssubsidies op is, wordt een subsidieverzoek in principe afgewezen. Voor de manier waarop de middelen worden verdeeld, zijn nadere (subsidie)regels vastgesteld.

Vanwege de huidige manier van subsidiëren, op basis van maatschappelijke doelstellingen, ondernemen verenigingen extra activiteiten om aan meer maatschappelijke doelstellingen een bijdrage te kunnen leveren en daarmee meer subsidie ontvangen. Hiermee lijkt het subsidiebeleid een gewenst effect te behalen, namelijk de bijdrage aan de doelstellingen van gemeentelijk beleid.

Financieel overzicht subsidies

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de subsidiebedragen zoals voorgesteld voor de begroting van 2027. Hierbij is uitgegaan van de aangevraagde bedragen vanuit de organisaties of gemaakte afspraken.

Basissubsidies	Beschikbaar budget	582.801,37
Stimuleringssubsidies	Maximaal budget	20.000
	Totaal subsidiebudget (het subsidieplafond)	*602.801,37*
Budgetsubsidies	Cordaad	1.074.971,00
	Lumens Groep	121.290,00
	Combinatie Jeugdzorg	64.712,00
	Bibliotheek Budel en Maarheeze (incl. Digitaalhuis)	627.566,00
	GGD Zuid-Oost Brabant	922.705,00
	GGD-JGZ	48.859,00
	GGzE	146.713,00
	Carrousel	2.223,00
	Slachtofferhulp	8.948,00
	Toon Hermans Huis	7.000,00
	Voedselbank Weert	5.000,00
	Stichting Leergeld Weert	50.000,00

	De Klimroos	12.000,00
	Stichting Europese Jeugdsportdagen	25.000,00
	Gemeenschapshuis de Reinder	21.499,00
	Gemeenschapshuis de Schakel	8.227,53
	Stichting Cultuur Maarheeze	22.000,00
	Stichting Muziekactiviteiten Grensland	28.000,00
	RICK	127.648,00
	Theatercommissie de Borgh	15.000,00
	Cantinetheater	5.179,00
	AK de Smeltkroes	10.000,00
	Radio Pulsar (Horizon)	16.067,00
Totaal subsidies		**3.973.408,90**

Budgetsubsidies vallen alleen onder de werking van het subsidiebeleid voor zover het gaat om de toepassing van aanvraag- en afhandeltermijnen. Inhoudelijk wordt per budgetgesubsidieerde organisatie de subsidie bepaald. Er zijn geen algemeen geldende criteria voor deze instellingen (bijvoorbeeld voor het berekenen van de subsidie), zodat ook geen sprake is van een algemeen geldend subsidieplafond voor budgetsubsidies.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding
Bij het uitvoeren van gemeentelijke processen en het nastreven van doelen heeft de gemeente te maken met een scala aan risico's. Deze paragraaf geeft aan hoe robuust de gemeentelijke begroting bestand is om onvoorziene financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat het beleid daarvoor veranderd hoeft te worden. Daarvoor is het noodzakelijk een goed inzicht te krijgen in de omvang van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Volgend op de uitgebreide risico-inventarisatie die heeft plaatsgevonden en de vertaling daarvan naar ons weerstandsvermogen, vraagt het managen van geïdentificeerde, maar zeker ook nieuwe risico's om continue aandacht. Managen in die zin dat gefundeerde beslissingen worden genomen om nadelige effecten bij het optreden van risico's te verminderen dan wel te elimineren. Zo kunnen risico's worden voorkomen of verminderd, kan beleid worden aangepast en kan ook worden besloten om risico's op verantwoorde wijze te accepteren.

Bij het verder door ontwikkelen van risicobeheersing hoort ook extra en toenemende aandacht voor risico's als fraude, cybercriminaliteit, corruptie, ondermijning en niet-integer handelen. Naast beheersing via 'technische' controles gaat het hier vooral om gedrag van mensen. Een manier om vooral dit laatste beter te begrijpen kan aan de hand van de fraudedriehoek worden uitgelegd.

Gelegenheid: krijg ik de kans om te frauderen door hiaten in onze processen/computersystemen? Wat is de pakkans?
Druk/motivatie: wat is de (achterliggende) reden om te frauderen? Word ik door iemand gedwongen, heb ik geld nodig, is het de kick of uitdaging om te zien wat er kan, etc.
Rationalisatie: kan ik de handeling voor mezelf goedpraten (ik verdien meer dan dat ik krijg, niemand mist het, ik betaal het wel terug)?

Iedereen die te maken heeft met onze gemeente moet erop kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zakendoen. Als organisatie beschikken we over een breed scala aan zogenaamde soft controls waaronder het afleggen van de ambtseed/-belofte, de eis van een verklaring van goed gedrag en een vastgestelde regeling en gedragscode o.a. op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen.

Verschillende soorten risico's
Bij het inventariseren van risico's is het van belang om een onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende risico's en risico's die specifiek zijn voor een bepaald jaar. Er zijn risico's, zoals onzekerheden ten aanzien van de hoogte van de algemene uitkering, die van invloed zijn op het beleid van de gemeente, die elk jaar voorkomen en daarmee structureel van aard zijn. Dit betekent echter niet dat de kans op het risico en het financieel gevolg bij het voorkomen van het risico elk jaar hetzelfde is. Deze risico's worden elk jaar opnieuw gekwantificeerd.

Daarnaast zijn er risico's die specifiek zijn voor een bepaald jaar, omdat er in dat jaar bijvoorbeeld een project loopt dat risico's met zich meebrengt. Dit soort risico's, zoals vertraging van een project door externe omstandigheden, moet elk jaar opnieuw in beeld worden gebracht. Bepaalde ontwikkelingen, spelen niet elk jaar en zijn daardoor enkel in bepaalde jaren een risico.

Het risicoprofiel verschilt hierdoor van jaar tot jaar. Niet alleen de risico's verschillen qua kans en impact, maar ook de benodigde weerstandscapaciteit verschilt per jaar.

Naast jaarlijkse, structurele risico's en specifieke risico's per jaar zijn er ook nog risico's die niet te kwantificeren zijn. Hierbij gaat het om risico's die niet uit te drukken zijn in financiële middelen, maar waar we wel rekening mee moeten houden. Daarbij gaat het om risico's in de kwaliteit van dienstverlening, juridische procedures, ICT-applicaties, HRM processen en dergelijke.

Wat is weerstandscapaciteit?

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van taken op het huidige niveau. Structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Hoe groot de totaal minimaal beschikbare weerstandscapaciteit moet zijn, is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt.

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De algemene reserve voor enerzijds het opvangen van risico's waarvoor geen voorziening is getroffen zonder dat de uitvoering van het reguliere beleid van de gemeente wordt verstoord (= ondergrens) en anderzijds een vrij aanwendbaar deel.
- Vanuit het BBV is de gemeente verplicht om een post 'onvoorziene uitgaven' op te nemen in de begroting. Deze post is bedoeld voor het opvangen van onvoorzienbare, niet uitstelbare en onontkoombare uitgaven.
- De vrij aanwendbare bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeente een bepaalde bestemming heeft gegeven. Er is echter voor gekozen om de vrij aanwendbare bestemmingsreserves niet mee te nemen in de beschikbare weerstandscapaciteit. Aanwending van deze reserves kan namelijk negatieve gevolgen hebben voor bestaande voorzieningen.
- Stille reserves bestaan uit het verkoopresultaat (verkoopopbrengst minus lagere boekwaarde) van bijvoorbeeld groenstroken, gronden, gebouwen en aandelen, voor zover de verkoop binnen één jaar te realiseren is, de verkoop niet leidt tot een gat in de begroting en de verkoop de taakuitoefening van de gemeente niet aantasten. Omdat deze stille reserves moeilijk te kwantificeren zijn bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit is besloten om dit niet mee te nemen.
- De algemene reserve grondexploitatie (ARG) beschouwen we vanaf 2024 niet langer als onderdeel van de algemene weerstandscapaciteit. Deze reserve is weliswaar onderdeel van ons eigen vermogen maar reserveren we nu specifiek voor het opvangen van risico's met betrekking tot de grondexploitatie. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

Naast de incidentele weerstandscapaciteit, heeft de gemeente nog de mogelijkheid om de structurele weerstandscapaciteit te verhogen. Er is namelijk een deel onbenutte belastingcapaciteit: bij het heffen van de OZB zitten we op dit moment nog niet aan de maximaal te heffen belasting. Hier zit nog ruimte voor de gemeente, waardoor het deel uit maakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Indien het nodig is, kan de OZB verhoogd worden, zodat risico's opgevangen kunnen worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	**01/01/2026**	**01/01/2027**
Algemene Reserve	10.657	17.418
Onvoorziene uitgaven	10	10
Stille Reserves	Pm	Pm
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	**10.667**	**17.428**
Eigenaar woning	1.697	1.748
Eigenaar niet-woning	-	
Gebruiker niet-woning	-	
Totaal structurele weerstandscapaciteit *	**1.697**	**1.748**
*Globaal op basis van ruimte 2026		
Totaal weerstandsvermogen	**12.364**	**19.176**

Hoe is bepaald hoeveel weerstandscapaciteit we nodig hebben?
Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, is naast de beschikbare weerstandscapaciteit ook inzicht nodig in de benodigde weerstandscapaciteit. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, zijn de risico's die onze gemeente loopt organisatie-breed in kaart gebracht. Bij elk risico dat is genoemd in de

inventarisatie, is aangegeven wat het risico inhoudt, wat de gevolgen zijn mocht het risico zich voordoen, welke beheersmaatregelen er eventueel genomen zijn en wat de geschatte maximale financiële gevolgen zijn (de impact). Op basis van deze analyse is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

Onze top 10 aan risico's

Met een inventarisatie en het kwantificeren van financiële risico's kunnen we de benodigde weerstandscapaciteit berekenen en afzetten tegen het beschikbare weerstandvermogen.
In de jaarstukken 2025 is voor de laatste keer gerapporteerd over de top 10 aan risico's die enerzijds een reële kans hebben dat ze zich voordoen en waarmee anderzijds dan ook substantiële financiële gevolgen zijn gemoeid. De risico's zijn in het kader van deze begroting 2027 opnieuw in kaart gebracht.

	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans x impact / financiële gevolgen
1	Achterblijvend volume Gemeentefonds	De ontwikkeling van de algemene uitkering gemeentefonds is meerjarig onzeker mede als gevolg van bestuurlijke onzekerheid op rijksniveau. Taken en middelen zijn niet met elkaar in balans en het zogenaamde "Ravijnjaar" lijkt te zijn doorgeschoven van 2026 naar 2028.	Geen, er is duidelijk sprake van een afhankelijkheidspositie	1.000.000
2	Achterblijvende compensatie stijgende kosten WMO en Jeugdzorg 2026-2029 en daadwerkelijk effect Hervormingsagenda Jeugd	We kunnen te maken krijgen met toename van afnemen van zorg en tegelijkertijd stijgende tarieven waarmee aanzienlijke bedragen zijn gemoeid. Ook het beroep op de WMO stijgt nog steeds waardoor het volume effect financiële voordelen teniet doet. Vanuit het financieel toezichtkader (GTK Provincie) is een stelpost voor de effecten van de Hervormingsagenda niet toegestaan.	Wat compensatie betreft zijn we afhankelijk van het rijk. Instroom is nagenoeg niet te beïnvloeden. De uitspraak van de deskundigencommissie / Van Ark wordt begin 2027 verwacht. Daarop vooruitlopen is niet toegestaan maar is wel een positief risico voor de bekostiging.	500.000
3	Cybercrime	Kwetsbaarheid waardoor dienstverlening in het	Continu investeren in zowel techniek	500.000

		gedrang komt en persoonsgegevens in handen komen van criminelen. Aanzienlijke herstelkosten zijn het gevolg.	als bewustwording en capaciteit (CISO, FG, PO)	
4	Ontoereikende begrotingen bij gemeenschappelijke regelingen o.a. bij de GRSA2, waardoor de gevraagde verbetering van de dienstverlening niet (kan) worden gerealiseerd	Stijgende en onvoorziene kosten voor deelnemers van gemeenschappelijke regelingen.	Op regelmatige basis in gesprek zijn en waar nodig wijzigingen aanbrengen in de af te nemen diensten en producten.	300.000
5	Ontoereikende rijksmiddelen voor uitvoering van de Participatiewet/BUIG/WSW	Bij conjuncturele tegenvallers blijven BUIG-middelen achter. Minimumloonstijgingen zijn gekoppeld aan bijstand. WSW-voorziening geeft daardoor een fikse kostenstijging die mogelijk niet wordt gecompenseerd	Ontwikkelingen nauwlettend volgen en daar flexibel op inspelen	250.000
6	Exploitatietekorten van gemeenschapshuizen die voor rekening van de gemeente komen	Als gemeenschapshuizen niet tot een sluitende exploitatie komen, en daardoor in acute liquiditeitsproblemen komen leidt dit tot faillissement/sluiting op het moment dat de gemeente niet financieel bijspringt.	Vanuit de gemeentelijke organisatie de verbinding met gemeenschapshuizen optimaliseren. Door de verantwoordelijkheid van de gemeenschap te blijven benadrukken vanuit het principe v*oor, door en met elkaar met elkaar.* Meedenken, en adviseren en om risico's te verkleinen .	250.000
7	Achterblijvende competenties van het personeel en als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt lastig kunnen invullen van vacatures met gekwalificeerd personeel. Dit alles in een snel veranderende omgeving	Verminderde dienstverlening, het niet kunnen inspelen op veranderingen en grotere complexe opgaven met als gevolg overvragen van personeel waardoor fouten optreden en sprake is van uitval	Met de visie op de organisatie en het implementatieplan wordt ingestoken op het verkleinen/opvangen van risico's. Daarnaast wordt ingezet op meer samenwerking met netwerkpartners als MRE en het investeren in de competenties van onze medewerkers.	250.000

8	Verplichte sanering en opruimen van bodemverontreiniging en drugslozingen door de gemeente	Oplossen van dit soort situaties zonder dat daar financiële middelen tegenover staan	Risicovolle locaties in beeld brengen en kostenramingen via de P&C instrumenten verwerken in de lopende begrotingen.	250.000
9	Inflatie	Hogere kosten waar compensatie vanuit de stelpost LPC niet toereikend blijkt	Voor specifieke lasten hierop anticiperen via de begroting	200.000
10	Renterisico	Bij plotseling stijgende rente ontstaan hogere lasten die in de begroting niet zijn voorzien	Herziening van het investeringsprogramma met een inschatting van de renteontwikkeling	200.000
	Totaal top 10 risico's			**3.800.000**

De tabel toont risico's met interne of externe oorzaak en risico's van meer operationele aard. Als je met wat afstand kijkt naar deze top 10, dan zou je die kunnen categoriseren in:

1. De financiële afhankelijkheidspositie van het rijk en met name het achterblijven van aantoonbaar noodzakelijke compensatie.
2. De zorg voor de veiligheid van onze informatie als gevolg van de toename aan cyberaanvallen op overheidsorganisaties.
3. Risico's op het gebied van inflatie en rente, voornamelijk veroorzaakt door geopolitieke ontwikkelingen.
4. Op zich staande risico's: exploitatie gemeenschapshuizen, arbeidsmarkt, financiën gemeenschappelijke regelingen en bodemsanering/opruimen drugslozingen.

Naast de financieel gekwantificeerde risico's zijn er ook risico's die niet meteen in geld zijn uit te drukken, doch die wel behoorlijk impact kunnen hebben. Denk hierbij aan risico's als imagoschade, kwaliteit van dienstverlening maar ook veiligheidsrisico's, juridische procedures, ICT-applicaties, HRM-processen enzovoorts.

Risico's met of zonder beheersmaatregel

Als we kijken naar de sturing op de risico's heeft het weinig zin om flink te sturen op risico's met een kleine impact en een kleine kans. Om gestructureerd om te gaan met risico's en te focussen op risicobeheersing richten we ons op de risico's boven de € 200.000,- en die een kans van 50% of meer hebben dat ze voor komen.

Conclusie: Op dit moment is ons weerstandsvermogen uitstekend. Met beschikbare weerstandscapaciteit kunnen we alle risico's 4 keer opvangen.

Het weerstandsvermogen wordt berekend aan de hand van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 19.176.000. Hier staat een benodigde weerstandscapaciteit tegenover van € 4.020.000 Dit is de optelsom van alle risico's die zijn geïnventariseerd (en dus niet alleen de hiervoor gepresenteerde top 10). Verder nemen we ook naar beheersmaatregelen waardoor de risico's zijn verkleind of de risico's zijn niet meer actueel.
Zoals eerder vermeld focussen we sinds een aantal jaren op een brede risico-inventarisatie. In de aankomende jaren vindt een verdere kwaliteitsverbetering plaats ten aanzien van de beoordeling en inschatting van de risico's en wordt ook bepaald hoe Cranendonck om moet gaan met de situatie waarin verschillende risico's tegelijk voordoen. Statistisch gezien komen niet alle risico's tegelijkertijd en in de volledige omvang voor terwijl we daar voor de berekening van de weerstandscapaciteit nu wel vanuit gaan.

Financiële kengetallen

De kengetallen en hun beoordeling in samenhang zijn enerzijds bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken. Anderzijds zijn de kengetallen bedoeld om gemeenten met elkaar vergelijkbaar te maken.

Het opnemen van deze kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Daarnaast stelt het de raad in staat om op een eenvoudigere manier inzicht te krijgen in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Deze kengetallen drukken namelijk de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting. Daarnaast maken de getallen inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Hiermee geven ze inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeentelijke begroting.

Wat betekenen deze financiële kengetallen in hun samenhang bezien?

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de baten. Ook geeft het een indicatie van de druk op de rentelasten en de aflossingen op de exploitaties. Dit kengetal geeft aan hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Vanaf 100% blijft te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen. Bij 130% of hoger is sprake van een zeer hoge schuld. Dit kengetal is gevoelig voor schommelingen in inkomsten.

Een hoge netto schuldquote hoeft niet per definitie een probleem te zijn: deze kan veroorzaakt zijn door afgesloten leningen die worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

1a Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A. Vaste schulden	28.063	29.017	42.949	54.441	60.811	75.180
B. Netto vlottende schuld	5.891	0	0	0	2.077	0
C. Overlopende passiva excl. grexen	12.074	12.074	12.074	12.074	12.074	12.074
D. Financiële activa						
E. Uitzettingen < 1 jaar	12.280	15	811	666	0	1.606
F. Liquide middelen	117	117	117	117	117	117
G. Overlopende activa	6.422	6.422	6.422	6.422	6.422	6.422
H. Totale baten	82.257	78.044	76.524	73.610	75.605	77.648
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%)	**33,1%**	**44,3%**	**62,3%**	**80,6%**	**90,5%**	**101,9%**
1b Netto schuldquote gecorrigeerd						
A. Vaste schulden	28.063	29.017	42.949	54.441	60.811	75.180
B. Netto vlottende schuld	5.891	0	0	0	2.077	0
C. Overlopende passiva excl. grexen	12.074	12.074	12.074	12.074	12.074	12.074
D. Financiële activa	1.272	1.141	1.009	878	746	615
E. Uitzettingen < 1 jaar	12.280	15	811	666	0	1.606
F. Liquide middelen	117	117	117	117	117	117
G. Overlopende activa	6.422	6.422	6.422	6.422	6.422	6.422
H. Totale baten	82.257	78.044	76.524	73.610	75.605	77.648
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%)	**31,5%**	**42,8%**	**61,0%**	**79,4%**	**89,5%**	**101,1%**

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 20% en 50%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% moet de gemeente oppassen en is het bezit met veel schuld belast. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

2. Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A. Eigen vermogen	33.273	33.510	32.178	28.941	28.128	27.424
B. Balanstotaal	85.037	80.143	92.646	100.626	108.162	119.652
Solvabiliteit (A/B) x 100%	**39,1%**	**41,8%**	**34,7%**	**28,8%**	**26,0%**	**22,9%**

2. Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote impact hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Terugverdienen betekent het aflossen van de schuld en het goedmaken van de rentelasten. Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen bepalen of er een reële verwachting is of de grondexploitatie kan bijdragen in de verlaging van de schuld. De positie van onze gemeente is te kwalificeren als minst risicovol.

3. Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A. Bouwgronden in exploitatie	-4.505	-5.258	-4.786	-4.497	511	-360
B. Totale baten	82.257	78.044	76.524	73.570	75.565	77.608
Grondexploitatie (A/C) x 100%	**-5,5%**	**-6,7%**	**-6,3%**	**-6,1%**	**0,7%**	**-0,5%**

3. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Hiervoor gebruiken we het kengetal structurele exploitatieruimte. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is.

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

We voldoen aan de eis vanuit het financieel toezicht van een structureel positief saldo voor het eerstvolgende begrotingsjaar.

4. Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
A. Totaal strcuturele lasten	68.404	74.759	76.355	76.990	79.478	81.672
B. Totaal structurele baten	76.757	74.558	75.504	73.460	75.455	77.498
C. Totala structurele toevoegingen aan de reserves	0	80	200	377	377	377
D. Totale structurele onttrekkingen uit de reserves	145	639	1.078	828	828	828
E. Totaal baten	82.257	74.558	76.524	73.610	75.605	77.648
Structurele exploitatieruimte (((B-A)=D-C)/E x 100%	**10,3%**	**0,5%**	**0,0%**	**-4,2%**	**-4,7%**	**-4,8%**

4. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar opgevangen kan worden en of er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven is een ijkpunt nodig. Er is gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven, ook omdat er behoefte is om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten. De belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Bij de beoordeling van dit kengetal kan daarnaast worden vermeld welke ruimte er is ten opzichte van het te heffen tarief.

5. Belastingcapaciteit

5. Belastingcapaciteit	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A. OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	383	387	397
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	229	241	253
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	243	250	256
D. Eventuele heffingskorting	0	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin (A+B+C-D)	*855*	*878*	*906*
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin	1053	1.095	1.129
Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	**81%**	**80%**	**80%**

De onderlinge verhouding tussen de kengetallen en de financiële positie

De kengetallen afzonderlijk beschouwd hebben een beperkte informatiewaarde. Daarom bezien we ze in samenhang. Er is wel een algemeen aanvaarde, geen wettelijke vastgelegde norm voor elk kengetal. In onderstaande tabel is die globale normering weergegeven.

De samenhang tussen solvabiliteit en de schuldquote ligt in het feit dat een hogere schuldquote de solvabiliteit kan beïnvloeden. Als een organisatie een groot deel van haar activa financiert met vreemd vermogen (hoge schuldquote), kan dit de financiële stabiliteit onder druk zetten, vooral als de rentelasten hoog zijn of als de organisatie moeite heeft om aan zijn verplichtingen te voldoen. Een lage schuldquote kan daarentegen wijzen op een sterke solvabiliteit, omdat de organisatie minder afhankelijk is van externe financiering en dus minder risico loopt bij economische tegenslagen. De schuldquotes vallen binnen de categorie minst risicovol en de solvabiliteitsratio kenmerken we als neutraal. Daarnaast zijn de verwachtingen van de opbrengsten uit de grondexploitaties nog steeds positief en zijn de mogelijke verliezen voorzien. We verwachten daarom uit de grondexploitaties resultaten die bijdragen en verdere verbetering van de schuldratio en de solvabiliteitsratio.

De structurele exploitatieruimte is voor 2027 nihil, wat wordt aangemerkt als een gemiddeld risico. Vanaf 2028 is sprake van een tekort, het “ravijnjaar” dat is verschoven van 2026 naar 2028. Dit is het directe gevolg kortingen op het gemeentefonds en het in de exploitatie moeten verwerken van extra kapitaallasten van de voorgenomen investeringen. In het kader van het financieel beleid van Cranendonck hebben we voor de meerjarenbegroting als uitgangspunt gehanteerd dat de laatste jaren van het meerjarenperspectief negatieve begrotingssaldi mogen geven. Het beeld van de laatste jaren is dat de schuldquote in de jaarrekening steevast lager uitvalt dan de prognoses uit de voorafgaande begrotingen. Dat is het gevolg van vertraging in de uitvoering. Er wordt eenvoudigweg minder geld geleend dan de investeringsprogramma's uit de begrotingen aangaven nodig te hebben. Dus de kapitaallasten komen ook niet in exploitatie dus valt dat kengetal hoger uit. Ook de verhouding tussen Eigen Vermogen en Vreemd vermogen, de solvabiliteit verslechtert daardoor niet en natuurlijk verslechtert de schuldquote ook niet. Deze situatie heeft een keerzijde. vanaf het moment dat we de voorgenomen investeringen, bijvoorbeeld in het kader van de schaalsprong en de onderwijshuisvesting, gaan uitvoeren deze kengetallen omslaan en er ombuigingen en/of inkomstenverhogingen nodig worden om de gemeentefinanciën houdbaar en gezond te houden.

Het aanvullen van de structurele exploitatieruimte door het inzetten van belastingcapaciteit is daarbij een politieke keuze, bijvoorbeeld ter dekking van nieuwe ambities. De kengetallen in samenhang bezien, is de algemene conclusie dat de financiële positie van de gemeente nu nog goed is. Gezien de meerjarenbegroting is de exploitatieruimte voor de periode 2028 - 2030 onvoldoende. Daarvoor moeten in 2027 de nodige maatregelen voorgesteld en besluiten nog worden genomen.

Leeswijzer kleuraanduiding kengetallen	Laag risico (groen)	Gemiddeld risico (oranje)	Hoog risico (rood)
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Paragraaf Financiering

Algemeen
In deze paragraaf wordt het financieringsbeleid verder toegelicht. Het doel van deze paragraaf is het verstrekken van informatie over en het inzichtelijk maken van het treasurybeleid, het beheersen van de financiële risico`s en het zorgen voor zo voordelig mogelijke renteresultaten.

De financieringsparagraaf gaat achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

1. Ontwikkelingen
2. Kaderstelling
3. Rentevisie
4. Rentesystematiek
5. Financieringspositie
6. Leningenportefeuille
7. Kasgeldlimiet
8. Renterisiconorm
9. EMU-saldo

Ontwikkelingen

Met de invoering van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) kregen het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanningsverplichting opgelegd om hun begrotingen binnen de EMU-norm te houden. Dit laatste houdt in dat er meer gestuurd dient te worden op liquiditeiten en de ruimte voor investeringen mede bepaald wordt door het EMU-saldo.

De gemeente Cranendonck maakt op basis van de informatie uit de organisatie een integrale liquiditeitsplanning. Bij het aangaan van transacties op de geld- en kapitaalmarkt houden wij rekening met die liquiditeitsplanning en de kapitaalmarktrente.

De gemeente Cranendonck heeft de komende jaren een aantal grotere investeringen (o.a. Centrumplan Budel, de Schakel en de Schaapskooi, samen mee naar de A2, wegen-en rioleringsprojecten en onderwijshuisvesting). Hierdoor is het noodzakelijk externe financiering aan te trekken. Wij beschikken over een meerjarige liquiditeitenplanning, waardoor het inzicht in geldstromen is verbeterd. Op grond van dat verbeterd inzicht kunnen potentiële financiële risico's beperkt c.q. ondervangen worden en hebben we een beter inzicht in de financieringsbehoefte.

In de begroting 2027 wordt, evenals in de begroting 2026, gerekend met een rente omslagpercentage van 1,9%. Het omslagpercentage wordt onder andere gehanteerd om binnen de gemeente rentekosten van geldleningen te verrekenen. Ook de rente die wordt gerekend over eigen financieringsmiddelen bedraagt 1,9%.

Kaderstelling
De uitvoering van de financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals die zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido), de Wet Houdbare overheidsfinanciën (HOF) het besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de regeling Uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO), en in de financiële verordening en het treasurystatuut van de gemeente Cranendonck. In de vastgelegde kaders staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Rentevisie
Een visie omtrent de renteontwikkeling van de korte- en de lange termijn rente is een voorwaarde om de treasuryfunctie adequaat uit te oefenen. Door de huidige economische en politieke ontwikkelingen is het maken van een goede visie op de renteontwikkeling niet eenvoudig. Voor een rentevisie vertrouwt de gemeente op de publicaties en verwachtingen van de Europese Centrale Bank (ECB).

Als gesproken wordt over de rente van de ECB gaat het meestal om de zogenaamde refirente. De refirente is de rente die commerciële banken betalen aan de ECB wanneer zij op korte termijn geld lenen bij de ECB opnemen (de zogenaamde herfinancieringsrente). Als de ECB de refirente aanpast, verandert ook de rente die consumenten en bedrijven betalen voor leningen of krijgen op spaargeld. OM de aanhoudende inflatie te beteugelen verhoogde de ECB op 10 september 2026 deze rente naar 2,65%, Door de rente te verhogen probeert de ECB de economie wat vertragen en dat de inflatie af te zwakken.

De refirente (herfinancieringsrente) heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

10-09-2026 2,65%

11-06-2026 2,40%

11-06-2025	2,15%
23-04-2025	2,40%
12-03-2025	2,65%
05-02-2025	2,90%
18-12-2024	3,15%
23-10-2024	3,40%
18-09-2024	3,65%
12-06-2024	4,25%
20-09-2023	4,50%

Economen verwachten voor de volgende vergadering in oktober een voorzichtige rentepauze, hoewel een verdere stap naar 2,75% later in 2026 niet wordt uitgesloten.

De situatie op de rentemarkt kan worden bezien op de lange en korte termijn. Als referentierente voor de korte markt (geldmarkt) wordt gewoonlijk de 3-maands Euribor (Euro Interbank Offered Rate) gebruikt. Voor de lange markt ofwel kapitaalmarkt fungeert het tarief van de 10-jaars staatslening als referentie.

De standen van de genoemde renteniveaus zijn op het moment van het opstellen van de paragraaf financiering:

3-maands Euribor: ***2,608 %*** *(bron: Euribor-rates september 2026)*

De 3-maands Euribor is het afgelopen jaar gestegen van 2,029% naar 2,608 %.

10-jaars staatsobligatie: ***3,59 %*** *(bron: IEX september 2026).*

Ten opzichte van vorig jaar (2,870%) is deze gestegen.

De praktijk leert dat gemeenten veelal geldleningen aantrekken voor een wat langere periode, met daaraan een langere rentevaste periode. Veelal valt de keuze op 20 of 25 jaar.

In de Kaderbrief 2027 hebben wij rekening gehouden met de stijgende rente en voor het aantrekken van geldleningen op de kapitaalmarkt het rentepercentage voor de begroting 2027 naar boven bijgesteld naar 4% (begroting 2026 2.75%). Hierbij baseren wij ons op de rente die de BNG hanteert voor vaste geldleningen met een looptijd van 25 - 30 jaar.

Er is altijd sprake van een risico dat de werkelijke rente uiteindelijk hoger uitvalt. In de risicobeheermatrix hebben we hiervoor rekening gehouden met een risicobedrag van € 100.000,-.

Rentesystematiek
Als regel past de gemeente totaalfinanciering toe en als uitzondering financiert de gemeente op projectbasis. Van projectfinanciering is sprake als een lening specifiek is aangetrokken voor een project of (door)verstrekking (o.a. voor het project zonnepanelen). Van totaalfinanciering wordt gesproken als er geen verband is tussen de financieringsmiddelen en de activa die daarmee zijn verkregen.

Alle rentebaten en -lasten met betrekking tot de financiering worden vastgelegd binnen het taakveld treasury waarna het saldo wordt toegerekend aan de aanwezige vaste activa via de omslagrente. Vervolgens worden de kapitaallasten (rente + afschrijving), zoals die zijn berekend in de staat van activa toebedeeld aan de producten/taakvelden.

Deze werkwijze wordt in onderstaand schema weergegeven.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2027
Externe rentelasten kort geld	10
Externe rentelasten langlopende leningen O/G	978
Totaal rentelasten	**988**
Rentebaten op kort geld	-8
Rentebaten op langlopende leningen U/G	0
Totaal rentebaten	**-8**
Saldo	**980**
Rente doorberekend aan grondexploitaties (af)	-100
Rente projectfinanciering	
Rentebaat van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	
Aan taakvelden toe te rekenen rente	**1.080**
Rente eigen vermogen	656
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**1.736**
Werkelijk aan taakvelden toegerekend (omslagrente)	-1.315
Renteresultaat op taakveld treasury	**421**

Financieringspositie

Bij de aanvang van het begrotingsjaar 2027 wordt een theoretisch financieringstekort van afgerond € 5,5 miljoen verwacht. Tenminste als alle voor de meerjarenraming opgenomen investeringen voor genoemde datum daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit betekent dat het beschikbare vermogen (reserves en voorzieningen, geldleningen) lager is dan de vaste activa. Een tekort aan eigen vermogen leidt ertoe dat financiering met vreemd vermogen noodzakelijk wordt. Dat brengt rentekosten met zich mee. De rentekosten zijn in de begroting geraamd. Het meerjarige beeld van de financieringspositie ziet er op basis van de huidige meerjarenbegroting als volgt uit:

Financiering meerjarig (bedragen x € 1.000)	01/01/2027	01/01/2028	01/01/2029	01/01/2030
Vaste activa	79.137	90.370	98.207	101.402
Voorraad gronden grexen	-5.548	-5.076	-4.787	221
Reserves en voorzieningen	-39.053	-37.623	-34.043	-33.198
langlopende schulden	-29.017	-42.949	-54.441	-60.811
Financieringstekort	**5.519**	**4.722**	**4.937**	**7.614**

Bovenstaand overzicht vormt de basis voor de op te stellen liquiditeiten- en kapitaalsbehoefte voor de komende perioden. Alle onderdelen worden beoordeeld op basis van bovenstaand overzicht voor de bepaling van de behoefte aan middelen.

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille kan als volgt worden weergegeven:

Opgenomen geld (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027
Overige langlopende leningen O/G per 1-1	30.669	28.051	29.004
Aflossingen	-2.618	-2.047	-1.948
Nieuwe leningen		3.000	16.000
Saldo overige langlopende leningen per 31-12	**28.051**	**29.004**	**43.056**

In het onderstaande overzicht zijn alle uitgezette leningen opgenomen:

Uitgeleend geld (bedragen x € 1.000)	Restantbedrag 31-12-2025	Restantbedrag 31-12-2026	Restantbedrag 31-12-2027	Restantbedrag 31-12-2028
Leningen aan deelnemingen	39	39	39	39
Overige verstrekte leningen	1.233	1.102	970	839
Totaal	**1.272**	**1.141**	**1.009**	**878**

De verstrekte leningen betreffen voornamelijk de leningen aan particulieren voor zonnepanelen.

Kasgeldlimiet
Het doel van de kasgeldlimiet is conform de Wet Fido het beperken van de renterisico's rond de kortlopende schulden. Dit betekent dat de kortlopende schulden maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen bedragen zodat het risico van het op enig moment om moeten zetten naar langlopende financiering is beperkt. De kasgeldlimiet is als volgt berekend:

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2027
Omvang begrotingstotaal (lasten) per 1 januari	78.246
Toegestane kasgeldlimiet	
- in procenten van de grondslag	8,50%
- in bedrag	6.651
Gemiddelde netto vlottende schuld (-/-) / gemiddeld overschot vlottende middelen	-7.352
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**14.003**

Indien de kasgeldlimiet meer dan 2 kwartalen achtereen wordt overschreden, dient de gemeente maatregelen te nemen. Het beleid van de gemeente is erop gericht om binnen de norm te blijven.

Renterisiconorm
Het doel van de renterisiconorm is conform de Wet Fido het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. De jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hiermee wordt voorkomen dat op eenzelfde moment herfinanciering van leningen plaats dient te vinden tegen een op dat moment ongunstige rente waardoor de rentelasten snel zouden oplopen.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2027
Begrotingstotaal lasten	78.246
In procenten van de grondslag	20,00%
In bedrag	15.649
Renteherziening op vaste schuld o/g	0
Aflossingen	1.948
Ruimte (+), overschrijding (-) van renterisiconorm	**13.702**

Dit betekent dat de gemeente voldoet aan de renterisiconorm.

EMU-saldo
Binnen de Europese Unie is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% van het BBP (Bruto Binnenlands Product) mag zijn. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo voor het nieuwe en eerstvolgende begrotingsjaar een verplicht onderdeel in de programmabegroting.

De ontwikkeling van het EMU-saldo van de gemeente Cranendonck vertoont het volgende beeld:

	EMU-saldo vanuit exploitatiesaldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
A	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q onttrekking uit reserves (BBV artikel 17c)	-1.723	-3.918	-4.098	-4.174
B	Mutatie (im)materiële vaste activa	11.365	7.968	3.327	10.888
C	Mutatie voorzieningen	-97	-275	-101	-96
D	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	472	289	5.008	-871
E	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verkoop (im)materiële vaste activa				
	Berekend EMU-saldo (A+C-D-B-E)	**-13.657**	**-12.450**	**-12.533**	**-14.288**
	EMU saldo referentiewaarde	-3.802	-3.802	-3.802	-3.802
	Verschil	**-9.855**	**-8.648**	**-8.731**	**-10.486**

In 2026 t/m 2030 voldoen we naar verwachting niet aan de referentiewaarde. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt omdat wij ervan uitgaan dat aanzienlijke investeringen worden gedaan die vanuit het verleden zijn doorgeschoven.

Aan het niet voldoen aan de referentiewaarde zijn geen consequenties (sancties) verbonden.

Paragraaf Lokale heffingen

Wettelijk kader
Op grond van het besluit “Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)” dient in de paragraaf “Lokale heffingen” in ieder geval de volgende onderdelen te worden vermeld:

Onderdeel	Op grond van:
De geraamde inkomsten	art. 10, letter a BBV
Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen	art. 10, letter b BBV
Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, inclusief onderbouwing berekening maximaal kostendekkende tarieven	art. 10, letter c BBV
Een aanduiding van de lokale lastendruk	art. 10, letter d BBV
Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid	art. 10, letter e BBV

Wat willen we bereiken?
De lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken waarbij de lastendruk voor de inwoners in een goede verhouding staat tot het niveau van de voorzieningen. Bovendien vindt door middel van de lokale heffingen sturing plaats op bepaalde doelstellingen, zoals het scheiden van afval en bewuster omgaan met water.

Algemeen

De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte van de gemeentelijke heffingen. Het bedrag van een gemeentelijke heffing mag niet afhankelijk worden gesteld van inkomen, winst of vermogen. Dit wil zeggen dat het voor gemeenten niet is toegestaan om door middel van belastingverordeningen inkomenspolitiek te voeren.

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. In de gemeente Cranendonck zijn de volgende verordeningen van toepassing:

Verordening op de heffing en invordering van:

- Afvalstoffenheffing
- Leges
- Lijkbezorgingrechten
- Marktgelden
- Onroerende Zaakbelastingen
- Reclamebelasting
- Rechten en precariobelastingen
- Rechten voor het innemen van standplaatsen
- Rioolheffing
- Toeristenbelasting

Bovenstaande verordeningen zijn te raadplegen op de website van de gemeente www.cranendonck.nl onder het tabblad wonen en leven bij het onderdeel “belastingen”. De gemeente Cranendonck heft geen hondenbelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting. Bij de redactie van de belastingverordeningen gelden zoveel als mogelijk de modelverordeningen van de VNG als leidraad.

In deze paragraaf zijn de bestaande beleidsuitgangspunten en –voornemens betreffende belastingen opgenomen, toegelicht en vervolgens op hun uitkomsten geanalyseerd. Hierbij zijn voor de woonlasten en de toeristenbelasting de tarieven vermeld. Voor de hoogte van de belastingen, rechten en tarieven gelden de volgende uitgangspunten:

- Binnen de wettelijke kaders de leges berekenen met toepassing van het profijtbeginsel en streven naar zo veel als mogelijk kostendekkende tarieven. Het profijtbeginsel houdt in dat hoe meer iemand profijt heeft van de door de overheid geleverde prestaties, hoe meer belasting/rechten daarvoor betaald dient te worden.
- Daar waar mogelijk binnen de wettelijke kaders specificeren van de producten en diensten in de legesverordening.

Vergelijking tarieven 2026 met gemeenten van A2-samenwerking volgens Coelo:

Coelo 2026	Cranendonck	Valkenswaard	Heeze-Leende
1-persoonshuishouden	967	980	1.085
Meerpersoonshuishouden	*1.036	1.093	1.247
Rangnummer eigenaar meerpersoonshuishouden	121	187	287
Rangnummer huurder meerpersoonshuishouden	221	76	320
OZB:			

Tarief woningen	0,0969	0,0861	0,0838
Tarief niet-woningen eigenaar	0,3068	0,2622	0,1990
Tarief niet-woningen gebruiker	0,2432	0,2054	0,1703
Afvalstoffenheffing:			
Tarief 1-persoonshuishouden***	247	284	264
Tarief meerpersoonshuishouden***	316	398	345
Rioolheffing:			
Tarief 1 persoons huishouden***	241	235	309
Tarief meerpersoonshuishouden***	241	235	391

** De verdeling van de lastendruk is als volgt: afvalstoffenheffing € 316, OZB € 479 en rioolheffing € 241*

***Voor het rangnummer geldt dat nummer 1 de laagste woonlasten heeft. Coelo gaat uit van 342 gemeenten.*

**** In Cranendonck is het vastrecht voor 1-persoons of meerpersoonshuishoudens gelijk. Het Coelo gaat bij afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens uit van een ander aantal containerledigingen.*

Ontwikkelingen
Lokaal belastinggebied

Al vele jaren bepleit de VNG, maar ook andere instellingen zoals Raad voor de financiële verhoudingen en de Raad van State, voor een lokaal belastinggebied dat qua omvang beter past bij de steeds grotere hoeveelheid taken en verantwoordelijkheden van gemeenten. De VNG pleit voor een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Deze uitbreiding houdt in dat gemeenten meer inkomsten uit de eigen belastingheffing krijgen en tegelijkertijd minder uitkeringen van het Rijk ontvangen. Het gevolg hiervan zal zijn dat er meer verschillen tussen gemeenten ontstaan doordat de verschillende gemeenteraden lokaal andere afwegingen maken tussen inkomsten en uitgaven.

Per saldo hoeft een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied niet tot stijging van de belastingdruk te leiden. Door de vermindering van de uitkeringen van het Rijk aan gemeenten heeft het Rijk minder uitgaven en kunnen de rijksbelastingen omlaag. De uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied zal wel leiden tot verschuiving van belastingdruk tussen individuele burgers en bedrijven. Gemeenten heffen de belastingen immers naar andere maatstaven dan het Rijk doet en de tarieven zullen per gemeente verschillen.

In het regeerakkoord houdt het nieuwe kabinet vast aan de bestaande financieringssystematiek. Een uitbreiding van het lokaal belastinggebied komt er in ieder geval niet. Het kabinet wil de belastingautonomie van gemeenten eerder beperken door een plafond vast te stellen voor tariefsverhogingen voor de onroerende zaak belastingen (ozb).

Handreiking kostenonderbouwing VNG

Voorgeschreven is om de mate van kostendekking van de lokale heffingen toe te lichten. Hiervoor heeft de VNG een handreiking opgesteld. In deze handreiking wordt o.a. ingegaan hoe om te gaan met:

- De directe lasten;
- De indirecte lasten;

- Baten en kruissubsidiëring;
- Beleidsuitgangspunten en toelichting.

Deze aspecten richten zich voornamelijk op de bestemmingsheffingen (afval, riool, leges). Bij deze heffingen wordt hierop ingegaan.

Aansluiting landelijke voorziening WOZ

Vanaf 1 oktober 2016 dienen gemeenten/samenwerkingsverbanden de WOZ-waarden van woningen openbaar te maken. Dit openbaar maken geschiedt landelijk door een WOZ-viewer (LV WOZ), waarmee de WOZ-waarden van woningen bekeken kunnen worden. Van gemeenten die op dat moment nog niet zijn aangesloten op de LV WOZ zijn de WOZ-waarden niet zichtbaar. De gemeente Cranendonck is sinds december 2016 aangesloten op de LV WOZ.

Ontwikkeling lastendruk gemeente Cranendonck 2023-2027 meerpersoonshuishouden
De berekening van de lastendruk is gebaseerd op de gemiddelde lastendruk per meerpersoonshuishouden.

	2023	2024	2025	2026	Voorstel 2027
OZB	341	354	383	387	397
Afvalstoffenheffing	260	243	243	250	256
Rioolheffing	210	229	229	241	253
Totaal	**811**	**825**	**855**	**878**	**906**
Stijgingspercentage	**-2,87%**	**1,73%**	**3,6%**	**2,7%**	**3,2%**

LET OP: bovenstaande aantallen wijken af van de gehanteerde aantallen door Coelo. De afwijking van de lastendruk zoals berekend door Coelo wordt veroorzaakt door de afvalstoffenheffing.

De totale woonlasten zijn in de periode 2023-2027 in totaal met 8,36% gestegen. Dat is gemiddeld 1,7% per jaar. Ten opzichte van 2026 stijgen de lokale lasten in 2027 met 3,2%. Het ozb-tarief stijgt met circa 2,5% en de vaste en variabele tarieven voor de afvalstoffenheffing verhogen we met 2,5%. Bij het rioolrecht sluiten we aan bij het tarief van het WRP 2027-2030. Dit betekent een stijging van 5% (€ 12).

De daadwerkelijke tarieven worden bij de behandeling van de begroting 2027 vastgesteld.

Belastingopbrengsten
In onderstaande tabel zijn de werkelijke opbrengsten van het jaar 2025 opgenomen. Ter vergelijking zijn de geraamde opbrengsten 2026 en 2027 vermeld.

De onderstaande vermelde bedragen vermenigvuldigen met € 1.000

	Jaarrekening 2025	Begroting 2026 incl. begr.wijz. 1e halfjaar	Begroting 2027
Onroerendezaakbelastingen	6.670	6.753	6.943
Afvalstoffenheffing	2.529	2.562	2.651

Rioolheffing (vGRP)	2.393	2.579	2.759
Toeristenbelasting	214	279	286
Begraafplaatsrechten (v/h Lijkbezorgingrechten)	47	55	56
Leges omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen	817	616	814
Marktgelden	8	0	0
Precariobelasting/leges bijz. wetten	29	24	24
Leges verkeer	115	96	70
Leges bestemmingsplannen	78	27	27
Leges secretarie	449	523	523
Reclamebelasting	26	33	33
Totaal	**13.375**	**13.547**	**14.186**

Uit bovenstaande tabel blijkt, dat de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor het overgrote deel van de belastingopbrengsten zorgen. Deze heffingen en belastingen bepalen dan ook de lokale belastingdruk.

Toelichting per belastingsoort
Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Onder de naam “onroerendezaakbelastingen” worden van onroerende zaken die binnen de gemeentegrenzen liggen de volgende belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar onroerende zaken gebruiken. Dit geldt alleen voor niet-woningen.
- Een eigenarenbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar eigenaar zijn van onroerende zaken. Dit geldt voor woningen en niet-woningen.

Het tarief van de onroerendezaakbelastingen wordt weergegeven als een percentage van de waarde van een onroerende zaak. Daalt de gemiddelde waarde van de objecten, dan stijgen de tarieven OZB meer. Stijgt echter de waarde, dan dalen de tarieven. Door het hanteren van deze systematiek betaalt de belastingplichtige van een gemiddeld gewaardeerd object het voor dat jaar van toepassing zijnde indexatiepercentage meer dan in het voorgaande jaar. Voor de berekening van de ozb-tarieven 2027 zijn we uitgegaan van een gemiddelde waardestijging van woningen van 7% en een gemiddelde waardestijging van niet-woningen van 2%.

De heffingsgrondslag voor 2027 is de waarde van de onroerende zaak naar peildatum 1 januari 2026. Hierbij is rekening gehouden met de waardeontwikkelingen tussen de vorige waarde-peildatum 1 januari 2025 en de geldende waarde-peildatum 1 januari 2026.

Ontwikkeling tarieven OZB-gemeente Cranendonck:

Tarieven	2025	2026	Voorlopig 2027

Woningen			
Eigenaren	0,1068 %	0,0969%	0,0928%
Niet-woningen			
Eigenaren	0,3094%	0,3068%	0,3083%
Gebruikers	0,2456%	0,2432%	0,2444%

De ozb-opbrengst verhogen we met het inflatiepercentage (2,5%). De tarieven van de OZB worden berekend op basis van deze parameters gecorrigeerd voor de gemiddelde stijging van de waarde van een huis. Een woningeigenaar waarvan de waarde van de woning gelijk is aan de gemiddelde waardestijging betaalt in 2027 2,5% meer ozb dan in 2026. In de verordening "Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelastingen 2027" worden de nieuwe tarieven opgenomen.

Opbrengst OZB	Raming 2027
Eigenaren woningen en niet-woningen	*€ 5.756.940*
Gebruikers niet-woningen	*€ 1.185.896*
Totaal	***€ 6.942.836***

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degenen die in de gemeente gebruik maken van een perceel waarvoor een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijk afval geldt.
De afvalstoffenheffing in de gemeente Cranendonck bestaat uit een vast en een variabel gedeelte. Elk huishouden is het vaste gedeelte verschuldigd. Het variabele gedeelte bestaat uit het aantal ledigingen, waarbij de bestemming (container voor gft-afval of restafval) en de grootte van de container van invloed zijn op het tarief.

Uitgangspunt bij de bepaling van de tarieven is een kostendekkendheid van 100%. De opbrengsten mogen op begrotingsbasis niet hoger zijn dan de kosten. Per saldo stijgen de kosten van de afvalinzameling en –verwerking. De kosten stijgen door hogere kosten zwerfafval, hogere inzamel- en verwerkingskosten, hogere belastingen en jaarlijkse indexeringen. Voorgesteld wordt een gedeelte van de kostenstijging op te vangen door het vaste tarief en de variabele tarieven te verhogen met het inflatiepercentage (2,5%). Het andere deel van de kostenstijging vangen we op binnen de voorziening afvalstoffenheffing (€ 40.000,-). De hoogte van de voorziening afvalstoffenheffing bedraagt op 31-12-2026 circa € 465.000, Deze voorziening heeft naast het alloceren van gelden verkregen via heffingen van burgers tot doel om fluctuaties in de tariefstelling van de afvalstoffenheffing tot een minimum te beperken.

Op de milieustraat wordt het tarief voor bladafval gratis van 1 januari tot 1 maart en van 20 oktober tot en met 31 december.

Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing gemeente Cranendonck:

	2025	2026	2027
Vastrecht per jaar	€ 172,92	€ 177,60	182,40

Ledigen container gft-afval			
140 liter *	€ 2,75	€ 2,80	2,90
240 liter *	€ 3,75	€ 3,85	3,95
Ledigen container restafval			
60 liter (ondergronds)	€ 4,00	€ 4,10	4,20
140 liter	€ 14,00	€ 14,40	14,80
240 liter	€ 24,00	€ 24,65	25,30
omwisselen minicontainer per keer	€ 21,30	€ 21,90	22,45

** 19 oktober tot en met 31 december gratis*

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel, waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Met ingang van 2018 is er nieuw systeem van heffen van toepassing. Om meer tegemoet te komen aan het principe “de vervuiler betaalt” wordt vanaf 2018 de rioolheffing gebaseerd op het geloosde water op het riool op basis van de waterverbruik gegevens van Brabant Water. Dat deze wijze van heffen een verschuiving te zien geeft is evident. De rioolheffing voor bedrijven en niet-woningen zal afhankelijk van hun gebruik worden bepaald.

In het WRP is weergegeven hoe de gemeente haar zorgplichten de komende planperiode vorm zal geven. Het WRP 2027-2030 is in de raad van december 2025 vastgesteld. In het dekkingsplan van dit nieuwe WRP is een jaarlijkse gelijkmatige verhoging van € 12 per jaar opgenomen. Wij stellen daarom voor om het rioolrecht met € 12 tot € 252,60. Met deze verhoging sluiten we aan bij het tarief van het WRP 2027-2030. In de begroting is voor het jaar 2027 rekening gehouden met de volgende tarieven.

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder a bedraagt per jaar:

a.	Van 0 m3 tot en met 250 m3		€ 252,60
b.	Van 251 m3 tot en met 500 m3	Bedrag onder a. + € 160,80	€ 413,40
c.	Van 501 m3 tot en met 750 m3	Bedrag onder b. + € 160,80	€ 574,20
d.	Van 751 m3 tot en met 1.000 m3	Bedrag onder c. + € 160,80	€ 735,00
e.	Van 1.001 m3 tot en met 1.250 m3	Bedrag onder d. + € 160,80	€ 895,80
f.	Van 1.251 m3 tot en met 1.500 m3	Bedrag onder e. + € 160,80	€ 1.056,60

Indien in een belastingtijdvak meer dan 1.500 m3 wordt verbruikt, is boven het ingevolge het onder f verschuldigde bedrag een recht verschuldigd van € 148,80 per jaar van het belastingtijdvak, voor elke hoeveelheid van 250 m3 of gedeelte daarvan waarmee de hoeveelheid van 1.500 m3 wordt overschreden.

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder a en b bedraagt per jaar:

a.	*Tot 15.000 m3 is de opbouw van de belasting gelijk aan het vermelde onder artikel 3, lid 1 onder a;*	
b.	*Boven de 15.000 m3 maar minder dan 30.000 m3*	*€ 9.739,80*
c.	*Boven de 30.000 m3 maar minder dan 100.000 m3*	*€ 19.387,80*
d.	*Boven de 100.001 m3*	*€ 64.411,80*

Ontwikkeling tarief rioolheffing:

Tarief per jaar	2025	2026	Voorlopig 2027
Gebruiker	€ 228,60	€ 240,60	€ 252,60

Rioolheffing 2027	Raming
Kosten van riolering (inclusief BTW)	€ 2.861.228
Opbrengsten	€ 2.759.000
Het exploitatietekort in 2027 bedraagt en komt uit voorziening riolering	€ 102.228

Toeristenbelasting

Onder de naam toeristenbelasting wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente. We stellen voor om het tarief van de toeristenbelasting te verhogen met het inflatiepercentage van 2,5%.

Ontwikkeling tarief toeristenbelasting

Tarief per overnachting	2025	2026	Voorlopig 2027
Bedrag	€ 1,65	€ 1,80	€ 1,85

Tarief per seizoen/jaar	2025	2026	Voorlopig 2027
Bedrag	€ 344,85	€ 379,35	€ 388,85

In afwijking van het tarief per overnachting bedraagt met ingang van 2020 een tarief voor het verblijf in verhuurde kampeermiddelen op een vaste standplaats of woningen op een recreatieterrein, die voor een seizoen of jaar worden verhuurd.

De (geraamde) opbrengst van de toeristenbelasting bedraagt voor:

Werkelijk 2024	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027
€ 243.490	€ 213.683	€ 278.900	€ 285.900

Begraafrechten (v/h Lijkbezorgingrechten)

De naam “lijkbezorgingrechten” is gewijzigd in begraafrechten. Hierbij worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De tarieven voor 2027 zijn gebaseerd op de tarieven 2026 aangepast met de inflatiecorrectie. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van de tarieven op 5 eurocent.

De geraamde opbrengst voor begraafrechten zijn vanaf 2021 met € 30.000 naar beneden bijgesteld.

Werkelijk 2024	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027
€ 69.495	€ 47.313	€ 54.899	€ 56.271

Leges

Onder naam “leges” wordt een aantal verschillende rechten geheven voor verstrekte diensten. De tarieventabel kent dan ook een diversiteit aan tarieven.

De kostendekkendheid van de leges en overige rechten en heffingen dient op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) jaarlijks te worden onderbouwd. Voor belastingjaar 2027 is geen aanvullend onderzoek gedaan. De tarieven voor 2027 worden voor het merendeel gebaseerd op de tarieven 2026 aangepast met de inflatiecorrectie (2,5%). Hierbij houden we rekening met een afronding van de tarieven op 5 eurocent.

Verder houden we bij het bij de berekening van de legestarieven rekening met de kaders van uw raad. Geconcludeerd is dat het bereiken van 100% kostendekkendheid van tarieven complex is. Dit is complex omdat we rekening moeten houden met regionale afspraken, kaders van de raad, maatschappelijke doelstellingen en wettelijk vastgestelde tarieven. Het kostendekkingspercentage 2027 voor de totale leges komt uit op 79,24% (2026: 81,32%). De verlaging van het kostendekkingspercentage wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het kostendekkingspercentage van de omgevingswet lager is dan in 2026.

Hierna wordt toegelicht welke onderdelen niet 100% kostendekkend zijn en wat hiervan de reden is.

Hoofdstuk	Percentage 2027	Percentage 2026	Percentage 2025	Percentage 2024
Hoofdstuk 1: Algemene Dienstverlening	85,42%	84,39%	84,00%	81,35%
Hoofdstuk 2: Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	79,24%	84,17%	78,72%	70,06%
Hoofdstuk 3: Dienstverlening vallend onder de Dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	20,50%	20,02%	19,73%	26,69%

Hoofdstuk 1: Algemene Dienstverlening

De kostendekkendheid voor Hoofdstuk 1 (integraal) komt uit op 85,42%. Op dit Hoofdstuk wordt geen 100% kostendekkendheid gehaald omdat:
1. Verschillende tarieven (reis- en rijdocumenten, Verklaring Omtrent Gedrag, kansspelautomaten) aan een wettelijk maximum zijn gebonden; De stijging van de salariskosten is groter dan de verhoging van de maximum tarieven.
2. In MRE-verband zijn voor het hoofdstuk telecommunicatie regionale afspraken over de hoogte van de tarieven voor het (ver)leggen en onderhouden van kabels en leidingen voor gemeenten;
3. De raad als kader heeft meegegeven dat de gehandicaptenparkeerkaart om niet wordt verstrekt.

Hoofdstuk 2: Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet

Uit het project "grip op begroting" komt naar voren dat de werkelijke legesopbrengst van de omgevingsvergunningen de afgelopen jaren fors hoger was dan de geraamde leges. In het kader van realistischer ramen hebben we daarom vanaf 2027 de opbrengst van de leges omgevingswet met € 250.000 verhoogd. Deze verhoging brengt wel een risico met zich mee. Factoren die buiten onze invloedsfeer liggen (o.a. spuitzones, netcongestie en stikstof) kunnen zorgen voor een afname van aanvragen voor omgevingsvergunningen.

Voorgesteld wordt om de tarieven in 2027 niet te verhogen met het inflatiepercentage van 2,5%. Wij kiezen hiervoor omdat bij de begroting van 2025 ervoor is gekozen om de tarieven fors te verhogen (met meer dan 10%), dit om de kostendekkendheid naar circa 80% te brengen. Daarnaast liggen de tarieven ten opzichte van Heeze-Leende duidelijk hoger. Bij Valkenswaard zijn verschillende categoriën duurder en andere weer goedkoper dan in Cranendonck. De kostendekkenheid van Hoofdstuk 2 (integraal) blijft ook dit jaar circa 80% (79,24%).

Op dit Hoofdstuk wordt geen 100% kostendekkendheid gehaald omdat:
- De invoering van de Omgevingswet in 2024 gevolgen had voor de opbouw van de tarieventabel bij de legesverordening zoals deze jaren lang is gebruikt. Er zijn nieuwe instrumenten en producten en oude veranderen of vervallen. We hebben in 2025 de daadwerkelijk bestede uren voor een aantal activiteiten gemonitord. Deze monitoring heeft geleid tot aanpassingen in zowel de minuten als in de verkooptarieven.
- Samen met de andere a2 gemeenten de tarieven zoveel mogelijk zijn geharmoniseerd.
- Tevens is voor de systematiek van het berekenen van de zogenaamde bouwleges aangesloten bij de systematiek van Valkenswaard. Dat betekent dat dit gebeurt op basis van vaste prijzen (i.p.v. op basis van het berekenen van de bouwkosten). Voor wat betreft de Bopa's en het wijzigen van het omgevingsplan hebben Heeze-Leende en Valkenswaard er in 2024 juist voor gekozen om de Cranendonckse systematiek (op basis van categorieën) over te nemen.

Hoofdstuk 3: Dienstverlening vallend onder de Dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2
De kostendekkendheid van Hoofdstuk 3 (integraal) komt uit op 20,50%. Binnen dit Hoofdstuk wordt geen 100% gehaald omdat uw raad heeft besloten om de tarieven van evenementen niet te wijzigen. Het kostendekkingspercentage van het onderdeel evenementen is 6,93%.

Concluderend en rekening houdend met het meest recente standpunt van de Hoge Raad, dat de kostendekkendheid van de leges mag worden beoordeeld uitgaande van de integrale legestarieventabel, voldoet de gemeente aan de eis van maximale kostendekkendheid. Het totale kostendekkendheidspercentage komt uiteindelijk uit op 79,24%.

<u>Marktgelden</u>

Onder de naam "marktgeld" wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats op markten, daaronder begrepen de diensten welke in verband met een en ander, door of vanwege de gemeente worden verleend. De tarieven voor 2027 zijn gebaseerd op de tarieven 2026 aangepast met de inflatiecorrectie van 2,5%. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van tarieven op 5 eurocent.

Naast het marktgeld wordt bij iedere marktkoopman die standplaats inneemt op de markt tevens servicekosten in rekening gebracht op basis van het solidariteitsprincipe. Onder deze servicekosten vallen de kosten voor de stroomvoorziening en de bijdrage in de kosten voor het organiseren van centrumactiviteiten.

Opbrengst marktgelden inclusief bijdrage in servicekosten:

Werkelijk 2024	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027

€ 10.799	€ 8.092	€ 12.470	€ 3.602

Reclamebelasting

Sinds 1 januari 2014 wordt in het centrum van Budel onder de naam reclamebelasting een belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg. De opbrengst van de heffing, na aftrek van de heffingskosten, komt ten goede aan de ondernemersvereniging Budel-Centrum ten behoeve van het algemene ondernemersklimaat van het centrum van Budel.

Opbrengst reclamebelasting:

Werkelijk 2024	Werkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027
€ 26.577	€ 25.627	€ 32.577	€ 32.577

Kwijtscheldingsbeleid

De minima komen in aanmerking voor bijzondere bijstand, woonkostentoeslag, zorgtoeslag, huurtoeslag, minimaregelingen enzovoorts. Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen komen daar nog bovenop. Door uw raad is op 29 januari 2019 de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen vastgesteld. In de programmabegroting 2027 is hiervoor een budget van € 40.760 opgenomen.

Werkelijk 2024	Wewrkelijk 2025	Raming 2026	Raming 2027
€ 52.610	€ 36.990	€ 40.760	€ 40.760

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen
De gemeente Cranendonck heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen, te verdelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en samenwerkingsverbanden.

Als een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere organisatie, spreken we van een verbonden partij. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur of dat de gemeente stemrecht heeft. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

- GRSA2 samenwerking
- GGD Brabant-Zuidoost
- Keyport 2020
- Metropoolregio Eindhoven
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
- FLUKS kinderopvang en onderwijs
- Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
- Werkvoorzieningsschap de Risse Groep

De totale bijdrage 2027 aan de verbonden partijen is ruim € 14,4 miljoen (ruim 18% van de begroting). In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de bedragen zoals ze zijn opgenomen in de begroting 2027-2030.

	2027	2028	2029	2030
GRSa2	8.205.000	7.990.000	7.958.000	7.958.000
GGD	923.000	946.000	969.000	994.000
Keyport 2020	56.000	58.000	60.000	60.000
MRE	359.000	359.000	359.000	359.000
ODZOB	995.000	995.000	995.000	995.000
VRBZO	1.873.000	1.898.000	1.899.000	1.899.000
De Risse (WSW)	1.957.000	1.894.000	1.736.000	1.569.000
De Risse (extra)	83.000	83.000	83.000	83.000
Totaal	**14.451.000**	**14.223.000**	**14.059.000**	**13.917.000**

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

A2 Samenwerking	
Vestigingsplaats	Heeze-Leende
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	R. van Kessel
Zitting in dagelijks bestuur	Ja, college van B&W
Belang op basis van stemverhouding	33,3%
Relatie met programma	Programma 5: bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doel	Doelstelling van de samenwerking is het verbeteren van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid, het borgen van de continuïteit en verminderen van de kosten.
Bestuurlijke ontwikkelingen	In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de ontwikkelingen van de GRSA2 toegelicht.
Risico	Zoals in de gemeenschappelijke regeling is aangegeven ligt het financiële risico bij de deelnemende gemeenten. De gezamenlijke risico's voor gemeenten tezamen is € 1.095.000 als buffer in hun jaarrekening dienen aan te houden. Bij toepassing van het aantal inwoners als verdeelsleutel betekent dit voor gemeente Cranendonck een niet-gedekt financieel risico van € 333.250.

Financiële informatie (x €1.000,-)		2026	2027	2028	2029	2030
	Gemeentelijke bijdrage begroting 2027	8.077	8.205	7.990	7.958	7.958

GGD Brabant Zuidoost	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	J. Ploos van Amstel
Zitting in dagelijks bestuur	nee
Belang op basis van bijdrage	2,8%
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein
Doel	De GGD Brabant Zuidoost is een regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De GGD heeft tot doel uitvoering te geven aan de Wet publieke gezondheid (PG) en de ambulancezorg (AZ).
Bestuurlijke ontwikkelingen	In de meerjarenbeleidsvisie 2030 zijn 5 ambities vastgelegd: • Iedereen Gezond – Voor gelijke kansen op gezondheid • Hier is ’t goed toeven – Voor een gezonde fysieke leefomgeving • Een goed begin is het halve werk – Voor een kansrijke start • Hoofzaken zijn geen bijzaak – Voor het bevorderen van mentale gezondheid • Gouwe ouwe – Voor vitaal oud(er) worden De belangrijkste maatschappelijke uitdagingen voor de komende jaren zijn: • Gevolgen van Covid-19 en structurele versterking van de pandemische paraatheid • Naar een sluitende aanpak in de openbare geestelijke gezondheidszorg • Versterken van ambulancezorg als onderdeel van de acute zorgketen • Ontwikkelingen in de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) • Gevolgen van de schaalsprong in Brabant-Zuidoost

- Overige ontwikkelingen van zorgakkoorden, kansrijke start, nu niet zwanger, seksuele gezondheid, forensische geneeskunde, toezicht op de kwaliteit van voorschoolse educatie, het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), duurzaamheid en planetaire gezondheid en het 100-jarig bestaan van de GGD BZO.

Risico's

Om risico's te beheersen wordt door de GGD BZO actief risicomanagement ontwikkeld. Elk trimester staat het management in de marap gesprekken nadrukkelijk stil bij de ontwikkeling en ontstaan van relevante risico's, en welke maatregelen genomen moeten worden om deze risico's te beperken.
Als belangrijkste nieuwe of toegenomen risico's worden nu geïdentificeerd:
• Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de
taakuitvoering moet worden georganiseerd (bv duurder personeel van derden/ZZP inhuren) om de noodzakelijke
dienstverlening op peil te houden.
• Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen. Hierbij te denken aan risico's van stroomuitval, cybercrime
en andere situaties waarin systemen uitvallen en/of gegevens (tijdelijk) niet beschikbaar zijn of dat er schade
ontstaat vanwege misbruik. Vanwege toegenomen (inzicht in de) externe dreiging en ervaringen (o.a. datalek Covid), de geconstateerde achterstand in informatiebeveiliging in combinatie met de grote hoeveelheid persoonsgegevens die de GGD zowel bij PG als AZ beheert, wordt de omvang van dit risico hoger ingeschat.
• De Corona-, M-Pox en Oekraïne-crises maken duidelijk dat rampen en pandemieën een grote impact op de werkzaam-heden van de GGD kunnen hebben. Veelal zal het Rijk de kosten daarvan echter vergoeden, zoals ook voor de genoemde crises is toegezegd; de daarvoor toegekende vergoedingsregeling vanuit VWS geeft op dit moment vertrouwen dat alle extra kosten vergoed worden. Er bestaat echter wel het risico op meer werk en kosten op de langere termijn als gevolg van een verslechterde algemene gezondheidssituatie van de burgers in onze regio.

Weerstandsvermogen

De omvang van de algemene reserve/het weerstandsvermogen van de GGD BZO neemt de laatste jaren weer langzaam toe.
De bandbreedte voor de algemene reserve Publieke Gezondheid (PG) bedraagt in 2026 € 2.000.000 tot € 2.400.000 en voor AmbulanceZorg (AZ) € 1.500.000,- tot € 2.000.000,-. De reserves per ultimo 2024 voor bestemming van het exploitatieresultaat 2024 zijn ca. € 2.300.000 voor PG en ca. € 1.750.000 voor AZ.

Financiële informatie (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Publieke- en Ambulance- en jeugdgezondheidszorg	912	923	946	969	994

Stichting Keyport	
Vestigingsplaats	Weert
Rechtsvorm	Stichting
Bestuurlijk verantwoordelijk	W. Boelens
Zitting in dagelijks bestuur	W. Boelens heeft zitting in het algemeen bestuur.
Belang op basis van stemverhouding	Het bestuur van de Stichting Keyport bestaat uit: Bestuurders A namens de helix partner overheid (één per gemeente) Bestuurders B namens de helix partner bedrijfsleven (maximaal vier bestuurders) Bestuurders C namens de helix partner onderwijs- en kennisinstellingen (maximaal vier bestuurders) De stemverhouding tussen de bestuurders A, B of C moet te allen tijde in gelijke verhouding zijn en onafhankelijk van het aantal bestuurders namens het bedrijfsleven, het onderwijs of de overheid.
Relatie met programma	Programma 2: Economie + Ondernemen
Doel	Stichting Keyport is de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. De stichting wil een substantiële bijdrage leveren aan het versterken van de sociaal-economische structuur en het creëren van een stimulerend vestigingsklimaat van de regio Keyport. De strategie om de doelen te bereiken is uitgewerkt in het Routeplan 2025-2028.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De gemeente is in 2015 toegetreden tot Keyport, waarmee de connectie met de grensprovincie en de daarin gelegen gemeenten versterkt wordt. In december 2024 heeft het Algemeen Bestuur het Routeplan 2025 - 2028 vastgesteld. Tijdens een informatiebijeenkomst is de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld vragen te stellen en opmerkingen te maken over het Routeplan. De komende jaren wordt binnen Keyport de focus gelegd op twee programmalijnen: 1. Economie, arbeidsmarkt en onderwijs; 2. Ondernemerschap en innovatie. De bijdrage aan Stichting Keyport is een bedrag per inwoner (€2,70 in 2027). In haar begroting rekent de stichting met een indexering van 3% per jaar.
Risico	De stichting heeft bij het Routeplan 2025-2028 een begroting gemaakt met meer inkomsten en uitgaven dan voorheen. Dit betekent voor de gemeente dat de gevraagde bijdrage per inwoner hoger is en jaarlijks een indexering krijgt. Deze verhoging is bescheiden. Andere extra middelen komen uit bijdragen van bedrijfsleven, onderwijs en de Regio Deal Midden-Limburg.

		2026	2027	2028	2029	2030
Financiële informatie (x €1.000,-)	Resultaat	-	-	-		
	Gemeentelijke bijdrage	55	56	58	60	60

Metropoolregio Eindhoven	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	Geert Rijkers
Zitting in dagelijks bestuur	Kandidaatstelling is ingediend. Besluitvorming door het AB volgt in het najaar 2026
Belang op basis van stemverhouding	De gemeente Cranendonck heeft 1 vertegenwoordiging in het AB met 2 stemmen (gelijk aan de andere twintig gemeenten m.u.v. Eindhoven, Helmond en Laarbeek).
Relatie met programma	Programma 1: Wonen + Leven Programma 2: Economie + Ondernemen Programma 4: Sociaal domein
Doel	De MRE bevordert de samenwerking tussen de 21 gemeenten in Zuid-Oost Brabant om regionale opgaven op het gebeid van economie, wonen, mobiliteit, energietransitie en leefomgeving gezamenlijk aan te pakken. Doel is het versterken van de brede welvaart en duurzame ontwikkeling van de Brainportregio. De 21 gemeenten binnen de MRE zijn: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De samenwerking in de periode 2027-2030 wordt vormgegeven op basis van de nieuwe regionale agenda 2027-2030. Deze agenda bouwt voort op de uitgangspunten van het samenwerkingsakkoord 2023-2026 en vormt het kader voor de verdere samenwerking. De ambities worden uitgewerkt in tweejaarlijkse werkprogramma's, te starten met met het werkprogramma 2027-2028, en waar nodig gemonitord en bijgestuurd. De regionale inzet maakt onderdeel uit van de bredere Brainport-samenwerking. De strategische Agenda Brainport (2023) vormt daarbij de richtinggevende basis voor de samenwerking tussen Rijk en regio tot

	2030. Deze agenda bevat gezamenlijke ambities op het gebied van de ruimtelijke schaalsprong, talent, technologisch concurrentievermogen en veerkrachtige waardeketens. De uitvoering vindt plaats binnen de triple helix-samenwerking van bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden, onder andere via het meerjarenplan van Brainport Development, als opvolger van eerdere programma's zoals Brainport Next Generation. In de periode 2027-2030 ligt de nadruk op het in samenhang realiseren van de regionale opgaven, met aandacht voor economische versterking, bereikbaarheid, woningbouw, energietransitie, en een evenwichtige ontwikkeling van het woon-, leef- en vestigingsklimaat, met brede welvaart als leidend principe.
Risico	Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.

Financiële informatie (x €1.000,-)

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage	363	359	359	359	359

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	Geert Rijkers
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van stemverhouding	Ieder lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Cranendonck heeft dus 1/22 van de stemmen. Besluiten worden genomen met een meerderheid van stemmen van de aanwezige leden. Besluiten betreffende vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening worden genomen met een meerderheid van stemmen, met dien verstande dat de meerderheid van stemmen eveneens tenminste de helft van de omzet vertegenwoordigt

	welke de uitvoeringsdienst in het voorafgaande jaar heeft gegenereerd op basis van de basistaken en verzoektaken.
Relatie met programma	Programma 1: Wonen en leven Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doel	De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) voert namens de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering. Uitgangspunt hierbij is het bevorderen van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De ODZOB voert volgens afspraak met de deelnemers taken uit volgens twee programmadelen. Enerzijds het programma lokale dienstverlening, zoals de basis- en verzoektaken. Anderzijds het programma regionale samenwerking. Dit betreft gemeentegrens-overstijgende ontwikkelingen, bundeling van expertise en schaalvoordelen. In maart 2023 is de meerjarenvisie (2023-2027) vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Deze visie is het uitgangspunt voor de te volgen koers van de ODZOB voor de komende jaren.
Risico	De omgevingsdienst heeft in haar begroting (niet-limitatief) een aantal risico's benoemd: • Ransomware • Gedeelde proces-verantwoordelijkheid • Kosten ontwikkeling ICT voorzieningen • Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten • Beschikbare uren en beschikbaar budget voor opleidingen niet evenwichtig • Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur • Te lage productiviteit, niet veroorzaakt door ziekteverzuim • Kennisverlies als gevolg van uitstroom van medewerkers / inhuur via flexibele schil Deze risico's kunnen leiden tot een negatief resultaat. Volgens de GR kan een negatief resultaat ten laste komen van de reserves en/of ten laste van de deelnemers.

Financiële informatie (x €1.000,-)

	2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Totale bijdrage gemeente Cranendonck	921	995	995	995	995
- Milieutaken (basis- en verzoektaken)	598	593	593	593	593
- Programma regionale samenwerking	73	76	76	76	76
- Overige opdrachten *	250	326	326	326	326

* Schatting van de taken buiten het werkprogramma.

** Vanaf 2025 valt een deel van de overige taken onder de basistaken.

FLUKS kinderopvang en onderwijs	
Vestigingsplaats	Veldhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	J. Ploos van Amstel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein
Doel	Samen met negen andere gemeenten (Bladel, Eersel, Heeze-Leende, Nederweert, Oirschot, Reusel-De Mierden, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre) houdt de gemeente Cranendonck het openbaar basisonderwijs in stand via een gemeenschappelijke regeling. De schoolbestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn overgedragen aan FLUKS, regionaal bestuur voor openbaar en algemeen basisonderwijs.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De gemeente heeft in principe geen enkele inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid en bevoegdheid ten opzichte van FLUKS. Ook niet waar het gaat om de begroting van het schoolbestuur. Alleen als het schoolbestuur failliet zou gaan, wordt de gemeente weer verantwoordelijk voor de binnen de gemeentegrenzen aanwezige openbare basisscholen. De 10 aangesloten gemeenten vormen tezamen FLUKS.
Risico	Er zijn op dit moment geen risico's benoemd.
Financiële informatie (x €1.000,-)	

	2026	2027	2028	2029	2030
Gemeentelijke bijdrage	-	-	-	-	-

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	R. van Kessel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee

	Bij het vaststellen van de jaarrekening, begroting en begrotingswijzigingen brengen de leden die een gemeente vertegenwoordigen tot 20.000 inwoners één stem uit, de leden die een gemeente vertegenwoordigen met 20.000 of meer inwoners brengen twee stemmen uit, vermeerderd met een stem per volledig veelvoud van 15.000 inwoners, waarmee het aantal van 20.000 inwoners door die gemeente wordt overschreden. In dit geval heeft de gemeente Cranendonck twee stemmen.
Belang op basis van stemverhouding	Bij de overige besluitvorming door het algemeen bestuur vindt stemming plaat op basis van de gewone stemwaardering (één stem per gemeente). Het bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten en kent een Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de voorzitter. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening adviseren door de Commissie Financiën & Bedrijfsvoering waarin vertegenwoordigers van het bestuur, gemeentesecretarissen (2) en controllers van gemeenten (2) zitting hebben. Daarnaast zijn er 2 inhoudelijke commissies waarin onderwerpen met betrekking tot brandweerzorg en crisisbeheersing met enkele burgemeesters inhoudelijk worden voorgesproken.
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doel	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. VRBZO voert taken uit op het terrein van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet veiligheidsregio's.
Bestuurlijke ontwikkelingen	VRBZO constateerde in 2024 dat zij al enige tijd niet kan voldoen aan eisen en verwachtingen, die aan een veiligheidsregio mogen worden gesteld. De organisatie heeft lange tijd met moeite kunnen en willen voldoen aan deze vereisten en verwachtingen. Er zijn grote zorgen over de bedrijfscontinuïteit, op onderdelen wordt niet of onvoldoende voldaan aan wettelijke vereisten en er is onvoldoende slagkracht voor het uitvoeren van reguliere werkzaamheden. Het gaat hierbij met name om de vakbekwaamheid bij de brandweer, capaciteit bij de brandweer (zowel vrijwillige als beroepskrachten) en om taken op het gebied van ICT in de bedrijfsvoering. Lange tijd is getracht om binnen de bestaande middelen te voldoen aan de minimale vereisten. Maar blijven zoeken naar nog enige ruimte in de begroting is niet langer mogelijk en verantwoord. Deze constateringen deelden we met het Algemeen Bestuur en ook met de raden. In april 2026 is het beleidsplan 2027-2030 vastgesteld. Dit plan komt voort uit de bestuurlijke opdracht en schetst het pad dat de komende jaren wordt gevolgd, waarmee gestart wordt in 2027. Uit dit beleidsplan is gekomen dat de bijdragen van de deelnemende gemeenten structureel verhoogd worden om toe te bouwen naar een toekomstbestendige Veiligheidsregio.

	In het kader van Weerbare samenleving zijn in 2026 zijn samen met gemeenten pilots uitgevoerd voor de inrichting en werking van noodsteunpunten (zowel coördinerend als lokaal), als onderdeel van de versterking van de crisisvoorbereiding. De in 2025 ontvangen incidentele rijksbijdrage (€180.000) is doorgeschoven naar 2026 via een reserve en de pilotgemeenten Helmond en Gemert-Bakel hebben de helft van dit bedrag ontvangen voor de uitvoer van de pilot. Het overige bedrag is beschikbaar voor initiatieven in andere gemeenten. Op basis van de resultaten van deze pilots wordt in 2027 een structurele aanpak met het oog op noodsteunpunten uitgewerkt en uitgevoerd.
Risico	De huidige omvang van de algemene reserve is onvoldoende t.o.v. het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico's. Het is echter niet reëel dat alle benoemde risico's zich gelijktijdig én in de geraamde omvang voordoen. Daarmee achten we het acceptabel dat niet alle risico's via de algemene reserve zijn afgedekt. Voor de uitvoering van bestuurlijke opdracht om te voldoen aan wet- en regelgeving is in 2025 de gemeentelijke bijdrage structureel verhoogd. Om de verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 en 2027 te dempen, doen we in deze jaren een onttrekking uit de algemene reserve. Door deze onttrekkingen loopt de algemene reserve vrijwel leeg in 2027. De algemene reserve gebruiken we ook als weerstandsvermogen voor risico's. Dat betekent dat we mogelijk onvoldoende reserve hebben om onverwachte grote incidentele tegenvallers op te vangen binnen de organisatie. In de paragraaf Risicobeheersing en weerstandsvermogen van de Begroting 2027 zijn de risico's en de bijbehorende weerstandcapaciteit benoemd. In de jaarstukken 2027 wordt deze paragraaf geactualiseerd.
Financiële informatie (x €1.000,-)	

	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Gemeentelijke bijdrage	1.507	1.873	1.898	1.899	1.899

Werkvoorzieningsschap de Risse Groep	
Vestigingsplaats	Weert
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk	J. Ploos van Amstel
Zitting in bestuur	Ja: J. Ploos van Amstel, W. Boelens
Belang	De gemeente Cranendonck is, evenals de andere deelnemende gemeenten, met twee leden in het bestuur vertegenwoordigd.
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein Uitvoering vanuit GR A2 samenwerking

Doel	Werkvoorzieningsschap Risse Groep zorgt voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. Risse Groep richt zich op het verbinden van mensen met werk, meer specifiek de mensen indicatie voor de sociale werkvoorziening dan wel de Participatiewet. Werk binnen de Risse Groep dan wel bij partners in de regio. Het detacheren en begeleiden van mensen bij onze partners verzorgt het onderdeel Werk.Kom.
Bestuurlijke ontwikkelingen	Risse Groep heeft een duidelijke koers tot 2030. Ondernemen en ontwikkelen met aandacht voor mensen, vanuit een gezonde financiële bedrijfsvoering. Dat doel blijft voor ogen in de opgave om de komende jaren te transformeren van een sociaal werkbedrijf naar een ontwikkelbedrijf.
Risico	Uit de jaarrekening 2024 van Risse Groep blijkt dat het weerstandsvermogen € 1.130.000 bedraagt en daarmee binnen de bandbreedte ligt van € 0,9 tot € 1,9 miljoen. De bandbreedte heeft het bestuur van Risse groep aangegeven als benodigd om financiële risico's op te vangen. Belangrijke opgaven waar Risse Groep zijn de herinrichting van de infrastructuur, de transformatie van werkbedrijf naar ontwikkelbedrijf en de verduurzaming van haar gebouwen op de ontwikkelcampus. Samen met de gemeenten, al dan niet ondersteund met middelen van het Rijk, krijgen deze vorm in business-cases passend binnen de financiële bandbreedte van de begroting van Risse Groep.

Financiële informatie (x €1.000,-)

Bron; Primaire begroting 2026 (april)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Gem. bijdrage (gelijk aan budget t.b.v. Wsw in participatie-budget)	2.049	1.957	1.894	1.736	1.569
Gem. bijdrage (extra in exploitatie)	-	-	-		
Extra gemeentelijke bijdrage o.b.v. primaire begroting Risse 2022	197	83	83	83	83

Bijlagen

Bijlage 1: Begrotingsbeeld

Begrotingsbeeld

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structureel saldo	717 V	189 V	2.901 N	3.394 N	3.572 N
Incidenteel saldo	1.837 N	871 N	388 N	75 N	-
totaal saldo	**1.120 N**	**682 N**	**3.289 N**	**3.469 N**	**3.572 N**

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Resultaat voor bestemming	2.686 N	1.723 N	3.918 N	4.098 N	4.174 N
Mutaties reserves	1.566 V	1.041 V	629 V	629 V	602 V
totaal saldo	**1.120 N**	**682 N**	**3.289 N**	**3.469 N**	**3.572 N**

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structurele stortingen in reserves:					
1 Wonen en Leven	Reserve ruimtelijke kwaliteit	200	200	200	200
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	Reserve gemeenschapsvoorzieningen	0	177	177	177
Totaal stortingen in reserves		**200**	**377**	**377**	**377**
Structurele onttrekkingen uit reserves:					
1 Wonen en Leven	Reserve dekking kapitaallasten	10	10	10	10
	Reserve gemeenschapsvoorz. (kap.lst.)	13	163	163	163
3 Recreatie en toerisme	Reserve landschapsversterking	15	15	15	15
	Reserve dekking kapitaallasten	22	22	22	22
4 Sociaal domein	Reserve dekking kapitaallasten	126	126	126	126
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	Reserve dekking kapitaallasten	47	47	47	47
	Algemene reserve	800	400	400	400
	Reserve verduurzaming gebouwen	45	45	45	45
Totaal onttrekkingen aan reserves		**1078**	**828**	**828**	**828**
Saldo mutaties reserves		**-878**	**-451**	**-451**	**-451**

Totalen per programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
1 Wonen en leven						
1.1 Wonen	**3.923**	**3.190**	**3.101**	**2.967**	**2.804**	**2.706**
1.2 Verkeer en vervoer	**3.674**	**4.837**	**5.401**	**4.969**	**5.453**	**5.427**
1.3 Leefbaarheid	**1.601**	**1.721**	**1.490**	**1.565**	**1.564**	**1.563**
1.4 Openbare ruimte	**7.340**	**7.443**	**7.826**	**8.041**	**7.945**	**7.937**
1.5 Duurzaamheid	**1.508**	**1.316**	**1.136**	**1.136**	**1.136**	**1.136**
Totaal 1 Wonen en leven	**18.047**	**18.507**	**18.954**	**18.679**	**18.902**	**18.769**
2 Werk en economie						
2.1 Economie	**724**	**829**	**753**	**678**	**677**	**677**

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
2.2 Ondernemen	1.541	2.797	1.697	67	1.718	1.734
Totaal 2 Werk en economie	2.265	3.626	2.449	745	2.395	2.412
3 Recreatie en toerisme						
3.1 Sport	2.261	2.676	2.517	2.528	2.446	2.461
3.2 Cultuur	419	517	424	414	414	414
3.3 Toerisme en evenementen	478	552	564	587	587	587
Totaal 3 Recreatie en toerisme	3.158	3.745	3.504	3.529	3.446	3.461
4 Sociaal domein						
4.1 Werk en inkomen	10.169	10.887	10.259	10.324	10.273	10.227
4.2 Maatschappelijke ondersteuning	8.376	9.590	9.511	9.592	8.367	8.354
4.3 Jeugd	8.215	8.782	9.438	9.360	9.357	9.357
4.4 Onderwijs	2.324	2.567	2.193	2.254	2.128	2.771
Totaal 4 Sociaal domein	29.084	31.826	31.401	31.530	30.126	30.710
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.1 Algemeen bestuur	778	757	718	743	740	727
5.2 Dagelijks bestuur	2.566	1.316	1.362	1.349	1.349	1.349
5.3 Openbare orde	4.506	4.773	3.223	3.147	3.146	3.144
5.4 Burgerdiensten/dienstverlening	2.113	2.060	1.973	1.946	1.946	1.946
5.5 Algemene dekking	4.291	1.940	1.841	3.047	4.940	6.465
5.6 Bedrijfsvoering	307	589	732	1.228	1.375	1.555
Totaal 5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	14.561	11.434	9.848	11.460	13.496	15.185
6 Overhead						
6.1 Overhead	10.263	11.533	12.421	12.264	12.129	12.082
Totaal Lasten	77.378	80.671	78.577	78.207	80.496	82.619
Baten						
1 Wonen en leven						
1.1 Wonen	2.202	1.472	1.201	1.201	1.201	1.201
1.2 Verkeer en vervoer	226	144	114	114	114	114
1.3 Leefbaarheid	124	121	106	106	106	106
1.4 Openbare ruimte	5.582	5.773	6.021	6.254	6.273	6.273
1.5 Duurzaamheid	0	-1	264	264	264	264
Totaal 1 Wonen en leven	8.133	7.510	7.706	7.939	7.958	7.957
2 Werk en economie						
2.1 Economie	8	3	4	4	4	4
2.2 Ondernemen	1.880	2.994	1.992	363	2.014	2.030
Totaal 2 Werk en economie	1.888	2.998	1.996	367	2.017	2.034
3 Recreatie en toerisme						
3.1 Sport	917	900	792	792	792	792
3.2 Cultuur	16	16	16	16	16	16
3.3 Toerisme en evenementen	55	48	49	49	49	49
Totaal 3 Recreatie en toerisme	988	964	857	857	857	857
4 Sociaal domein						
4.1 Werk en inkomen	5.147	5.266	5.266	5.266	5.266	5.266
4.2 Maatschappelijke ondersteuning	305	341	135	421	369	369
4.3 Jeugd	0	0	0	253	264	264
4.4 Onderwijs	332	513	10	10	10	10
Totaal 4 Sociaal domein	5.784	6.120	5.410	5.949	5.908	5.908
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.2 Dagelijks bestuur	0	15	0	0	0	0
5.3 Openbare orde	1.970	2.082	195	194	193	192

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
5.4 Burgerdiensten/dienstverlening	**459**	**523**	**524**	**509**	**509**	**509**
5.5 Algemene dekking	**62.887**	**57.765**	**60.238**	**58.031**	**58.487**	**60.550**
5.6 Bedrijfsvoering	**110**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**
Totaal 5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	**65.426**	**60.393**	**60.965**	**58.742**	**59.197**	**61.258**
6 Overhead						
6.1 Overhead	**38**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**82.257**	**77.985**	**76.933**	**73.853**	**75.937**	**78.015**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**4.879**	**-2.686**	**-1.645**	**-4.354**	**-4.559**	**-4.604**
Stortingen in reserves						
1 Wonen en leven						
1.9 Mutaties reserves programma 1	**1.595**	**925**	**731**	**173**	**173**	**200**
2 Werk en economie						
2.9 Mutaties reserves programma 2	**2.098**	**36**	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Recreatie en toerisme						
3.9 Mutaties reserves programma 3	**161**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4 Sociaal domein						
4.9 Mutaties reserves programma 4	**732**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.9 Mutaties reserves programma 5	**0**	**371**	**177**	**177**	**177**	**177**
6 Overhead						
6.9 Mutaties reserves programma 6	**16**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Stortingen in reserves	**4.602**	**1.331**	**908**	**350**	**350**	**377**
Onttrekkingen uit reserves						
1 Wonen en leven						
1.9 Mutaties reserves programma 1	**2.414**	**1.364**	**915**	**345**	**345**	**345**
2 Werk en economie						
2.9 Mutaties reserves programma 2	**1.911**	**84**	**0**	**0**	**0**	**0**
3 Recreatie en toerisme						
3.9 Mutaties reserves programma 3	**216**	**333**	**15**	**15**	**15**	**15**
4 Sociaal domein						
4.9 Mutaties reserves programma 4	**98**	**139**	**126**	**126**	**126**	**126**
5 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen						
5.9 Mutaties reserves programma 5	**80**	**571**	**992**	**92**	**92**	**92**
6 Overhead						
6.9 Mutaties reserves programma 6	**118**	**483**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen uit reserves	**4.839**	**2.973**	**2.049**	**579**	**579**	**579**
Mutaties reserves	**237**	**1.642**	**1.141**	**229**	**229**	**202**
Gerealiseerd resultaat	**5.116**	**-1.044**	**-504**	**-4.125**	**-4.330**	**-4.402**

Bijlage 2: Belangrijkste verschillen per programma, gesorteerd per beleidstaak

Programma 1: Wonen + Leven

Programma 1 Wonen + Leven (bedragen x € 1.000)	uitgaven	inkomsten
1.1 Wonen	**133 V**	**270 N**
Hogere (doorberekende) salarissen (inclusief formatie uitbreiding ruimtelijke initiatieven en beleidsadviseur Wonen)	526 N	
Kapitaallasten	21 N	
Samenbrengen en omzetten budget geluidsmetingen (in programma 5 een nadeel)	20 V	
Gebiedsgericht aanpak (GGA) Weerter-en Budelerbergen (incidenteel 2026)	26 V	
Actualisatie nota fonds ruimtelijke kwaliteit	20 N	
Overheveling project woonwagens (incidenteel 2026)	60 V	
Overheveling wet versterking volkshuisvesteging (incidenteel 2026)	79 V	
Overheveling Knoop Maarheeze (incidenteel 2026)	150 V	
Verduurzaming Hervormd Kerkje Budel (incidenteel 2026)	90 V	
Overheveling: Verduurzaming en inrichting hervormd kerkje (incidenteel 2026)	76 V	
Units flexibel wonen overige doelgroepen ingezet voor opvang ontheemden Oekraïners	16 V	
Haalbaarheidsonderzoek Stationweg (incidenteel 2026)	60 V	
Omgevingswet; in 2026 250k en in 2027 150k)	100 V	
Meer opbrengsten bouwleges		38 V
Bijdrageregeling Fonds ruimtelijke kwaliteit en landschap versterking		306 N
Overige afwijkingen	23 V	2 N
1.2 Mobiliteit	**565 N**	**30 N**
Hogere (doorberekende) salarissen	40 N	
Kapitaallasten	67 N	
KTM 2 maatregelen	700 N	
Aanschaf Toolmonitoring openbare verlichting (incidenteel 2026)	12 V	
Grip op de begroting; gladheidbestrijding	60 V	
Overheveling mobiliteit (incidenteel 2026)	50 V	
Uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer (incidentele kosten 2026)	72 V	
Lagere leges uitgevoerde projecten nutsbedrijven		20 N
Aanleggen Gras betontegels Rijksweg 3	46 V	46 N
Grip op de begroting: hogere raming schadevergoedingen		35 V
Overige afwijkingen	2 V	1 V
1.3 Leefbaarheid	**336 V**	**15 N**
Lagere (doorberekende) salarissen	122 V	
Kapitaallasten	24 N	
Openbare bibliotheek; tijdelijke financiële bijdrage van het Rijk in 2025 en 2026 om gemeenten te ondersteunen bij hun wettelijke zorgplicht voor een volwaardige openbare bibliotheek. In 2027 nog niet definitief toegekend.	100 V	
Indexering subsidie openbare Bibliotheek	17 N	
Aanloopkosten exploitatie de Smeltkroes (incidenteel 2026)	73 V	
Budget onderhoud gemeenschapshuizen (incidenteel 2026)	55 V	
Aanpassingen aan Broekkant 2 (incidenteel 2026)	25 V	
Overige afwijkingen	2 V	15 N
1.4 Openbare ruimte	**382 N**	**247 V**
Hogere (doorberekende) salarissen	171 N	
Kapitaallasten	62 N	
Groenvisie, kwaliteit Biodiversiteit (eenmalig 2026)	25 V	
Meerkosten snoeien bomen 2026 (incidenteel 2026)	20 V	
Ontvangen Subsidie waterschap openbaar Groen (incidenteel 2026)	25 V	25 N
Riool/Maaien Bermen/Klein Onderhoud/inkomsten	215 N	225 V
Meerkosten Afval Inzamelkosten/verwerkingskosten/Milieustraat/Inkomsten	4 N	47 V
1.5 Duurzaamheid	**180 V**	264 V
Hogere (doorberekende) salarissen	7 V	
Duurzaamheid projectenboek natuur en klimaat en landschap (incidenteel 2026)	103 V	
Duurzaamheid financiële arrangementen (incidenteel 2026)	40 V	
Uitstel kosten aanpak isolatie 2026 (incidenteel 2026)	40 N	
Gemeentelijke Isolatieaanpak	44 V	
Projecten boek Natuur Klimaat en landschap	28 V	
Capaciteit Decentrale Overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)-gelden		264 V
Overige afwijkingen	2 N	
Totaal	**299 N**	**196 V**

Programma 1 Wonen + Leven (bedragen x € 1.000)	uitgaven	inkomsten
Mutaties reserves: (storting)	194 V	
Mutaties reserves: (onttrekking)		373 N

Programma 2: Economie + Ondernemen

Programma 2 Werk en Wonen (bedragen x € 1.000)	uitgaven	inkomsten
2.1 Economie	**76 V**	**-**
Overheveling onderzoek en inhuur expertise t.b.v. planontwikkeling en revitalisering bedrijventerreinen (incidenteel 2026)	25 V	
Project "grip op de begroting"	20 V	
Overheveling Detailhandel visie (incidenteel 2026)	23 V	
Overige afwijkingen	8 V	
2.2 Ondernemen	**1.101 V**	**1.002 N**
Actualisatie grondexploitaties	999 V	999 N
Gedeeltelijke dekking 3 fte opschaling ruimtelijke initiatieven: uit grondexploitaties en anterieure overeenkomsten	100 V	
Overige afwijkingen	2 V	3 N
Totaal	**1.177 V**	**1.002 N**
Mutaties reserves: (storting)	**36 V**	
Mutaties reserves: (onttrekking)		**84 N**

Programma 3: Recreatie + Toerisme

Programma 3 Recreatie en Toerisme (bedragen x € 1.000)	uitgaven	inkomsten
3.1 Sport	**48 V**	**108 N**
Salarissen	44 V	
Jeugdsportdagen	25 N	
SPUK GALA (sport) regeling t/m 2026	133 V	133 N
Sportvisie; niet benodigde middelen 2026 (incidenteel)	176 N	
Buurtsportcoach	111 N	
Project grip op begroting: sportvisie	100 V	
Compensatie sporttarieven (incidenteel 2026)	50 V	
Lagere kosten onderhoud algemeen vanwege incidentele bijdrage voor vervanging materialen in 2026	23 V	
Extra kosten onderhoud sporthal Zuiderpoort	20 N	
Gymzalen, sporthal en sportparken hogere inkomsten		19 V
Kapitaallasten	26 V	
Overige afwijkingen	4 V	6 V
3.2 Cultuur	**93 V**	**-**
Salarissen	72 V	
Professionaliseren CultuurCraan	10 N	
Overheveling Brede Muziekregeling 2025 (incidenteel 2026)	31 V	
3.3. Toerisme & Evenementen	**12 N**	**1 V**
Salarissen	7 N	
Kapitaallasten	4 N	
Overige afwijkingen	1 N	1 V
Totaal	**129 V**	**108 N**
Mutaties reserves: (storting)	-	
Mutaties reserves: (onttrekking)		-

Programma 4: Sociaal Domein

Programma 4 Sociaal Domein (bedragen x € 1.000)	uitgaven	inkomsten
4.1 Werk en Inkomen	**641 V**	**-**
Lagere doorberekende kosten W&I overhead GRSA2 (correctie)	432 V	
GR de Risse bijdrage WSW bedrijf	93 V	
Participatiebudget GR	45 V	
Participatiebudget; project Grip op de begroting	55 V	
Schuldhulpverlening	15 V	
Overige afwijkingen	1 V	
4.2 Maatschappelijke ondersteuning	**79 V**	**206 N**
Salarissen	199 V	
Zorgned aanpassingen woningen (incidenteel 2026)	80 V	
Zorgned vervoer individueel	20 V	
Hulp in het Huishouden	297 N	
WMO: Begeleiding en dagbesteding	83 N	
Eigen bijdrage WMO	32 N	
SPUK GALA regeling t/m 2026	206 V	206 N
Overige afwijkingen	14 N	
4.3 Jeugd	**656 N**	**-**
Salarissen	141 N	
Budget jeugdzorg	514 N	
Overige afwijkingen	1 N	
4.4 Onderwijs	**374 V**	**504 N**
Salarissen	84 N	
Uitbreiding handhaving kinderopvang	13 N	
Huisvesting primair onderwijs	32 N	
SPUK uitkering Onderwijs Achterstanden beleid	504 V	504 N
Overige afwijkingen	1 N	
Totaal	**438 V**	**710 N**
Mutaties reserves: (storting)	-	
Mutaties reserves: (onttrekking)		**13 N**

Programma 5: Bestuur en Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	uitgaven	inkomsten
5.1 Algemeen bestuur	**40 V**	**0**
Raad en commissies; salarissen	9 N	
Raad en commissies; aanschaf materiaal verkiezingen	40 V	
Bestuurlijke samenwerking; contributies en lidmaatschappen	4 N	
Kapitaallasten	13 V	
overige afwijkingen	1 N	-
5.2 Dagelijks bestuur	**47 N**	**15 N**
College B&W; salarissen	59 N	
Vitale gemeenschappen; Overheveling 2025 (incidenteel 2026)	13 V	
overige afwijkingen		15 N
5.3 Openbare Orde	**1.550 V**	**1.888 N**
Salarissen	87 N	
Hogere bijdrage Veiligheidsregio VRBZO	359 N	
Veiligheidsregio VRBZO minder huurinkomsten kazernes		18 N
Toezicht en handhaving; advieskosten project Slot Cranendonck (incidenteel 2026)	64 V	
Opvang ontheemden Oekraïne	1.870 V	1.870 N
Ongediertebestrijding; rattenbestrijding (incidenteel 2026)	48 V	
Overige afwijkingen	13 V	
5.4 Burgerdiensten	**87 V**	**1 V**
Salarissen	132 V	
Secretarieleges; Oribi software	31 N	
Overige afwijkingen	14 N	1 V
5.5 Algemene dekking	**339 V**	**2.005 V**
Salarissen	57 V	84 V
Bespaarde rente		76 V
Onroerende zaakbelasting	59 V	190 V
Toeristenbelasting		7 V
Gemeentefonds (algemene uitkering)	49 V	1.508 V
Geraamde kapitaallasten IBOR (incidenteel 2026)	59 V	
Loon- en prijscompensatie	30 V	
Opvang asielzoekers (incidenteel 2026)	85 V	
Opvang asielzoekers; SPUK overlastgevende asielzoekers		140 V
overige afwijkingen	1 N	
5.6 Bedrijfsvoering	**143 N**	**-**
Salarissen	88 N	
Opstellen MJIP bedrijfsgebouwen (incidenteel 2026)	73 V	
Beheer accommodatie kerk Budel-Schoot (incidenteel 2026)	39 V	
Bespaarde rente	76 V	
Kapitaallasten	243 N	
overige afwijkingen		
Totaal	**1.825 V**	**103 V**

Mutaties reserves: (storting)	**194 V**	
Mutaties reserves: (onttrekking)		**321 V**

Programma 6: Overhead

Excel-tabel

Programma 6 Overhead	uitgaven	inkomsten
6.1 Overhead	**788 N**	**-**
Salarissen	38 N	-
Organisatieontwikkeling (incidenteel 2026)	80 V	
Bijdrage GRSa2	437 N	
Lagere doorberekende kosten W&I overhead GRSA2 (correctie)	432 N	
Uitvoering dienstverleningsconcept; algemeen overige uitgaven	16 V	
Overheveling budget bedrijfsvoering naar 2026 (incidenteel 2026)	59 V	
Vervoermiddelen/tractie	31 N	
Gemeentehuis Cranendonck; onderhoud algemeen	45 V	
Toegankelijkheid werkplekken burgerdiensten	25 N	
Kapitaallasten	30 N	
Overige afwijkingen	5 V	
Totaal	**788 N**	**0**
Mutaties reserves: (storting)	-	
Mutaties reserves: (onttrekking)		**483 N**

Bijlage 3: Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

		Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Saldo 31/12/25	Toe-name	Af-name	Saldo 31/12/26	Toe-name	Af-name	Saldo 31/12/27	Toe-name	Af-name	Saldo 31/12/28	Toe-name	Af-name	Saldo 31/12/29	Toe-name	Af-name	Saldo 31/12/29
RUBRIEK A. ALGEMENE RESERVES																
Algemene reserve vrij aanwendbaar (ARVA)	10.656	7.151	388	17.418	0	1.500	15.918	0	400	15.518	0	400	15.118	0	400	14.718
TOTAAL RUBRIEK A	**10.656**	**7.151**	**388**	**17.418**	**0**	**1.500**	**15.918**	**0**	**400**	**15.518**	**0**	**400**	**15.118**	**0**	**400**	**14.718**
RUBRIEK B. BESTEMMINGSRESERVES																
Reserve Route 611	1.583	0	0	1.583	0	0	1.583	0	0	1.583	0	0	1.583	0	0	1.583
Reserve dekking kapitaallasten	1.230	0	206	1.025	0	206	819	0	206	614	0	206	408	0	206	202
Reserve eigen risico organisatie/ww rechten	187	0	0	187	0	0	187	0	0	187	0	0	187	0	0	187
Reserve personeel (tijdelijk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve aanleg glasvezel	13	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve duurzaamheid	288	713	40	961	731	731	961	0	0	961	0	0	961	0	0	961
Reserve verduurzaming gebouwen	740	0	118	622	0	45	577	0	45	532	0	45	488	0	45	443
Reserve overgehevelde budgetten	457	758	1.215	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve natuurcompensatie DIC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Landschapsversterking	1.283	0	66	1.217	0	15	1.202	0	15	1.187	0	15	1.172	0	15	1.157
Reserve grondexploitaties	693	36	220	508	0	0	508	0	0	508	0	0	508	0	0	508
Reserve ruimtelijke kwaliteit	3.942	480	36	4.386	200	20	4.566	200	0	4.766	200	0	4.966	200	0	5.166
Reserve MJOP sport	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168	0	0	168
Reserve integraal huisvestingsplan	2.811	0	0	2.811	0	0	2.811	0	0	2.811	0	0	2.811	0	0	2.811
Reserve gemeenschapsvoorzieningen	1.932	0	187	1.744	0	13	1.731	177	163	1.744	177	163	1.758	177	163	1.771
Reserve tegemoetkoming energie maatsch. org.	197	0	197	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Omgevingswet	988	-19	250	719	-23	150	546	-27	150	369	-27	150	192	0	150	42
Reserve Beëindigingsregeling veehouderijen	257	0	38	219	0	0	219	0	0	219	0	0	219	0	0	219
Reserve Jeugd	732	0	0	732	0	0	732	0	0	732	0	0	732	0	0	732
Reserve versnelling en stimulering woningbouw	0	329	0	329	0	0	329	0	0	329	0	0	329	0	0	329
TOTAAL RUBRIEK B	**17.501**	**2.296**	**2.585**	**17.211**	**908**	**1.180**	**16.939**	**350**	**579**	**16.710**	**350**	**579**	**16.481**	**377**	**579**	**16.279**
RUBRIEK C. VOORZIENINGEN																
Voorziening APPA	1.832	0	0	1.832	0	0	1.832	0	0	1.832	0	0	1.832	0	0	1.832
Voorziening verlofsparen	244	0	0	244	0	0	244	0	0	244	0	0	244	0	0	244
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**2.077**	**0**	**0**	**2.077**	**0**	**0**	**2.077**	**0**	**0**	**2.077**	**0**	**0**	**2.077**	**0**	**0**	**2.077**

Voorziening onderhoud wegen	182	1.195	1.321	57	1.195	933	319	1.195	1.215	299	1.195	1.215	280	1.195	1.215	260
Voorziening straatverlichting	170	54	28	196	54	28	222	54	28	249	54	28	275	54	28	302
Voorziening onderhoud groen	57	48	47	58	48	47	59	48	47	60	48	47	60	48	47	61
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	523	462	456	529	462	607	385	462	473	373	462	330	506	462	330	638
Voorziening ter egaliseren van kosten	**932**	**1.760**	**1.852**	**840**	**1.760**	**1.615**	**985**	**1.760**	**1.763**	**981**	**1.760**	**1.620**	**1.121**	**1.760**	**1.620**	**1.262**
Voorziening Riolering	2.190	0	29	2.161	0	202	1.960	0	272	1.688	0	241	1.447	0	236	1.211
Voorziening Afvalstoffenheffing	538	0	73	465	0	40	425	0	0	425	0	0	425	0	0	425
Voorziening door derden beklemde middelen	**2.728**	**0**	**102**	**2.626**	**0**	**242**	**2.384**	**0**	**272**	**2.112**	**0**	**241**	**1.871**	**0**	**236**	**1.635**
TOTAAL RUBRIEK C	**5.736**	**1.760**	**1.953**	**5.543**	**1.760**	**1.857**	**5.446**	**1.760**	**2.035**	**5.170**	**1.760**	**1.861**	**5.069**	**1.760**	**1.856**	**4.973**
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	**33.893**	**11.207**	**4.927**	**40.173**	**2.668**	**4.537**	**38.304**	**2.110**	**3.014**	**37.399**	**2.110**	**2.840**	**36.669**	**2.137**	**2.835**	**35.971**

Algemene Reserve (AR)

reserve	Algemene Reserve (AR)
soort reserve	Algemene reserve
budgethouder	Directeur/gemeentesecretaris.
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Opvangen van jaarrekeningtekorten en het afdekken van risico's in algemene zin, waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd.
voeding uit	De voeding van deze reserve geschiedt door positieve programmarekening saldi aan deze reserve toe te voegen.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**9.820.419**	**10.655.698**	**17.418.499**	**15.918.499**	**15.518.499**	**15.118.499**
Result.best. 2024 - Overheveling vanuit res. Grondexpl.	223.849					
Storting middelen spreidingswet	-	2.750.000				
Jaarrekening 2024: resultaatbestemming	1.144.611					
Result.best. 2024: vrijval reserve grondexploitatie	1.188.000					
Jaarrekening 2025: resultaatbestemming		4.029.817				
Result.best. JR 2025: toevoegen vanuit reserve GREX		160.268				
Opheffen Reserve Energie Maatschappelijke organisaties		197.168				
Opheffen reserve aanleg glasvezel		13.367				
Totaal toevoegingen	**2.556.460**	**7.150.620**	**-**	**-**	**-**	**-**
Omgevingsplan (storting in res. Omgevingswet)	450.000-	-	-			
Surplus algemene reserve ter dekking resultaat (begroting 2025)	-	374.000-	400.000-	400.000-	400.000-	400.000-
Inzet surplus algemene reserve (begroting 2027)			400.000-			
Defensie terug naar Nassau Dietz kazerne (raad nov. 2024)	21.181-	13.819-				
Schadevergoeding nieuwstraat	1.250.000-					
Begroting 2027 KTM 2 maatregelen			700.000-			
Totaal onttrekkingen	**1.721.181-**	**387.819-**	**1.500.000-**	**400.000-**	**400.000-**	**400.000-**
Stand reserve per 31-12-	**10.655.698**	**17.418.499**	**15.918.499**	**15.518.499**	**15.118.499**	**14.718.499**

Reserve Randweg

reserve	Reserve Route 611
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Teammanager Openbare ruimte
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Het doel van de reserve is om onderzoek en aanpassingen te kunnen bekostigen die gemaakt moeten worden aan de route 611. Route 611 betreft de wegen Randweg-Oost, Randweg-Zuid, Fabrieksstraat, Hoofdstraat en Havenweg.
voeding uit	Het saldo van de voormalige reserve Randweg.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677

Reserve dekking kapitaallasten

reserve	Reserve dekking kapitaallasten
soort reserve	Bestemmingreserve
budgethouder	Afdelingshoofden
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Overeenkomstig de voorschriften BBV de beschikking over de reserves te verantwoorden.
voeding uit	Eventuele stortingen van de onttrekkingen uit reserves die voor de dekking van kapitaallasten van diverse investeringen ter beschikking gesteld zijn.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**1.349.708**	**1.230.458**	**1.024.838**	**819.218**	**613.598**	**407.978**
Totaal toevoegingen		**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Aankoop stationstraat 50 Maarheeze (7810005)	7.905-	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-
Harrie Derckx complex (7530017)	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-
Extra lasten voetbalveld Budel (7531002)	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-
Duur. Energiemaat. gemeentehuis (7001056)	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-
Onderwijs asielzoekers basisschool (7621000)	26.625-	26.625-	26.625-	26.625-	26.625-	26.625-
Onderwijs asielzoekers voortgezet onderwijs (7641000)	18.750-	18.750-	18.750-	18.750-	18.750-	18.750-
Onderwijs asielzoekers basisschool (4020000)	6.090-	6.090-	6.090-	6.090-	6.090-	6.090-
Verbetermogelijkheden randweg zuid (7210083)	-	4.100-	4.100-	4.100-	4.100-	4.100-
Afschr. speelplek met voorzieningen (5070300)	-	9.250-	9.250-	9.250-	9.250-	9.250-
Afschr. tijdelijke huisvesting Bravo college (4020100)	-	75.000-	75.000-	75.000-	75.000-	75.000-
Totaal onttrekkingen	**119.250-**	**205.620-**	**205.620-**	**205.620-**	**205.620-**	**205.620-**
Stand reserve per 31-12-	**1.230.458**	**1.024.838**	**819.218**	**613.598**	**407.978**	**202.358**

Reserve Eigen risico organisatie / WW-rechten

reserve	**Reserve eigen risico organisatie/ww rechten**
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	
voeding uit	Voorziening voormalig bestuur en personeel

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**204.887**	**186.687**	**186.687**	**186.687**	**186.687**	**186.687**
Totaal toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Betaalde transitievergoedingen	18.200-					
Totaal onttrekkingen	**18.200-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stand reserve per 31-12-	**186.687**	**186.687**	**186.687**	**186.687**	**186.687**	**186.687**

Reserve Duurzaamheid

reserve	Reserve Duurzaamheid
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Mogelijke rijksmiddelen voor duurzaamheid (enveloppegelden) te oormerken voor duurzaamheid. Inzetten om te voldoen aan de wettelijke eis om invulling te geven aan het klimaatakkoord (nota duurzaamheid 2020-2024)
voeding uit	Enveloppengelden

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**247.791**	**287.791**	**960.791**	**960.791**	**960.791**	**960.791**
Slotwijziging 2025 - Ontwikkelen fin. arrangementen	40.000					
Septembercirculaire 2025 - Oormerken CDOKE		713.000	731.000			
Totaal toevoegingen	**40.000**	**713.000**	**731.000**	**-**	**-**	**-**
Slotwijziging 2025 ontw. fin. arrangementen		40.000-	731.000-			
Totaal onttrekkingen	**-**	**40.000-**	**731.000-**	**-**	**-**	**-**
Stand reserve per 31-12-	**287.791**	**960.791**	**960.791**	**960.791**	**960.791**	**960.791**

Reserve verduurzaming gebouwen

reserve	Reserve verduurzaming gebouwen
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Kostenegalisatie verduurzaming gebouwen overeenkomstig DMJOP
voeding uit	

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**773.243**	**740.049**	**622.279**	**577.364**	**532.449**	**487.534**
saldo verkoop 3 panden						
Totaal toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
DMJOP 22-11-2022	26.056-	44.908-	44.915-	44.915-	44.915-	44.915-
Opstellen MJIP Bedrijfsgebouwen	7.138-	72.862-				
Totaal onttrekkingen	**33.194-**	**117.770-**	**44.915-**	**44.915-**	**44.915-**	**44.915-**
Stand reserve per 31-12-	**740.049**	**622.279**	**577.364**	**532.449**	**487.534**	**442.619**

Reserve overgehevelde budgetten

reserve	Reserve Overgehevelde budgetten
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Alle afdelingshoofden
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Voorkomen dat middelen van lopende projecten opnieuw vrijgemaakt dienen te worden.
voeding uit	Middelen die via de bestuursrapportages of via de resultaatbepaling bij de programmarekening aangegeven zijn.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**200.000**	**457.000**	**-**	**-**	**-**	**-**
Resultaatbestemming 2024 - Overheveling budgetten 2025	454.281					
Slotwijziging 2025 -Overheveling budgetten 2025 - 2026	457.000					
Voorstel resultaatbestemming 2025 - overheveling budgetten 2026		757.584				
Totaal toevoegingen	**911.281**	**757.584**	**-**	**-**	**-**	**-**
Budgetoverhevelingen jaarrekening 2023	200.000-					
Budgetoverhevelingen jaarrekening 2024	454.281-					
Budgetoverhevelingen slotwijziging 2025		457.000-				
Budgetoverhevelingen jaarrekening 2025		757.584-				
Totaal onttrekkingen	**654.281-**	**1.214.584-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stand reserve per 31-12-	**457.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Reserve landschapversterking

reserve	Reserve landschapversterking
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	De ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te verbeteren en/of te versterken waaronder het gebiedsgericht stimuleren van de Groen Blauwe Diensten.
voeding uit	Storting van een deel van de middelen die via verkoop van het Maarheezerbos /Hoenderbos zijn verkregen. En toevoeging uit vrijval res. Natuurcomp. DIC RB 15-10-2024

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**1.197.839**	**1.282.576**	**1.217.076**	**1.202.076**	**1.187.076**	**1.172.076**
Ontvangen bijdragen Landschapsversterking	84.737					
Totaal toevoegingen	**84.737**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stila regeling (raadsbesluit 18 dec 2018)		15.000-	15.000-	15.000-	15.000-	15.000-
herinrichting Blake Beemd						
Project Ecologische verbindingszone(EVZ) Raad 15-10-2024						
Projecten Projectenboek; max. € 35.000 per project zonder raadsbesluit (RB 15-10-2024)		28.000-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Projectenboek Natuur, Klimaat en Landschap		22.500-				
Totaal onttrekkingen	**-**	**65.500-**	**15.000-**	**15.000-**	**15.000-**	**15.000-**
Stand reserve per 31-12-	**1.282.576**	**1.217.076**	**1.202.076**	**1.187.076**	**1.172.076**	**1.157.076**

Reserve grondexploitatie

reserve	Reserve grondexploitatie
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Gekoppeld aan een ondergrens welke blijkt uit paragraaf Grondbeleid
wenselijk maximum bedrag	Anderhalf maal de omvang van de noodzakelijke ondergrens/buffer
doel van de reserve	Onvoorziene risico's in de gemeentelijke grondexploitaties opvangen met betrekking tot het kunnen voldoen van aanvullende kosten buiten de gevoteerde middelen om.
voeding uit	Gerealiseerde winsten op bouwgrondexploitaties of indien noodzakelijk aanvulling vanuit de algemene reserve.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**1.719.178**	**692.767**	**508.172**	**508.172**	**508.172**	**508.172**
Tussentijdse winstname Airpark	62.984					
Tussentijdse winstname Neerlanden	111.515					
Result.bestemm.2024 - Verlies Rubenslaan uit res. Ruimtelijke kwaliteit	-					
Voordelig resultaat anterieure overeenkomsten	22.764					
Voorstel resultaatbestemming JR 2025 - Verlies Rubenslaan		35.673				
Totaal toevoegingen	**197.263**	**35.673**	**-**	**-**	**-**	**-**
Aanvulling verliesvoorz. GREX Rubenslaan	35.673-					
Result.bestemm.2024 - Verlies Rubenslaan naar alg.reserve	-					
Resultaatbestemming 2024 afromen t.g.v. alg.reserve	1.188.000-					
BURAP 2026 Haalbaarheidsonderzoek Stationsweg 76 Budel-Dorpplein (t.l.v. reserve GREX wanneer deze niet haalbaar blijkt)		60.000-				
Result.best. JR 2025: toevoegen vanuit reserve GREX		160.268-				
Totaal onttrekkingen	**1.223.673-**	**220.268-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stand reserve per 31-12-	**692.767**	**508.172**	**508.172**	**508.172**	**508.172**	**508.172**

Reserve ruimtelijke kwaliteit

reserve	Reserve ruimtelijke kwaliteit
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Uitgaven af te dekken die niet in het betreffende plan vallen maar die wel ten gunste van het plan komen.
voeding uit	Gerealiseerde verkopen van grond en de daaraan gekoppelde tarieven overeenkomstig de paragraaf Grondbeleid.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**3.949.113**	**3.941.945**	**4.386.272**	**4.566.272**	**4.766.272**	**4.966.272**
Bijdrage op basis van anterieure overeenkomst	216.680	480.000	80.000	80.000	80.000	80.000
BURAP 2025 aanvullende storting i.v.m. grotere projecten						
Begroting 2027 storting reserve fonds ruimtelijke kwaliteit			120.000	120.000	120.000	120.000
Totaal toevoegingen	**216.680**	**480.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**
Result.bestemm. 2024 - Verlies Rubenslaan	223.849-					
Voorstel resultaatbestemming JR 2025 - Verlies Rubenslaan		35.673-				
Actualisatie nota fonds ruimtelijke kwaliteit (begroting 2027)			20.000-			
Totaal onttrekkingen	**223.849-**	**35.673-**	**20.000-**	**-**	**-**	**-**
Stand reserve per 31-12-	**3.941.945**	**4.386.272**	**4.566.272**	**4.766.272**	**4.966.272**	**5.166.272**

Reserve MJOP Sport

reserve	Reserve MJOP Sport
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Een reserve MJOP (sport) op te zetten en hiervoor incidenteel in de begroting 2022 een bedrag van 250.000 euro op te nemen.
voeding uit	

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**168.175**	**168.175**	**168.175**	**168.175**	**168.175**	**168.175**
Totaal toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekking Sportvisie	-	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stand reserve per 31-12-	**168.175**	**168.175**	**168.175**	**168.175**	**168.175**	**168.175**

Reserve IHP (Integraal Huisvestings Plan)

reserve	Reserve IHP (Integraal Huisvestings Plan)
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Een reserve IHP op te zetten en hiervoor incidenteel in de begroting 2022 een bedrag van 250.000 euro op te nemen.
voeding uit	

	Raming 2025	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000	2.811.000

Reserve Gemeenschapsvoorzieningen

reserve	Reserve Gemeenschapsvoorzieningen
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Teammanager Samenleving
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	€ 2,25 miljoen
doel van de reserve	de incidentele lasten van voorbereiding, onderzoek, projectleiding en ondersteuning van inwonersinitiatieven bij het opzetten van een Cultuur- en sportinfrastructuur en de realisatie van gemeenschapshuizen.
voeding uit	Algemene reserve

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**2.144.091**	**1.931.633**	**1.744.136**	**1.730.803**	**1.744.333**	**1.757.863**
Begroting 2025 storting (verhoging OZB)		177.000	177.000	177.000	177.000	177.000
BURAP 2025 incidenteel aframen storting		177.000-				
Begroting 2027 incidenteel aframen storting			177.000-			
Totaal toevoegingen	**-**	**-**	**-**	**177.000**	**177.000**	**177.000**
Aanloopkosten exploitatie de Smeltkroes	-	45.000-				
De Smeltkroes - revitalisering / ophogen exploitatie	23.000-					
Haalbaarheidsonderzoek kerk Budel-Schoot	39.791-	28.164-				
Bijdrage ineens voor huur- en energiegewenning aan jongerencentrum Harlekeijn (B&W besluit 25-02-2025)	47.000-					
Raad december 2024: aanvullend krediet De schakel		-	62.657-	62.657-	62.657-	62.657-
Begroting 2027 kapitaallast niet benodigd			62.657			
Raad december 2024: aanvullend krediet gemeenschapshuis Gastel		-	87.480-	87.480-	87.480-	87.480-
Begroting 2027 kapitaallast niet benodigd			87.480			
exploitatiekosten (o.a. verzekeringen, energie) kerk Budel-schoot	6.667-	10.833-				
Inventaris De Smeltkroes			13.333-	13.333-	13.333-	13.333-
Afboeking betalingsachterstand De Borgh	66.000-					
De Borgh kasstroomtekort	30.000-					
Beheersvergoeding € 43.000 exploitatie Smeltkroes (€ 30,000 in begroting 2026 opgenomen); Opgenomen in Burap 2026		13.000-				
Opstartbudget voor beheersstichting "De Smeltkroes" (B&W 14 april 2026; opgenomen in Burap 2026)		15.000-				
Voorbereidingskosten integrale gebiedsontwikkeling Budel-Schoot (B&W besluit 24-8-2026)		75.500-				
Totaal onttrekkingen	**212.458-**	**187.497-**	**13.333-**	**163.470-**	**163.470-**	**163.470-**
Stand reserve per 31-12-	**1.931.633**	**1.744.136**	**1.730.803**	**1.744.333**	**1.757.863**	**1.771.393**

Reserve Omgevingswet

reserve	Reserve Omgevingswet
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Teammanager Omgeving en Veiligheid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Opvangen van grote fluctuaties in de ontvangst en besteding van gelden bestemd voor de implementatie van de Omgevingswet.
voeding uit	Resultaatbepaling bij eventuele positieve jaarresultaten.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	**-**	**987.931**	**718.931**	**545.931**	**368.931**	**191.931**
Resultaatbestemming 2024	282.000					
Result.best. 2024 - Overheveling uit Alg.res.	450.000	-	-			
Result.best. 2024 - Overheveling uit Overhevelingsres. (res. 2023)	200.000					
BURAP 2025 Toegevoegde middelen Meicirculaire 2025	137.000					
Verlaging storting wegens bijdrage Digitaal stelsel Omgevingswet (sept.circ.2024)	16.000-	19.000-	23.000-	27.000-	27.000-	
Totaal toevoegingen	**1.053.000**	**19.000-**	**23.000-**	**27.000-**	**27.000-**	**-**
Onttrekking t.g.v. besteding 2025 uit resultaat 2023						
Kosten implementatie Omgevingswet		250.000-	150.000-	150.000-	150.000-	150.000-
Slotwijziging 2025 - bijstelling raming 2025						
Onttrekking o.b.v. werkelijke gerealiseerde lasten	65.069-					
Totaal onttrekkingen	**65.069-**	**250.000-**	**150.000-**	**150.000-**	**150.000-**	**150.000-**
Stand reserve per 31-12-	**987.931**	**718.931**	**545.931**	**368.931**	**191.931**	**41.931**

Reserve Beëindigingsregeling veehouderijen

reserve	Reserve Beëindigingsregeling Veehouderijen
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Teammanager Omgeving en Veiligheid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Opvangen van grote fluctuaties in de ontvangst en besteding van gelden bestemd voor de beëindiging van veehouderijen
voeding uit	Resultaatbepaling bij eventuele positieve jaarresultaten.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-	-	257.294	219.294	219.294	219.294	219.294
Resultaatbestemming 2024	134.000					
BURAP 2025	93.000					
Storting restant SPUK reserve veehouderij	49.793					
Totaal toevoegingen	276.793	-	-	-	-	-
Buitenkans; Kosten begeleiden procedures die horen bij beëindigingsregeling veehouderijen		38.000-				
Kosten LBV / LBV+ regeling	19.499-					
Totaal onttrekkingen	19.499-	38.000-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	257.294	219.294	219.294	219.294	219.294	219.294

Reserve Jeugd

reserve	Reserve Jeugd
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Teammanager Samenleving
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	€ 732.000
doel van de reserve	Verlenging implementatieperiode transformatie Jeugdhulp (Hervormingsagenda Jeugd), bedoeld om incidentele uitgaven in dit kader op te kunnen vangen. Als in 2028 blijkt dat jeugdhulpkosten lager zijn dan restant naar alg, reserve.
voeding uit	Septembercirculaire 2025 - toevoeging € 732.000 aan algemene uitkering

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2029
Stand reserve per 1-1-	-	732.000	732.000	732.000	732.000	732.000
Septembercirculaire 2025 (raad nov. 2025)	732.000					
Totaal toevoegingen	732.000	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	732.000	732.000	732.000	732.000	732.000	732.000

Reserve versnelling en stimulering woningbouw

reserve	Reserve versnelling en stimulering woningbouw

soort reserve Bestemmingsreserve

budgethouder Teammanager Openbare ruimte

wenselijk minimum bedrag Geen ondergrens

wenselijk maximum bedrag € 1.000.000,00

doel van de reserve De bestemmingsreserve versnelling en stimulering woningbouw is bedoeld voor het dekken van incidentele lasten die voor de daarvoor benodigde extra inzet en aanloopkosten bijdragen aan het versnellen en stimuleren van de sociale – huur en koop - woningbouw binnen de gemeente Cranendonck. Het gaat hierbij onder meer om kosten voor planvorming, procesondersteuning, onderzoeken, externe expertise, eventuele stimuleringsbijdrage sociale woningbouw, en andere maatregelen die noodzakelijk zijn om sociale woningbouwprojecten sneller tot realisatie te brengen.

voeding uit

- € 329.000 uit de rijksbijdrage realisatiefonds woningbouw, verantwoord in de jaarrekening 2025;
- €375.000 vanuit de begrotingen 2027 tot en met 2029.
- toekomstige middelen uit de rijksbijdrage Realisatiestimulans woningbouw.

		Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand reserve per 1-1-			-	329.000	329.000	329.000	329.000
Rijksbijdrage realisatiefonds woningbouw			329.000				
Totaal toevoegingen		-	329.000	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen		-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-		-	329.000	329.000	329.000	329.000	329.000

Voorziening APPA

voorziening	Voorziening APPA
soort voorziening	Voor verplichtingen, verliezen en risico's
budgethouder	
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Verplichtingen pensioenvoorziening (oud) wethouders
voeding uit	

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**578.865**	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**
Aanvulling voorziening	1.107.482					
Storting uitkering voormalig wethouder	145.973					
Totaal toevoegingen	**1.253.455**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stand voorziening per 31-12-	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**	**1.832.320**

Voorziening verlofsparen

voorziening	Voorziening verlofsparen
soort voorziening	Voor verplichtingen, verliezen en risico's
budgethouder	
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Verlofsparen conform nieuwe CAO 2022
voeding uit	

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**231.103**	**244.355**	**244.355**	**244.355**	**244.355**	**244.355**
Verhoging voorziening o.b.v. verlofstanden	13.252					
Totaal toevoegingen	**13.252**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal onttrekkingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stand voorziening per 31-12-	**244.355**	**244.355**	**244.355**	**244.355**	**244.355**	**244.355**

Voorziening onderhoud wegen

voorziening	Voorziening onderhoud wegen
soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor het wegennet.
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**167.139**	**181.955**	**56.798**	**318.841**	**299.284**	**279.727**
Storting conform notitie beheer openbare ruimte 2021-2025/ beheerplan wegen 2021-2025	765.085	765.085	765.085	765.085	765.085	765.085
IBOR Raad 9-12-2025		256.309	343.283	430.258	517.232	604.207
Mutatie storting o.b.v. gemiddelde t/m 2030 (BURAP 2026)		173.949	86.975	-0	-86.974	-173.949
Totaal toevoegingen	**765.085**	**1.195.343**	**1.195.343**	**1.195.343**	**1.195.343**	**1.195.343**
Onttrekking jaar	750.269-					
Wegen beheerplan GO verhardingen (BURAP 2026)		1.281.500-	894.300-	1.175.900-	1.175.900-	1.175.900-
Wegen beheerplan GO kunstwerken (BURAP 2026)		39.000-	39.000-	39.000-	39.000-	39.000-
Totaal onttrekkingen	**750.269-**	**1.320.500-**	**933.300-**	**1.214.900-**	**1.214.900-**	**1.214.900-**
Stand voorziening per 31-12-	**181.955**	**56.798**	**318.841**	**299.284**	**279.727**	**260.170**

Voorziening straatverlichting

voorziening	Voorziening straatverlichting
soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor de straatverlichting.
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het onderhoudsplan straatverlichting

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**226.505**	**169.516**	**196.007**	**222.498**	**248.989**	**275.480**
Storting	27.941	27.941	27.941	27.941	27.941	27.941
IBOR Raad 9-12-2025		26.491	26.491	26.491	26.491	26.491
Totaal toevoegingen	**27.941**	**54.432**	**54.432**	**54.432**	**54.432**	**54.432**
Onttrekking	84.930-	27.941-	27.941-	27.941-	27.941-	27.941-
Totaal onttrekkingen	**84.930-**	**27.941-**	**27.941-**	**27.941-**	**27.941-**	**27.941-**
Stand voorziening per 31-12-	**169.516**	**196.007**	**222.498**	**248.989**	**275.480**	**301.971**

Voorziening onderhoud groen

voorziening	Voorziening onderhoud groen
soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor groen
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het plan Beheer openbare ruimte

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**65.034**	**57.283**	**58.060**	**58.837**	**59.614**	**60.391**
Storting	47.283	47.283	47.283	47.283	47.283	47.283
IBOR Raad 9-12-2025		777	777	777	777	777
Totaal toevoegingen	**47.283**	**48.060**	**48.060**	**48.060**	**48.060**	**48.060**
Onttrekking	55.034-	47.283-	47.283-	47.283-	47.283-	47.283-
Totaal onttrekkingen	**55.034-**	**47.283-**	**47.283-**	**47.283-**	**47.283-**	**47.283-**
Stand voorziening per 31-12-	**57.283**	**58.060**	**58.837**	**59.614**	**60.391**	**61.168**

Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen

voorziening	Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen
soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget.
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**484.607**	**522.856**	**529.179**	**384.553**	**373.374**	**505.818**
Storting conform MJOP	462.100	462.101	462.101	462.101	462.101	462.101
Totaal toevoegingen	**462.100**	**462.101**	**462.101**	**462.101**	**462.101**	**462.101**
Onttrekking conform MJOP	423.851-	455.778-	606.727-	473.280-	329.657-	329.657-
Totaal onttrekkingen	**423.851-**	**455.778-**	**606.727-**	**473.280-**	**329.657-**	**329.657-**
Stand voorziening per 31-12-	**522.856**	**529.179**	**384.553**	**373.374**	**505.818**	**638.262**

Voorziening riolering

voorziening	Voorziening riolering
soort voorziening	Waarvoor een heffing wordt geheven
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Naast het alloceren van gelden verkregen via heffingen van burgers tot doel om fluctuaties in de tariefstelling tot een minimum te beperken.
voeding uit	Door stortingen of onttrekkingen op basis van eventuele positieve of negatieve jaarresultaten bij het product riolering.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**2.147.557**	**2.189.960**	**2.161.201**	**1.959.599**	**1.687.599**	**1.446.599**
Storting resultaat 2025	42.403					
Totaal toevoegingen	**42.403**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekking		118.259-	118.259-			
Dekking ontwikkelingen riolering Begroting 2026		-	123.046-			
Slotwijziging 2025						
Burap 2026		89.500				
Mutatie begroting 2027 kostendekkendheid			39.703			
Verwachte onttrekking o.b.v. WRP 2028 e.v.				195.192-	164.192-	159.192-
Dekking ontwikkelingen riolering Begroting 2027				76.808-	76.808-	76.808-
Totaal onttrekkingen	**-**	**28.759-**	**201.602-**	**272.000-**	**241.000-**	**236.000-**
Stand voorziening per 31-12-	**2.189.960**	**2.161.201**	**1.959.599**	**1.687.599**	**1.446.599**	**1.210.599**

Voorziening Afvalstoffenheffing

voorziening	Voorziening afvalstoffenheffing
soort voorziening	Waarvoor een heffing wordt geheven
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Naast het alloceren van gelden verkregen via heffingen van burgers tot doel om fluctuaties in de tariefstelling tot een minimum te beperken.
voeding uit	Door stortingen of onttrekkingen op basis van eventuele positieve of negatieve jaarresultaten bij het product afval.

	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand voorziening per 1-1-	**415.451**	**538.041**	**464.972**	**424.556**	**424.556**	**424.556**
Burap 2025						
Storting resultaat 2025	122.590					
Totaal toevoegingen	**122.590**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Onttrekking begroting		31.081-				
Burap 2025						
Afbouw regeling oud papier verenigingen		6.988-	3.494-			
slotwijziging 2025						
Nota na wijziging niet bespring kringloop		25.000-				
Burap 2026		10.000-				
Onttrekking begroting 2027			36.922-			
Totaal onttrekkingen	**-**	**73.069-**	**40.416-**	**-**	**-**	**-**
Stand voorziening per 31-12-	**538.041**	**464.972**	**424.556**	**424.556**	**424.556**	**424.556**

Bijlage 4: Kerngegevens

A: Sociale structuur

A. Sociale structuur	Werkelijke gegevens 31/12/2025	Geraamde gegevens 01/01/2027
Aantal inwoners	21.089	21.134
waarvan:		
inwoners 0 - 19 jaar	3.818	3.739
inwoners 20 - 64 jaar	11.662	11.687
inwoners 65 - 74 jaar	2.814	2.865
inwoners 75 - 84 jaar	2.194	2.241
85 jaar en ouder	601	602
Aantal mannen	10.657	10.680
Aantal vrouwen	10.432	10.454
Geslacht onbekend	0	0
Aantal leerl. basisonderwijs scholen Cranendonck	1.462*	1.462
Aantal leerl. voortgezet onderwijs (dependance Budel)	412	412
*stand per 1 oktober		
Participatiewet(PW)	196	200
Besluit Bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)	0	0
De Inkomensvoorziening voor Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen (IOAZ)	3	6
Aantal voorzieningen Jeugdzaken	491	523
Aantal vervoersvoorzieningen WMO	562	571
Aantal rolstoelvoorzieningen WMO	176	178
Aantal woonvoorzieningen WMO	310	325
Aantal voorzieningen: huishoudelijke hulp WMO	702	745

B: Fysieke structuur

B. Fysieke structuur	Werkelijke gegevens 31/12/2025	Geraamde gegevens 01/01/2027
Oppervlakte gemeente in hectare	7.814	7.814
totaal woonruimten	9.367	9.442
waarvan:		
aantal woningen	9.337	9.412
aantal woonwagens	30	31
Lengte van wegen:		
wegen buiten de bebouwde kom in km	125	127
wegen binnen de bebouwde kom in km	126	124
semi- en onverharde wegen, fiets- en voetpaden in km	73	73
Aantal m² openbaar groen:	599.000	599.000
Oppervlakte bossen en natuur in hectare	310	310

C: Financiële structuur

Financiële structuur	Werkelijke gegevens 31/12/2025	Geraamde gegevens 01/01/2027
Gewone uitgaven*		
- absoluut	77.378.000	78.246.346
- per inwoner	3.669	3.702
Gewone inkomsten*		
- absoluut	82.257.000	76.523.824
- per inwoner	3.900	3.621
Opbrengst belastingen en rechten		
- absoluut	13.375.000	14.186.000
- per inwoner	634	671
Algemene uitkering Gemeentefonds		
- absoluut	51.995.000	50.999.999
- per inwoner	2.466	2.413
Eigen financieringsmiddelen		
- absoluut	28.157.000	34.630.000
- per inwoner	1.335	1.639
Vaste schuld		
- absoluut	28.051.000	29.017.000
- per inwoner	1.330	1.373

** Uitgaven/Inkomsten voor resultatenbestemming*

Bijlage 5: Overzicht incidenteel budget

Overzicht incidenteel budget

Bijlage 5 Overzicht incidenteel budget (> € 25.000) *bedragen x € 1.000*

Programma	omschrijving	2027	2028	2029	2030	Toelichting
Wonen en Leven	Omgevingsplan	-150	-150	-150	-150	Gemeenten moeten uiterlijk eind 2031 een omgevingsplan hebben dat voldoet aan de Omgevingswet. Dit is een grote en complexe opgave (transitie) aangezien alle regels m.b.t. de fysieke leefomgeving voor het gehele grondgebied van de gemeente hierin gebundeld worden. Het maken van dit nieuwe omgevingsplan is een project waar eenmalig extra budget en capaciteit voor nodig is. Als dit plan gereed, is het actualiseren hiervan regulier werk. Dit reguliere werk is in de begroting opgenomen. De extra kosten die worden gemaakt zijn daarom eenmalig.
Wonen en Leven	incidentele lasten omgevingsplan t.l.v. reserve omgevingswet	150	150	150	150	Incidentele lasten worden gedekt uit de reserve omgevingswet
Wonen en Leven	storting in reserve omgevingswet (vanuit algemene reserve)	-150				Overheveling van algemene reserve naar reserve omgevingswet
Wonen en Leven	Onttrekking uit algemene reserve (naar reserve omgevingswet)	150				Overheveling van algemene reserve naar reserve omgevingswet
Wonen en Leven	Pilot gebiedsgerichte aanpak en gebiedsprocessen landelijk gebied	-45	-45			De natuur- en klimaatopgave en de hiervoor noodzakelijke transitie van het landelijk gebied kan alleen in samenhang met de verstedelijkingsopgave en energietransitie worden gerealiseerd. Binnen de Brabantse Gebiedsgericht Aanpak (GGA's) wordt deze integrale belangenafweging vormgegeven door samenwerking. Zo ook aan grondverwerving en het creëren van stikstofruimte. Met de deelname aan de pilot GGA's en concrete gebiedsprocessen daarbinnen wil de gemeente ervaring opdoen met deze vorm van samenwerken en onderzoeken of deelname ook daadwerkelijk bijdraagt aan de brede maatschappelijke opgaven en ambities in de gemeente. Eind 2028 wordt de pilot geëvalueerd.
Wonen en Leven	KTM2 maatregelen	-700				Projectenlijst van het Korte Termijn Maatregelenpakket 2 (KTM2) mobiliteit in het kader van het Beethovenconvenant. Cranendonck betaald eenmalig een bijdrage van € 700.000 onder voorbehoud van vaststelling door de gemeenteraad in de programmabegroting 2027-2030.

Bijlage 5 Overzicht incidenteel budget (> € 25.000) *bedragen x € 1.000*

Wonen en Leven	Incidentele lasten KTM2 maatregelen worden gedekt uit de algemene reserve	700				Incidentele lasten worden gedekt uit de algemene reserve
Wonen en Leven	Beheer Baronie	-41				Er wordt gewerkt aan een plan voor toekomstige ontwikkeling van de Baronie. Omdat ontwikkeling naar verwachting in 2027 plaatsvindt is dit een incidentele last. Na 2027 verdwijnt dit uit de begroting.
Wonen en Leven	Transitie Nassau Dietz kazerne	-90	-90			Defensie neemt het terrein in gebruik voor militaire doeleinden. Daarbij is het ook noodzakelijk het bestaande oefenterrein rondom de kazerne uit te breiden en op Weerts grondgebied een oefendorp ter realiseren. De gemeente heeft een belangrijke adviserende rol in de meerjarige opgave rondom de transitie van de voormalige Nassau-Dietzkazerne, zowel in technische zin alsook in coördinerende zin waaronder afstemming met Defensie en de gemeente Weert. Eenmalige opdracht met een resultaat. Defensie neemt het terrein in gebruik voor militaire doeleinden. Daarbij is het ook noodzakelijk het bestaande oefenterrein rondom de kazerne uit te breiden en op Weerts grondgebied een oefendorp ter realiseren.
Economie + ondernemen	Metalot	-75				Bijdrage in de realisatie van een proefenergie-hub in 2027. Dit is een pilot. Eenmalig resultaat voor langjarig gebruik
Wonen en Leven	Opdracht scenario's (overdracht) woonwagens	-60				Het doel is om het eigendom en beheer van de woonwagens over te dragen aan de woningcorporatie. Daarvoor is eenmalig een o.a. een nulmeting nodig voor het bepalen van de voorwaarden van overdracht. Daarna verdwijnen de woonwagens structureel uit onze begroting.
Wonen en Leven	Bijdrage in subsidiekosten in het kader van Beethoven	-100	-100	-75		Het project Beethoven beoogt (onder andere) versnelling van de woning bouw in onze regio. Hiervoor is subsidie beschikbaar, 50% vanuit het Rijk en 25% vanuit ASML. Van de gemeente wordt een bijdrage van 25% verwacht. De huidige inschatting is dat het gaat om 150 woningen. De subsidie wordt verspreid over de periode 2026 - 2029. Voor de begroting gaan we uit van € 2.500,00 per woning. In totaal €375.000,00. Omdat nog niet bekend is welke projecten, en in welk jaar projecten aangedragen worden, is gekozen om de incidentele middelen op deze manier in de begroting op te nemen. Hiermee zorgen we ervoor dat er middelen geoormerkt zijn als een aanvraag voor een project ingediend wordt. Het is ook mogelijk dat er geen projecten aangedragen worden voor deze subsidieregeling. In dat geval wordt er geen beroep gedaan op deze middelen.
Wonen en Leven	Projectleiding BOR applicatie	-37				Projectleiding BOR applicatie. Eenmalige projectleiding vanuit de GRA2 (via special) voor 3 gemeenten. Dit is een opdracht voor 2 jaar. Daarna komen deze kosten niet meer terug.
Sport	Pilot buurtsportcoach	-111	-111			Sport en bewegen dragen bij aan een gezonde leefstijl en versterken de sociale samenhang in de gemeente. Om deze maatschappelijke waarde verder te benutten, wordt een pilot van twee jaar gestart met de inzet van buurtsportcoaches. Zij stimuleren inwoners om meer te sporten en te bewegen en motiveren hen om deel te nemen aan activiteiten. Daarnaast vervullen zij een belangrijke verbindende rol tussen sport, welzijn, onderwijs en zorg. Eind 2028 wordt de pilot geëvalueerd.
Bestuur en organisatie	Projectleider weerbaarheid	-40	-40			Er is toenemende aandacht voor maatschappelijke weerbaarheid, crisisvoorbereiding en zelfredzaamheid van inwoners. Incidentele kosten voor een projectleider bedoeld voor de pilot om de A2-gemeenten in 2 jaar tijd vooruit te helpen op het thema weerbare samenleving. Daarna is geen projectleider meer nodig.
Bestuur en organisatie	Eenmalige extra bijdrage aan de GRSa2, onze bedrijfsvoeringsorganisatie	-223				In de begroting 2027 van de GRSA2 staan een aantal incidentele kosten (o.a. project nieuwe belasting- en taxatie applicatie, voorfinanciering wendbaarheidsbudget, project archiefwet)
Totaal incidenteel		**-822**	**-386**	**-75**	**0**	

Bijlage 6: Kredieten

Kredieten

Nieuwe Kredieten 2027	Bedrag
Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2027	€ 445.000,00
iIBOR 2027 Ontwikkeling Heesakkerweg	€ 786.565,00
IBOR 2027 Ontwikkeling Kerkstraat Budel	€ 273.000,00
IBOR 2027 Ontwikkeling Philipsweg Maarheeze - wegen	€ 1.768.558,00
WRP 2027 Afkoppelen Hufkesstraat Heesakkerweg	€ 1.530.000,00
WRP 2027 Vervangingsinvest. mechanische riolering	€ 120.000,00
P5 - inrichting raadzaal 2027	€ 267.000,00
Totaal	**€ 5.190.123,00**

Bijlage 7: Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans

bedragen x € 1.000

Activa	Rekening 2025	2026	2027	2028	2029	2030
Immateriële vaste activa	228	402	362	322	283	244
Materiële vaste activa	69.512	77.594	83.714	84.307	81.328	78.498
idem - nieuwe investeringskredieten			5.285	12.699	19.044	32.801
Financiële vaste activa	1.272	1.141	1.009	878	746	615
Totaal Vaste Activa	**71.012**	**79.137**	**90.370**	**98.207**	**101.402**	**112.158**
Voorraden	-4.795	-5.548	-5.076	-4.787	221	-650
Uitzettingen <1 jaar	12.280	15	811	666		1.606
Liquide middelen	117	117	117	117	117	117
Overlopende activa	6.422	6.422	6.422	6.422	6.422	6.422
Totaal Vlottende Activa	**14.025**	**1.006**	**2.274**	**2.418**	**6.760**	**7.495**
Totaal Activa	**85.037**	**80.143**	**92.645**	**100.625**	**108.162**	**119.653**

Passiva	Rekening 2025	2026	2027	2028	2029	2030
Reserves	28.156	34.630	32.858	32.229	31.600	30.998
Resultaat jaar	5.116					
Begrotingsresultaat		-1.120	-682	-3.289	-3.469	-3.572
Voorzieningen	5.736	5.543	5.446	5.170	5.069	4.973
Vaste schuld	28.063	26.017	24.069	22.121	20.331	18.540
idem - nieuwe geldleningen		3.000	18.880	32.320	40.480	56.640
Totaal Vaste Passiva	**67.072**	**68.069**	**80.571**	**88.551**	**94.011**	**107.579**
Vlottende schuld	5.891				2.077	
Overlopende passiva	12.074	12.074	12.074	12.074	12.074	12.074
Totaal Vlottende Passiva	**17.965**	**12.074**	**12.074**	**12.074**	**14.151**	**12.074**
Totaal Passiva	**85.037**	**80.143**	**92.645**	**100.625**	**108.162**	**119.653**

Bijlage 8: Totaaloverzicht ontwikkelingen

Totaaloverzicht ontwikkelingen

Omschrijving	Investering	incidenteel				structureel			
		2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Wonen									
Actualisatie nota fonds ruimtelijke kwaliteit		20	0	0	0				
dekking: uit reserve ruimtelijke kwaliteit		-20							
Beleidsadviseur Wonen (0,5 fte)						58	58	58	58
Opschaling voor ruimtelijke initiatieven; 3 fte (1 fte projectleider, 1 fte RO-regisseur en 1 fte vergunningverlener)						300	300	300	300
Dekking: uit grondexploitaties en anterieure overeenkomsten						-100	-100	-100	-100
Dekking: uit vacatureruimte						-100	-100	-100	-100
Mobiliteit									
Uitvoeringsprogramma wegen 2027; Ontwikkeling Heesakkerweg	787					0	3	58	57
Uitvoeringsprogramma wegen 2027; Ontwikkeling Kerkstraat Budel	273					0	2	20	20
Uitvoeringsprogramma wegen 2027: Ontwikkeling Philipsweg Maarheeze	1.769					0	60	130	127
Dekking IBOR-gelden; al in begroting opgenomen						0	-65	-208	-204
Wegenbeheersplan 2026-2030: dagelijks onderhoud						50	50	50	50
Uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer 2027	445					0	10	33	32
Leefbaarheid									
Beheer Baronie		41							
Openbare ruimte									
WRP 2027	1.650					0	77	77	77
Dekking uit voorziening riolering						0	-77	-77	-77
Totaal nieuw beleid	**4.924**	**41**	**0**	**0**	**0**	**208**	**218**	**241**	**240**

Omschrijving	Investering							
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Economie								
Ondernemen								
Totaal nieuw beleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Investering							
	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Sport								
- uitvoeringsprogramma sport 2027								
- Opstellen tarievenbeleid					35	0	0	0
- Opstellen nota basisvoorziening					9	0	0	0
- Opstellen MIOP sport					15	0	0	0
- opvolging onderzoeken vitaliteit verenigingen - toegankelijkheid					15	0	0	0
- toezicht onderhoud sportvelden					10	0	0	0
- Overig uitvoeringsplan sport 2027					8	8	8	8
- Dekking uit geoormerkte gelden					-92	-8	-8	-8
- Organisatie jeugdsportdagen Cranendonck					25			25
- Buurtsportcoach	111	111						
- Noodzakelijk onderhoud Zuiderpoortbad					100	65	0	0
Cultuur								
Professionalisering van Cultuurcraan	10				0	0	0	0
Recreatie en Toerisme								
Totaal nieuw beleid	**121**	**111**	**0**	**0**	**125**	**65**	**0**	**25**

Omschrijving	Investering 2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Werk & Inkomen								
Maatschappelijke ondersteuning								
Jeugd								
Kwaliteitsmedewerker jeugd/WMO; 0,22 fte					21	21	21	21
Beleidsmedewerker gezondheid en preventie;					105			
1 fte								
Dekking: uit P-budget					-105			
Onderwijs								
Schoolmaatschappelijk werker; 0,8 fte					76	76	76	76
Dekking: In 2027 uit vacatureruimte					-76			
Handhaving kinderopvang; 0,14 fte					13	13	13	13
Totaal nieuw beleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**34**	**110**	**110**	**110**

Omschrijving	Investering 2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Bestuur								
Kwaliteitssprongtafel MRE	3	2			0	0	0	0
Openbare orde								
Minder huurinkomsten i.v.m. nieuwe huurovereenkomst veiligheidsregio					18	18	18	18
Lagere lasten bluswatervoorziening					-7	-7	-7	-7
Lokale uitrol inrichting en werking noodsteunpunten	10							
Burgerdiensten								
Oribi software balie burgerdiensten					31	12	12	12
Toegankelijkheid werkplekken burgerdiensten	25				0	0	0	0
Bedrijfsvoering								
Projectleider weerbaarheid (via GRSA2)	40	40						
HR adviseur (via GRSA2); 0,5 fte					52	52	52	52
Preventie medewerker					24	24	24	24
Inrichting raadszaal		267			0	37	36	35
Totaal nieuw beleid	**78**	**267**	**42**	**0**	**118**	**136**	**135**	**134**

Omschrijving		2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
Totaal ontwikkelingen programma 1	4.924	41	0	0	0	208	218	241	240
Totaal ontwikkelingen programma 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal ontwikkelingen programma 3	0	121	111	0	0	125	65	0	25
Totaal ontwikkelingen programma 4	0	0	0	0	0	34	110	110	110
Totaal ontwikkelingen programma 5	267	78	42	0	0	118	136	135	134
Totaal Ontwikkelingen	**5.191**	**240**	**153**	**0**	**0**	**485**	**529**	**486**	**509**

Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Hier wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen bestaande uit:

1. Lokale heffingen;
2. Algemene uitkering;
3. Bespaarde rente;
4. Dividend;
5. Saldo van de financieringsfunctie

In voorkomende gevallen wordt aangegeven waar in de begroting meer informatie te vinden is.

Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen *(bedragen x € 1.000)*

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lokale heffingen, vrij besteedbaar	6.954	7.093	7.237	7.383
Algemene uitkeringen	51.000	48.835	49.072	50.968
Bespaarde rente	656	642	628	614
Dividend	7	7	7	7
Saldo financieringsfunctie	-988	-1.914	-2.241	-2.885
Totaal	**57.629**	**54.664**	**54.703**	**56.087**

1. Lokale heffingen

Informatie over de lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf “Lokale heffingen” met een beeld van onder andere de beleidsuitgangspunten, belastingvoorstellen en het kwijtscheldingsbeleid. De paragraaf “Lokale heffingen” is breder van opzet dan deze paragraaf. Onder lokale heffingen vallen ook items als afvalstoffenheffing, rioolrecht, diverse leges, etc. Deze heffingen zijn geraamd onder de diverse programma’s. De lokale heffingen zoals opgenomen in bovenstaand overzicht betreffen alleen de onroerendezaakbelastingen en de precariorechten.

2. Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op de uitkomsten van de Meicirculaire 2025.

3. Bespaarde rente

Dit betreft de rente voor het aanhouden van reserves als intern financieringsmiddel waardoor rentekosten van externe financieringsmiddelen worden bespaard. In 2026 is het rentepercentage 1,9% (begroting 2025 was dit ook 1,9%).

4. Dividend

Het betreft hier de inkomsten van het structureel dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten.

5. Saldo van de financieringsfunctie

Dit bestaat uit:
- de betaalde rentelast over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening- courant
- de ontvangen rentebaten over de uitzettingen.

Bijlage 10: Specificatie baten en lasten per taakveld

Taakvelden (bedragen x € 1.000)			LASTEN Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	BATEN Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0 Bestuur en Ondersteuning			**18.941**	**17.558**	**19.724**	**21.162**	**-62.040**	**-59.585**	**-60.395**	**-62.294**
	0.1	Bestuur	2.039	2.064	2.061	2.048	0	0	0	0
	0.2	Burgerzaken	1.973	1.946	1.946	1.946	-524	-509	-509	-509
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	555	513	513	512	0	0	0	0
	0.4	Overhead	12.321	11.714	11.579	11.532	0	0	0	0
	0.5	Treasury	332	828	975	1.155	-672	-657	-643	-629
	0.61	OZB woningen	63	63	63	63	-4.044	-4.124	-4.206	-4.291
	0.62	OZB niet-woningen					-2.899	-2.958	-3.020	-3.080
	0.64	Belastingen overig	15	15	15	15	-55	-55	-55	-55
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	52	54	49	49	-51.000	-48.835	-49.072	-50.968
	0.8	Overige baten en lasten	1.190	2.554	4.452	5.977	-721	-721	-721	-721
	0.10	Mutaties reserves	908	350	350	377	-1.949	-979	-979	-979
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-506	-2.542	-2.279	-2.511	-176	-747	-1.190	-1.061
1 Veiligheid			**3.380**	**3.287**	**3.288**	**3.287**	**-113**	**-113**	**-113**	**-113**
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.988	2.002	2.003	2.003	-89	-89	-89	-89
	1.2	Openbare orde en veiligheid	1.392	1.285	1.285	1.285	-24	-24	-24	-24
2 Verkeer en Vervoer			**5.368**	**4.936**	**5.420**	**5.395**	**-114**	**-114**	**-114**	**-114**
	2.1	Verkeer en vervoer	5.365	4.935	5.419	5.394	-114	-114	-114	-114
	2.5	Openbaar vervoer	3	1	1	1				
3 Economie			**1.312**	**1.260**	**2.910**	**2.926**	**-339**	**-339**	**-1.989**	**-2.006**
	3.1	Economische ontwikkeling	736	661	661	660	0	0	0	0
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	1.651	1.667	0	0	-1.651	-1.667
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	17	17	17	17	-4	-4	-4	-4
	3.4	Economische promotie	559	582	582	582	-335	-335	-335	-335
4 Onderwijs			**2.193**	**2.254**	**2.128**	**2.771**	**-10**	**-10**	**-10**	**-10**
	4.1	Openbaar basisonderwijs	213	213	213	213				
	4.2	Onderwijshuisvesting	1.088	1.149	1.023	1.666	-4	-4	-4	-4
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	892	892	892	892	-5	-5	-5	-5
5 Sport, Cultuur en Recreatie			**5.964**	**6.166**	**5.972**	**5.986**	**-808**	**-808**	**-808**	**-808**
	5.1	Sportbeleid en activering	853	930	819	844	-75	-75	-75	-75
	5.2	Sportaccommodaties	1.773	1.707	1.625	1.615	-716	-716	-716	-716
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	753	945	944	943	-16	-16	-16	-16
	5.4	Musea	2	2	2	2				
	5.5	Cultureel erfgoed	26	26	26	26				
	5.6	Media	522	522	522	522	0	0	0	0
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.035	2.034	2.034	2.033	-0	-0	-0	-0
6 Sociaal domein			**28.941**	**28.936**	**27.630**	**27.545**	**-5.772**	**-6.310**	**-6.268**	**-6.268**
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.943	4.784	4.782	4.779	-716	-715	-714	-714
	6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0

			LASTEN				BATEN			
	6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	823	823	823	823	0	0	0	0
	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	273	261	261	261	0	0	0	0
	6.3	Inkomensregelingen	7.092	7.091	7.091	7.091	-4.936	-4.936	-4.936	-4.936
	6.4	WSW en beschut werk	1.957	1.894	1.736	1.569				
	6.5	Arbeidsparticipatie	708	837	944	1.065	0	0	0	0
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0
	6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	711	711	711	711				
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0
	6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.066	3.159	1.910	1.873				
	6.712	Begeleiding (WMO)	1.479	1.479	1.479	1.479				
	6.713	Dagbesteding (WMO)	322	322	322	322				
	6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	82	82	82	82				
	6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	1.520	1.730	1.728	1.728				
	6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	3.262	3.262	3.262	3.262				
	6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	228	228	228	228				
	6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	541	480	477	477				
	6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	670	479	481	481				
	6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	374	374	374	374				
	6.791	PGB WMO	272	240	240	240	-120	-406	-354	-354
	6.792	PGB Jeugd	171	171	171	171				
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0				
	6.821	Jeugdbescherming	353	354	354	354				
	6.822	Jeugdreclassering	32	7	7	7				
	6.91	Coördinatie en beleid WMO	60	165	165	165				
	6.92	Coördinatie en beleid Jeugd					0	-253	-264	-264
7 Volksgezondheid en Milieu			**7.156**	**7.290**	**7.219**	**7.235**	**-6.285**	**-6.518**	**-6.537**	**-6.537**
	7.1	Volksgezondheid	1.181	1.099	1.123	1.148	0	0	0	0
	7.2	Riolering	2.223	2.448	2.354	2.353	-2.978	-3.215	-3.234	-3.233
	7.3	Afval	2.327	2.323	2.323	2.318	-2.987	-2.983	-2.983	-2.983
	7.4	Milieubeheer	1.280	1.279	1.278	1.277	-264	-264	-264	-264
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	145	141	141	140	-56	-56	-56	-56
8 VHROSV			**5.395**	**3.649**	**3.483**	**3.380**	**-3.169**	**-1.540**	**-1.540**	**-1.540**
	8.1	Ruimte en leefomgeving	1.128	1.071	1.071	1.044	-227	-227	-227	-227
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.629	0	0	0	-1.629	0	0	0
	8.3	Wonen en bouwen	2.638	2.577	2.412	2.336	-1.314	-1.314	-1.314	-1.314
Eindtotaal			**78.649**	**75.336**	**77.774**	**79.688**	**-78.649**	**-75.336**	**-77.774**	**-79.688**

Bijlage 11: Lijst met afkortingen

Bijlage 11: Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABdK	Actief Bodembeheer de Kempen
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
AO	Administratieve Organisatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCOR	Algemene Regels voor de Cranendonckse Openbare Ruimte

AB	Algemeen Bestuur
ARG	Algemene Reserve Grondexploitatie
AU	Algemene Uitkering
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBT	Bedrijventerreinen Benchmark Tool
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004
BCF	BTW Compensatie Fonds
BCM	Bestandscontrolemodule
BdK	Bibliotheek De Kempen
BDU	Brede doeluitkering
BDuR	Brede doeluitkering Rampenbestrijding
BENG	Bijna Energie Neutrale Gebouwen
BIBOB	Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Baseline Informatieveiligheid Gemeenten
BIO	Buitengebied In Ontwikkeling
BIO	Ensia/Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid
BIVAK	Bijzonder Innovatief Vakonderwijs
BIZOB	Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant
BKP	Beeldkwaliteitplan
BNA	Brainport Nationale Actieagenda
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOM	Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij
BO-MIRT	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BOPA	Buitenplanse omgevingsplanactiviteit
Bor	Besluit Omgevingsrecht
BOV	Budelse Ondernemers Vereniging
BOVO	Bovenwijkse Voorzieningen
BPB	Brainport Principles Bedrijventerreinen
BTPL	Basisteamprogrammaleider
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BURAP	Bestuursrapportage
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BvC	Baronie van Cranendonck
BVL	Brabants VerkeersveiligheidLabel
BW/MO	Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAO VVT	CAO Verpleeg-, Verzorgingshuizen, Thuiszorg en Jeugdgezondheidszorg
CAR/UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling/Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CBW	Cyberbeveiligingswet
CDOKE	Capaciteit Decentrale Overheid Klimaat- en Energiebeleid
CEO	Cliëntervaringsonderzoek
Cer	Compensatie eigen risico
CISO	Coördinator informatieveiligheid
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
COVID-19	Corona Virus Disease 2019

AB	Algemeen Bestuur
CPB	Centraal Planbureau
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CRM	Customer Relationship Management
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Wegen- en Waterbouw
CRZ	Collectief Randweg Zuid
CMK	Cultuurreductie met kwaliteit
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
CZ	Centraal Ziekenfonds (zorgverzekeraar)
DDS	Datadistributiesysteem
DIC	Duurzaam Industrieterrein Cranendonck
DIV	Documentatie en Informatie Voorziening
DIT	Dommelstroom Interventie Team
DKD	Digitaal Klantdossier
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
DIOP	Duurzaam Investerings Onderhoudsplan
DMOP	Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma
DMS	Document Management Systeem
DO	Definitief Ontwerp
DSO	Digitaal stelsel Omgevingswet
DSP	Dorpssteunpunt
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVC	Dement Vriendelijk Cranendonck
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EB	Eigen Bijdrage
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
EVZ	Ecologische Verbindingszone
FG	Functionaris gegevensbescherming
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FMI	Functiemengingsindex
FTE	Fulltime Equivalent (rekeneenheid die arbeidsduur van medewerkers vergelijkt met een volle werkweek
Fup	Fauna uittreed plaatsen
FVW	Financiële verhoudingswet
GALM	Groninger Actief Leven Model
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie voor persoonsgegevens
GBKN	Grootschalige Basiskaart van Nederland
GEO	Geografisch
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGA	Gebiedsgerichte Aanpak
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst
GGI	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur
Ggz	Geestelijke gezondheidszorg
GGzE	Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven en de Kempen
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde Instelling
GLI	Gecombineerde Leefstijlinterventie
GMSD	Gemeentelijke Monitoring Sociaal Domein
GOB	Groen Ontwikkelfonds Brabant
CPB	Centraal Planbureau
GPvE	Globaal Programma van Eisen
GRSA2	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkende A2-gemeenten
GREX	Grondexploitatie
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
GVOP	Gemeentelijke Voorzieningen voor Officiële Publicaties
GVL	Gemeenschappelijke Vluchtelingen Locatie

AB	Algemeen Bestuur
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan
HAC-weekblad	Hamont-Achel Cranendonck weekblad
HCC	HockeyClub Cranendonck
HbH	Hulp bij Huishouden
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HNG	Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten
HNW	Het Nieuwe Werken
HOF	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
HRM	Human Resources Management
HvC	Hof van Cranendonck
HUB	centraal knooppunt waar verschillende lijnen, netwerken of stromen samenkomen en weer doorstromen
I&A	Informatievoorziening & Automatisering
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
IBP	Interbestuurlijk programma
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
IC	Interne Controle
ICHOP	Integraal Cultuur Historisch OntwikkelingsProgramma
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
iDOP	ntegraal dorpontwikkelingsplan
IGO	Integrale Gebiedsontwikkeling
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOK	Intentieovereenkomst
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
ITV	Intensivering Toezicht Veehouderijen
IZA	spuk Integraal Zorgakkoord (IZA doeleinden)
JB/JR	Jeugdbescherming/Jeugdreclassering
JCB	Graaflaadcombinatie
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
J en V	Ministerie van Justitie en Veiligheid
JuZa	Juridische Zaken
KCA	Klein Chemisch Afval
KCC	Klant Contact Centrum
KIT	Kempen Interventieteam
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KPI	Kritische Prestatie Indicator
KTM	Korte Termijn Maatregelen pakket (ihkv Brainpordealt)
KOTA	Kinderopvangtoeslagenaffaire
KWM	Kwaliteitsmonitor
KZC	Kindzorgcentrum
LAA	Landelijk Aanpak Adreskwaliteit
LAP3	Landelijk Afvalbeheerplan 3
LED	LED-verlichting; Light Emitting Diode; zuinige lamp die gebruik maakt van elektriciteit om licht te produceren
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
LAI	Landelijke Aanpak Isolatie (spuk regeling)
LISA	Landelelijk informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LKS	Loonkostensubsidie
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied
LTA	Lange Termijn Agenda
LBV/LBV+	Landelijke Beeindigingsregeling Varkenshouderijen (Plus)
LVO	Limburg Voortgezet Onderwijs
Mabib	Maatschappij voor Breedband in Brabant B.V.
MBvO	Meer Bewegen voor Ouderen
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MER	Milieueffect Rapportage

AB	Algemeen Bestuur
Metalot	Innovatie, onderzoek, ondernemerschap en onderwijs voor duurzame, circulaire ontwikkelingen
MFA	Multifunctionele accommodatie
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MJIP	Meerjaren investeringsplanning
MJOP	Meerjarig onderhoudsprogramma
MKB	Midden en klein bedrijf
MKOB	Meldkamer Oost Brabant
MO	Maatschappelijke Ondersteuning
MPG	MeerjarenPrognose Grondexploitaties
MRE	Metropoolregio Eindhoven
MT	Managementteam
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
NIMBY	Not in my back yard
NIP	Nationaal Isolatieprogramma
NNB	Natuur Netwerk Brabant
NPK	Nota Publiekrechtelijke Kaders
NPR	Nederlandse Praktijk Richtlijn
NPS	Net Promoter Score
NRS	Netto Retraction Score
NUP	Nationaal Uitvoering Programma
NWW'er	Niet Werkende Werkzoekende
NZA	Nederlande Zorgautoriteit
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
OCC	Ondernemersvereniging Cranendonck
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
OGB	Onderlinge gemeentelijke bosbrandverzekering
OHBA	Onderwijs huisvesting basisonderwijs asielzoekerskinderen
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
OPK	Oud Papier en Karton
OTOTEL-plan	structurele aanpak rondom Opleiden, Trainen, Oefenen, Testen, Evalueren en Leren
OV	Openbaar Vervoer
OVA	Overheidsbijdrage in de Arbeidsontwikkeling
OZB	Onroerende Zaak Belastingen
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
P&C	Planning & Control
P-budget	Personeelsbudget
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIMS	Personeelsinformatie Managementsysteem
PIJOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Juridische zaken, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting
PIP	Persoonlijk Inburgerings Plan
PIT	Peelland interventieteam
PMD	Plastic, metaal en drankenkartons
PMO	Platform Maatschappelijke Ondersteuning
PO	Primair Onderwijs
POC	Percentage of completion
POH	Praktijkondersteuner huisarts
Poc	Percentage of completion
POS platform	Platform Ondernemende Sportaanbieders
PvA	Plan van Aanpak
RAV	Raadsagenda
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RES	Regionale Energie Strategie
R&T	Recreatie & Toerisme
RHCE	Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
RIB	Raadsinformatiebrief
RICK	Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie
RIEC	Regionaal informatie- en expertisecentrum
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

AB	Algemeen Bestuur
RMA	Record Management Applicatie
RMC	Regionaal Meld- en coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke ordening
ROC	Regionaal opleidingscentrum
ROK	Regionaal Operationeel Kader
ROVL	Richtlijn openbare verlichting
RPvE	Ruimtelijk Programma van Eisen
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RUP	Regionaal UitvoeringsProgramma
RVCS	Regeling verwijdering calamiteuze stoffen
RvIG	Rijksdienst voor identiteitsgegevens
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SD	Sociaal Domein
SGDK	Samenwerking Grensgebied De Kempen
SISA	Single information, Single audit
SLA	Schone Luchtakkoord
SMA	Sociaal Medische Advisering
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SOR	Samenhangende Objectenregistratie
SPRONG	project Samen bouwen met Partners in Regio's aan Omgevingsplannen in Nederlandse Gemeenten
SPUK	Specifieke Uitkering
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
SSC	Shared Service Center
SSNB	SportService Noord-Brabant
Stika	Stimuleringskader landschappen
SVB-BGT	Samenwerkingsverband Van Bronhouders – Basisregistratie Grootschalige Topografie
SvJ	Samen voor Jeugd
SW	Sociale Werkplaats
SWI	Samenwerking Werk en Inkomen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tam IMRO	Tijdelijke Alternatieve Maatregel - Informatiemodel Ruimtelijke Ordening
TRK	Team Ruimtelijke Kwaliteit
UVV	Uitvoeringsprogramma Verkeer & Vervoer
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VANG	Van Afval naar Grondstof
VCC	Vrijwilligerscentrale Cranendonck
v-GRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VR	Veiligheidsregio
VRBZO	Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
VTA	Visual Tree Assessment
VTBC	Vrijetijdsbedrijf Cranendonck
VVE	Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie
VvE	Vereniging van Eigenaren (ihkv verduurzaming)
VTH	Vergunningen Toezicht en Handhaving
VvC	Vereniging van Contracten
VVGB	Verklaring van geen bezwaar
VVTV	Voorwaardelijke Vergunning Tot Verblijf
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
W&I	Werk & Inkomen
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAC	Wmo Adviesraad Cranendonck
WAS	Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen
Wbb	Wet bodembescherming
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
Wet OKE	Wet Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie

AB	Algemeen Bestuur
WEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woningbouw
WGA	Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten
WGS	Wet Gemeentelijke Schuldhulp
WHVZ	Wet Hygiëne en Veiligheid Zwemgelegenheden
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
WKO	Warmte-Koude-Opslagsysteem
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
WKR	Werkkostenregeling
Wlz	Wet Langdurige Zorg
Wmebv	Wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
WML	Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelastingen
Woo	Wet open overheid
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WRP	Water en Rioleringsplan
WSJG	Waar Staat Je Gemeente
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WTI	Werkgroep Tegengaan Identiteitsgegevens
WV	Woonvoorzieningen
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
Wvr	Wet Veiligheidsregio's
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWnV	Wet Werken naar Vermogen
WWV	Wet Werkloosheidsvoorziening
XXLLNC	Excellence zaaksysteem
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie
ZZP	Zelfstandigen zonder personeel

Bijlage 12: Structuurvisie uitvoeringsparagraaf 2027

Inhoudsopgave

1. Aanleiding

2. Structuurvisie

3. Uitvoeringsparagraaf

4. Nota Grondbeleid

5. Instrumenten

    5.1 Afweging privaatrecht en publiekrecht

    5.2 Kostenverhaal en dekking Uitvoeringsparagraaf

Bijlage projectenlijst

1. Aanleiding
Als algemeen uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid geldt dat de gemeente Cranendonck actief sturing wil blijven geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkelingen.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) per 1 juli 2008 moeten gemeenten voor het gehele grondgebied kunnen beschikken over een Structuurvisie waarin “de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied, alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid” zijn vastgelegd. De Structuurvisie Cranendonck schetst de ruimtelijke ontwikkeling van Cranendonck op hoofdlijnen voor de periode 2015 tot 2024. De gemeentelijke Structuurvisie blijft gelden totdat een nieuwe gemeentelijke Omgevingsvisie is vastgesteld.

2. Structuurvisie
In 2027 stelt de gemeenteraad de omgevingsvisie vast. Een omgevingsvisie is een integrale langetermijnvisie voor de gehele fysieke leefomgeving en gaat verder dan alleen de ruimtelijke aspecten. Het geeft inzicht in de krachten en zorgen van de gemeente Cranendonck, de trends en ontwikkelingen die op Cranendonck afkomen, het toekomstbeeld van onze inwoners, de ruimtelijke puzzel en bijbehorende uitdagingen en onze opgaven & ambities voor de toekomst van Cranendonck. Het is de toekomstvisie van de leefomgeving van de gemeente Cranendonck voor 2040.

Jaarlijks actualiseren we de uitvoeringsparagraaf behorend bij de Structuurvisie 'Landelijke Klasse!', 2015 - 2024. Deze Structuurvisie loopt tot en met 2024, de omgevingsvisie vervangt deze structuurvisie op termijn. De projectenlijst wordt ieder jaar geactualiseerd i.h.k.v. de begroting. In de begroting van 2026 is laatste uitvoeringsparagraaf opgenomen.

3. Uitvoeringsparagraaf
De uitvoeringsparagraaf geeft een antwoord op de vraag hoe en met welke inzet van middelen en instrumenten de structuurvisie wordt gerealiseerd. De uitvoeringsparagraaf wordt periodiek geactualiseerd en is gekoppeld aan de gemeentelijke planning- en control cyclus. Dit noodzaakt het gemeentebestuur tot het maken van keuzes. Immers niet alle ambities en projecten kunnen gelijktijdig uitgevoerd worden. Financiën, maar ook de samenwerkingsmogelijkheden met derde partijen en organiserend vermogen zullen randvoorwaarden stellen aan de mate waarin de uitvoeringsparagraaf geconcretiseerd kan worden.

Met de periodieke actualisatie van de Uitvoeringsparagraaf Structuurvisie wordt deze visie op projectniveau verder geconcretiseerd.
Integrale afweging (en prioritering) vindt plaats op geëigende momenten uit de huidige planning en control-cyclus. Hiermee wordt gedoeld op de besluitvorming bij de begrotingsbehandeling. De Uitvoeringsparagraaf maakt als bijlage onderdeel uit van de begroting.

4. Nota Grondbeleid 2016-2020
De Nota Grondbeleid is in 2024 vastgesteld en moet gezien worden als een kaderstellende nota waarbinnen het college tot verdere uitwerking kan komen en invulling kan geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen.

De Nota Grondbeleid wordt als instrument ingezet om op het gebied van onder meer ruimtelijke ordening, wonen, bedrijvigheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer kansen mogelijk te maken. De Nota Grondbeleid heeft daarmee een volgend, dienend karakter voor doeleinden op deze beleidsvelden.

5. Instrumenten
5.1 Afweging privaatrecht en publiekrecht

Hierna wordt ingegaan op de afweging tussen het inzetten van privaatrechtelijke en publiekrechtelijk instrumenten om ruimtelijke visie uit de Structuurvisie te realiseren.

Privaatrechtelijke spoor
Cranendonck kiest allereerst voor een minnelijke vorm van samenwerking boven het inzetten van publiekrechtelijke instrumenten. Dat gebeurt door een privaatrechtelijke overeenkomst te sluiten met particuliere eigenaren. Dit zijn vrijwillige afspraken die vastgelegd worden in een zogenoemde intentie en/of anterieure overeenkomst. In deze overeenkomsten worden, naast afspraken voor het kostenverhaal, zo mogelijk ook kwaliteitseisen vastgelegd (kwaliteit en inrichting openbaar gebied, aandeel sociale huur en particulier opdrachtgeverschap en afdracht aan het fonds Ruimtelijke Kwaliteit).

Publiekrechtelijke spoor
Als het niet lukt om met een private exploitant tot een anterieure overeenkomst te komen en de gemeente wil de realisatie wel mogelijk maken, wordt dit geïntegreerd in het omgevingsplan of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse

5.2 Kostenverhaal en dekking Uitvoeringsparagraaf

De Wro bood gemeenten een aantal mogelijkheden voor kostenverhaal. Onderstaand wordt het beleid van Cranendonck beschreven:

Reguliere grondexploitaties

Grondverkoop
Als de ontwikkellocatie bestaat uit gemeentegrond dan kan de gemeente de exploitatiekosten verrekenen in de gronduitgifteprijs. Kostenverhaal vindt dan plaats via grondverkoop (privaatrechtelijk spoor). De grondprijzen dienen overigens wel marktconform te zijn. Wanneer de gronden in particulier eigendom zijn, moeten de exploitatiekosten op een andere manier worden verhaald.
Als instrument voor de verantwoording voor (de ramingen van de) kosten en opbrengsten wordt de grondexploitatie en Meerjaren Prognose Grondexploitaties gebruikt.

Particuliere initiatieven / investeringen
Naast de gemeente kunnen ook particulieren een beroep doen op zelfrealisatie voor projecten. In de praktijk betreft het veelal verzoeken tot medewerking voor nieuwe woningbouwontwikkelingen. De kosten die de gemeente hiervoor maakt zal zij via een privaatrechtelijke overeenkomst (anterieur) of via het exploitatieplan op de initiatiefnemer verhalen.

Instrumenten vanuit de Wro

Bovenwijkse verevening
Bovenwijkse verevening betekent het toerekenen van kosten van bovenwijkse voorzieningen (bijv. hoofdinfrastructuur, rotondes, e.d.) over de gebieden en projecten die ook daadwerkelijk gebaat zijn bij deze voorzieningen. De gemeente Cranendonck heeft de afgelopen jaren een Fonds Bovenwijkse Voorzieningen gehad. Deze is per 2019 overgegaan in een fonds Ruimtelijke Kwaliteit.

Bovenplanse verevening
Bovenplanse verevening is het inzetten van financiële overschotten van winstgevende locaties (de zogenaamde verdienlocaties) om tekorten op andere locaties te verevenen. Afspraken voor bovenplanse verevening zijn alleen in de zogenaamde anterieure fase vast te leggen.

Financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen
Financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen betekent dat in een privaatrechtelijke overeenkomst de bijdrage voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt vastgelegd zoals bijvoorbeeld bijdragen aan natuur, recreatie, waterberging en infrastructuur. Het vragen van een bijdrage kan alleen op een minnelijke manier, via een anterieure overeenkomst, en niet via publiekrechtelijk worden afgedwongen. De gemeente maakt vanaf 2019 gebruik van dit instrument door middel van een fonds Ruimtelijke Kwaliteit.

Meerjarenbegroting
Een deel van de projecten zal (mede) gedekt worden uit middelen die vanuit de reguliere gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld worden. Dit kunnen investeringsbudgetten zijn om rechtstreeks de kosten eenmalig af te dekken, of jaarlijks beschikbaar gestelde middelen om de (jaarlijkse) om de exploitatielasten van de voorgenomen investering af te kunnen dekken.

Co-financiering en subsidies/bijdragen derden
Voor sommige projecten zal een beroep gedaan (moeten) worden op een bijdrage van hogere overheden en/of andere instanties. Zeker als het belang van het project het “gemeente overstijgend” is. Dit kan inhouden dat de gemeente gehouden is om in geval van co-financiering zelf ook de noodzakelijke middelen beschikbaar te stellen.

Dekking en financiering uitvoeringsparagraaf
In de bijgevoegde lijst zijn projecten uit de Structuurvisie opgenomen. Uitgangspunten hierbij zijn:
- Projecten moeten zich via de grond- en gebouwenexploitatie financieren;
- Kleinere ruimtelijke initiatieven worden gefinancierd vanuit de legesopbrengsten;
- Maximaliseren subsidies;
- Realistisch programmeren;
- De nota Fonds Ruimtelijke Kwaliteit;

De uitvoeringsparagraaf is procesmatig gekoppeld aan de planning & control cyclus van de gemeente Cranendonck. Dat betekent dat de integrale afweging om gelden beschikbaar te stellen gebeurt tijdens de behandeling van de gemeentelijke gemeentebegroting en eventueel de bestuursrapportage.

Bijlage projectenlijst

Projecten

Kernen algemeen			
Herontwikkeling bestaand vastgoed (bedrijven, horeca- en winkelpanden)			
Herontwikkeling maatschappelijk/cultureel vastgoed zoals kerken en gemeenschapshuizen			
Toekomstige inbreiding en uitbreiding kernen woningbouw			
Tijdelijke woonunits			
Onderzoek uitbreiding bedrijventerreinen			

Budel

Revitalisering Dorpshart Budel	Gebiedsontwikkeling	Uitvoeringsfase	
Boschakkers I Budel	Woningbouw	Voorbereidingsfase	29 woningen
Boschakkers II Budel	Woningbouw	Voorbereidingsfase	69 woningen
Rubenslaan Budel	Woningbouw	Voorbereidingsfase	12 woningen
Nieuwstraat 95 Budel	Woningbouw	Voorbereidingsfase	16 woningen
Perceel Rooymans Dr. Ant. Mathijsenstraat Budel	Woningbouw	In afwachting	
Airpark Brabant uitbrediing fase 2			
Airpark Budel uitbreiding fase 2b			
Meemortel Budel	Wegen	Realisatiefase	
Gastelseweg fase 3	Riolering	Initiatiefase	
Boudriepark Fase 3	Riolering	Initiatiefase	
Cranendoncklaan naast 101 (WoCom)			6 woningen
Dorpsstraat 10-12-14	Woningbouw	Voorbereidingsfase	19 woningen
Transformatielocaties Nieuwstraat	Woningbouw	Voorbereidingsfase	
Budel noord	Woningbouw	Voorbereidingsfase	PM woningen

Projecten

Soerendonk

De Valk (Antoine) Soerendonk	Woningbouw	Voorbereidingsfase	32 woningen
Moaske De Sport Soerendonk	Woningbouw	Voorbereidingsfase	18 woningen

Maarheeze

Waterbrink Maarheeze ("Neerlanden II")	Woningbouw	Realisatiefase	94 woningen
Neerlanden III	Woningbouw	Voorbereidingsfase	111 woningen
Locatie Winters , Sterkselseweg 6-8	Woningbouw	Voorbereidingsfase	18 woningen CPO
Brunellastraat en omgeving	Riolering	Initiatiefase	
Sportpark De Romrijten	Sport	Initiatiefase	
Fietspad Hugten Maarheeze	Wegen	Ontwerpfase	
Refresco Maarheeze	Overig	*In afwachting*	
Gebiedsontwikkeling Maarheeze	Gebiedsontwikkeling		
Centrumvisie Maarheeze - woningbouw			
Mobiliteitshub Maarheeze	*onbekend*	onbekend	
Samen mee naar de A2	Wegen	Ontwerpfase	
Verbreding fietspad Hugten			

Budel Schoot

Fusie scholen Budel-Schoot en Budel-Dorplein	*onbekend*	onbekend	
Treintje Budel-Schoot	Woningbouw, school, gemeenschapshuis etc.	*Verkenningsfase*	

Budel Dorplein

Fietspad St. Barbaraweg	Wegen	Ontwerpfase	
Woningbouw Sint-Servaasstraat Budel-Dorplein	Woningbouw	Initiatiefase	
Stationsweg 76 Budel-Dorplein (Hompes)	Woningbouw	*In afwachting*	
St. Servaasstraat	Woningbouw	*Voorbereidingsfase*	39 woningen

Gastel

Heistraat-Hoevestraat	Woningbouw	Vergunningprocedure	28 woningen

Buitengebied

Recreatieve poort Baronie van Cranendonck

Recreatieve poort Dorplein

Icoonprojecten Smokkelen en fabrieksdorp Dorplein

Optimaliseren recreatieve voorzieningen en beleving

Inrichting Watersponsen (gebiedsvisie Baronie, Kapenbroek en Noordelijk DIC)

Herinrichting en uitbreiding waterberging 't Stepke incl omliggende natuurontwikkeling

Natuurgrenspark De Groote Heide

Grenspark Kempen-Broek

Zonnevelden

Studies naar oplossingen verkeersstructuur Budel-Weert- Hmont irt vrachtverkeer

Herontwikkeling Nassau-Dietz en uitbreiding oefenterrein Weerterheide

Herontwikkeling (agrarische) bedrijfspercelen

Initiatieven t.b.v. kleinschalige natuur- en landschapsontwikkeling i.r.t. verbetering omgevingskwaliteit

Initiatieven t.b.v. energietransitie

Aanpak route 611